

~~100~~ + 1000

Schopenhauer,

*Marci Antonij Zimaræ Sancti Pe-
trimatis Problemata his addit,
unà cum trecentis Aristotelis &
Adverrhois Propositionibus: suis
in locis insertis.*

*Item Alexandri Aphrodisæi, super
Quæstionibus nonnullis Physicis,
Solutionum Liber, Angelo Poli-
tiano Interprete.*

L 117

*I N A R I S T O T E L I S
A C P H I L O S O P H O R U M*

*Medicorumque complurium
Problemata Praefatio.*

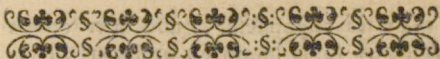
*Mnes homines naturaliter scire desi-
derant, ut scribit Aristoteles
princeps Philosophorum, primo Me-
taphysicae, cujus causa potest reddi ta-*

*lis, quia omne ens naturaliter appetit suam perfe-
ctionem, & similiter conatur se assimilare primo
enti, divino & immortalis, in quantum potest.
Sed scientia est de perfectione intellectus, ergo
omnes homines naturaliter scire desiderant. Rur-
sus & alia ratio est: nam quodcunque ens na-
turaliter appetit bonum, ut se conservare possit in
rerum natura. Sed omnis notitia scientifica, est
de numero bonorum honorabilium, ut patet primo
de anima. Ergo naturaliter omnis homo deside-
rat scire, & ex consequenti, omnis scientia, in
quantum intellectui humano est possibilis, est appe-
tenda. Quamvis igitur quaelibet scientia sit
per scrutanda, magis tamen illa, quae est nobilior
& communior aliis scientiis. Sed Philosophia*

*Scientia confert maximas delectationes, ut patet
 decimo Ethicorum. Ergò præ cæteris scientiis
 Philosophica diligentius est inquirenda, etiam
 propter alias causas. Nam præsens scientia, est
 similis scientiæ Philosophicæ: quia ipsa clarificat
 animam, & ipsa facit delectare in hoc seculo, ut
 dicit Aristoteles in libro De vita & morte: quæ
 etiam in tantum clarificat hominem, & ipsum
 primo enti divino, immortalis, assimilari laboret,
 teste Senecâ in Epistola, in talia prorumpente
 verba: Hoc mihi Philosophia promittit summo-
 perè, ut me Deo parem reddat. Libet igitur
 de animalium corporibus, præsertim
 de corpore humano, ex pluribus ar-
 tificialibus codicibus Pro-
 blemata colligere.*

P R O.

PROBLEMA

PRIMUM EST

T A L E.

Uæritur , quare inter omnia animalia homo habet faciem versus cœlum elevatam ?

Respondetur multipliciter : Primò, quòd est ex voluntate ipsius Creatoris. Et, quamvis illa responsio sit vera, non tamen videtur valida in proposito, quia sic facillè est omnia solvere.

Secundò respondetur, quòd omnis artifex opus suum primum communiter facit deterius, & post hoc, opus suum secundum facit melius. Et sic Deus creavit bruta animalia primò, quibus dedit faciem depresso, ad terram inclinatam : & secundò creavit homines, ut patet in Genesi, quibus dedit figuram honestam, & ad cœlum elevatam. Sed illa responsio non videtur iterum valere ad propositum, ex quo est Theologica, & primo derogat bonitati Dei, quæ sua opera, quantum est ex sua natura, semper facit bona.

Tertiò respondetur, quòd inter omnia animalia solus homo est ordinatus ad regnum cœlorum & ideò habet figuram elevatam ad cœlum, quia, contemptis terrenis, contemplari debet cœlestia in divinis.

Quartò respondetur, quòd omnis rationalis est similis intelligentiæ, & finaliter in Deum ordinata, ut patet per Averroem primo de anima, Ergo habet figuram elevatam sursum.

Quintò respondetur, quòd homo existit microcosmus, id est, minor mundus, sicut vult Aristoteles octavo Physicorum, ideò omnibus animalibus habet præcipere, & illo obediunt.

Sextò respondetur, & ultimò, quòd naturaliter cuilibet rei & operi talis figura est computanda, quæ suo motui fiet apta. Ut cœlo competit rotunditas, igni autem competit figura pyramidis, quæ motu sursum est apta. Ergo rei bipedali, ut est homo, figura diametrica & figura pyramidis est aptissima. Ergo inter omnia animalia solus homo capite est elevatus.

Quare caput animalium est pilosum?

Respondetur secundum Constantinum, quòd pili sunt ornamenta capitis & cerebri, & cerebrum per generationes pilorum evacuatur à crassis vaporibus, à supremo usque
ad

ad partes inferiores, qui exeunt per poros carnis exteriores, & exsiccantur, & in pilos convertuntur. Patet, quia in toto homine nihil siccius est, quia sicciores sunt ossibus, ut patet per Albertum Magnum, quia aliqua animalia nutriuntur ex ossibus, ut canes. Sed nullum animal potest digerere plumas vel pilos, quia indigesti ejiciuntur, & omninò sicci sunt, & inepti ad nutrimentum.

Secundò respondetur, quòd cerebrum quatuor modis purgatur. Primò, ab aquaticis humoribus superfluis, per oculos: à melancholia, per aures: à cholera, per nasum: à phlegmate, per pilos: & illa est intentio medicorum.

Quare homines habent longiores crines in capite, quàm cætera animalia?

Respondetur secundum Aristotelem tertio de generatione animalium, quòd homo inter omnia animalia habet cerebrum humidissimum, à quo egreditur sudor, qui in crines longos capitis convertitur.

Secundò respondetur, quòd humores in homine sunt pingues, non citò exsiccabiles, ergo pili in eo prolongantur. In illis autem animalibus humores sunt facilè exsiccabiles, ergo cessat in eis prolongatio pilorum.

Quæritur ad idem, quare in aliis animalibus pili solùm infiguntur cuti, sed in ho-

mine profundius radicantur in cute ?

Respondetur & ideò , quia plus in homine habent de nutrimento , ergo etiam magis ad interiora prolongantur. Et hæc etiam est ratio , quare pili aliis animalibus variantur ad variationem cutis, & non in hominibus , nisi aliquando in cicatrice.

Quæritur , quare mulieres habent longiores crines quàm viri ?

Respondetur , quia mulieres sunt humidiores , quàm viri , & magis phlegmaticæ , ergo in eis plus est de materia pilorum , & per consequens sequitur longitudo pilorum , & cum hoc talis materia cerebri magis augetur , à membris interioribus , & maximè tempore menstrui , quia tunc materia ascendit , quâ augetur humor pilorum. Ut dicit Albertus : Si pilus mulieris menstruosæ ponatur sub simo , ex illo generatur serpens venenosus.

Secundò respondetur , quia mulieres non sunt barbaræ , & sic materia barbæ transit in materiam pilorum , &c.

Quæritur , quare aliqui homines habent crines molles , & aliqui duros ?

Respondetur secundum Aristotelem , quòd cutis pili sunt termini analogi , modò quædam cutis est dura , quædam spissâ , quædam subtilis , & quædam crassâ. Ergo pilus , qui egreditur

PROBLEMAT A.

ditur per poros superficiales crassæ cutis, fit crassus, & qui per poros subtiles, fit subtilis. Etiam quando pori sunt aperti, tum exit multus humor, ergo pili duri generantur. Et ubi pori sunt angusti, ibi molles & subtiles crines generantur. Et hoc Aristoteles in hominibus declarat, hujus signum primò habemus, quia mulieres habent molliores crines quàm viri, quod contingit ex eo, quia in eis pori sunt clausi propter frigiditatem.

Secundò, quia cholericis sanè frequenter habent duriores & crassiores pilos aliis, propter caliditatem ipsorum, & in eis pori valdè sunt aperti. Ergo etiam barbescunt præ aliis. Philosophus in Physiognomonia. Et animalia duros pilos habentia sunt audaciora, quia tales pili ordinati sunt per calorem & per choleram, & cholera semper facit pugnare. Etiam Aristoteles ponit exemplum de Urso & Apro. Ex opposito animalia molles crines habentia, sunt timida, quia frigida, ut Lepus & Cervus. Item Aristoteles dicit aliam rationem molliciei & duricie pilorum. Quia in regione calida, crassiores pili generantur, ut habent Æthiopes. Per oppositum est de regione frigida, ut versus Septentrionem.

Quæritur, quare quidam homines habent crispas crines, & quidam planos?

Respondetur, quòd causa crispitudinis est super abundantia caloris, ut si in homine est multus calor, tunc generantur pili crispi, quia tunc moventur sursum, & ejus signum est, quòd aliquando aliquis intrat balneum scilicet, habens crines planissimos, postea tamen acquirit alios crines crispos. Ergò balneatores sanè frequenter habent crispos crines, similiter Æthiopes & cholericici. Sed causa planicie, est multa humiditas fumi, ex diametro tendens deorsum. Et hujus signum est, quia mulieres sanè frequenter habent planos capillos, quia sunt multæ humiditatis, & paucae caliditatis.

Quæritur, quare mulieres pubescunt circa alvum, & non alibi, sed viri in pectore barbescunt?

Respondetur Medicè: Quia in viris & mulieribus est fluentia humiditatis ibidem, & magis in mulieribus: Quia in viris est os vesicæ in illo loco, in quo tenetur urina, ex qua generantur pili in pectore, & circa umbilicum. Sed de mulieribus sic dicitur, quòd humiditas vesicæ & matricis ibi conjungitur, ergo multus fumus ibi resolvitur, qui est materia pilorum, quia eodem modo fit sub humeris, & ita aliis locis hirsutis.

Quæritur, quare mulieres non barbescunt?

Respon.

Respondetur, quia in eis est defectus caliditatis, ut etiam in aliquibus viris effœminat-
tis, qui sunt imberbes propter eandem cau-
sam, quia habent complexionem muliebrem.

Quæritur, quare suspensis crescunt crines?

Respondetur, quia corpora eorum sunt
exposita soli, qui calore suo totum humi-
dum resolvit in fumum, ex quo generantur
& augentur crines.

Quæritur, quare pili barbæ sunt crassiores
aliis, & quanto plus abraduntur, tanto plus
indurescunt?

Respondetur per regulam Medicorum.
Quanto plus de aliquo liquore humor separa-
tur, tanto plus ad talem locum humor con-
trahitur: Ergo quanto plus pili abraduntur,
tanto magis ibi confluunt humores, & ex eis
crines generantur, & ibidem indurescunt.

Quæritur, quare mulieres sunt valdè pla-
næ, & formosæ, respectu virorum?

Respondetur secundum Aristotelem, pri-
mo de generatione animalium, Quia in mu-
lieribus tota humiditas, & superfluitas, quæ
est materia pilorum corporis, expellitur cum
materia menstruali, quæ manet in viris, per
vapores transiens in pilos. Et hujus signum
est, quia mulieres rarò habent fluxum ex nari-
bus, vel apostema, vel ulcera, quia talis mate-
ria ejicitur, quia videmus aliquas vetulas ba-

bescere in senectute, scilicet post quadraginta vel quinquaginta annos, cum cessant menstrua, ut dicit Aristoteles nono de Animalibus,

Quæritur, quare inter omnia animalia soli homines canescunt? velut Protagoras, & Aristoteles primo de generatione.

Respondetur secundum Philosophum, quòd canicies causatur in hominibus, quia inter omnia animalia habet calidissimum cor. Ideò natura sagax, ne per calorem cordis homo suffocaretur, cor calidissimum supposuit frigidissimo cerebro, ut caliditas cordis temperaretur frigiditate cerebri, & è converso sic, quòd temperamentum adderetur utrobique. Hæc etiam patent ex tali signo, quia inter omnia animalia homo habet turpissimum odoratum. Secundo de anima. Etiam homo quasi medium vitæ suæ consumit dormiendo, & hoc contingit ex super abundantia cerebri frigidi & humidi, & sic indiget calore naturali illud humidum digerente & consumente. Et illum calorem sufficientem habet in juventute, ideò non efficitur canus: tempore verò senectutis deficit in calore naturali. Et sic vapores ascendentes à stomacho manent indigesti, propter defectum caloris naturalis, & sic consequenter putrescunt, & illam putrefactionem humorum sequitur albedo, quæ dicitur canicies. Ex

Ex illo patet, quòd canicies nihil aliud est, quàm albedo crinium, ex putrefactione humorum circa radices pilorum, ex defectu caloris naturalis tempore senectutis causata.

Etiam canicies causatur ex malitiâ complexionis aliquando, & illa benè contingit in juventute, aliquando etiam ex humido indigesto, aliquando ex nimio timore vel cura, ut patet de mercatoribus navigantibus, & raptoribus: Vnde Versus:

Cura facit canos, quamvis homo non habet annos.

Quæritur, quare crines rufi citius albescent, quàm alii?

Respondetur secundum Aristotelem, quia rubedo est infirmitas pilorum, nam generantur ex materia infirma & debili, scilicet ex materia menstruali, ideò citius canescunt quàm crines nigri.

Quæritur, quare lupi grisescunt?

Pro quo nota differentiam inter caniciem & grisitiem: Quia canicies causatur ex defectu caloris naturalis, sed grisities ex voracitate & comestione, ut patet per Aristotelem septimo de animalibus. Cùm lupus est animal multum vorax, quia multum comedit, & gulosè sine masticatione, & semel in tantum, quod contentus sit per triduum, & tunc ille cibus causat vapores crassos in corpore

pore ipsius lupi, & per consequens grifities ex ipsis generatur. Item grifities & canities secundò differunt, quia grifities fit per totum corpus, canities verò solummodo fit in capite.

Quæritur, quare equi grifescunt?

Respondetur, secundum Aristotelem in libro de animalibus; Quia eorum corpora plurimum sunt in sole. Et secundum eundem quarto Meteororum, Calor etiam quandoque accidentaliter facit putrefieri, ergo ex tali calore materia pilorum putrescit, & per consequens etiam valdè citò calvantur.

Quæritur, quare homines calvescunt, & arbores in hyeme defoliantur?

Respondetur secundum Aristotelem, uti suprà de animalibus, quod eadem de causa homines calvescunt, & arbores defoliantur. Quia defectus humiditatis utrobique est causa defectus, tam pilorum quàm foliorum. Et hoc pulchrè declaratur, quia per actum Venereum homo calvescit. Quia luxuria est emissio naturalis humiditatis & caliditatis. Et sic per luxuriam humidum consumitur, quod est nutrimentum pilorum. Ergo sequitur calvities. Et hoc declaratur evidenter in eunuchis, & mulieribus, quæ non calvescunt, quia tale humidum ab eis non separatur. Vnde eunuchi habent complexionem fœmineam.

Sed

Sed quando quæritur, quare eunuchi non calvescunt, nec habent podagram, id est, infirmitatem pedum, ut dicit Hippocrates sextâ particula Aphorismorum?

Respondetur secundum Galenum in Comento: ibidem, quòd causa calviciei est siccitas, & siccitates non sunt in eunuchis, quia carent testiculis, qui suppleant calorem per omnia membra, & calor ipse poros, quibus apertis, cadunt pili.

Quæritur, quare mulieres non calvescunt?

Respondetur, quia frigida & humida sunt, & hoc utique operatur permanentiam pilorum. Nam humiditas dat nutrimentum pilis, & frigiditas poros constringit.

Quæritur, quare calvi sunt fallaces? ut dicit metrum.

Si non vis falli, fugias commercia calvi.

Respondetur, quia calvitas attestatur supra complexionem cholericam, quæ est calida & sicca, & cholericici naturaliter sunt fallaces, juxta illum versum: *Hirsutus, fallax, irascens, prodigus, audax.*

Ergo sequitur à primo ad ultimum calvos esse fallaces.

Quæritur, quare cæci naturaliter non calvescunt?

Respondetur secundum Aristotelem, quia oculus habet multum humiditatis, & talis
humi-

humiditas quæ transire deberet per substantiam oculorum, transit in nutrimentum sufficiens pilorum, ergo rarò calyescunt.

Quæritur, quare omnibus timentibus contingit pilorum erectio ?

Respondetur, quia tempore timoris, calor vadit in interiora ab exterioribus membris : volens subvenire cordi, & sic pori, in quibus pili figuntur, clauduntur ; ad quam clausuram sequitur erectio pilorum, & hoc maximè patet in animalibus brutis, scilicet in porcis, in apris & pavonibus.

D E C A P I T E.

Quæritur, quare caput hominis est rotundum ?

Respondetur, quia hæc figura est aptissima ad capiendum in se aliquid, ut patet per Aristotelem, secundo de Cælo, cum ipsum caput capit in se quinque sensus, ut etiam declaratur in sphaera materiali.

Quæritur, quare caput durum ?

Respondetur per Aristotelem, quia continet in se humidissimam partem animalis, ut cerebrum per ipsum tanquam per clypeum tueatur.

Quæritur, quare caput non est directè rotundum, sed oblongum ?

Respon-

Respondetur, ut in ipso tres cellulae aptius possint distingui, scilicet phantasia in fronte: logistica sive rationalis, in media: & memoria, in posteriori cellula.

Quæritur, quare homo imaginando erigit caput sursum, sive versus cœlum?

Respondetur, quia imaginatio est in anteriori parte capitis sive cerebri, ideò erigitur sursum, ut cellulae imaginationis aperiantur, & ut spiritus animalis concurrento facere possit imaginationem.

Quæritur, quare homo cogitans & recogitans de præteritis, caput suum inclinatur ad terram?

Respondetur, quòd ideò, quia cellula posterior est memorativa. Ergò illa erigitur versus cœlum, cum caput inclinatur ad terram, & sic aperitur illa cellula, ut spiritus animales, perfectiores memoriam, intrarent.

Quæritur, quare caput non est carnosum, sicut alia membra?

Respondetur secundum Aristotelem, in libro de animalibus. Quia caput nimium aggravaretur, & morari non posset. Ergò est sine carne. Etiam caput carnosum designat complexionem malam.

Quæritur, quare caput sæpè patitur dolores?

Respondetur secundum Constantinum, in libro

libro de Stomachis. Quòd quandoq; patitur dolores, ex ascensione malorum vaporum provenientes, qui de stomacho ad caput extolluntur, & ipsum cerebrum perturbant, & sic causatur dolor. Etiam dolor capitis maximè provenit à stomacho, propter nimiam repletionem ipsius stomachi. Quia secundum Galenum, duo magni nervi transeunt de cerebro ad orificium stomachi, & sic ista membra semper simul patiuntur. Etiam dolor capitis quandoque provenit propter vinum forte, vel propter cibaria fumosa & acuta, sic alium & cœpe. Etiam quandoque contingit ex phlegmate, in stomacho contento, de quo possunt venire febres quotidianæ.

Quæritur, quare mulieres sæpius habent dolorem capitis, quam viri?

Respondetur secundum Albertum, quia mulieres patiuntur menstrua, & non viri, & sic fumus immundissimus & venenosissimus resolvitur, qui sursum petens exitum, ipsum caput dolere facit.

Quæritur, quare cerebrum sit album?

Respondetur dupliciter, Primo, quia frigidum est. Et frigiditas est mater albedinis, ut patet per Philosophum.

Secundò respondetur, quod ideo, ut posset in se recipere similitudinem omnium colorum: Modo color albus est maximè simplex.

Quæ-

Quæritur, quare omnes sensus sunt in capite ?

Respondetur secundum Albertum, Quia ibi est cerebrum, à quo omnes sensus dependent, & diriguntur, & per consequens, omnes spiritus sentire facit, & ab ipso omnia membra reguntur.

Quæritur, quare cerebro læso vel corde, homo non potest evadere mortem ?

Respondetur, quia cor & cerebrum sunt duo membra vitalia & principalia in animalibus, ergo ipsis læsis, nullum remedium est, quo curari possint.

Quæritur, quare cerebrum est humidum ?

Respondetur, quod ideo, ut facilius recipiat impressionem. Quia humidum facile est receptivum impressionum, ut patet de cera, quæ facile recipit in se figuram sigilli.

Quæritur, quare cerebrum est frigidum ?

Respondetur dupliciter: Primò, ut ex sua frigiditate clarificet & subtilem reddat intellectum hominis.

Secundò, ut ejus frigiditate temperetur calor cordis, & hoc est de intentione Aristotelis in libro de Animalibus.

DE OCULIS.

Quæritur, quare habemus unum nasum, & duos oculos?

Respondetur, quod idèd, quia visus est magis necessarius homini, quàm olfactus. Id ergò provenit ex benignitate naturæ scilicet, ut si in uno oculo offensio fiat, siye destructio, quod tunc alter manet, ut sic certè videmus, quòd spiritus visivus ad unum oculum dirigitur, ut patet in perspectiva communi.

Quæritur, quare pueri in juventute habent magnos oculos, & in ætate graciles redduntur?

Respondetur secundum Aristotelem secundo de generatione, quòd est propter maximam cerebri humiditatem, & propter hanc causam pueri sunt multùm somnolenti.

Quæritur, quare oculi nigri in die benè vident, noctu verò malè?

Respondetur secundum Aristotelem, quòd propter indigentiam ignis, & propter luminis & humoris in oculis congregationem, qui illuminat humorem glaciale.

Quæritur, quare oculi glauci in die malè vident, noctu verò benè?

Respondetur per Aristotelem, quòd glaucedo per se est lucida. Et spiritus visibiles in die debilitantur, & nocte confortantur.

Quæ-

Quæritur, quare homines habent oculos diversos?

Respondetur per Aristotelem, quod hoc est propter diversitatem humorum. Vnde oculus habet quatuor tunicas, & tres humores. Prima dicitur consolidativa, quæ est exterior, fortis & pinguis. Secunda dicitur cornea, ad similitudinem cornu, & illa est perspicua. Tertia dicitur uvea, ad similitudinem uvæ magnæ. Quarta dicitur tela araneæ. Sed secundum alios, oculus constat ex septem tunicis, & tribus humoribus. Primus humor dicitur albugineus, ad similitudinem albuginis in ovo. Secundus est glacialis, id est, glaciei similis. Tertius est vitreus, id est, ad modum vitri clarus. Et illa diversitas humorum, facit diversitatem oculorum.

Quæritur, quare homines luscii, & uno-oculi, sunt boni sagittarii? Et quare sagittarii boni communiter claudunt unum oculum? Et quare speculantes astra, vident uno oculo per cavos?

Ad hoc dicendum est, quod hæc materia habetur in perspectiva, & ratio est secundum quod patet in libro de Causis.

Quia omnis virtus unita fortior est, se ipsa dispersa. Ergo tota virtus visiva dispersa in duobus uno oculo clauso congregatur ad alium, & sic visus in ipso fortificatur, & per consequens

sequens certius videt uno oculo clauso, quàm ambobus apertis.

Quiritur, quare fortiter bibentes & ridentes lachrymantur ?

Respondetur, quia dum bibunt, aër inspiratus non exit per vocalem arteriam, & sic cum impetu ad oculos dirigitur per poros exeundo, & sic humores oculorum expellit, & isti humores sic expulsi adducunt lachrymas.

Quæritur, quare multum flentes parum mingunt ?

Respondetur per Aristotelem, quia humidum radicale lachrymæ, & urinæ, sunt unius & ejusdem naturæ. Ergo ubi fletus multiplicatur, ibi urina diminuitur, & quod sunt ejusdem naturæ & materiæ, patet in sapore, quæ ambo falsa sunt.

Quæritur, quare aliqui habentes claros oculos nihil vident ?

Respondetur, quod hoc est propter opilationem & destructionem nervorum visivorum. Nam temporibus destructis, virtus visiva ad oculum à cerebro deferri non potest, ut patet per Philosophum in libro de Sensu & Sensato.

Quæritur, quare oculus sit clarus & politus, instar speculi ?

Respondetur, quia res visibiles reverberantur

ur melius super rem tersam & politam. Er-
o oculus est politus, ut ex hoc visus confer-
etur.

Secundò respondetur, quia oculus est ma-
ximè humidus, inter omnes partes corporis,
& aquaticæ naturæ: Modò sicut aqua est clara
& benè polita, ita & oculus.

Quæritur, quare homines habentes profun-
dos oculos, acutè & longinque vident, & si-
militer alia animalia?

Respondetur secundum Aristotelem, secun-
do de generatione animalium, quia virtus visi-
va in eis non dispergitur, sed procedit ex dia-
metro ad rem visam. Et hoc declaratur in
simili. Quia quando aliquis stat in profun-
da fovea, aut in fonte profundo, stellas cœ-
li & firmamenti in terra dic specularur, ut di-
cit Aristoteles in tractatu de forma speculi,
quia tunc virtus visiva, & radii non disper-
guntur.

Quæritur, quare homines habentes alios
oculos, & non profundos, indeterminatè vi-
dent, & malè?

Respondetur per Aristotelem, quia radii,
qui transeunt ad visum, disperguntur ad la-
tus, non directè procedunt ad rem visam. Er-
go visum debilitant.

Quæritur quare multa animalia nascuntur
cæca, sicut catuli Leonum & Canes?

Respon-

Respondetur, quia talia animalia non sunt adhuc perfectæ maturitatis, & in eis non operatur fluxus nutrimenti. Et hoc declaratur in simili, de hirundinibus, ut si illis in nido auferantur oculi, alii recrescunt eis, & hoc patet in multis aliis animalibus, quæ etiam immaturè generantur, quasi mortua, ut catuli, ursi, & ista ratio est magis perspectiva, quàm naturalis materia.

Quæritur, quare oculi mulieris menstruosa inficiunt speculum novum? ut dicit Aristoteles in libro de Somno & Vigilia. Et consimile Problema est illud:

Quare Basiliscus interficit homines visu?

Ad primum respondetur, quòd per talem modum, quia quando menstrua fluunt de muliere, tunc aër venenosissimus resolvitur ab ea, quia ascendit in caput mulieris, & ipsa multum dolens cooperit ipsum cum multis velis & retiis, & quia oculi sunt poris pleni, ergo petit ibi exitum, & sic inficit oculos, qui pleni sunt sanguine, & apparent in eis oculi guttosi & lachrymosi, propter malum vaporem in eis existentem, & illi evaporantur, & multiplicantur usque ad objectum speculi. Et quia tale speculum est multum solidum, mundum & politum, & ergo immundum accepit.

Ad secundum respondetur, quod Basiliscus est

est animal multum venenosum, & per oculos illius vapores venenosi exeunt, & multiplicantur usque ad rem visam, & usque ad oculum hominis, qui vapores venenosi seu humores intrantes corpora inficiunt, & tandem homo interficitur. Et hæc ratio est, quare Basiliscus respiciens clypeum cum bitumine perfectè factum, aut aliam rem firmam & politam, interfecit seipsum, quia ab ista re polita & solida isti humores reflectuntur & percutiuntur usque ad Basiliscum, ex qua percussione interficitur. Et similiter est dicendum de muliere menstruosa.

Correlativum est, quod quædam vetulæ, quando tempore menstrui inspiciunt specula, aut alias res solidas, vel firmas, seipsas lædunt & offendunt.

Quare scintillatio oculorum in catis & lupis non apparet in luce, sed in tenebris?

Respondetur, quod in luce majus lumen non obfuscat, & extinguit minus lumen, sic quod tunc extraneus color apparet scintillare, quamvis habeant aliquam materiam lucis, per quam tempore tenebrositatis apparent splendidi, ex quo est corpus politum, & sic illa materia lucis quodammodo obfuscat in die, ita, quod non apparet splendida, sed magis colorata propter lucis obfuscationem.

Vnde quanto magis sunt tenebræ, tanto plus

natura lucis, quæ est in objecto visibili, fortificatur, quia tanto minus impeditur, per majus lumen extrinsecum, quo posset obfuscati.

Quare homo se videns in speculo, mox obliviscitur suæ dispositionis, & non scit qualiter sit dispositus?

Respondetur in libro de forma speculi, quod idolum visum per speculum debiliter & reflexe repræsentat se potentia visivæ, & ex quo debiliter repræsentatur, tunc debiliter apprehenditur, & per consequens non diu retinetur.

Quare visus recreatur per viridem colorem? ut patet per versum istum:

Fons, speculum, gramen, oculis sunt alleviamentum.

Respondetur, quod viridis color mediocriter movet organum visus, & ideò confortat visum: hoc autem non facit color albus, vel niger, quia isti fortiter movent & mutant organum visus, ideò plus faciunt violentiam. Cujus ratio est, quia magis tendunt ad excellentiam seu violentiam. Sed quantò sensibile est magis excellens, tantò magis destruit & debilitat sensum. Ut patet per Aristotelem secundo de Anima, qui dicit, quod sensibile excellens corrumpit sensum.

D E N A S O.

Quæritur, quare nasus excedat ultra alias partes capitis?

Respondetur dupliciter. Primò, quia nasus est quasi cloaca cerebri, per quam phlegma cerebri expurgatur. Ergo excedit alia membra, ne immunditiâ maculentur.

Aliter respondetur secundum Constantinum, quia nasus est maximè decor faciei eminens seu splendens, cùm naturaliter odorat & faciem decorat, ut testatur Boetius libro de Disciplina scholastica.

Quare homo inter cætera animalia habet malum & turpissimum olfactum seu odoratum? ut patet secundo de Anima.

Respondetur per Commentatorem ibidem, quod homo inter cætera animalia, quoad sui quantitatem, habet cerebrum humidissimum. Et ergo ex tali excellenti humido & frigido, cerebrum non disponitur, & per consequens olfactus organo non disposito, impeditur sensatio, ut patet per Aristotelem & Themistium libro de Anima. Ergo quidam homines omninò non odorant, & hoc est signum malæ sensationis, &c.

Quare vultures, ut vult Commentator secundo de Anima, optimè odorant?

Respondetur, quod habent cerebrum valde siccum, & ergo aër deferens odorem, non impeditur ab humiditate cerebri, sed subito tangit suum organum. Et ergo dicit Commentator super tertium de Anima, quod vultures & tygrides, & alia animalia, praelio facto in Græcia, venerunt à quingentis miliaribus ad cadavera mortuorum.

Quare natura fecit nares?

Respondetur, propter triplicem utilitatem. Primo, quia clauso ore inspiramus per nares in refrigerium cordis. Secunda utilitas est, quia aer procedens ex ore foetet, quia fumi stomachi sunt ei adjuncti, sed aer respirans ad nares minus foetet. Tertia est, quia phlegma procedens de cerebro, per nares purgatur.

Quare homines sternutant?

Respondetur, ut virtus expulsiva & visiva per hoc purgetur, & cerebrum à sua superfluitate purgetur. Quia sicut pulmo purgatur per tussim, sic virtus visiva, & cerebrum, per sternutationem. Etiam qui sternutat frequenter, dicitur habere forte cerebrum. Et ergò medici sternutorium dant, ut purget cerebrum. Et qui solent non potentes sternutare, citò moriuntur, quia signum est, quod cerebrum est totum impletum malis humoribus, quia non possunt expurgari.

Quare apoplectici, id est, in quibus sanguis

citò

citò effunditur, non possunt sternutare?

Respondetur, quod meatus seu ventriculi cerebri sunt eis oppilati & obturati, & si possent sternutare, forte apoplexia solveretur.

Quare calor solis provocat sternutationem, & non calor ignis?

Respondetur, quòd calor solis tantum resolvit & non consumit. Ergo vapor resolutus expellitur per sternutationem. Sed calor ignis resolvit & consumit, & ergo magis consumit sternutationem, quàm provocat.

DE AURIBUS.

Quæritur, quare omne animal movet aures, præter hominem? Respondetur per Aristotelem, quod quidam musculus est circa mandibulam in homine, qui prohibet motum in auribus, & ergo eo extenso, homines movent aures, ut visum est in pluribus hominibus: sed animalia illo carent, ergo aures suas movent.

Quare ex erectione auricularum asini, pluvia prænoscutur?

Respondetur, quia asinus est animal valdè melancholicum, & ex melancholia est sentiens pluviam futuram. Modò tempore pluvioso aures omnium animalium erigun-

tur, ergo asinus sentiens pluviam futuram, aures erigit.

Quare aviculæ non habent aures ?

Respondetur per Aristotelem, quòd ideo est, quia natura dat unicuique quod sibi congruum est: sed si dedisset aures, impedirent eas in volatu. Similiter pisces carent auribus, propter natationem, & solum habent parvas foveas & poros, per quos audiunt, ut declarat Aristoteles, de bove marino.

Quare vespertiliones aures habent, cum tamen videantur esse aves ?

Respondetur, quod partim habent naturam avicularum in volando, ratione cuius habent alas: & partim habent naturam quadrupedum, eo quod sunt pilosæ, quia mures sunt, ideò natura sagax disposuit eis auriculas.

Quare homo inter cætera animalia habet aures rotundas ?

Respondetur, quia figura totius, & figura partium in toto proportionantur, & maximè inter homogenea. Quia sicut una gutta aquæ rotunda est, ita & tota aqua, ut probat Joannes de Sacro Busco in Sphæra materiali. Sed quia caput hominis est maximè rotundum, ergo & aures declinant se ad eandem formam, sive figuram. Sed capita aliorum animalium valde sunt oblonga, ergo & aures exinde prolongantur.

Quare

Quare natura formavit aures ipsis animalibus ?

Respondetur, quod fecit propter duo.

Primò, ut animalia per aures audirent, & ut res audibiles pertingerent ad pelliculam auris.

Secundò, quia per aures caput purgatur cholericâ superfluitate. Sicut enim caput purgatur per nasum à phlegmatica superfluitate, sic per aures à superfluitate cholericâ.

D E O R E.

Quare os habet labia ipsum circumstantia ?

Respondetur secundum Constantinum, quia labia tegunt & muniunt dentes, quia non esset pulchrum semper dentes apparere.

Aliter respondetur, quòd dentes sunt frigida naturæ, & ergo citius læderentur ab exteriori, si per labia non tegerentur. Sed tamen alia potest esse ratio evidentior, quæ est moralis, scilicet, quòd homo debet se moderari in loquendo, &c.

Quare homo habet duas aures, & unum os, similiter duos oculos ?

Respondetur, quod hoc est ex ista causa, scilicet quod homo debet esse provisor tam in videndo quàm in loquendo, & copiosior ex

audiendo, ut sapientior sit. Quia ut dicit Aristoteles: Sensus auditus est sensus disciplinæ. Et de visu dicit, Quod sensus visus multarum rerum nobis differentiam ostendit. Et cum illo concordat Seneca dicens, Duas aures à natura recepimus, & tantum unum os, & ideò natura sagax aures fecit patentes, linguam verò duplici clausula circumdedit, scilicet labiis, & dentibus.

Quare homo habet os?

Respondetur, propter multas utilitates.

Prima, quia os est ostium stomachi.

Secunda, quia cibus in ore masticatur & præparatur ad primam digestionem. Quamvis Avicenna voluit, quod secunda digestio fieret in ore. Tertia, quia in concavo oris aer inspiratus, pro cordis refrigerio, subtilior redditur, & propter alias multas causas, quæ postea patebunt.

Quare labia sunt mobilia?

Respondetur, quod hoc fit propter formationem vocis, quia sine ipsis vox perfectè formari non potest. Nam sicut sine ipsis literis, a, b, f, p, voces literales non possunt formari, ita nec ipsæ sine labiis.

Quare homo oscitat?

Respondetur secundum Glossam ultimæ particulæ Aphorismorum Hippocratis, quod hoc sit à tædio, ut cum homo sedet cum ignotis, quibus libenter careret.

Secundò fit oscitatio ex fumis crassis re-
plentibus maxillas, ex quorum expulsionem
fit maxillarum extensio & oris apertio, &
tunc fit oscitatio.

Quare homo videns alium oscitare etiam
oscitat?

Respondetur, quod hoc fit ex imaginatione.
Et hoc declaratur ex simili, cum asinus est a-
nimal valde sensibile, ratione melancholiæ,
quia superfluitates diu retinet, & nunquam
urinare vel comederet, nisi audiret alium u-
rinare. Et sic etiam homo ex imaginatione
oscitat, alio homine oscitante.

DE DENTIBUS.

Quare soli dentes inter omnia alia ossa,
sentiunt sensum tactus?

Respondetur secundum Avicennam &
Galenum, ut possit discernere inter calidum
& frigidum, ipsis nociva, quibus non indigent
alia ossa, quia utuntur illis cibis solum ad sa-
porem.

Quare viri habent plures dentes quam
mulieres?

Respondetur, quod est propter multitudi-
nem caloris & sanguinis, qui abundat in viris
plus quam in mulieribus.

Quare inter omnia ossa dentes crescunt
usque ad finem vitæ?

Respondetur ex secundo de generatione, quòd aliàs consumerentur masticando & molendo.

Quare inter omnia ossa soli dentes recreſcunt, eis ablatis, alia ossa ablata non recreſcant?

Per Aristotelem respondetur, quod omnia alia ossa generantur ex humido radicali, & sic generantur in utero matris, sed dentes generantur ex humido nutrimentali, quod de die in diem renovatur & augetur.

Quare dentes anteriores in juvenibus cadunt & recreſcunt, & non molares?

Respondetur, quod hoc est propter defectum materiæ & figuræ, quia dentes anteriores sunt acuti, & alii lati, scilicet posteriores.

Aliter respondetur, secundum Aristotelem in secundo de generatione Animalium, quod dentium anteriorum est præscindere cibum, ergo sunt acuti. Sed posteriorum est comedere & masticare cibum, ergo habent figuram latam, quæ est ad hoc apta.

Quare dentes anteriores citiùs crescunt?

Respondetur ex eo, quod ipsis citiùs indigemus scindendo, quàm posterioribus masticando.

Quare in animalibus dentes in senectute nigrescunt?

Respondetur, quod hoc est ex putredine cibi,

cibi, & corruptione phlegmatis, cum parvo humore cholericō, &c.

Quare dentes equi in juventute sunt crocei caloris, & in senectute albescunt?

Respondetur per Aristotelem, Quod equus abundat in humore aqueo, qui in juventute digeritur, & convertitur in grossitatem, sed in senectute calor diminuitur, & remanet ibi aqueus humor, cujus proprius color est albedo.

Quare natura dedit animalibus dentes?

Respondetur per Aristotelem secundo de generatione animalium, Quod quibusdam dedit propter pugnare seu defendere vitam ipsorum, ut lupis, apris: quibusdam verò propter voracitatem, ut leporibus: quibusdam verò propter formationem vocis, ut hominibus, ut patet per Commentatorem in libris de Anima.

Quare animalia cornuta carent dentibus in superiori mandibula?

Respondetur secundum Aristotelem in libro de Animalibus, quod eadem est materia cornuum & dentium, scilicet humidum nutritivum. Ergo materia, quæ transit in cornua, non transit in dentes, & sic deficiunt dentes in superiori mandibula. Et talia animalia, secundum Aristotelem, non possunt bene

nè masticare cibum. Vnde propter defectum dentium, ex consequenti habent duos stomachos. Igitur sequitur correlativè, quod his masticant cibum. Vnde primò mittunt cibum in primum ventrem, noctu autem reciprocant ruminando.

Quare quædam animalia nascuntur cum dentibus, ut hœdi, & agnelli, & quædam sine dentibus, ut homines?

Respondetur, quod natura non deficit in necessariis, nec abundat in superfluis, ut patet tertio de Anima. Ergò ex quo ista animalia statim post exitum ventris indigent dentibus, ideò nascuntur cum dentibus. Sed homines mammillis matris nutriuntur ad tempus, ideò dentibus ad tempus carent.

Quare aviculæ non habent dentes?

Respondetur, quod materia dentium transit in rostrum, ergo digestio est in eis.

Vel aliter respondetur, quamvis dentibus non masticant, tamen per instrumenta ipsorum masticant.

DE LINGUA.

Quare lingua est poris plena?

Respondetur per Aristotelem secundo de Anima, quod lingua est medium gustus, & per os in poros linguæ sapor pervenit ad sensum gustus.

Aliter

Aliter respondetur, quod saliva spumalis dirigitur ad os per linguam à pulmone madefaciendo cibum, ad primam digestionem præparando. Et ergo lingua est poris plena, & ut saliva per eam exeat.

Quare lingua febricitantium omnia iudicat amara?

Respondetur medicè, quia stomachus corporis ipsorum est repletus cholericò humore, & cholera est maximè amara, ut patet ex felle. Ergo fumus amarus inficit linguam. Quapropter lingua impleta saporibus, iudicat eos amaros, quamvis amaritudo non sit in cibus, sed in lingua.

Quare nobis audientibus acida nominari, lingua aquescit?

Respondetur, quod virtus imaginativa est superior virtute gustativâ, & cum imaginamur aliquem saporem, tunc ipsum concipimus mediante virtute gustativâ, quia nihil gustu percipitur, nisi mediante saliva. ergo tunc lingua aquescit.

Quare aliqui sunt trauli, aliqui blæsi & balbutientes?

Respondetur, quod est pluribus de causis, aliquando scilicet propter linguæ & cerebri humectationem, ut in pueris, qui defectuosi sunt in lingua, ut patet in proferendis multis literis. Secundò, hoc est propter extractio-

nem nervorum ex phlegmate, quia tales sunt nervi euntes ad linguas, qui nervi corrupti sunt.

Quare linguæ serpentum & canum rabi-
dorum sunt venenosæ?

Respondetur, propter malitiam, & fumosi-
tatem humoris venenosi in eis prædominan-
tis.

Quare lingua canis est medicinæ apta, &
è converso equi est pestilens?

Respondetur, Quod hoc est ex aliqua pro-
prietate occulta. Potest dici quod ideò, quia
lingua canis est multis poris plena, & sic in se
attrahit & tollit viscositates vulneris?

Alii dicunt, quod canis ex natura habet
quosdam humores in lingua, quibus sanat lin-
gendo: oppositum est de equo.

Quare saliva est alba?

Respondetur, Quod hoc est ex continuo
motu linguæ, quia in continuo motu genera-
tur calor, qui dealbat istam superfluitatem,
quæ est saliva, ut patet in spuma aquarum.

Quare saliva est insipida?

Respondetur, Si haberet determinatum
saporem, tunc lingua non saperet, quia solum-
modo haberet saporem salivæ, & sic alios sa-
pores apprehendere non posset.

Quare saliva jejuni sanat apostema?

Respondetur secundum Avicennam, quia
est

est benè digesta, & subtilis reddita.

Quare aliqui homines abundant multum salivâ præ aliis ?

Respondetur secundum Medicos, quod hoc propter phlegmaticam complexionem fit, quæ in illis prædominatur. Et ideò Medici dicunt, quod abundans saliva debet sibi cavere à quotidianâ febre, surgentē ex diminutione phlegmatis. Per oppositum est de illis, qui deficiunt salivâ, quia calor in eis super abundat, qui consumit humidum salivæ: Et ergo defectus salivæ est signum febris.

Quare saliva hominis jejuni est subtilior & albior, quàm saliva hominis saturati ?

Respondetur, quòd illa saliva est sine viscositate cibi, quæ solet ingrossare ipsam salivam hominis pleni.

Quæritur, unde provenit saliva hominis ?

Respondetur, quòd provenit à spumis ipsius pulmonis, quæ secundum Medicos est sedes phlegmatis.

Quare animalia multum coeuntia, ut apri, sunt multum sputosa ?

Respondetur, quòd tunc pulmo & cor sunt in maximo motu libidinis, ergo generatur in eis multum de materia sputosa.

Quare aviculæ non habent salivam ?

Respondetur secundum Aristotelem in libris
de

de Animalibus, quia habent pulmonem valdè siccum, ergo non habent sputum.

Quare Epileptici, id est, qui submerguntur proprio sanguine, & caduci putrescunt?

Respondetur secundum Medicos, quia materia peccans est in cerebro, sed si vomit, tunc materia peccans est in stomacho: sed si multum mingunt, tunc materia peccans est in viis urinæ: sed si sperma habere incipiant, tunc est in vasis seminalibus, & ergò medici secundum hoc faciunt evacuare materiam.

Quare lingua aliquando perdit usum loquendi?

Respondetur in ultima parte Aphorismorù Hippocratis, quod ex Paralyfi vel Apoplexia, id est, ex subita sanguinis effusione, hoc evenit, scilicet de humore crasso. Et etiam aliquando ex inspectione spiritus animalis in media cella cerebri, qui non mittitur ad linguam, & per vocis expressionem variæ passionis actus declarant, ut patet in glossa ibidem, & hoc intendit Galenus.

DE PALATO.

Quare fructus ante maturationem sunt insipidi vel amari, & post maturationem sunt dulces?

Respondetur, quod sapor insipidus causatur

ex frigiditate, & defectu caloris in humido crasso. Sed sapor dulcis causatur ex sufficiente calore. Vnde in fructibus maturis humidum est subtile, & per calorem solis subtile redditum, ideo sanè frequenter fructus tunc sunt dulces. Sed ante maturationem humidum est adhuc crassum, & non subtile redditum à calore solis. Ergo tunc fructus sunt amari.

Quæritur, quare magis delectamur dulci sapore, quàm amaro, vel alio?

Respondetur, quia natura jucunda delectatur dulcedine. Ratio, quia dulce est calidū & humidum, & per caliditatem humiditates superfluas dissolvit, & per humiditatem abluuntur immunditia. Sed sapor acetosus, sive stipticus, vel ponticus, propter frigus in ipso prædominans nimium constringit, & pungit, & membra offendit in purgatione. Ergo non delectamur illo sapore, quia medici volunt, quod homines in æstate, & in vehemēti calore, non debent comedere aliquid amarum. Ratio est, quia amaritudo generat calorem. Sed solummodo in hyeme debemus comedere amara. Ergo dicit Aristoteles in libro de Nutrimēto & nutritibili, quòd dulce est amicū naturæ, & maximè nutrit.

Quæritur, quare sapor acetosus plus incitat ad appetitum, quàm alius.

Respondetur, quòd sapor acetosus est frigidus,

duſ, & frigeſcit. Modo frigidi eſt appetere, & attrahere, & ideò cauſa eſt appetitus. Nota quod novem ſunt ſpecies ſaporum, quorum tres ſunt à calore, & tres à frigore, & tres à temperato medio.

Quæritur, quare de ſpiritu aëreo plus attrahitur, quàm emittitur?

Reſpondetur per Ariſtotelem ad Alexandrum Magnum in libro de Motu cordis, quod multæ partes aëris inſpirantur, & pertranſeunt nutrimentum, cùm ſpiritualibus vitalibus inter pulmonem continentur. Et ergò tamdiu animal non ſuffocatur, quamdiu aërem in pulmone percipit, & ſic aliqua pars in ea continetur.

Quæritur, quare aer expiratus & expulſus videatur, cùm tamen aer per ſe ſit inviſibilis, propter ſui raritatem?

Reſpondetur, quia aer ex ſpiratus admisce- tur fumoſitatibus ipſius cordis, ratione quarum efficitur craſſus, & ſic videtur. Cuius experientia eſt, quia tempore hyemali videmus anhelitum mixtum fumoſitatibus, & ſic ingroſſatur, & condensatur, & per conſequens videtur.

Quæritur, quare aliqui homines habent foetidum anhelitum?

Reſpondetur ſecundum Medicos, quòd aliquando ſit propter malas fumoſitates ſtomachi,

chi, aliquando propter corruptionem spiritua-
 lium membrorum, ut pulmonis. Ergo anheli-
 tus leproforum est infectus, quod inficit avi-
 culas propinquas, quia interiora ipsorum
 sunt maximè corrupta, ut patet ex definitione
 à Constantino data. Quia lepra est nutrimen-
 tum omnium membrorum cum putrefactio-
 ne eorundem, & incipit in sanguine, & termi-
 natur in membris.

Quæritur, quare leprosi sunt rauci?

Respondetur, quod ideo, quia in iis instru-
 menta vocalia sunt corrupta, scilicet pulmo,
 &c.

Quæritur, quare homines raucescunt?

Respondetur, quod propter rheuma descen-
 dens de cerebro, replens canalìa pulmonis, vel
 aliquando ex apostematibus in gutture, vel
 ex rheumate in collo congregato.

Quæritur, quare omnes foemellæ inter
 omnia animalia, graciliores & subtiliores ha-
 bent voces, quàm viri, demptâ solâ vaccâ?

Respondetur secundum Aristotelem in
 quinto de generatione Animalium, quod prop-
 ter constrictionem venarum, & arteriarum
 vocalium, id est, ubi aer intrat, per quas vox
 formatur, ut patet in simili, quia fistula par-
 va acutius sonat, quàm major. Sic etiam est
 in mulieribus, quod via vocalis propter frigi-
 ditatem constringitur, & arctatur, quia frigi-
 di

gidi est constringere, sed in viris illa via, ex calore viri aperitur & ampliatur: ergo in viris gravius sonat, quia caloris est aperire, seu dissolvere. Etiam dicitur, quod mulieres habent voces molliores propter humiditatem pulmonis, & propter debilitatem caloris. Etiam juvenes & infirmi eadem de causa habent acutas voces. Et est causa naturalis, quare masculus in principio suæ nativitatis profert a, id est, vocem crassiorē: sed fœmella profert e, id est, vocem liviorem, ut vult Laberintus, cùm dicit: *Masculus a profert, &c.*

Quæritur, quare in viris & mulieribus vox mutatur tempore pubertatis, & ista mutatio maximè contingit tempore spermatis in viris, & tempore crescendi mammillarum in mulieribus? Vt dicit Aristoteles in libro de Animalibus,

Respondetur per eundem, quia tunc remittitur principium vocis, seu relaxatur. Et hoc declarat in simili de chorda remissa, quæ graviter sonat. Etiam declarat ex alio, quia animalia castrata, ut capones, spadones, eunuchi, habent voces molliores, propter privationes testiculorum.

Quæritur, quare homines raucescunt in spectatione luporum?

Respondetur secundum Aristotelem, quia lupus est animal valdè & maximè frigidū in cere-

cerebro, unde habet caput grave. Si ergo videntium hominum spiritus visibilis dirigitur ad eum, tunc attrahit aliquid de frigiditate ad pectus, modò ex illa frigiditate pectus constringitur, ubi sunt instrumenta vocalia. Quia lupus non potest digerere alias fumositates, sed expirantur ab eo in aerem, & sic ille aer circumstans inficitur, & alius aer iterum inficitur ab illo, & sic usque ad hominem pervenit, tunc ille aer sic infectus ab homine attrahitur, & facit eum rancum. Etiam dicitur quod lupus est animal multum vorax, ut patet in libris de animalibus, quia avidè sumit cibum, & comedit una vice tantum, quantum sufficiat per tres dies. Et sic lupus aperiens os suum, emittit humores crudos, & crassos, & indigestos; à quibus aer inficitur propinquus, qui aerem alium iterum inficit, & sic deinceps, donec perveniat ad hominem, quo inspirato homo inficitur, eodem modo sicut Basiliscus, qui emittit humores venenosos oculos hominis inficientes.

Quæritur, quare homine lupum inspiciente lupus non raucescit?

Respondetur, quia homo non est ita malitiosus, & frigidus, ut lupus. Et propter similem rationem movetur hic tale Problema.

Quare interfectus, interfectore præsentè, sanguinescit?

Re-

Respondetur, quod hoc est opus divinum, non naturale; quia sanguis clamat vindictam contra interfectorem. Sed tamen si esset aliqua naturalis causa, maximè ista, quod perpetrator hujus sceleris recolens, maximè dolet, poenitentiâ ductus, & sic maximè æstuat, propter fortem imaginationem, quam de eo habet, sic quod omnes spiritus ejus ebulliunt, & sic ad instrumenta visus accedunt, & ibi exeunt per radios visuales oculorum, usque ad facta scilicet vulnera, quæ si recentia fuerint, statim sanguinem emittunt.

Secundò, hoc fit cum juvamine aëris inspirati, sic quod talis aër expiratus per vulnus, educit sanguinem. Et simile est de oculo menstruoso, ubi postea macula apparet, dummodo per eum speculum est infectum. Sed alii dicunt, quòd hoc fit à natura communi ad manifestandum homicidium.

Quæritur, quare parvæ aviculæ plus vociferantur & cantant, quàm magnæ, ut patet sensibilibiter de alauda & philomela?

Respondetur per Aristotelem, quòd spiritus parvarum avium est levior & mollior, quàm magnarum. Ergo parvæ aviculæ faciliter procedunt in quodcunque desiderium, & sic frequenter cantant.

Quæritur, quare masculi plus cantant quàm foemellæ? ut patet in omnibus animalibus.

Re-

Respondetur, hoc est propter desiderium coitus. Et ergo secundum Constantinum, in libro de Coitu dicitur, quod tunc spiritus maximè movetur in corpore, & fit appetitus coitus.

Etiam respondetur, quod generaliter loquendo de quolibet animali, foemellæ sunt frigidiores, quàm masculi.

Quæritur, quare apes, vespæ, muscæ, & locustæ, & multa talia animalia vociferantur, cum non habeant pulmonem, nec instrumenta vocis?

Respondetur secundum Aristotelem in libro de inspiratione & respiratione, quod in eis est quædam pellicula, ad quam spiritus pulsans facit talem sonum, & ergo mirabiliter sonat talis sonus.

Quæritur, quare pisces non vociferantur?

Respondetur secundum Aristotelem secundo de Anima, quia pisces non habent pulmonem, sed branchias, nec etiam cor, ergo non indigent inspiratione aeris, & per consequens non vociferantur. Quia secundum Aristotelem secundo de Anima, Vox est percussio aeris inspirati.

DE COLLO.

Quæritur, quare animal habet collum?

Respondetur secundum Aristotelem in libris de Animalibus, quod collum est sustentamentum capitis. Unde secundum ipsum, collum est medium inter caput & corpus, ut per ipsum & ejus cervices & nervos, tanquam per vias medias motus & sensus corporis transflegantur, & per ipsum tanquam quandam distantiam cor maximè calidum à cerebro elongetur.

Quæritur, quare aliqua animalia carent collo, ut pisces, serpentes, & alia reptilia?

Respondetur, quia talia animalia carent corde: Ergo non indigent tali distantia, de qua dictum est.

Aliter respondetur, quòd in imo habent collum, sed non est distinctum à corde & capite.

Quæritur, quare collum sit osseum?

Respondetur secundum Aristotelem, ut eo fortius posset caput sustentare. Etiam ideo, quia spina dorsi in collo conjungitur cerebro, & inde recipit medullam, quæ est ejusdem substantiæ cum cerebro.

Quæritur, quare quædam animalia habent

ben
de a
I
tali
pro
lis S
coll
lia f
bre
qui
C
max
E
nur
ut a
dun
Gra
C
I
tem
C
ho
E
mal
ritu
nem
nery
ipfis
sunt

bent longa colla, ut grues, & ciconiæ, & sic de aliis?

Respondetur secundum Aristotelem, quia talia animalia requirunt sua nutrimenta in profundo aquarum, ergo indigent longis collis. Sic etiam quædam animalia habent brevia colla, ut nifus, & accipiter: quia talia animalia sunt rapacia. Ergo propter fortitudinem brevi collo indigent. Vt etiam patet de bove, qui est brevis colli, & ergo fortis.

Quæritur, quare collum sit concavum, & maximè in anteriori parte circa linguam?

Respondetur, quia ibi sunt duo meatus, unum deferens cibum ad membra nutritiva, ut ad stomachum, & ad hepar. Et talis secundum medicos, dicitur Isophagus, à φάγειν Græcè, quod est comedere Latinè.

Quare arteria vocalis sit annulosa?

Respondetur, quod est propter flexibilitatem, quæ producit bonam resonantiam.

Quare pullus decollatus diu movetur, & homo decollatus statim involubilis est?

Respondetur, quòd pullus & similia animalia habent nervos strictos, & sic in eis spiritus motivus moratur diutius post decollationem. Sed homines & similia animalia habent nervos longos & amplos, & ergo spiritus ab ipsis citò recedit, & per consequens non possunt movere corpus.

DE HUMERIS ET
BRACHIIS.

Quare homo habet humeros & brachia?

Respondetur secundum Aristotelem in libro de Animalibus, quod propter delationem & portationem oneris.

Quare brachia sunt rotunda?

Respondetur, quod est propter majorem velocitatem motus operationis. Quia talis figura motui est apta, ut patet per Aristotelem primo de Cælo.

Quare brachia sunt valdè crassa?

Respondetur per Aristotelem, quod hoc est propter fortitudinem ad levandum & ad portandum onera, etiam ad contingendum seu pugillandum. Sic etiam ossa eorum sunt valdè crassa, quia ibi est multum de medulla, seu materia medullosa, ne citò corrumpantur brachia. Sed medulla in parvis ossibus non potest contineri ita benè, sicut in magnis.

Quare dolentes vel infirmi denudant vel tegunt brachia, & etiam laborantes in agone?

Respondetur secundum Hippocratem in libro Prognosticorum, quod in talibus mors est propinqua, & est signum mortis, quia is est

est dolor maximus, qui facit brachiorum denudationem.

Quare in aliquibus infirmantibus brachia gracilia fiunt, id est, subtilia redduntur, ut in hydropicis, & phreneticis?

Respondetur secundum medicos, quia membra sibi compatiuntur, & ergo uno dolente, omnes humores ibi concurrunt in doloribus prædictis. Nam capite dolente humores brachiorum currunt ad caput, & brachia gracilia fiunt.

Quare animalia bruta non habent brachia?

Respondetur, quod habent anteriores pedes loco brachiorum, vel pro brachiis.

Aliter respondetur & melius, quia omnia animalia habent organa aliqua ad pugnandum, & ad se defendendum. Ut lupus habet dentes: vacca cornua: equi, pedes posteriores: volatilia, rostra, & alas: sed solus homo habet brachia ad pugnandum.

DE MANIBUS.

Quare solus homo habet manus, & animal ei simile, ut simia?

Respondetur, quod manus est organum organorum, ut dicit Aristoteles de Anima, quibus maximè homo indiget. Quia multæ

sunt operationes, quæ per manus fiunt, & non per alia organa.

Quare aliqui sunt ambidextri, id est, utentes utrâque manu pro dextra?

Respondetur, quod est propter multitudinem caloris cordis, & propter sufflationem ejus calidam, qui facit sinistram ita habilem, sicut dextram, & ergo tales homines sunt procul dubio bonæ complexionis.

Quare mulieres non sunt ambidextræ, sicut viri, ut dicit Hippocrates circa ultimam particulam Aphorismorum, circa finem?

Respondetur secundum Galenum, quod hoc est ideo, quia calidissima mulier sana, frigidior est frigidissimo viro sano. Et dicitur insignitè sana, quia si febricitaret, tunc dictum esset verum, quia in tali casu mulier calidior esset viro caliditate accidentali.

Quare digiti sunt articulosi?

Respondetur secundum Aristotelem in libris de Animalibus, quod propter aptitudinem ad recipiendum, & ad tenendum receptum.

Quare quilibet digitus tres habet juncturas seu articulos, & pollex tantum duas?

Respondetur, quod pollex etiam habet tres articulos seu juncturas, sed tertius jungitur brachio. Et ergo fortior est quàm alii digiti, ut patet ex nomine, quia dicitur pollex, à polleo.

leo. Quia secundum Aristotelem, majoris est virtutis, quum etiam major sit in quantitate.

Quare digiti dextræ manus sunt subtiliores, quàm sinistræ, ut vult Ægidius?

Respondetur, quod propter calorem in tali parte dominantem, qui facit majorem subtilitatem.

Quare digiti sunt crassiores ante cibum quàm post, ut dicit Albertus?

Respondetur secundum omnes medicos, quod homo jejunus repletus est malis humoribus, & fumositatibus diversis, quæ ingrossant omnia membra, etiam digitos, sed cum illi humores sunt per cibum expulsi, sic digiti magis graciles fiunt. Et eadem de causa homo jejunus est gravior, quàm homo cibatus, ut patet expressè de jejunantibus. Et potest reddi melior ratio, quia post cibum calor à membris exterioribus delegatur ad interiora, propter digestionem cibi, & ergo membra exteriora gracilia redduntur, sed post digestionem cibi è converso dirigitur ad membra exteriora, & ergo tunc ingrossantur.

Quare aliqui homines sunt magis habiles in sinistra manu, quàm in dextra, ad aliquod opus faciendum?

Respondetur, quia in illis cor non influere facit dextro lateri colorem, sed plus sinistro,

& etiam operatur in sinistra manu subtilitatem & gracilitatem.

DE UNGUIBUS.

Quæritur, unde generantur ungues?
Respondetur secundum Galenum in comment. Prognosticorum, quod ex fumositatibus resolutis ingredientibus extremitates digitorum, quæ aere exteriori exsiccantur, & in cornu reducuntur.

Quare ungues senum nigrescunt, & pallescunt?

Respondetur, quia tandem calor cordis deficit, quo deficiente ipsorum pulchritudo deficit.

Quare homines judicantur bonæ complexionis vel malæ, secundum dispositionem unguium?

Respondetur, quia ungues testantur de bonitate vel malitia cordis, ergo etiam complexionis. Quia si sunt rubei, testantur choleram bene temperatam: sed si aliquo modo sunt inclinati cum rubeo colore ad nigredinem, testantur sanguineam complexionem: sed si sunt crocei coloris vel nigri, testantur melancholiam.

Quare aliquando maculæ albæ apparent, siue generantur in unguibus?

Re-

Respondetur, quod nutrimenta unguium sunt diversa reddita, quia aliqua pars phlegmatis est admixta; ergo ex tali phlegmate macula ista causatur.

Quare omne animal gradiens pedibus habet ungues, vel unguulas, vel aliquid proportionabile eis, ut patet in aviculis solum curvos ungues habentibus, & in equis, quorum pedes subserrantur, & in alia regula secundum Aristotelem, quæ est vera, exceptis natantibus, ut patet in anse, vel in anate, quæ carent huiusmodi unguibus: quia naturaliter ungues sunt graves, & sic impedirent natationem. *Es* responsio sic potest elici ex dictis.

DE PECTORE.

Quare pectus est concavum?

Respondetur secundum Aristotelem, quia ibi est sedes spiritualium membrorum, quæ membra sunt nobilissima, ut cor & pulmo, ut ergo ista custodiantur à læsione, necessarium est, ut pectus sit concavum.

Quare homo inter omnia animalia habet latissimum pectus, ut dicit Aristoteles?

Respondetur, quod spiritus in homine sunt debiliores & subtiliores, ergo requirunt regionem ampliorem, in qua possunt contineri, ut est pectus.

Quare pectora avicularum sunt rotunda & acuta?

Respondetur, quia sunt in continuo motu. Modò figura acuta & orbicularis motui est apta, ut patet quarto Physicorum.

Quare ea, quæ diligimus, trahimus ad pectus?

Respondetur, quod prior locus cordis est sub pectore. Ergo illa, quæ cor amat, ad pectus trahit, propter vicinitatem cordis, applicando amatum amanti.

Quare mulieres sunt brevioris pectoris quàm viri?

Respondetur, quia in viris est caliditas, quæ naturaliter sursum movetur, superiora viri incrassando, & ea ampliando. Ergo magnum pectus est animositatis, ut patet per Aristotelem in Physiognomia, ubi declarat hoc de Leone & Tauro. Sed in mulieribus frigiditas dominatur, quæ naturaliter movetur deorsum. Et ergo dicit Aristoteles, quod mulieres frequenter cadunt supra culum, quia posteriora earum ingrossantur ex frigiditate descendente.

Sed vir frequenter cadit supra pectus propter ejus crassitiam.

DE MAMMILLIS.

Quare mammillæ sunt positæ supra pectus?

Respondetur, quòd pectus sedes est cordis calidissimi, ergo ibi mammillæ generantur, ut menstruum ad eas missum, calori cordis vicinum citiùs decoqueretur, & in materiam lactis converteretur.

Quare in aliis animalibus mammillæ sunt infra pectus, sed muliere sunt supra pectus?

Respondetur, quia mulier est bipes: ergo mammillæ existentes infra pectus, impedirent ejus transitum: sed alia animalia quatuor habent pedes, ergo ipsa non impediuntur in eorum transitu, vel motu progressivo.

Quare viri non habent tam magnas mammillas sicut mulieres?

Respondetur, quia viris non generantur menstrua, nec ideo vas menstruo deputatum. Tamen dicit Aristoteles, viri habent parvas mammillas, & mulieres parvos testiculos.

Quæritur, quæ mammillæ sunt magis valentes pueris ætantibus, an parvæ, vel magnæ, seu mediocres?

Respondetur, quod in magnis calor est diffusus, & dispersus, & ergo ibi non est bona digestio lactis, sed in parvis est unitus & fortis,

cùm omnis virtus unita est fortior seipsa dispersâ, & per consequens, ibi est bona digestio lactis. Ergo parvæ sunt meliores quam magnæ: mediocres autem sunt optimæ. Ex quo omne medium est optimum.

Quare tredecimo & decimo quarto anno mammillæ juvenularum incipiunt crescere & ingrossari, ut dicit Albertus?

Respondetur per Aristotelem de generatione Animalium, quod ideo, quia tunc puella efficitur pubes, & menstrua incipiunt augeri in ea & fluere, ut dicit Aristoteles, quia in eadem ætate puellarum crescunt mammillæ & virorum sperma.

Quare mammillæ mulierum generantium abortum, id est, puerum, qui egreditur mortuo ex utero matris, ut dicit Hippocrates in secunda particula Aphorismorum, mollescunt?

Respondetur secundum Glossam ibidem, quia tunc menstruum non fluit ad mammillas, à quo foetus deberet nutriri, ergo tunc mollescunt.

Quare mulier imprægnata, concipiens masculum in utero, dextram mammillam habet duriores, quàm sinistram?

Respondetur secundum Hippocratem, quia masculus concipiuntur in dextro latere matris. Ergo tunc menstruum fluit ad dextram mam-

mil-

millam, ipsam indurando :

Quare mulieris imprægnantis lac fluens de mammillis, significat debilitatem fœtus ?

Respondetur secundum Aristotelem, quia lac est proprium nutrimentum fœtus in utero, Et ergo quando lac fluit, signum est quod fœtus non nutritur, & ex hoc utique debilitatur.

Quare dura mammilla indicat sanitatem in puero existente in utero ?

Respondetur, quia menstruum convertitur in lac, & tale lac sufficienter nutrit fœtum, & ex hoc arguitur ejus fortitudo.

Quare mulier habet tantum duas mammillas, & aliqua bruta, ut porca, & canicula, habent decem vel plures ?

Respondetur, quia frequenter mulier concipit masculum unum, vel fœmellam, & huic sufficit una mammilla, vel duæ. Sed alia bruta habent multas scissuras, procreantes multos fœtus. Ergo habent mammillas, primo scilicet fœtui primam, secundo secundam, & sic de aliis per ordinem.

Quare tempore imprægnationis mammillæ sunt duræ, & alio tempore sunt molles ?

Respondetur, quia tunc inflantur & tumescunt sicut uterus, quia multa humiditas menstrualis fluit ad eas, quæ alio tempore manet in matrice, & expellitur per locum deputatum.

Quæritur, per quem modum lac mammillarum venit ad matricem?

Respondetur secundum Hippocratem, ut supra, quod mammilla habet colligantiam, cum matrice, & quasdam venas, quas abscindunt obstetrices tempore partus, & per illas lac fluit ad umbilicum puerorum, & capiunt nutrimentum per umbilicum. Unde aliqui dicunt, quod puer existens in utero nutritur per os, sed hoc falsum, quia tunc stercorea emitteret, etiam, sed hoc est falsum, quia non videtur ubi dimittuntur illa stercorea.

Quare lac egrediens de mammillis spissum & crassum, & non multum & fluidum, est signum masculi in utero, sed lac tenue est foemellæ?

Respondetur, quia mulier gestans masculum, est fortioris caloris, qui digerit ipsum lac inspissando. Sed in mulieribus habentibus foemellam non est tantus calor, ergo manet indigestum, & aquosum, & fluidum supernatans, si ponatur in aqua.

Quare lac sit album, cum tamen menstruum sit rubeum, ex quo generatur?

Respondetur, quia sanguis non benè decoctus recipit formam album, ut patet de carne, cujus proprius color est albus.

Aliter respondetur, quia quilibet humor, qui in tali membro generatur, alicui membro
affi-

assimilatur in calore, in quantum potest. Sed quia caro mammillarum est alba, ergo & humor lactis est albus.

Quare vacca dat copiosè lac, præ aliis animalibus?

Respondetur, quia vacca est animal multum vorax. Et ubi multum generatur de menstruo, quia non est aliud nisi menstruum decoctum & dealbatum, ergo etiam in ea multum generatur de lacte.

Quare lac non sit sanum? ut dicit Hippocrates, secundâ particula Aphorismorum?

Respondetur secundum Glossam ibidem, quod propter multas causas non est sanum: Prima, quia quandoque coagulatur in stomacho, ex quo ulterius malus anhelitus generatur. Sed Hippocrates ponit remedium in loco allegato, dicens: Si tertia pars aquæ admisceatur lacti, tunc non est nocivum, & hoc intelligitur de aqua fluviali. Alia causa, quia lac aliquando in stomacho acescit, & excoquitur, & iterum ex eo generantur mali humores, inficientes anhelitum.

Quare lac præsertim dolentibus caput non valet?

Respondetur secundum Hippocratem, ubi suprâ, & secundum Glossam ibidem; quia lac citò transit in multam fumositatem, & multum habet de materia terrestri, quæ fumositas

ascendens ipsum facit dolere.

Quare lac est conveniens nutrimentum infantibus & pueris ?

Respondetur, quia est naturalis eorum cibus & consuetus, quia etiam in utero nutriebantur tali cibo, ergo est eis conveniens.

Quare lacticinium tempore partus vaccarum sit bonum ?

Respondetur, quia tunc lac est multum spongiosum. Ergo tempore illo multas fumositates expellit, & quodammodo est purgatio illo tempore.

Quare lac in mulieribus coeuntibus destruit puerum lactantem ?

Respondetur secundum Aristotelem, in libris de Animalibus : quia tempore coitus, subtilior & melior pars lactis vadit ad vasa seminalia, & ad matricem, & peior pars manet in mammillis, quæ destruit puerum.

Quare lac mulierum fuscum sit melius, quàm albatum ?

Respondetur, quia fuscæ mulieres sunt calidiores aliis, & quia calor digerit nutrimentum sufficienter, & sic lac melius fit.

Quare in eadem mensa simul comedere lac & pisces sit prohibitum à medicis ?

Respondetur, quia maximè disponunt ad lepram, quia ambo sunt phlegmaticæ naturæ, tam lac quàm pisces.

Quare

Quare aviculæ non habent lac atque mammillas?

Respondetur, quia mammillæ impedirent eis volatum. Etiam pisces non habent mammillas vel lac, quia ipsi emittunt lactes, ut dicit Aristoteles in libro de generatione animalium. Quia foemella emittit polygranum, & masculo super addit lactes, sic eorum species æternæ fiunt per successionem individuum.

DE DORSIS.

Quare animalia habent dorfa?

Respondetur per Aristotelem, propter tres causas. Prima, ut dorsum esset via nervorum, à spina dorsi extensorum per totum corpus, ut patet sufficienter in suspensis, quia quando sunt lacerati, tunc adhuc nervi dependent in spina dorsi. Secunda causa est, ut esset custodia membrorum mollium in corpore existentium; ut stomachi, hepatis, pulmonis, & sic de aliis. Tertia causa est, ut esset fundamentum omnium ossium, quia videmus, quod alia ossa, ut costæ, figurantur in spina dorsi.

Quare homo inter omnia animalia, habet dorsum latum, ita, quod nullum animal præter hominem, potest convenienter jacere in dorso?

Re-

Respondetur, quia pectori lato respondet dorsum latum. Si ergo homo haberet dorsum acutum, sicut alia animalia, illa esset indecens & inepta dispositio. Ergo requiritur, quod habet dorsum latum.

Quare homo jacens in dorso, habet horribiles visiones?

Respondetur, quia tunc meatus, seu nervus phantasiæ est apertus, quia est in anteriori parte cerebri, & ergo tunc phantasia corrumpitur.

Vel alia ratio est, quia homo jacens in dorso, habet se ita, quod humores perturbantur, & moventur sursum, ubi est phantasia: & ergo phantasia perturbatur.

Quare malum est jacere in dorso?

Respondetur secundum medicos, quia hoc disponit ad lepram, epilepsiam, maniam, & ad incubum. Ubi nota, quod mania est infectio anterioris partis cerebri, cum privatione imaginationis. Sed incubus in proposito, est passio cordis, cum aliquis se in somno suffocari putat, & putat aliquid jacere super ipsum, quod libenter removeret.

Quare spina dorsi habet multos articulos, & multa membra, quæ apud medicos spondalia dicuntur?

Respondetur, quod propter flexibilitatem, ipsius dorsi, sine illis articulis flexiones fieri non

non

non possent, neque motus, ut patet per Aristotelem in libris de motibus animalium. Ergo dicentes, quod elephas non habet membra, dicunt malè, quia non posset se movere.

Quare spinâ dorsi in piscibus fractâ pisces citò moriuntur?

Respondetur, quia spina dorsi in piscibus est loco cordis: Modò cor est primum vivens, & ultimum moriens, ut patet in libro de Longitudine & Brevitate vitæ, Ergo læsâ spinâ dorsi, pisces diutius vivere non possunt.

DE MEDULLA.

Quare læsâ medullâ, homo facilè moritur?

Respondetur, quia medulla venit à cerebro, quod est unum membrum principale, ut patet in duobus. Primò, quia medulla, seu nucha est alba, sicut cerebrum. Secundò, quia aliæ medullæ non habent cutem, neque pelliculam: Sed nucha habet duplicem pelliculam, sicut cerebrum, scilicet piam matrem & duram matrem. Et etiam circa spinam dorsi sunt quinque venæ, quæ secundum medicos dicuntur Hæmorrhoides, ab Hæma Græcè, quod est sanguis Latine. Ideo modicum videndum est de venis Hæmorrhoidum.

DE FLUXU HÆMOR-
RHOIDVM.

QUare aliqui viri patiuntur fluxum Hæ-
morrhoidum?

Respondetur, quòd sunt melancholici. Ergo multum generatur in eis melancholia, quia frigidi sunt, quæ primò mittitur ad splenem, scilicet ad propriam sedem melancholiæ, & ibi propter sanguinis multitudinem retineri non potest. Ergo mittitur ad spinam dorsi, ubi sunt aliquæ venæ, quæ terminantur in dorso, & in collo. Et quando illæ venæ valdè replentur sanguine melancholico, tunc aperiuntur viæ Naturæ, & exit ille sanguis semel in mense, ut menstruæ mulieris. Et tales viri per talem fluxum præservantur magis ab infirmitatibus, scilicet ab hydroposi, peste, & cæteris.

Quæritur, quare Judæi in differenter patiuntur talem fluxum?

Respondetur Theologicè, quia ipsi tempore Passionis Christi clamaverunt: Sanguis ejus super nos, & super filios nostros. Ergo dicitur in Psalmo: Percussit eos Deus in posteriora dorsi.

Aliter respondetur, magis naturaliter, quia Judæi, vescuntur cibariis phlegmaticis, & frigi-

frigidis, ex quibus cibariis generatur sanguis melancholicus, qui per fluxum hæmorrhoidum expurgatur. Alia ratio naturalis est: quia dicit Aristoteles in libro de Cœlo & Mundo; Quod motus facit calorem, & calor digestionem, ut patet quarto Meteororum. Sed Judæi non sunt in continuo motu & labore, nec in conversatione hominum. Etiam ideo, quia sunt in magno timore, quia timent nos ulcisci Passionem nostri Salvatoris. Et hæc in eis frigiditatem faciunt & impediunt digestionem, & ergo iterum in eis generatur multus sanguis melancholicus, qui in ipsis tunc tempore menstrui expurgatur.

DE CORDE.

Quæritur, quare cor & pulmo dicuntur membra spiritalia?

Respondetur uno modo, quòd à spiritu, quia spiritus vitalis in corde generatur. Sed illa responsio non videtur valere, quia sic hepar & cerebrum, erunt membra spiritalia, quod est falsum: quia hepar est membrum nutritivum, sed cerebrum animativum. Sed tamen consequentia patet, quia spiritus vitalis generatur in hepate, & spiritus animalis in cerebro. Et ergo respondetur, quod cor & pulmo ideo dicuntur membra spiritalia, quia in
eis

eis recipitur spiritus & aer. Vel dicuntur spiritalia, propter eorum impossibilitatem, respectu aliorum membrorum. Ergo ipsa per ipsam pelliculam diversa sunt ab aliis membris nutritivis, ut à stomacho.

Quæritur, quare pulmo sit ita rarus, & spongiosus?

Respondetur, ut ibi aer melius possit recipi, pro cordis refrigerio, & expulsionem superfluum fumositatum: quia secundum Aristotelem in libro de inspiratione & respiratione, Pulmo est flabellum cordis, seu ventilabrum. Et sicut follis, inspirando inflatur, & expirando comprimitur & contrahitur, sic simili modo pulmo inspirat aerem, dando refrigerium cordi, & inspirat, ne cor suffocetur per nimiam caliditatem aeris inspirati.

Quæritur, quare caro pulmonis sit alba?

Respondetur, quod propter eandem causam, quia est in continuo motu.

Etiam solet quæri, quare sola animalia habentia cor, habent pulmonem, & non alia?

Respondetur, quia pulmo non est membrum propter se, sed propter aliud, scilicet propter cor. Ergo si animal corde carens haberet pulmonem, tunc superfluum & frustra esset: modò natura non permittit hoc. Quia natura non deficit in necessariis, nec abundat superfluis.

Quare

Quare animalia non habentia pulmonem, carent vesicâ? ut dicit Aristoteles.

Respondetur, quia talia non recipiunt aquam potabilem, ut potum suum & cibum faciant fervere, sed propter temperamentum cibi, ergo carent vesica, & etiam urina. Ut patet in aviculis, quarum quædam simpliciter non bibunt, ut falco, nisus, accipiter.

Quare cor sit in medio animalis?

Respondetur, quod ideo, ut aliquo modo omnibus membris influere faciat vitam, & ergo comparatur Soli, qui est situs in medio Planetarum, ut aliis Planetis influere faciat lumen. Et ergo Pythagorici dicentes, Cælum esse magnum animal, dixerunt Solem esse cor illius animalis.

Quare in solo homine cor collocatur in sinistro latere?

Respondetur, ut calor cordis temperet frigiditatem splenis. Nam splen est sedes melancholiæ, quæ etiam in sinistro latere collocatur.

Quare inter omnia membra cor primò generatur? ut dicit Aristoteles, quod cor est primum vivens, & ultimum moriens.

Respondetur secundum Aristotelem in libro de Juventute & Senectute, quia cor est principium & origo vitæ, & omnium membrorum, & sine illo nullum membrum vivere potest.

Nota

Nota secundum Physicos, de semine in matrice retento, primò generatur quædam pellicula, circundans ipsum semen, post hoc generatur typus formativus, qui ex subtiliore sanguine primò facit cor, & de sanguine minus subtili successivè facit hepar, & de sanguine crasso & frigido facit medullam & cerebrum.

Quare animalia parvi cordis sunt audaciora? Ut Leo, qui est animal valdè ferox & audax.

Respondetur, quod in parvo corde animalis calor est benè adunatus & vehemens, & sanguis adveniens in tangendo ipsum citiùs calefit, & ad alia membra movetur spiritu calefactivo mediante, quæ audaciam eis tribuit.

Quare animalia magni cordis sunt valdè timida, ut lepus?

Respondetur, quia calor ibi est diffusus & dispersus, & non potest calefacere sanguinem ad ipsum concurrentem, & sic timor ibi generatur.

Quare in corde magnorum animalium, ut cervorum & hominum secundum Albertum est quoddam os?

Respondetur per Aristotelem, quòd ideo, ut sit fundamentum motus continui ipsius cordis, quia secundum eundem in libris de motibus animalium, in quolibet motu est quidam fluxus & quies.

Quare

Quare cor continuò movetur ?

Respondetur secundum Aristotelem, in libris de Motu cordis, & per Galenum, & Ægidium, quia ipse spiritus generatur, qui est subtilior aère, qui propter majorem rarefactionem, querit locum ampliorem, replendo concavum ipsius cordis, ex quo sequitur dilatatio cordis. Et quia cor est terrestre, ergo cessante impulsione, partes ejus cessant, & tendunt ad centrum. Et Magister Galenus ponit experientiam de glande, si glans ponatur ad ignem, calor ignis ejus humiditatem resolvit in fumum, qui est major & rarior humiditate, & ergo majorem locum occupat, & sic non potest manere infesta; ergo ipsam elevat, & facit eam in igne saltare, & sic conformiter est de corde. Vnde nota, quod cor animalis est triangularis figuræ aliquo modo, & partem minorem habet versus sinistram, partem verò majorem versus dextram, & in parte minori se continuè aperit, & claudit, & sic est in continuo motu. Primus motus apud Medicos vocatur Diastole. Sed motus contritionis sive clausionis, vocatur Systole. Ex quibus duobus motibus fit in toto corpore, quem Medici in venis arteriis sentiunt.

Quare animantia magni cordis sunt macra ?

Respondetur, quia calor naturalis egrediens

diens de corde, consumit humiditatem aquosam, quam humiditatem oportet converti in pinguedinem. Et sanè frequenter mulieres sunt pinguiore quàm viri, quia habent multum de humido, & sunt humidioris cordis quàm viri?

Quare caro à corde est compacta & spissa?

Respondetur, quia in re densa & benè compacta calor fortiter recipitur, ut etiam patet in aliis.

Aliter respondetur, ut cor sua caliditate temperet frigiditatem cerebri, ideo est compactum.

Quæritur, quare cor est calidissimum in toto animali?

Respondetur, quia ibi est materia spissa & densa, & benè compacta, & calor fortiter recipitur in eo, ut patet in silicibus. Etiam alia ratio est, quia cor sua caliditate temperat frigiditatem cerebri.

Quæritur, quare cor est principium vitæ?

Respondetur, quia in eo generatur spiritus vitalis, qui est sedes vitæ. Unde secundum Augustinum in libro de differentia spiritûs & animæ, Cor habet duos ventres, scilicet dextrum & sinistrum. Dexter enim venter plus habet de sanguine, quàm de spiritu, qui spiritus generatur ad vivificandum totum animal.

Quæ

Quæritur, quare cor sit rotundum, & habeat figuram pyramidis instar?

Respondetur secundum Aristotelem, quod figura rotunda non habet angulos. Et ideo cor est rotundum, ne materia corpori nociva ibidem possit retineri.

Aliter respondetur secundum Aristotelem quia figura rotunda est motui apta. Et ideo figura rotunda secundum Aristotelem, metaphoricè Agonia dicitur, ab α quod est sine, & $\gamma\omega\gamma\alpha$, angulus, quasi sine angulo.

Quæritur, quare in solo corde per excellentiam sit sanguis?

Respondetur, quia sanguis est in eo tanquã in proprio loco, vel tanquam efficiente, quod alii dicunt de hepate. Vnde cor à nullo membro recipit sanguinem, sed alia membra ab eo.

Quæritur, quare aliqua animalia non habent cor?

Respondetur, licet non habeant cor, tamen habent aliquid proportionabile cordi, ut patet de piscibus & anguillis, qui spinas dorsi habent pro corde.

Quæritur, quare ut videmus sensu, in brutis animalibus, ut in avibus & pullis capite ab ipsis amputato, cor adhuc pulsatur & vivit?

Respondetur, quia spiritus vitalis diutius manet in eo, quàm in aliis membris, eò, quòd

cor est primum vivens & ultimum moriens, ut dicit Aristoteles de Senectute & Iuventute. Ergo cor pulsat, & plus movetur quàm alia membra.

Quæritur, quare omne animal carens corde vel proportionabili ipsi cordi, caret sanguine, ut patet in muscis?

Respondetur, quia cor est principium sanguinis, modò deficiente causa, deficit effectus.

Quæritur, quare pulsus cordis certius iudicatur in dextro latere, quàm in sinistro?

Respondetur, quia calor cordis ibi facit majorem habilitatem & calorem, & ergo ibi plus sentitur, quàm in sinistro latere.

Quare calor aliquando è medio deficit, ut patet in caducis?

Respondetur secundum Constantinum, in libro de Stomacho, quod hoc fit ex defectu sui ipsius, & pellicularum, quibus cooperitur, quibus tunc infectus, cor è medio deficit, & aliquando fit ex infectione membrorum vicinorum. Vnde quando ex orificio stomachi exit humor venenosus lædit ille cor, & membra sibi vicina, & tunc illa inducunt à medio defectionem cordis. Notandum, quòd secundum Aristotelem, Dispositio cordis maximè cognoscitur per pulsum cordis. Quia pulsus velox, magnus & frequens cognoscitur, sive

testatur

testatur de caliditate cordis, & de bona complexione. Et pulsus tardus & debilis testatur de frigiditate cordis, & malitia complexionis. Vnde mulieres, in quantum sanæ, habent tardio- rem & debiliorem pulsum, quàm viri, & hoc etiam patet per alias causas, ut infra patebit.

DE STOMACHO.

Quare stomachus est amplus?

Respondetur secundum Aristotelem in libro de Animalibus: quia in eo cibus, ut in olla primo decoquitur & digeritur, ut purum ab impuro separetur. Et ergo per multitudinem cibi natura ampliat stomachum.

Quare stomachus est rotundus?

Respondetur secundum Constantinum in libro de Stomacho, quia si haberet angulos, tunc in illis cibus potius maneret, & sic homo nunquam febribus careret, qui tamen humores elevantur & consumuntur, & non absconduntur propter ejus rotunditatem.

Quare caro stomachi sit multum nervosa, & sensibilis?

Respondetur secundum Aristotelem & Constantinum, quia nervi sunt dilatabiles & extensibiles. Et ergo stomachus tempore repletionis dilatatur, & tempore famis restringitur.

gitur, ergo natura sagax disponit nervosum stomachum.

Quare stomachus digerit?

Respondetur, propter calorem in eo existentem, quia calor provenit à membris vicinis, scilicet ab hepate & corde; quia videmus in fabrica arte, quod calor ignis separat æruginæ, ut scoriam à ferro, aurum à cupro, argentum à stanno. Sic digestionem per calorem fit separatio puri ab impuro, & talis digestio est quadruplex secundum medicos.

Quare stomachus adjungitur hepati? ut patet sensu.

Respondetur secundum Constantinum, ut supra, quia hepar est valde calidum, ut ergo suâ caliditate posset juvare ad digestionem, igitur circumdat ipsum.

Quare communiter patiamur plus frigus post prandium quàm ante?

Respondetur, quia tunc totus calor vadit ad stomachum pro digestionem faciendam, & sic partes exteriores frigescunt calore privata.

Quare post prandium immediatè sit malum studere?

Respondetur, quia cum calor debet laborare pro imaginatione studii, tunc non laboraret pro cibo digerendo, & sic cibus permaneret crudus. Ideo secundum medicos, homo

prius

prius debet spaciari post prandium ad centum passus vel secundum aliquos mille.

Quare mulieres & maximè imprægnatæ, primo & tertio mense habent appetitum inordinatum, ad comedendum carbones, cineres, &c.

Respondetur secundum Constantinum, ut suprâ, quia quales sunt humores in isto stomacho illarum mulierum, talia nutrimenta appetuntur: Et quia in mulieribus imprægnatis sunt putridi & corrupti humores, replentes stomachum, ideo appetunt similia, cùm omne simile applaudat sibi simili.

Quare stomachus carnes valdè pingues tardè digerit?

Respondetur, quia tales carnes natant in stomacho. Modò optima digestio fit in profundo stomachi, ubi carnes pingues non possunt venire. Et ergò tales multum somnolenti post esum pinguium carniùm, quia in eis digestio retardatur.

Quare stomacho infirmo, omnia alia membra habent in se malè, eo sano melius sunt singula membra disposita?

Respondetur secundum Constantinum in principio sui libri, quia stomachus colligantiam habet cum cerebro, corde & hepate, quæ sunt membra principalia, ergo ipso dolente, omnia dolent.

Aliter respondetur, quia impedita primâ digestionem, aliæ digestionem impediuntur. Nam in prima digestionem principium est infirmitatis, scilicet in stomacho.

Quare juvenes citius esuriunt quàm senes?

Respondetur secundum Hippocratem in prima particula Aphorismorum, & Galenum, ibidem in commento, quòd juvenes propter tria cibo indigent, primò propter incrementum, secundò propter restaurationem vitæ, tertio propter conservationem vitæ.

Aliter respondetur, quòd juvenes sunt calidiores senibus, eò, quòd juvenes sunt calidi & sicci, ut patet secundum Aristotelem in libro de generatione Animalium. Ergo calor in juvenibus plus digerit, & per consequens plus appetunt.

Quare medici præcipiunt, quod existente appetitu comedendi, debet quis comedere?

Respondetur secundum Avicennam, quod tolerare famem, est stomachum malis humoribus & putridis adimplere, quos attrahit ad se loco cibi, ut patet per experientiam, cum jejunamus nocte, habemus appetitum comedendi, sed sequenti die minimè. Ergo est signum, quòd stomachus tunc est repletus malis humoribus, & maximè orificium ejus, quæ repletio non est vera, sed mendax est: propter hoc,

hoc, sumpto modico cibo, regreditur statim appetitus. Et ergo dicunt vulgares communi proverbio, quod os est impostor, quia licet fuerit corruptum malis humoribus, sumpto tamen cibo revertitur appetitus.

Quare consilium medicorum est, quod homo debet successivè comedere?

Respondetur secundum Avicennam, quia stomachus nimium repletur, & tunc cibus supernabit in eo, quod est valdè periculosum.

Alia causa est, sicut ligna multum frigida suffocant ignem, & sic cibaria suffocant calorem naturalem. Et ergo optima medicina est, uti modestia & temperamento in cibo & potu.

Vnde versus:

Esse cupis sanus, sit tibi parca manus.

Pone gula metas, etas ut sit tibi longa.

Quare alio & alio tempore anni petuntur alia cibaria? Ut in hyeme carnes bouinæ, & vaccinæ, & porcinae, in æstate appetuntur carnes subtiliores, ut vitulinae, agninae?

Respondetur ideo, quia complexio variatur secundum tempus anni, ut patet per Gilbertum in libro sexto principiorum.

Aliter responde & melius, quia hoc fit propter qualitatem ipsorum temporum, quia frigus hyemis facit meliorem digestionem, quia ventres calidiores sunt in hyeme, propter

frigus circumstans, ut dicit Hippocrates in prima particula Aphorismorum, & Aristoteles in primo Meteororum.

Quare cibus non debet esse nimis calidus, ut piper, zinziber?

Respondetur, quia cibus calidus adurit sanguinem, & disponit ad lepram. Sic è converso, cibus frigidus mortificat & congelat sanguinem. Etiam cibus non debet esse nimis acetosus, quia ille citò inducit senectutem. Item cibus non debet esse nimis conditus, quia ille adurit interiora, & post illum cibum oportet potare multum, ut post alia cruda. Item cibus non debet nimis esse dulcis, quia dulcedo maximè constipat venas.

Quare sit bona consuetudo, caseum comedere post prandium, & pira post omnia fercula immediatè?

Respondetur, quia caseus ratione terrestri-tatis, & crassicie tendit ad fundum stomachi, & sic deprimat carnes, & ille cibus digerere non potest. Sic etiam dicitur de piris. Notandum de caseo, quod caseus recens cæteris laudabilior, sed caseus vetus & siccus & falsus est pessimus, citò faciens dolorem capitis, & hepatis constipationem, & quanto fuerit veterior, tanto & deterior.

Vnde versus,

*Caseus est nequam, nam digerit omnia se-
quam.*

Qua-

Quare post pisces sit bonum comedere nuces? ut dicit Metrista.

Post pisces nuces, post carnes caseus adsit.

Respondetur, quia pisces sunt aliquando venenosi, quia sunt difficilis digestionis, & facile putrescunt & corrumpuntur. Et nuces iuvant digestionem, quia sunt mediocriter calidæ.

Alia ratio, quia quando sunt venenosi, ut dictum est, mox nux est remedium contra venenum. Ergo pisces temperantur per nuces, & sic sanum est sumere nuces post pisces. Sed tamen notanda est regula de piscibus, quia pisces debent esse de aqua clara & petrosa, & non frigida & lutosa ac quieta.

Vnde versus.

Hi currant per aquam mundam, claramque, petrosam:

Sint cocti vino pisces, cum petrosellino.

Et tales pisces minus nocent.

Quare novus cibus multum nocet stomacho? ut in festo Paschæ multi læduntur ex novo cibo.

Respondetur, quia talis cibus nimis avidè comeditur, ergo replet stomachum, & sic stomachus difficulter potest digerere istum cibū; & sic ejus immoderatâ comestione multi moriuntur; quia est regula Galeni & Hippocratis, quod gula interficit plures quàm gladius;

ideo summoperè valet moderatio cibi & potûs.

Quare sit malum differre in mensa, & paulatim diversa cibaria comedere ?

Respondetur, quia quando ultimum apponitur, tunc primum incipit digeri, & sic partes in digerendo non æquantur, & cibus decoctus corrumpitur: & hoc benè perpendunt Galli, qui ad majus duo vel tria fercula comedunt. Est tamen notanda regula de ordine cibariorum, quia si plura habentur fercula, quorum quædam sunt subtilia in digestionem, sicut caro pullorum hædorum & vitulorum, ova mollia & subtilia, & hujusmodi, tunc illa subtilia debent præcedere. Sed crassa, ut caro cervorum, porcorum, vaccarum, assatura porcina vel vaccina, ova dura in patella fricta, debent post comedi. Ratio est, quia si præponerentur, tunc ipsa citò digesta impedirent digestionem aliorum, & tunc subtilia jam digesta violenter retinerentur, & in stomacho corrumperentur, ex quo sequitur eructatio, nausea, fastidium, dolor capitis, dolor ventris, & magna sitis. Et per consequens est valdè nocivum, in eadem mensa comedere lac, & bibere vinum, quia disponunt ad lepram.

Quæritur, quid melius est stomacho, cibus vel potus ?

Respondetur, quòd potus citiùs digeritur
quàm

quàm cibus, quia cibus est magis materialis quàm potus. Ergo cibus difficilius digeritur.

Quare bonum est potare in prandio?

Respondetur, ut potus temperet cibum, & reddat eum aptum digestioni, quia olla repleta carnibus aut piscibus, si non habeat humiditatem, tunc sequitur illius pulmenti & ollæ destructio. Et stomachus habet se ut olla decoquens cibum. Ergo à medicis est consultum, inter prandia potare.

Quare bonum sit cœnam dimittere serotinam?

Respondetur, quod ideo, quia post cœnam non sequitur motus: sic cibus non intrat profundum stomachi, sed remanet indigestus, & sic inducit nocumenta. Et ergo bonum est cœnam esse brevem, & modicam.

Vnde versus:

Cœna levis, cœnaque brevis tibi sit: quia magna.

Cœna nocet, medicina docet, res est manifesta.

Ex magna cœna stomacho fit maxima pœna.

Vt sis nocte levis, sit tibi cœna brevis.

Quare stomacho jejuno vinum bibere valde sit insanum?

Respondetur secundum Avicennam, quod talis sobria potatio vini dat magnum periculum in cerebro, & quandoque inducit morbum caducum, vel apoplexiam.

Quare aquam frigidam multum bibere est periculosum?

Respondetur, quod unum contrariorum expellit, & impedit reliquum, ut patet per Aristotelem primo de generatione. Sed quia aqua est summè frigida, ergo veniens ad stomachum impedit digestionem, & calorem digerentem.

Quare bibere de novo musto sit valdè periculosum ipsi stomacho?

Respondetur, quia est indigestibile. Ergo multum inflat ventrem, & sic aliquo modo provocat dysenteriam, id est, fluxum ventris sanguineum.

Vnde versus.

Impedit urinam mustum, solvit citò ventrem.

Sed de vino bono bibere, est conveniens,

Vnde versus.

Kinum sit clarum, vetus, subtile, maturam.

Ac benè lymphatum, solvens moderamine sumptum.

Quare statim post prandium laborare sit prohibitum à medicis? juxta hunc versum.

Post mensam pausa, nec eas, nec stes sine causa.

Respondetur, quod hujusmodi triplex est ratio. Prima est, quia motus post prandium ledit virtutem digestivam, & sic cibus indigestus depellitur. Secunda est, quia motus post prandium

dium facit, ut membra crudum attrahant cibum, quod statim causa ægritudinis. Tertia est, quia motus facit cibum descendere, antequam digeritur, & si homo inciperet ambulare post prandium, tunc motus paulatim incipiet. Sed post cœnam motus est bonus, quia post cœnam citò consequitur somnus: Ergo parum est spaciandum, ut per hoc cibus intret profundum stomachi.

Quare de mane ante prandium sit bonum spaciari?

Respondetur, quod talis motus det membra commoda, & congrua ipsi facienti, quia calorem naturalem fortificat, & facit descendere superfluitates stomachi. Et ergo dicit Avicenna, quòd dimittentes exercitium & motum incurrunt hepticam. Et ille motus patet in his versibus:

Ante cibum perge, motus primus moderatus,

Post cœnam stabis, aut passus mille meabis.

Quare secundum doctrinam Avicennæ & Hippocratis, vomere sit valdè sanum?

Respondetur secundum eos, quia purgat stomachum ab omni humore nocivo, nam ibi expellitur materia passiva, scilicet glauca vel viridis, quæ si in stomacho maneret, febrilia induceret. Etiam secundum Avicennam, Vomitus purgat oculos, purgat caput, & mundificat cerebrum.

Qua-

Quare somnus valdè fortificat stomachum & virtutem digestivam ?

Respondetur, quia in somno vadit calor naturalis interius digestionem confortando. Sed calor in vigilia manet circa locum suum, & in toto corpore dispersus.

Quare homo patitur infirmitates, ut cibus & potus à stomacho receptus in eadem qualitate & quantitate per inferiora expellantur ?

Respondetur, quod hoc est propter debilitatem virtutis naturalis, scilicet appetitivæ, vel attractivæ, digestivæ, retentivæ, & expulsi-
væ, quæ infirmitas lyenteria vocatur.

Nota differentiam inter lyenteriam, diarrham, & dysenteriam.

Vnde versus :

Cruda lyen, simplex desm, sed sanguine dysen.

DE SANGUINE.

Quare omne animal habens sanguinem, necesse est habere hepar ?

Respondetur secundum Aristotelem, quòd sanguis primò generatur in hepate, eò quod hepar est sedes sanguinis, secundum aliquos medicos, & attrahitur à stomacho per quasdam venas principales, à quo generatur talis sanguis.

Quare

Quare sanguis sit rubeus ?

Respondetur, quia assimilatur membro, in quo generatur, scilicet hepatis, quod est rubei coloris. Etiam sanguis est dulcis, quia bene digestus & coctus, & parum de terrestritate sanguini admistum, causa est falsedinis in eo, ut patet per Philosophum in libris Meteororum.

Quare mulieres habent spissiores sanguinem, quàm viri ?

Respondetur, quòd propter frigiditatem inspissantem. Frigiditas ex illa natura compensat, coagulat, constringit, vel congelat, ut patet in libris Meteororum.

Quare sanguis venit ad totum corpus ab hepate, & per quem modum ?

Respondetur, quòd per venas principales, ut patet per hepaticam, cephalicam, medianam, per venas capitales, de quibus patet in libro Aphorismorum.

DE URINA.

Quæritur, quomodo urina venit ad vesicam, cum tamen visica sit clausa ?

Alii dicunt, quòd sudando; & videtur esse verum, quum urina non sit mortificativa, ut patet per Ægidium. Ergo aliter respondetur, scilicet, quod semipellicula, quæ est in visica, aperitur,

peritur, & per eam intrat urina, & quia illa pellicula est duplicata, ideò è converso clauditur Et dicit Theophilactus: Urina est nuncius non fallax, quia testatur de sanitate & ægritudine animalis. Vt dicit Hippocrates in libro Aphorismorum, quòd homines habent manè urinam albam, & ante prandium rubeam, & post prandium candidam, & similiter post coenam. Et sunt multi colores urinæ, de quibus nihil ad præsens.

Quare hydropifis venit ab hepate?

Respondetur secundum Constantinum, quod virtus digestiva in hepate, non potest materiam crassam convertere in quatuor humores, sed convertitur solùm in aquam, quæ tumescit, & inflat hominem, & maximò ventrem.

DE FELLE.

Quare animalia habent fel?

Respondetur, quòd ibi recipitur humor cholericus, qui suo acumine multùm iuvat viscera, ad expellendum superflua; etiam iuvat ipsum stomachum in digerendo.

Quare ictericia venit à felle?

Respondetur, quia humor fellis est glaucus & croceus. Igitur cum pori fellis obstruuntur tunc ille humor non potest intrare sacculum,
fellis,

fellis, sed miscetur cum sanguine, vadens per totum corpus inficiendo cutem.

Quare equus, muli, asinus & corvus non habent fel?

Respondetur secundum Aristotelem in libris de Animalibus, quamvis illa animalia sic dicta, non habent fel in sacculo, habent tamen fel dispersum per parvas venas.

DE SPLENE.

Quare splen est caro nigra? ut patet sensu.

Respondetur secundum Aristotelem in loco prius allegato, quod splen causatur ex materia terrestri, id est, ex materia nigra.

Modò effectus assimilatur suæ causæ.

Aliter respondetur secundum Medicos, quia splen est reservaculum melancholiæ. Modò melancholia est nigra cholera.

Quare homo habens magnum splenem sit macer?

Respondetur, quia splen multum trahit ad se materiam, quæ debet transire in pinguedinem. Et ergo per oppositum, homines parvi splenis pingues efficiuntur.

Quare splen facit ridere? Vt dicit Isidorus: Splene ridemus, felle irascimur, corde sapimus, jecore amamus, & cerebro sentimus,
ut

ut etiam tangit Eberdus capitulo de Verbis: Cor sapit, & pulmo loquitur, fel commovet iram, splen ridere facit, cogit amare jecur.

Respondetur valdè naturaliter, quia splen attrahit ad se melancholiam, eò, quòd est proprius locus ejus, quæ melancholia est causa tristitiæ, & illa ibi consumitur, & sic deficiente causa deficit & effectus. Quod autem melancholia est causa tristitiæ, patet per Aristotelem in præmio de Anima, & ergo illa consumpta, sequitur oppositum tristitiæ, scilicet gaudium. Et eadem de causa fel facit irasci, quia cholericus sunt iracundi, quia multum habent de humore fellis. Et nota, pro dilucido intellectu illorum, quatuor humores sunt in homine, scilicet sanguis, cholera, phlegma, & melancholia, quorum quilibet habet speciale reservaculum & membrum speciale, in quo reservatur & conservatur. Vnde ex parte materiæ siccæ & calidæ generatur cholera, quæ vadit ad fel, ubi habet locum in quodam sacculo. Sed ex parte materiæ frigidæ & siccæ generatur melancholia, quæ vadit ad splenem, tanquam ad suum receptaculum, secundum Medicos. Sed ex parte materiæ frigidæ & humidæ generatur phlegma, quod vadit ad pulmonem tanquam ad suum receptaculum, vel secundum Medicos, ad splenem.

Sed

Sed sanguis, qui est nobilissimus humor, dicitur generari in hepate, & ibi videtur suus proprius locus.

DE COITU.

Quæritur, quare cocunt animalia?

Respondetur secundum Avicennam secundo de Anima, super illam literam. Naturalissimum quidem operum in viventibus est generare sibi simile in specie, quod fit propter conservationem speciei; quia si coitus non esset, omnes species dudum periissent.

Quæritur, quid sit coitus?

Respondetur, quod coitus est mutua actio maris & foeminae, per instrumenta ad talem actum deputata, ad servandum speciem. Et ideo dicunt Theologi, quod quando coitus non fit propter generationem sibi similem, tunc est maximum peccatum.

Quare coitus temperatus sit conveniens saltem quibus licitum est?

Respondetur secundum Avicennam & Constantinum in libro de Coitu, quod coitus alleviat corpus, & animam exhilarat, caput & sensum confortat, aufert multas ægrotudines melancholice, quia expellit fenum spermatis de cerebro, & expellit materiam apostematice. Et ergo secundum Avicennam tertio

Canonis, ex dimissione coitus aliquando causatur tenebrositas oculorum, & vertigo capitis. Vnde sperma viri ultra debitum tempus retentum convertitur in venenum.

Quare distemperatus coitus, & nimis assiduus, sit nocivus?

Respondetur, quia destruit visum, & corpus exsiccat; quia dicit Aristoteles secundo de generatione animalium, Luxuria est emissio purae humiditatis, & cerebrum consumit. Et inducit febres acutas, secundum Avicennam, ut expertum est. Et maximè abbreviat vitam secundum Aristotelem, in libro de Longitudine & Brevitate vitae. Et hoc declarat Albertus de passere, qui propter nimium coitum, tantum pervenit ad tertium annum.

Quare melancholicis, & cholericis, & in univ ersum macris, valdè nocet coitus?

Respondetur, quia os multum exsiccat, cum ex se sint siccissimi ipsi, inducit siccitatem. Per oppositum phlegmaticis & sanguineis multum prodest coitus, ut dicit Avicenna, quia in eis est multum de tali materia, quae necessariò à natura expellenda est. Quamvis Aristoteles dicit, quod omne animal pingue sit pauci spermatis, quia materia transit in pinguedinem.

Quare foemellae animalium brutorum non appetunt coitum post impregnationem?

Respondetur secundum Albertum , quia tunc matrix foeminae est clausa , & menstrua tunc suat retenta. Ergo appetitus circa illa cessat.

Quare tunc mulieres, & equa post imprægnationem appetunt coitum? ut dicit Aristoteles in libris de Animalibus.

Respondetur secundum Galenum de muliere, quòd recordatio iuvat ad coitum. Et quia mulieres recordantur delectationem in coitu præcedenti habitam, & sic appetunt coitum.

Sed de equa respondetur, quia est animal multum vorax, quare habet in se multas fumesitates distemperatas, ergo appetit aliud sperma, eò, quod omne simile appetit suum simile.

Quare repleto corpore non est cocundum?

Respondetur secundum Aristotelem, quia prohibet digestionem. Similiter non bonum est ventri famelico, quia ille coitus valdè debilitet corpus animalis.

Quare non sit bonum post balneum coire?

Respondetur, quia tunc pori sunt aperti, & calor per totum corpus est dispersus. Ergo coitus sequens balneum, maximè frige facit ipsum corpus.

Quare post vomitum & post solutionem ventris, minimè valet coitus?

Respondetur, quia est valdè periculosum, facere duas purgationes in uno die, ut dicit Hippocrates & Galenus. Sic est de coitu, & solutione ventris, cùm renes per coitum purgantur, & intestina per vomitum.

Quare animalia agrestia, in coitu sunt furibunda? Quod patet in cervis, quia tunc maximè clamant & vociferantur, ut etiam patet de asinis, quia tunc solent insanire, ut dicit Constantinus ex auctoritate Hippocratis.

Respondetur, quia tunc membra sunt maximè incensa ex appetitu Venereo: natura laborat ad expellendum superflua, quæ in sensu disponunt ad iram, & ad furorem. Ergo post coitum sunt statim mansueta.

Quare in coitu est tanta delectatio?

Respondetur, quia coitus est opus despectum in se, & totum malum, & valdè immundum, ita, quòd omnia animalia naturaliter abhorrent illum actum. Et si non fieret tanta delectatio in eo, nunquam fieret actus coitus, quia talis actus immundus est, & malitiosus. Et ergo natura in tali delectatione sic libenter exercetur, ut species rerum possit conservari.

Quare frequenter coeuntes non habent tantam delectationem, sicut rarò coeuntes?

Respondetur, quod fit propter tres rationes. Prima ratio est, quia meatus seminis est nimis

nimis largus & amplius, ergo semen non facit
ibi moram, ex cujus mora inducitur delectatio.
Secunda ratio est, quia illis semper coeun-
tibus propter continuum coitum est paucitas
seminis, & sic iterum non facit delectatio-
nem. Tertia ratio est, quia in illis aliquando
loco seminis, emittitur sanguis crudus & indi-
gestus, vel alia materia aquosa, & quia hæc
materia non est calida, ergo non facit talem
delectationem.

Quæritur, utrum coitus potest fieri per os,
scilicet quod animalia concipiant per os? Ut
dicunt quidam de columbis, quod osculando
se rostro coeant, & concipiant. Et quidam
dicunt, quod mustela concipit, & parit per
os?

Respondetur secundum Aristotelem, in
libris de Animalibus, quod ille sermo est
penitus falsus & fictus, quia licet columbæ
rostris se contrectent, tamen ex hoc non con-
cipiunt, nec etiam sic coeunt. Etiam quia
mustela semper portat in ore foetum suum,
de loco ad locum, & ergo ipsi putant, quod
pariat per os. Vnde Aristoteles ita declarat
& arguit: quicquid intrat per os, hoc di-
gerendo consumitur. Sed si semina per os in-
trarent, tunc digerendo consumerentur. Er-
go, &c. Major patet, quia non est debilis
instantia, sed consequentia tenet in Darii.
Sed

Sed diceret fortè aliquis, tamen beata Virgo concepit per aurem, scilicet per verba: Ergo etiam possibile est, quod aliqua mulier concipiat per os.

Respondetur, quod hoc non fuit naturale, sed supra naturam, & miraculosè, & de illa conceptione nihil est ad propositum. Vnde dicit venerabilis Dominus Albertus: Quid mihi de Theologia, cum Physicè loquor?

DE SPERMATE.

Quæritur, unde generatur semen viri? Respondetur, quod de hoc sunt diversæ opiniones Medicorum, Philosophorum, & dicunt quidam, quòd sit humor superfluum quartæ digestionis. Et aliqui dicunt, quod sperma sit sanguis purus, à cerebro fusus, & est decoctum, & in testiculis dealbatum. Sed alii dicunt, quod sit superfluum secundæ & tertie digestionis. Sed quia similia sunt sudor, urina, sputum, phlegma, colera, ergo Aristotel. in libris de generatione animalium dicit, quod sperma semper est superfluum ultimi nutrimenti, scil. sanguinis, per totum corpus dispersi. Sed tamen præcipuè diffunditur & deceditur à membris principalibus, scilicet à corde, hepate, & cerebro. Et hujus signum est, quia talia membra in digestionem virtutis seminalis maxi-

maximè debilitantur, & ex illo patet, quod coitus sit minimè utilis. Sed tamen aliqui afferunt, quod prædicta sunt intelligenda de coitu excellenti, sed non de moderato. Notandæ sunt aliquæ virtutes, quæ lucidè patent in his Metris, de moderato coitu.

Vnde versus:

*Alleviat corpus coitus, moderamine factus,
Quibus sit licitus, quibus non valdè nocivus.*

Quare semen viri sit album, cum tamen semen mulieris sit rubeum?

Respondetur, quod in viris est album, propter magnam caliditatem, & est magis decoctum, in testiculis dealbatur, quorum caro est alba. sicut & caro mammillarum.

Sed semen mulieris est rubeum, quia est superfluum secundæ digestionis, quæ celebratur in hepate, quia hepar est membrum rubeum. Igitur, &c.

Aliter respondetur, quia menstruum est sanguis corruptus & indigestus, ergo habet colorem sanguinis.

Quæritur, utrum sperma decidatur à membris, vel ab humoribus?

Respondetur secundum aliquos, quod à membris, sicut jam dictum est. Et hoc sic probatur, quia sensibiliter videmus, quod claudus generat filium claudum, & pater habens cicatricem generat filium habentem cicatricem, ut

dicat Aristoteles in libris de Animalibus, & hoc non fieret, si non esset decisio à membris. Sed tamen alii dicunt, quod decisio fit ab humoribus, quia fit ab ultimo nutrimenti. Modo nutrimentum non est membrum, sed humor.

Sed ad primam opinionem, de parte truncato respondetur, quod Aristoteles secundo de generatione Animalium vult, quod hoc fiat propter imaginationem matris tempore coitus.

Quare imaginatio matris de Æthiopo generat filium nigrum? & hoc etiam est verum de aliis opinionibus. Vnde refert Albertus Magnus, quod quædam regina in coitu imaginabatur Æthiopem prope lectum, depictum imagine magnâ & distortâ, & sic concepit, & peperit filium nigerrimum.

Ad hoc respondetur secundum Avicennam, quòd imaginatio de casu facit homines cadere, & de lepra facit hominem leprosum. Sic etiam in proposito imaginativa est superior formativa foetus. Et tale percipit formale, quale scilicet imaginatum est.

Quæritur, utrum semen viri ingrediatur substantiam & materiam foetus?

Respondetur, quod utrumque semen, tam patris quàm matris materia, intrat substantiam embryonis. Quia ut lac coagulatum intrat

trat substantiam casei, ita habet se sperma, ut coagulum, & menstruum plenitudinem habet lactis. Sed illa opinio non videtur valere. Ergo respondetur secundum Aristotelem, & secundum alios Philosophos, quod semen viri non intrat substantiam foetus: quod probatur sic, quia sic materia & causa efficiens coinciderent, quod est contra Philosophum. Tinet consequentia, quia semen viri non intrat substantiam foetus, eò quod est principium efficiens ipsius pueri. Sicut domus structor est causa efficiens & principium ipsius domus. Item alio modo probatur, quia eadem est materia nutrimenti & generationis, secundo de Anima. Quia ex eisdem sumus & nutrimur, ideo sperma non potest esse materia nutrimenti, secundum Averroem.

Unde secundum rei veritatem respondetur, quod semina ambo clauduntur in matrice. Sed semen viri disponit semen mulieris ad receptionem formæ seu animæ, quo facto convertitur in humidum, & exhalatur per poros matricis, quod patet, quia solum menstruum est materia foetus.

Quare matrix avidè & cupidè attrahit semen? Quia ut dicit Averroës, secundum Colliat. capite decimo. Fuit quædam puella in balneo, ubi sperma jaetum fuit, & illa puella ab attractione seminis concepit, & peperit.

Respondetur secundum Averroem, quod matrix & natura specificè attrahit ipsum semen, ut magnes ferrum, & agathes chalybem, sic attrahit ipsum ad suam perfectionem propriam.

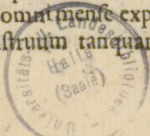
DE MENSTRUIS.

Quare mulieres habent menstrua? Respondetur secundum Medicos, quia sunt frigidaè respectu virorum. Ergo totum nutrimentum non potest converti in ejus sanguinem, ergo magna pars transit in menstruum. Quia in omni mense à qualibet muliere ejus ætatis & sanâ expelluntur: quia ante tredecimum annum non fluunt, etiam de sana. Quia aliquæ mulieres infirmæ non patiuntur menstrua.

Quare menstrua fluunt à mulieribus?

Respondetur, quia menstruum est materia venenosa. Nam dicit Aristoteles in generatione Animalium; quod menstruum recens & fluens si tangat arborem, vel ramum arboris virentem, talis arbor decrescit vel deficit.

Item dicit Aristoteles: Si canis gustaret de menstruo, tertiâ die esset rabidus, & si muscæ tangantur ab ipso, illo die moriuntur. Et ergo natura sagax omni mense expelli voluit à mulieribus menstruum tanquam inimicum vi-

tæ contrarium. Ergo retentum à mulieribus ultra debitum tempus, secundum Aristotelem, inducit pessimas infirmitates, scilicet syncope & ecstasin.

Quare ante tredecimum annum non fluunt menstrua?

Respondetur, quia juvenulæ sunt calidæ, ita scilicet, quod benè digerunt totum cibum, Ergo menstruum in eis non generatur ante illud tempus, & per consequens non expellitur, & hoc est verum, nisi bonitas vel malitia complexionis impediat.

Quare mulieres post quinquagesimum annum non patiuntur menstruum? ut patet in Metris:

Adde decem ternis, mulierum menstrua cernis,

Ad quinquaginta durat purgatio tota.

Ibi respondetur, quòd mulieres veteres sunt steriles, ergo non habent menstrua.

Aliter respondetur, & melius, quia tunc natura est debilis, & sic non potest ipsum expellere, præ nimia debilitate, ergo generantur in eis maximæ quantitatis immundities, in vana massa, & sic efficiuntur ita immundæ, ut suo anhelitu inficiantur homines, & ergo tunc in eis tussis abundat, & alia mala. Ergo secundum consilium Medicorum abstinendum est talibus vetulis.

Quæritur, quare mulieres taliter existentes veneno non inficiunt semetipsas?

Respondetur, quia venenum non agit in seipsum, sed in aliud sibi objectum.

Aliter respondetur, & melius, quia consuetum est mulieribus talem naturam habere, ergo eis non nocet. Refert enim Albertus Magnus de quadam puella, quæ in Colonia ad ipsum ducebatur, comedit omnes araneas, nil ei nocentes, sed fuerunt ei cibus aptissimus. Et dicit Aristoteles in libris de Regimine Principum ad Alexandrum regem, & narrat illi de quadam puella, quæ in juventute fuit nutrita veneno. Et hoc dicit Commentator in secundo Physicorum. Quod quidam homines consueverant comedere venenum sic, quod erat ei cibus quotidianus.

Quare mulieres imprægnatæ non patiuntur menstrua?

Respondetur, quia tunc menstruum transit in lac, & in nutrimentum foetus. Ergo mulier imprægnata, quoniam patitur menstruum, hoc est signum abortionis.

Quare in tribus primis mensibus menstruum mulieris imprægnatæ adhuc fluit?

Respondetur, propter parvitatem & novitatem pueri, quia adhuc non potest sumere totam materiam menstrualem.

Quare foemellæ animalium brutorum, ut
volu-

volucrum & piscium, non patiuntur menstrua?

Respondetur per Aristotelem & Albertum, quod in brutis gressibilibus menstruum transit in materiam pilorum: in piscibus transit in squamas: & in avibus in plumas. Et ex hoc considerandum est, hoc esse verum, quia inter bruta animalia foemellæ frequenter magis sunt hirsutæ, quàm masculi: & foemellæ piscium magis sunt squamosæ, & foemellæ avium magis sunt pennosæ, &c.

Quare menstruum recipit nomen à mense?

Respondetur, quia est spatium temporis mensurandi motum Lunæ. Quia Luna motum suum perficit in viginti novem diebus, & quatuordecim horis. Modò Luna habet dominium in humidum, ut patet secundo Meteororum. Sed quia menstruum est humidum, ergo capit denominationem à mense. Nam humidum crescit Lunâ crescente, & ipsa deficiente deficit.

Quare quædam mulieres diutius patiuntur talem fluxum, & quædam brevius, quædam per sex dies, quædam per septem, aliæ verò per tres frequenter in omnibus?

Respondetur, quod primæ sunt frigidiores, ergo plus generatur eis de menstruo, & per consequens longiore tempore expellitur, &

aliæ sunt calidiores, ergo minus generatur, & in breviori tempore expellitur.

Quæritur, ubi reservatur menstruum ante fluxum?

Dicunt aliqui, quod in matrice, sed Averroes hoc improbat, & dicit, quod matrix est locus generationis, sed tale menstruum ad generationem nihil facit. Respondet ipse, sicut dicebatur de fluxu hæmorrhoidum, scilicet quod quædam venæ circa spinam dorsi ipsa menstrua reservant. Et hujus signum est, quia mulieres istæ tempore menstrui maximum patiuntur dolorem dorsi, propter ejus expulsionem à natura.

Quæritur, utrum menstruum, quod omni tempore expellitur, & menstruum, de quo foetus generatur, sunt idem?

Respondetur, quod non, quia primum est impurum, & malè dispositum ad generationem, secundum valdè purum & clarum, ergo sanguis ille est aptus generationi.

Quare mulieres imprægnatæ tēpore menstrui generant filios leprosos & imbecilles?

Respondetur, quia menstruum est venenosum, imò venenosissima est mulier menstruosa, modò, ut patet in libro de causis, Causæ refluunt in effectibus: etiam per Philosophum, Effectus gerit aliquam similitudinem suæ causæ. Ergo ille natus malè disponitur.

Quare mulieres non uniformiter, eodem tempore mensis patiuntur menstrua, quia quædam in novilunio, quædam in plenilunio quædam in defectu Lunæ?

Respondetur, quod propter diversas complexiones mulierum. Vnde licet omnes mulieres respectu virorum sint phlegmaticæ, tamen mulieres inter se sic habent, quod una est magis sanguinea, alia magis cholericæ, & quomodo quælibet lunatio habet quadras, sic illæ habent quatuor complexiones: prima est sanguinea, secunda cholericæ, &c. Mulier sanguinea patitur in prima quadra: cholericæ in secunda, melancholica in tertia, & sic de aliis.

Quare mulieres sanguinæ patiuntur fluxum menstrui in prima quadra?

Respondetur secundum Galenum in libris Aphorismorum, & secundum Gilbertum in sex Principiis, quod omne tale additum suo tali, facit ipsum magis tale. Ergo prima quadra Lunæ mulieri sanguinæ augent sanguinem, ergo tunc sic expellitur.

Etiam respondetur, quod Luna nova recipit iuvenes, quia tales sunt magis sanguinei quàm senes, juxta hunc versum:

Luna vetus veteres, iuvenes nova Luna requirit.

Quare tam frequenter omnes mulieres in fine mensis patiuntur menstruum ?

Respondetur, quia generaliter omnes mulieres sunt phlegmaticæ. Modò ultima quadrans est phlegma.

Aliter respondetur, quod hoc est propter defectum, ergo in eis frigiditas operatur ad multiplicandum illam materiam, & materia multiplicata tunc expellitur.

Quæritur, quare in tali fluxu mulieres patiuntur dolores ?

Respondetur, quia est similis dolori stranguriæ, id est, projectionis urinæ paulatim & guttatim. Quia sicut stranguria, quæ fit potu indigesto, vias urinales subtiles lædit, sicut contingit post balneum, sic etiam materia menstrualis est, quæ terrestris & indigesta lædit vias, per quas digeri debet, & transit.

Quare post fluxum menstrui mulier facile concipit.

Respondetur, quia tunc melius est disposita ad conceptionem, quia est mundata à menstruis. Unde legitur in Exodo, Cùm Iudæi essent in Ægypto, brevi tempore augebantur super Ægyptios. Hujus non fuit alio ratio naturalis, nisi quod viri Iudæi non coibant cum mulieribus suis, nisi essent purificatæ & mundatæ à menstruo, quia tunc erant aptæ ad concipiendum.

Quare dolor mulierum menstruofarum mutatur in pallorem?

Respondetur, quia tali tempore calor recedit ab omnibus membris exterioribus, ad mēbra interiora, ad juvandum naturam, & expellendum menſtrua, quæ privatio caloris facit pallorem in facie.

Aliter respondetur, quia menſtrua ſunt crudi humores, ergo fluentibus poſſunt decolorare faciem, & per conſequens, inducunt pallorem.

Quare mulier menſtruofa abhorret cibum capere?

Respondetur, quia natura plus laborat ad expulſionem menſtrui, quàm ad digeſtionem, ergo ſi caperet cibum, ille maneret crudus, ergo natura ſagax hoc non admittit.

DE STERILITATE.

Quare quædam mulieres ſunt ſteriles, & non concipiunt?

Respondetur ſecundum Medicos, quod propter multas cauſas. Prima eſt, quia aliquando ex parte viri eſt defectus, ſcilicet quando vir eſt frigidæ naturæ, quia tunc ſemen eſt ineptum generationi. Secunda cauſa eſt, quia ſemen ejus eſt aliquoties aquoſum, non faciens moram in matrice. Tertia, quia

femina viris & mulieris non habent eandem proportionem, ut si vir est melancholicus, & mulier sanguinea, vel si vir est cholericus, & mulier maximè phlegmatica. Quia ut patet ex primo de generatione Animalium, & secundo de Anima, Agens & patiens debent habere eandem proportionem, aliàs actio impeditur.

Quare mulieres pingues rarò concipiunt?

Respondetur, quia habent matricem lubricam, per quam semen receptum labitur, nec retinetur.

Aliter respondetur, quia tales pingues habent orificia matricum valdè stricta, & ita quod semen impeditur, & si intrat, tunc tardè intrat, ita quod semen medio tempore frigescit, & sic non valet ad generationem, sed in materiam carneam resolvitur.

Quare mulieres nimis calidæ rarò concipiunt?

Respondetur, quia semen in eis receptum extinguitur, & corrumpitur, ac si pauca aqua in magnum ignem funderetur. Ergo videmus, quod mulieres ferventer appetentes luxuriam & libidinem, rarò concipiant.

Quare mulieres publicæ, ut meretrices, non concipiunt?

Respondetur, quod est propter diversa semina, ex quibus earum instrumenta concipiendi

endi destruuntur, & lubrica efficiuntur, ita quod natura seminalis non retinetur. Vel etiam, quia unum semen destruit aliud, ita quod nullum valet ad generationem. Vnde versus:

Impedit & semen aliud simul & mediante.

Quo impedito, sequitur destructio proli.

Item nota, ut patet per Albertum. Quod summum remedium est ad conceptionem recipere matricem leporis pulvere spersam, & purificatam in potu, quæ à tota natura specifica operatur ad conceptionem.

DE CONCEPTIONE.

Quare quædam mulieres concipiunt masculos?

Respondetur secundum Constantinum & Aristotelem, Quod si semen cadat ad dextram partem matricis, tunc generatur masculus, quia hæc pars calidior & calor secundum prædicta operatur ad generationem masculi. Ergo secundum Albertum, Quando dextra pars mulieris maximè tumet, est signum masculi in utero, Sed alii assignât aliam causam, scilicet quando semen patris habet dominium super semē matris, tunc generatur masculus, sed quando è converso, tunc generatur foemella.

Quare quædam mulieres concipiunt foemellas?

Respondetur, quia semen est lapsum ad sinistram partem matricis, quæ est frigidior ratione splenis adjacentis, quia splen cooperatur ad frigiditatem, & illa causa fœmellæ. Item, ut dicit Albertus: Quando mulier post coitum jacet in dextro latere, concipiet masculum, si autem in sinistro, concipiet fœmellam. Quia semina inclusa ad illam partem matricis fluunt, in qua mulier jacet, & tunc talis fœtus illic formatur.

Quare mulier habet matricem?

Respondetur secundum Averroem in libro, qui dicitur Colligamentum. Quia est proprius locus generationis, & illa est sita in medio mulieris: Quia sicut ad cloacã fluunt omnes immunditiæ civitatis, ita ad matricem fluit sanguis menstruosus & immundus.

Quare quædam mulieres portant pueros; longos & graciles, & aliæ portant breves & spissos?

Respondetur secundum Averroem, ubi supra, & etiam secundum Galenum, quia puer formatur secundum quantitatem matricis, Sed quia aliquæ mulieres habent matricem longam & strictam, ergo pueri erunt longi & graciles, sed aliæ per oppositum dicuntur habere matricem oppositam, ergo etiam pueri per oppositum disponuntur.

Quare mulier aliquando concipit gemellos?

Re-

Respondetur secundum Galenum, in libro de natura humana. Quia in matrice sunt septem cellulae, receptacula seminis, & tot possunt naturaliter generari pueri, in quot cellulas semen ceciderit, & divisum fuerit, quia tres cellulae sunt in dextro latere, & in illis generantur tres masculi, & tres sunt in sinistro latere, in quibus generantur tres foemellae. Sed alia est in medio illarum, ubi antiqui authentici dicunt generari Hermaphroditem, id est, hominem habentem membrum utriusque sexus. Si ergo mulier pareret ultra septem pueros, hoc potius fieret miraculose quam naturaliter.

Quare gemelli sunt semihomines, & non ita fortes sicut alii? dicunt leges, ipsos pro dimidio homine in duellis depugnantes.

Respondetur, quia semen & materia, quae deberet transire in unum fatum, cecidit in duos, & ergo debilitantur: & secundum rei veritatem, non diu sanè frequenter vivunt.

DE HERMAPHRO- DITIS.

Quæritur, quomodo generantur hermaphroditæ.

Respondetur per talem modum, quia in matrice sunt tres cellulae principales, una in dextro

dextro latere, alia in sinistro, tertia verò in medio, in quam semen illapsum, dicitur generare hermaphroditem per talem modum: quia natura semper tendit ad melius, Ergo intendit semper generare masculum, & nunquam foemellam. Quia foemella est vir occasionatus, & monstrum in natura, ut patet in libro de Animalibus. Ergo quandoq; generatur masculus, quo ad omnia membra principalia, sed tamen propter malam dispositionem matricis, & objecti, & secundum inæqualitatem seminis, cum non posset perficere masculum perfectum, sic generat foemellam, aut hermaphroditem. Et ergo dicunt naturales, quod hermaphrodites sit impotens in membro virili, ut patet per experientiam.

Quare natura non disponit in eo duo membra virilia, vel duo foeminalia, sed semper unum virile, & aliud foeminale?

Respondetur, quia natura tunc faceret aliquid frustra, quod est contra Aristotelem in multis locis, scilicet in tertio de Anima, & quarto Metaphysicorum, ubi dicitur, quod natura nihil facit frustra & Deus.

Quæritur, utrum ille sit habendus pro viro vel muliere?

Respondetur, consideranda est quantitas unius membri, per quantitatem alterius membri, & debet considerari, in quo membro sit

potens in actu Venero ; & si secundum actum muliebre tunc est mulier, si secundum actum virilem, tunc est vir.

Quæritur , utrum debet baptizari nomine viri, vel mulieris ?

Respondetur, quod nomine viri. Ratio est, quia nomina imponuntur ad placitum, & secundum nomen dignius debet baptizari: quia omnis vir dignior est muliere, quia omne genus præstantius est suo passo, ut dicit Aristoteles tertio de Anima.

Quæritur, utrum debet stare in iudicio loco viri & mulieris ?

Respondetur secundum Regulam Iuris, quod primò debet jurare, antequam admittatur ad iudicium, quo membro possit uti, & secundum hoc est admittendus, juxta usum & potentiam illius membri. Et si uteretur ambobus membris æqualiter, tunc secundum sanctam matrem Ecclesiam est tolerandus.

Ex quo etiam quæritur & solvitur tale problema, utrum ipse possit promoveri ad sacros ordines ? Et respondetur secundum jam dicta.

DE MONSTRIS.

Quæritur, an Natura facit monstra ?

Respondetur, quod sic, ut patet secundo
Phy-

Physicorum, quia si non, tunc privaretur suo fine. Nam ex possibilibus semper intendit producere, id quod melius & perfectius est: sed tandem ex mala dispositione materiæ, & influxu constellationis specialis non potens est perficere, & sufficienter producere intentum: ergo producit illud quod potest. Ut contigit temporibus Alberti, quod in quadam villa vacca peperit vitulum semihominem, tunc rustici suspicantes de pastore, ipsi rei causam variam imposuerunt, & tandem ipsum cum vacca volebant cremare. Sed Albertus Astronomiæ expertus, agnoscens rei veritatem, ex cōstellatione speciali hoc factum esse dixit, & pastorem à manibus eorum redemit.

Hæc sunt verba Alberti.

Videmus, bicorpora eorum in nullo erant conjuncta, nisi dorso habebant duo capita, quatuor pedes, quatuor manus, & ibant ad quamcunque partem vertebantur. Verba Alberti. Vidimus hircum, non habentem alios nisi pedes anteriores, & partem posteriorem, scilicet culum trahebat post se super terram. Verba Alberti. Narraverunt nobis, quod duo homines fuerunt in dorso conjuncti, & erant contrariæ complexionis, & cum unus fuit furibundus, alter fuit mansuetus, & vixerunt per duos annos, & unus prius moriebatur; alter verò tamdiu supervixit, donec ex fœtore

infectus moriebatur: quæritur quomodo fi-
ant hæc? Respondetur, quod per talem mo-
dum, quia semen funditur ad cellulas matri-
cis, quod pro generatione duorum sufficit:
tunc fortè quandoque contingit, quod inter-
stitium pellis, medians inter duas cellulas,
rumpitur, & in dorso ramificantur & con-
junguntur, habentes duo capita distincta.

Quæritur, utrum sit unus homo vel duo?

Respondetur secundum Aristotelem, respi-
ciendum est ad cor, unde quando sunt duo
corda, sunt duo homines.

Quare aliquando homo generatur cum
magno capite, vel cum sex digitis in una ma-
nu, vel cum quatuor?

Respondetur secundum Albertum, quod
est propter superfluitatem & nimiam abun-
dantiam materiæ. Vnde quando materia su-
perfluit, tunc generatur caput nimis magnum
vel sex digiti, vel quatuor pedes, vel aliorum
superabundantia membrorum. Sed quando
materia deficit, tunc generatur membrum
minus, quàm deberet, vel pauciora membra.
Et sic Albertus & Averroes distinguunt secun-
do Physicorum, quantitatem discretam, &
continuum.

Quare mulier sit monstrum in natura?

Respondetur ex secundo Physicorum, O-
mne occasione natum est monstrum. Sed
mu-

mulier occasione producta est, Ergo, &c. Minor probatur, quod natura nunquam intendit generare foemellam, sed semper masculum. Sed natura generat quandoque foemellam propter materiae malam dispositionem, ut prius dictum est.

DE INFANTIBUS.

Qua quidam totum assimilantur patri, quidam in totum matri, quidam utriq; , quidam neutri parentum?

Respondetur secundum Aristotelem, si semen patris in totum superat semen matris, etiam puer in totum assimilatur patri. Si autem per oppositum, tunc matri. Sed quandoque neutri assimilatur, & hoc contingit variis de causis; quandoque ex dispositione primarum qualitatum, quandoque ex influxu constellationis coelestis. Et sic refert Albertus Magnus exemplum, quod quodam tempore erat bona constellatio pro generatione porcorum, & generabatur homo habens faciem instar porci: secundum hoc producuntur monstra diversimodè.

Quare pueri frequentius assimilantur patri quàm matri?

Respondetur, quod hoc est propter imaginationem matris de dispositione patris in co-
itu.

itu. Unde ratione fortis imaginationis, de qua moratur tempore conceptionis, pueri maxime attrahunt ejus dispositionem. Quod verum est, ut superius patuit de regina, imaginante imaginem nigram, & quæ peperit filium nigrum. Et rursus patuit de quadam regina Æthiope, quæ tempore conceptionis imaginabatur de albissimo colore, & tunc peperit filium album. Et idem habetur ex artificio Jacob, qui virgas discoloratas misit in aquas tempore commixtionis ovium.

Quare pueri aliquando assimulantur avis, & atavis, plusquam parentibus?

Respondetur naturaliter, quia virtus avorum est imposta in cordibus generantium, & potest dici quod fit aliquando ex similitudine nutrimenti, & tunc fœtus formatur ex similitudine avorum.

Quare membra pueri sunt diversis modis disposita, quædam molliora? Respondetur, quod hoc propter dominium diversorum elementorum, quia ossa fiunt ex materia terrestri, ergo sunt magis dura. Sed medulla, & cerebrum fiunt ex materia magis aquosa, ergo sunt magis mollia. Sed spiritus vitales, & animalia generantur ex materia magis aerea: hoc & intelligitur de eorum membris, ex quibus resultant hepar & cor, in quibus principaliter spiritus vitales existunt.

Qua-

Quare secundum usum & cursum naturæ pueri exeunt uterum maternum nono mense?

Respondetur, quia tunc foetus est in totum perfectus, vel hoc ideo contingit, quia tunc regnat Planeta mollifluus & benevolus, scilicet Iupiter, qui est amicus naturæ. Nam secundum Astronomos, ipse calidus & humidus, & ergo temperat malitiam Saturni frigidi & sicci. Et ideo omnes pueri generati in nono mense, sunt sani tam frequenter.

Quare pueri exeuntes in octavo mense, tam frequenter moriuntur, & illi pueri dicuntur foetus Lunæ?

Respondetur, quia Luna est planeta frigidus, habens dominium in foetum, ergo sua frigiditate stringit foetum, ita quod oportet eum mori.

Quare puer exiens statim flet?

Respondetur, quod propter subitam separationem à caliditate ad frigiditatem, quæ frigiditas maximè lædit suam teneritatem. Sed alia ratio esse potest talis, tunc puer habet membra mollia & tenera, quæ comprimuntur cum exire debent per portam matricis structam & angustam. Et præcipuè cerebrum humidum, capite compresso, de se facit stillare quosdam humores, qui facientes exitum per oculos, causa sunt fletus & lachrymarum. Sed

Theologi assignant aliam causam, videlicet quod hoc fit propter transgressionem primorum parentum, & propter peccatum originale.

Quare puer, cum exit, ponit digitum in os?

Respondetur, quia puer exiens à matrice, exit à calido balneo. Ergo intrans frigiditatem, ponit digitum in os, propter defectum caliditatis.

Quare mulieres asserunt, quod puer clamans in utero est malum signum?

Respondetur, quod est malum, eò, quòd non vivus exit. Ergo dicunt Theologi, quòd dum puer cognoscit, se privari divino intuitu, propter carentiam baptismi, tunc clamat. Sed naturaliter respondetur, quòd clamor est signum suæ passionis; quia si maximè non pateretur, non clamaret.

Quæritur, quomodo puer exit de utero?

Respondetur, quòd primò caput exit, & si alio modo exiret, scil. per crura vel per brachia, tunc interficeret matrem & semetipsum.

DE FOETU.

Quæritur, quomodo foetus successivè generatur?

Respondetur, quod in primis sex diebus foem-

minæ habent colorem lactis, sed in sex diebus sequentibus habent colorem rubeum, qui est color propinquus dispositione carnis, & tunc transmutatur in materiam spissi sanguinis, & coagulati, non fluentis, sicut massa carnea. Sed in duodecim diebus sequentibus post illos, materia condensatur & consolidatur ita, quod posset suscipere fabricationem & formationem. Quia res fluida & humida non tenet impressionem, ut patet per Aristotelem secundo de Anima, sic singulis diebus usque ad partum aliter disponitur. Sed quomodo foetus per singulos menses regatur per Planetas, hoc patet alibi, scilicet in Boëtio. Et ille modus transmutationis seminis, patet in his Metris.

Susceptum semen sex primis, crede, diebus.

Est quasi lac, reliquisque novem fit sanguis, abinde.

Consolidat duodena dies, bis nona deinceps

Efficiat totum, tempusque sequens oriundum.

Quæritur, utrum foetus stercus emittat, & mingat?

Respondetur, quod non, & ratio est, quia non habet primam digestionem, quæ est in stomacho: quia cibus non venit ei per os, sed umbilicum: & ergo non urinat, sed sudat: quæ urina est parvæ quantitatis, & reservatur in quar

in quadam pellicula matricis, & in partu emittitur magnâ copiâ.

Quare in fine imprægnationis, scil. septimo^o octavo & nono mensibus, puer facilè exit?

Respondetur secundum Galenum, quia quando fructus sunt maturi, tunc ligamenta facilè franguntur, & sic facilè cadunt.

DE ABORTIVO.

Quare mulieres comedentes cibum infectum, puta carnes rancidas &c. facilè generant abortivum?

Respondetur, quia in eis generatur semen infectum, quod anima abhorrens projicit ab agro naturæ, scilicet à matrice, quia non est aptum pro forma nobilissima, scil. humana, quod ei anima infunderetur.

Quare corporea luctatio & saltus faciunt abortivum, ut aliquæ mulieres astutæ benè sciunt & faciunt?

Respondetur, quia per talem motum ligamenta embrionis solvuntur, & per consequens sequitur abortivus, quia materia diutius retineri non potest.

Quare ictus fulminis & tonitru faciunt abortivum?

Respondetur, quia ille vapor est adustivus, ratione cujus facilè lædit materiam tenerri-

nam ipsius fœtus, intrans per poros matricis. Imò dicit Albertus, Si puer actu viveret in utero materno, per fulmen & tonitru interficeretur.

Quare mulieres juvenes, & non vetulæ, propter causas prius dictas abortivum faciunt?

Respondetur, quia corpora mulierum juvenum sunt magis rara, poris plena, & graciliora. Ergo vapor fulminis, cujus corpora earum intrat, procurando abortivum in eis: Sed mulieres veteres habent carnes crassas & compactas, ita quod vapores eas faciliè intrare non possint, ergo non sequitur talis actio in eis.

Quare multum gaudium facit abortivum, ut vult Aristoteles.

Respondetur, quia tempore gaudii matrix destituitur calore, & per consequens abortivus efficitur. Eadem ratio est, quare timor facit abortivum, quia tunc calor vadit ad cor, subeundo ipsi, derelinquens matricem.

Quare in principio imprægnationis, scilicet primo, secundo, & tertio mensibus, faciliè fit abortus?

Ad hoc Galenus respondet, quod sicut fructus pomorum vel pirorum in principio faciliè cadunt, quia ligamenta adhuc sunt mollia & debilia, ita etiam est de puero in utero.

Qua

Quare tempore imprægnationis adhuc medio, scilicet tertio, quarto, quinto, sexto mensibus, difficulter, fit abortus ?

Respondetur, quia tunc ligamenta plura sunt fortificata, vel solida, & per consequens non citò corrumpuntur.

DE VARIIS.

Quare aliquibus mulieribus major accidit dolor parturiendo, & aliquibus minor ?

Respondetur propter tres causas, aliquando propter foetus magnitudinem, vel quia obstetrix est indocta. Etiam aliquando fit, quia foetus mortuus est, quia tunc non habet flexibilitatem, sed in exeundo est inflexibilis. Sed dolor minor contingens, in aliquibus oppositum fit.

Quare homo non habet caudam, sicut alia animalia ?

Respondetur, quia homo est animal, cujus proprium est sedere, sed hoc nulli aliorum animalium caudam habentium est proprium.

Quare balneatores cum aqua frigida, & non cum aqua calida, expellunt calorem de fornace ?

Respondetur, quia illæ sunt qualitates contrariæ, quæ majoris actionis sunt ad invicem, & sic calor in lapidibus melius repellitur.

Quare aqua calefacta magis congelatur quàm frigida?

Respondetur, quod ideo, quia talis est magis rara, & per consequens magis dat ingressum frigiditati.

Quare homines sunt magis pingues & crassi circa ventres quàm alibi?

Respondetur, quia maxima digestio est in stomacho. Ideo partes, quæ sunt magis propinquæ stomacho, magis impinguantur, & crassæ fiunt.

Quare animal post coitum tristatur?

Respondetur, quia actus luxuriæ est in se turpis & immundus, & sic omne animal abhorret talem actum, quia homines cum super hoc cogitant, erubescunt, & tristantur.

Quare ebrii non habent discretionem inter sapores, sicut sobrii?

Respondetur, quod caro linguæ est multum poris plena, sive spongiosa, & in se multum capit de humiditate, & magis in ebriis quam in sobriis. Ergo lingua repletur malis humoribus ex frequenti potatione, & sic ex ista repletione caro linguæ repletur, quod organum gustus crassum sit: Quia gustus est vera linguæ, subtili carne subtracta. Ideo propter ingrossationem medii, id est, ipsius gustus, potus ab ipsis ebriis sumptus non perfectè sentitur, quia ad debitam sensationem requiritur pro parti odibita

bita medii. Et ex illo elicitur causa, quare ebrii non habent perfectum modum loquendi.

Quare animalia melancholica habent longas aures; & quare hujusmodi homines habentes longas aures, ut plurimum non sunt sapientes, sicut habentes breves aures, ut patet per Aristotelem in libris de Animalibus?

Respondetur, quod aures generantur ex materia frigida & sicca, quæ dicitur cartilago, quæ est in potentia propinqua ad os, vel ad ossis generationem. Sed quia animalia melancholica tali materiâ abundant, ergo habent longiores aures, ex quo habent materiam sufficientem & abundantiam pro aurium generatione, & sic tunc aures abundantes generantur.

Quare prædicti sunt semifatui?

Respondetur, quia animæ sequuntur corpora. Nam si sensus corporis sunt subtiles, tunc anima exercet subtiles operationes, tam practicas, quam speculativas, & per oppositum est de corpore crasso.

Quæritur, quomodo anima intellectiva conjungitur puero in utero matris, scilicet utrum pater generans disponit materiam, ad receptionem animæ intellectivæ?

Respondetur Theologicè, quod in materia sufficienter disposita, Deus infundit animam intellectivam. Et hoc idem vult beatus Augustinus, dicens: Anima creando infunditur, & infundendo creatur.

P R O B L E M A T A
D I V E R S A E T S A-
nè utilia.

Solutis & adductis Problematibus de partibus corporis humani, & variis dictis Aristotelis, ex aliorum Philosophorum & medicorum codicibus dilucidè electis, sequuntur alia problemata utilia, quorum primū est,

Quare lepores apertis oculis dormiunt?

Respondetur, quia habent oculos præeminentes, & palpebras breves, & sic cum difficultate clauduntur. Alia potest esse causa, quia sunt animalia meticulosa, ideo, ut se custodire possint, apertis oculis dormiunt.

Quare corvi non cibant pullos suos ante novem dies?

Respondetur, quia videntes eos non esse ejusdem coloris, seu non conformes colori suo, & ideo putant esse de alio genere, sed tamen Deus omnipotens pascit eos per illos dies rore cœli, unde Psalmista: Qui dat jumentis escam ipsorum, & pullis corvorum invocantibus eum.

Quare ovis & columba animalia sunt mitissima?

Respondetur, quia carent felle. Et fel commovet ad iram, ut patet supra.

Quare aves habent testiculos introrsum?

Re-

Respondetur, quia si haberent eos extrorsum, impedirent eorum volatum, & levitatem.

Quare aviculæ non mingunt?

Respondetur, quia illa superfluitas, quæ deberet converti in urinam, convertitur in pennas, & patet, quia in pennis multa apparet humiditas. Alia ratio est, quia sunt in continuo motu, & ergo multum humidum in eis exsiccat per aerem & ventum.

Quare ova oblonga efficiunt mares, & obtusa foemellas?

Respondetur, quia vult Hippocrates, quia calidi est, mittere à centro ad circumferentiam frigidi. Vnde si qua sunt oblonga, signum est, quod habent multum de calore, ideo transeunt ad materiam masculi. Quia in omni genere animalium masculus est calidior foemella, teste Philosopho. Si verò ova sunt obtusa, signum est, quod calor in eis indispersus & remissus, ideo tendat ad materiam foemellæ.

Quare melius auditur noctu quàm in die?

Respondetur secundum Aristotelem, quia nocte major est tranquillitas, quàm in die: quia Sol non ita benè levat vaporem noctu, sicut in die, ideo tunc medium est melius dispositum, & per ipsum melior motus fit, qui dicitur esse cum somno: Alia ratio est, quia in die plures fiunt motus aeris & soni, quàm nocte,

qui se mutuo impediunt. Etiam nocte est magis silentium, quod est oppositum sono. Sed quia opposita juxta posita magis elucescunt, ideo quanto magis opposita sunt juxta se opposita, tanto se magis declarant.

Quare homo tactus, sub ascellis citius ridet, quàm tactus in alio membro?

Respondetur, quia ibi est concursus plurium nervorum, & quia etiam medium tactus scilicet caro, est ibi subtilior, & ergo fit major & subtilior sensatio. Et hoc est verum, si talis locus non nimis tangitur, quia si fieret per excellens sensibile, tunc non fieret talis delectatio, & quando sic tangitur, tunc ibi diffusio spirituum ex multis nervis ibi collectis, tandem venit spiritus ad faciẽ, & sic inde causa est risus.

Quare lignum adustum convertitur in carbonem, & os adustum vertitur in corpus

Respondetur, quia lignum ante ejus adustionem, est sufficienter humidum, & sic post adustionem acquirit sibi calorem per accidens, & ille calor humidum in ligno totum consumere non potest, & sic remanet humidum post adustionem, & convertitur in corpus nigrum, eo, quod humidum in ligno fuit satis viscosum, & non potuit ab illo igne totum consumi. Os autem ex sua natura est frigidum & siccum, modicum habens in se de humiditate, quæ & adustionem in totum con-

su-

sumit, & sic per accidens humido consumpto, os albescit.

Quare aliqui magis delectantur colore albo, & aliqui colore nigro?

Similiter respondendum est, ut supra:

Quare aliquæ mulieres plus diligunt viros albos, & aliquæ viros nigros?

Respondetur, quod hujus duplex est causa. Prima est, quia aliquæ habent visum debilem, & istæ magis lætantur nigredine, quia albedo propter sufficiens lumen, super naturam lucis, quam in se habet, magis lædit visum, quàm nigredo. Secunda causa est, quia omne simile applaudit suo simili, sed quia quædam naturæ calidæ sunt, & istæ magis delectantur nigredine, quia nigredo sequitur calorem. Sed quædam frigidæ sunt, & istæ magis delectantur albedine, quia frigiditas est mater albedinis.

Quare animalia dormiunt?

Respondetur, quod propter necessitatem, quia ex longitudine diversorum actuum organa sunt fatigata, sed per requiem, quæ fit in somno, confortantur, ut patet per Aristotelem in libro de Somno & Vigilia.

Quare studentes statim post prandium volentes studere, impediuntur per somnum, & non tempore solatii?

Respondetur, quia cum aliquis dat mentem ad studendum, tunc calor naturalis in-

greditur introrsum à membris exterioribus, & sic per congregationem confortatur, & sic facit ascendere fumum cibalem, usque ad cerebrum, & sic causatur somnus per ingressionem somni. Vel potest dici, quod ideò, quia cum virtus animalis intenditur, tunc naturalis remittitur. Sed quandò homo est insolatio, tunc per solatium calor naturalis diffunditur: & non permittitur fumus ascendere ad cerebrum, & sic homo non dormit, sed dilatatur per totum corpus, & per consequens, solatium impedit somnum.

Quare post labores homines libenter dormiunt?

Respondetur, quod in labore calor dispergitur, per continuum motum ad membra exteriora, qui è converso post laborem ad interiora colligitur circa loca digestiva, & facit digestionem, à qua fiunt vapores, qui procedunt à corde ad cerebrum, & obstruunt meatus, per quos calor naturalis ad membra exteriora, deberet diffundi, & sic frigefactis, & crassis redditis istis membris exterioribus, ac frigiditate cerebri, tunc causatur somnus. Ex hoc patet, quod multum comedentes, & bibentes, multum dormiunt, & diu, eò quod exinde resolvitur multus & magnus vapor, qui non potest benè digeri, & consumi à calore naturali, &c.

Quare multum dormientes sunt malè dispositi, & malè colorati?

Respondetur, quod in somno colliguntur multæ humiditates, quæ in vigilia expelluntur, quæ non possunt in corpore consumi, & sic petunt citò ejici, & petunt per superficiem corporis, & præcipuè ad faciem, & sic causam afferunt malæ dispositionis, seu mali coloris, ut patet clarè in phlegmaticis, qui præ cæteris sunt longioris somni.

Quare aliquibus apparet in somno, quod comedunt & bibunt aliqua dulcia?

Respondetur, quia & phlegma elevatum stillat ad fauces & ad guttur, & tale phlegma quodammodo est dulce, igitur in eis hoc apparet.

Quare aliquibus apparet in somno, quod sunt in aqua, & submerguntur, & aliquibus quod sunt in aqua, & non submerguntur, & hoc contingit maxime in phlegmaticis?

Respondetur secundum Aristotelem, quod hujus causa est, quia quando materia phlegmatica fluit ad superiora, tunc apparet illis, quod sunt in aqua, & submerguntur: sed quando fluit ad interiora, tunc apparet eis quod evadunt. Alia potest esse causa, scilicet nimia repletio seu ebrietas. Vnde cum homo est nimio cibo repletus, tunc fumi sursum ascendunt, & multiplicantur, & inde videntur, quod debent

submergi seu strangulari. Si autem non potest tam maximè ascendere, tum apparet eis ac si evaderent.

Quæritur, utrum aliquis possit causam somnii afferre ab extrinseco?

Respondetur secundum Aristotelem, quod sic, sed per istum modum, quia si aliquis alicui remisè loqueretur ad aures, sic quod ipse excitaretur, tunc ex commotione spirituum, in capite tonitrua fiunt, vel aliquod aliud simile, & sic de illo fieret ejus somnium. Et sic sæpè aliquis ex revelatione divina potest habere somnium, de Deo glorioso, ipsum in somno honorante. Cui quidem conditori totius universi, Filioque Virginis illibatae, condigna laus & gloria gratiarumque actio, sit nunc & semper, per infinita secula seculorum,
Amen.

oteff
ac fi
n fo.
uod
licui
e ex.
, in
nile.
æpè
bert
nno
s u.
gna
it

MARCI ANTONII
ZIMARÆ SANCTI-
PETRINATIS, AD IO-
annem Castriotam Ferrandinæ Du-
cem illustrissimum,

PROBLEMATVM
LIBER VNVS.

R-

MARCVS ANTONIVS
SANCTIPETRINAS HI-

druntinus, Illustrissimo Ferrandinae Du-
ci, Domino Ioanni Castriotæ,

S. P. D.

Qui opus aliquod Principibus dedicant, Dux
Illustrissime, in operis prefatione, multa de
laudibus eorum, relaxatis eloquentiæ habenis
prosequi consueverunt, ut eâ potissimum ratione
illos in sui amorem alliciant, atque obnoxios red-
dant: quorum ego consuetudines minimè observa-
re institui. Vereor enim, ne si de tuis laudibus a-
gere verè velim, idem mihi obijciatur, quod illi,
qui apud Lacedæmonios de Herculis laudibus a-
gere voluit. Quis Herculem vituperet, ut minus
de eo bene sentiat? quis illum namque non inter
immortales deos enumeret, colat, observet? ut tu
laudare velis, Lacedæmonii subdiderunt. Tanta
enim est virtutum tuarum amplitudo, tantus in
omni bonorum genere splendor, ut frustra quis
prædicet, quibus sis institutus, aut quo ingenio
polleas. Admirantur ceteri in te naturæ & fortu-
næ dotes: quidam verò ex virtutibus justitiam,
quidam prudentiam, alii fortitudinem & magni-
ficentiam: Ego autem unam præ ceteris admiro
in te præcipuam cbaritatem, quâ literatos am-
plexeris hac tempestate, quâ ob bellorum impor-
tunitates, pax unâ cum literis interire visa est.

MARCI ANTONII
 ZIMARÆ SANCTIPE-
 TRINATIS Problematum Liber,
 ad Illustrissimum Ferrandinae Ducem,
 Dominum Ioannem Castrī-
 otam.

PROBLEMA
 PRIMUM.

Quamobrem Sapientiam, omnium iudi-
 cio, seipsum cognoscere, omnium ferè
 difficillimum habitum est.

An quia nihil cognosci potest, ignoratâ suâ
 formâ? Sui ipsius autem formam cognoscere
 ut Philosopho videtur, satis admodum diffici-
 le est. Atque homo, Platonis autoritate, aut ni-
 hil est, aut si quid fuerit, nihil aliud est, quàm
 anima. An quia nisi actu reflexo hoc fieri ne-
 quit? Reflecti autem supra seipsum, maximæ
 immaterialitatis est argumentum: Quippe à
 sensibilib. affectibus seductum oportet, qui se-
 ipsum cogniturus est, hoc autem quàm diffi-
 cile sit, nemo est, qui ambigat. An quia homo
 intellectu vivit? Hominis autem intellectus
 seipsum non potest capere, nisi post captum a-
 liorum, & hoc perdifficile est.

II.

Propter quid Apollinis Pythii oraculo So-
 cra-

erates Græcorum omnium sapientissimus di-
judicatus est? Cùm Aristotelis sententiâ solùm
circa moralitatem negotiatus fuerit, de natu-
ra nihil.

An quia ad communem hominum com-
moditatem magis expedire videtur benè vi-
vere, quàm speculari? An quia, ut Platoni vi-
detur, passim illud profiteri consuevit, Vnum
scio, quod nihil scio?

III.

Cur homines præcipuè de ingenio conten-
dunt?

An quia reliqua ex bonorum genere in a-
liena potestate constituta esse credunt? Quem-
admodum corporis dotes, naturæ: extrinseca
verò bona, fortunæ imperio subjacent. Quo
fit ut unusquisque facillè se vinci in talibus si-
nat, utpote non sui culpâ aut occasione con-
tingentibus. Ingenium verò in nostrâ potesta-
te constitutum esse prorsus autumant: An
quia animi bona cæteris præstant, idcirco de
re præstantiore contendere, naturale admo-
dum est? An quia communis est ista homi-
num ægritudo, ut sapienti cuidam videtur,
quod quilibet credit se esse doctum plus
quàm sit, & cupit complere omnia, quæ credit,
sine studio & labore.

IV.

Quam ob causam, cùm omnes homines sci-
re

re contendunt naturâ, pauci tamen admodum scientiæ insudant?

An quia virtutem posuere Dii sudore parandam, ut Hesiodo placuit? An quia corporis voluptas, cui hominis natura maximè obnoxia est, animum à veritatis indagine distrahit? Necessè autem est, ut qui animo vivere cupit, corporis mortem, ut divino videtur Platoni, meditetur. An quia natura hominis multis modis servire cogitur, ut Aristoteli placet? Quo fit, ut deficientibus adminiculis, naturale desiderium non deducatur in agere, non enim natura per se sufficiens est ad contemplandum.

V.

Propter quid nudam esse Philosophiam, prædicant?

An quia nuda veritas, nullusq; verborum color requiritur, ubi de veritate agitur? Quippe Sophistarum interest de nominibus disputare, ubi rerum sinceritas quæritur. An quia malè philosophari? qui Philosophiam non propter se, sed lucri aut ambitionis gratiâ prosequuntur. An quia nudum à passionibus corporeis oportet esse eum, qui Philosophiæ vacare desiderat? Nam ut Aristoteli videtur, Anima sedendo & quiescendo fit prudens. An vulgarium opinione hoc firmatum est? juxta illud Tusci Poetæ, *Povera & nuda vai Philosophia,*

phia, dice la turba al vil guadagno intesa-
quandoquidem hoc rationi minimè sit con-
sentaneum. Facilè enim est Philosophis ditari,
dum velint, quemadmodum Thaletis Milesii,
exemplo perspicuum apparet.

VI.

Propter quid homines maximè in opinio-
ne esse appetunt, ut nonnulli Pyramides, alii si-
mulachra, signaque, & varia sui fabricent mo-
numenta?

An quia omnia, ut Aristoteli videtur, per-
petuum & divinum esse participare concupif-
cunt secundum quod possunt? Inde prove-
nit, ut si in esse naturæ non permanent, nuntur
ut saltem permaneant in esse rationis. An
quia ad successorum excitamentum ita con-
suetudo tulit, quo à Parentibus minimè dege-
nerare videantur?

VII.

Propter quid est, quod hominis desiderium
circa ea, quæ fortunæ sunt, immensum crescit?
An quia, ut Senecæ videtur, naturalia deside-
ria finita sunt: quæ autem ex falsa opinione
proveniunt, ubi desinant non habent?

VIII.

Quamobrem Poetæ semper principibus a-
liquem sapientem familiarem constituunt?
quemadmodum Homerus Nestorem Aga-
memnoni: Euripides Tiresiam Creonti: He-
sio-

siodus Prometheus Iovi : & Maro Achatem
Æneæ ?

An quia naturæ lege ita comparatum est,
ut divino datur cernere Platoni, ut sapientia,
potentiaque in idem tendant, semperque ista
duo se invicem affectant, prosequuntur, con-
grediuntur ?

IX.

Propter quid Homerus, cum de Legatis
meminit, eandem verbotenus imperantis le-
gationem significare facit ?

An quia Legatorum interest, meram im-
perantis voluntatem, sententiamque executi-
oni mandare? quare nihil addere, nihilque sub-
trahere oportere, certum est An quia imperan-
tis mandatum, utpote sapientis peroptimè di-
gestum, absolutumque esse præsumitur ? quam-
obrem variatur ordo verborum, & tanquam
perfectus, cui nihil deficiat, significare debet
sapientum, quippe quorum est (ut Philosopho
videtur) imperare, constitutionesque atque de-
creta absoluta esse judicare.

X.

Cur Aristoteles in rebus difficilibus mira
utitur brevitate ?

An quia mos Sapientum est verba onerare
sententiis : An quia, ut obscurus fiat, quate-
nus, ut expositoribus videtur, ingenia rudia
deterreat, & à suorum operum lectione seclu-
dat ?

dat? An quia in re difficili prolixus sermo de veritate suspectus redditur? quandoquidem veritas consistit in paucis An quia, ut sapienti videtur, in multiloquio plerumque contingit delinquere.

XI.

Quamobrem illustres in aliqua scientia viridum in aliquo errant, gravius errant minus illustribus?

An quia proprii ingenii freti facultatibus, valde admodum a sensibus abstrahuntur? quare necesse eos falli. Argumento est Avicenna, qui cum sua celebritate in Philosophia dixit. Hominem ex terra naturaliter posse produci. Et maximus ille Averroes, quem nulla lex potuit persuasione convertere, vetulae cujusdam verbis seductus est, ut sibi persuaserit, Puellam in balneo sine viri commixtione posse concipere.

XII.

Quare scientes, si injusti evadant, magis injusti sunt minus scientibus? An quia suavissima est injustitia, ferre arma? ut Philosopho videtur. An quia contrariorum una est scientia?

EX ARISTOTELE.

CUr homo, qui à Deo eruditione præditus est, animantium omnium injustissimus sit.

An

An quia ingenio, cogitationeque plurimum valet ad voluptates? igitur & felicitatem rimatur maximè atque perpendit, quam nisi cum injuria assequi nemo potest.

XIII.

Quamobrem magis cupiunt videri homines, quàm esse & non videri?

An quia solus homo honoris est particeps? quo fit, ut quilibet videri bonus facilè appetat, laborem autem natura subterfugiat. Virtutes autem non nisi labore consequimur. An quia Sophistarum natura hæc est, ut Philosopho videtur, ut cupiat magis videri, & non esse, quàm esse & non videri? cæterùm pauci admodum sunt, qui virtutes ipsas verè assequantur.

XIV.

Propter quid quidam in adolescentia fœminas, dum sunt aut consistentes, aut in primo senio, mares procreant?

An quia nimis cocuntibus refrigerat semen? Quare cum in ætate consistentiæ & primo senio minus cocant, calidius est eorum semen, quod marium est productivum.

XV.

Cur pueris cocuntibus, cum genituram non emittant, contingit delectatio?

An quia, ut Philosopho videtur, ex spiritus emissionem pruritus & titillatio accidit? Quem ad-

admodum in adultis, ex seminis emissione
confimile contingit.

XVI.

Quam ob causam frequenter coeuntes mi-
nus dilectantur?

An quia ex ipsa coitûs frequentia contin-
git semen & spiritus diminui, & refrigescere?

Quare non ita pruritivum, neque titillativum
est semen, quod delectationis causam asserunt
Philosophi.

XVII.

Propter quid plus lædit immoderatus coi-
tus, quàm immoderata phlebotomia?

An quia spiritu plenius est semen, & magis
proximum naturæ membrorum dispositum
nutrimentum, quàm sanguini? Quippe, ut Ga-
leno videtur, Substantialis est membrorum
causa sperma, & ex ipso corpus augetur ac nu-
tritur, ac quemadmodum esuriens magis læ-
ditur ex panis, quàm ex farina subtractione:
Sic corpus debilitatur magis ex seminis abla-
tione, quàm ex evacuatione sanguinis.

XVIII.

Quam ob causam, qui proluxiori sunt ad-
modum pene, gignere nequeunt?

An quia per longum procedente semine
interstitium, necesse est spiritus exhalare? Qua-
propter frigidum & prorsum generationis i-
neptum redditur necessariò.

XIX.

XIX.

Propter quid corpulenti in coitu partum seminis emittunt, & frequenter steriles sunt?

An quia talibus semen in corporis alimentum transit? Nam eadem ratione, ut Philosopho videtur, corpulentæ mulieres parum menstrui excrementi ejiciunt.

XX.

Quam ob causam mulieres, æstivo tempore, mares vero hyberno, ad Venerem sunt promptiores?

An, ut Philosopho videtur, Quia testes eo tempore magis dimittuntur, & flaccent, quam per hyemem? cum qui concubiturus sit, retrahat ac suscipiat illos, necesse sit.

An quia naturæ calidæ præ nimio calore æstivi temporis æstuant, collabunturq; frigida verò refrigescunt & videntur? Est autem vir calidus & siccus: mulier frigida & humida. Ergo virosum tunc vires infirmantur, mulierum corroborantur, & videntur per compensationem qualitatis contrariæ. Eadem ratione, animalia frigidæ naturæ, ut Galeno videtur, hyberno tempore frigiditate aeris opprimuntur, ut quæ mortua in cavernis accubantia reperiuntur, & quæ insensibilia, & nullum motum habentia, quædam verò ibidem pereuntia, unde pauco admodum, aut nullo extrinseco tunc alimento nutriuntur, quæ tunc superveniente calore reviviscunt.

Cur

XXI.

Cur pueris nomina septimo die imponi consueverunt?

An ut Philosopho videtur, Quoniam ante septimum diem plures intereunt, quod fit ne tunc nomina imponantur, tanquam salutis pueris magis credamus.

XXII.

Quamobrem præ cæteris animalibus homo maximè superbit?

An propter variam & multijugam cognitionem? si quidem, ut Philosopho datur cernere, Sunt omnia sensibilia per sensum: omnia intelligibilia, per intellectum: quare quid restat, quod ejus cognitionem subterfugiat?

An quia nexus videtur esse Dei & Mundi? Mediæ quippe naturæ est, quæ intentio æternitatis, & temporis constituta esse creditur.

An quia cæteris animantibus imperat, omnia hæc ad sui videntur redacta fuisse arbitrium?

An quia illud respondebo, hominis superbiam ex sui ignoratione provenire? Quippe (quæ Hermetis sententia est) si se inter stercus & urinam conceptum fuisse reminisceretur, si se nudum in lucem prodiisse animadverteret, si se cum miseriis & laboribus vitam ducere perpenderet, si tandem se mortis vinculis adstrictum pensitaret, non utique superbiret.

EX ARISTOTELE.

Cur homo maximè aliud intelligat, aliud faciat?

An quia contrariorum eadem scientia est? An quia mentis officium complura contingit, appetitus in unum tantummodo profluit? Atqui homo mente magnâ parte vivit ratione; bestia appetitu; irâ, cupiditateque ducuntur.

XXIII.

Quam ob causam, (a) cùm secundum intellectum, quædam bona esse judicavimus, mala tamen plerumque prosequimur, juxta illud Poetae: Video meliora proboque, Deteriora sequor. (a) Scot. 1. sententiarum dist. 36. quaest. 1.

An ex naturali plenitudine libertatis voluntas pendet indiscriminatim, ut subtilibus videtur, (Arist. primo Politicorum, &c.) in oppositos actus, ut eis mediantibus libera etiam est in oppositis objecta, in quæ tendit: hujus autem, præter voluntatis naturam, non oportet aliam quærere rationem & causam: indisciplinati siquidem est omnium quærere causas. Nam ut Philosopho (Physicorum textu 25.) videtur, Principiorum non altera causa. An peripateticè respondebo, ex corporis connexionem provenire voluntatem nostram, non

non semper confirmari ratione? Quod argumento abstractorum intellectuum corroboratur, siquidem in eis non est aliud volitum & aliud intellectum. Averroës 12. Mat. 23. 9. 13. 3. Quo fit, ut incontinentes secundum concupiscentiam agere dicantur, ut Aristoteli (3. Eth. c. 5. Primo Ethicorum c. 19.) placuit, non in intellectu, aut voluntate: apparet enim aliud quiddam præter rationem illis inesse, quod repugnat resistitque rationi: Ut enim resolutas corporis partes, si ad dexteram movere velis, in sinistram feruntur: sic & in animo in contrarium feruntur, in continentiam appetitus voluntate. Vide part. 30. Probl. 3. Ad stipulatur huic sententiæ aurea illa Apostoli autoritas dicentis. Sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivum me ducentem in legem peccati, quod est in membris meis. Quare sapienter dictum est, & à cœlo emanavit: Corpus quod corrumpitur, aggravat animam.

EX ARISTOTELE.

CUr omnium animalium homo prudentissimus est? Lib. 3. de Natur. 19.

Utrum, quia capite minimo est, scilicet ad sui corporis proportionem, ut Philosopho videtur in Problematibus? An quia natura perfectissi-

fectissima est, & ob eam rem virtutum habitus in eo conspectiores continentur? An quia solius hominis sanguis tenuissimus est ac mundissimus sanguis? quippe naturæ causa est, cur per multa animalibus veniant, tum per mores, tum etiam per sensum: ratio est, materia enim totius corporis est. Quippe cum alimentum materia sit, sanguis autem ultimum alimentum habeatur: facit igitur ut plurimum differentiæ existat, si calidus aut frigidus sit, si tenuis, aut crassus, si turbulentus, aut nitidus. An quia ex sui constitutione perfectissimum obtinet sensum tactûs? quod experimento comprobatur in ipsis hominibus. Quippe quia molles obtinent carnes, acumen & acrimoniam ingenii possident, quorum verò crassior, ac collosior fuerit cutis, hebetudinem & tarditatem. Quapropter hominis temperatura, maximè ad prudentiam sapientiamque videtur idonea, fortè è ratione: quod in molli corpore primus maternusque spiritus animæ faciliùs infunditur, & libentius expeditiusque discurrit: contra duricies & crassitudo obturat oppitulaturque, & ergo repagulo sunt, ne purus & liquidus transmittatur. Etenim omnibus sua cuique portio spiritus, ad sanctionem ministerii tributa est: quocirca fieri contra, ut à prima anima, qui præcisi, abjunctique videantur.

Quam

XXIV.

Quam ob causam mulieris ingenium in bonis ineptum, in malis verò promptissimum est? quod & Euripides in Medea sentire videtur? καὶ πεφύκαζον γυναῖκες, εἰς μὲν ἐσιθλὸν ἀμηχανώταται: κακῶν δὲ πάντων σοφώταται.

An propter privationem, quæ cum sui natura videtur esse connexa? Nam ut Philosopho datur cernere, Fœmina est, quasi mas læsus: Privationis verò ea conditio est, ut semper malum molitur, atque perniciem machinetur.

XXV.

Quamobrem ajunt, primum mulieris consilium fore eligendum?

Vtrum quia, quemadmodum in rebus ratione carentibus cernimus, à superiori Autore in proprios fines dirigi earum actiones, & motus? Namque verissimum puto, quod dicitur, providentiam fuisse, quæ & turpe desiderium honestatis, & egendi opulentia, quantum sit satis, injecerit, Sic & mulieris intellectus, etsi boni veri que rationem non capiat, ad talia tantum capeffenda, ab infallibili veritate plerunque dirigitur. Consilia verò, quæ propriâ indagine ipsa molitur tanquam invalida, & quam pluribus erroribus infecta relinquenda esse conspiciuntur.

XXVI.

Cur mulieres corporis cultu magis delectantur viris?

An quia mulierum natura imperfecta est? quo fit, ut suæ conditionis defectum artis beneficio supplere contendant, atque nitantur. Naturâ siquidem comparatum est, ut turpe, pulchrum & honestum appetat, & prosequatur. An quia mentis decore carentes, corporis ornamento profusus vacate coguntur?

XXVII.

Propter quid rarò longus sapiens est?

Vtrum quia corporis prolixitas ex excessu caloris, humiditatisque exuberantia proficiscitur, atque sapientibus videtur complementum, & perfectio atque valentia ad nostras perficiendas operationes, non nisi multâ siccitate perficitur, quæ assidue progreditur, donec nos inducat ad interitum nostri. Siquidem corporis constitutio, à sui primordio ab ultimâ humiditate profluxit. Caloris insuper excellentia auctoritate Philosophi tranquillitatem mentis, iudiciumque pervertit.

XXVIII.

Quam ob causam multitudo principum mala? Quod Homerus sentit:

ὅτι ἀγαθὸν πολυκροανίη, εἰς κείραν ὅ ἔστω, εἰς βασιλεύς

Vtrum unum esse quàm plura melius est, ut

ut Philosophi fert sententia? An quia si imperium in tyrannidem transeat, ac convertatur, fatius est unus quàm plurium subire jugum? An quia ad commune Reipublicæ commodum, rarò imperantium multitudo respicere consuevit? Quo fit, ut uno dissentiente, maximum universitati immineat malum. Facilius quippe est, unum quàm plures ad bonum disponi. In Principatu enim multorum non desunt invidiæ, jurgia, contentiones, rixæ. Proinde cum experimento comprobatum sit, regnum non capere duos, quàm verissimè illud Aristoteles enunciavit: Multitudo principum prava: unus ergo fit princeps.

XXIX.

Cur cùm cæteris animalibus cor in medio sit pectore, homini verò solum paulò vergit ad lævam?

Vtrum ut ejus partis refrigerationem moderetur atque compenset; Omnium enim animalium, ut Aristoteli placet, maximè homo refrigeratam habet partem sinistram.

An ut medicis videtur, ut hepatis magis cederet? quod in parte dextra collocatum est.

XXX.

Quam ob causam mulier virum, qui eam defloraverit, præcipuo amore prosequitur?

Vtrum, quia quemadmodum materia formam, sic fœmina marem appetit? An ob ve-

recundiam; Nam ut divino libuit Platoni, Ver-
recundia amorem prosequitur. Rationabile
est, ut illam qui sui pudoris vincula relaxavit,
vehementer admiretur & amet. An quia præ-
cipuæ delectationis initium, maximam altera-
tionem inducit in toto, quia potestates animæ
maximè oblectantur, & ei immobiliter adhæ-
rent & acquiescunt. Quapropter Hesiodus,
Puellam uxorem ducere præcepit.

XXXI.

Quamobrem noctes plenilunii calidiores
sunt, cum Mathematicorum sententiâ Luna
frigida sit naturâ?

An quia peripateticorum autoritas feren-
da est, afferentium, Lumen quodlibet calface-
re, quatenus reflectitur.

XXXII.

Cur noctes autumnales frigidiores sunt
vernīs?

Vtrum quia tunc temporis aer maximè
rarus est? Rarefacta autem corpora, maximè
disposita sunt, ut quàm citissimè calefiant &
refrigescant. Quod & in aqua est facile cerne-
re, nam qui circa Pontum sunt, ad piscium ve-
nationes, glacies aqua calida decedentes,
circumfundunt calamis, eâ siquidem ratione
quia citius concrefcit, utuntur enim glacie,
quasi plumbo, ut calami consistant. Nam ut
Philosopho videtur, maximè confert ad cele-
rita-

ritatem concretionis præcalesfactam esse a-
quam.

XXXIII.

Propter quid corpora, Autumno magis læ-
duntur à frigore, quàm Vere?

An quia Vere assueta frigiditati corpora ad
caliditatem accedunt? quare naturalis, & non
subitaneus est Motus. Autumno autem, à ca-
lore ad frigus nullâ assuefactione aut medio
interposito, properant, quare necesse est ea
proferri. Natura autem subitaneas mutationes
non patitur, sicut Galenus sentire videtur.

XXXIV.

Propter quid homines pilosi, maximè sunt
ad libidinem prompti ac proclives?

Vtrum quia in his maxima copia excre-
menti esse præsumitur, & seminis, ut Philoso-
pho videtur?

XXXV.

Propter quid homines, qui parvum caput
obtinent, naturaliter sunt iracundi?

An quia parvo existente capite, cerebro,
cordis caliditas, propter oppositionem con-
trariæ qualitatis, debito modo non potest re-
frigerari? An quia ira ex sanguinis ebullitione
circa cor, propter desideria rei contristantis
contingit.

XXXVI.

Quam ob causam ubi homo minxit, è ve-
stigio comprimit anum?

An quia statim aer ad replendam vacuum proficiscitur? quare aëris frigiditate membra alterari, & inhorrescere necesse est.

XXXVII.

Quamobrem nonnulli ex tristitia perierunt, quidam vero ex gaudio, ex ira verò nulli?

An quia gaudium intima viscera prorsus refrigerat: Tristitia verò interiora extinguit & suffocat, exteriora frigefacit? Calore verò manente, stat vita, natura: ut Philosopho datur cernere, Permanens animæ in calido naturali, vita esse dicitur.

XXXVIII.

Cur pubescentibus, dum semen ferre incipiunt, vox immutatur?

Vtrum quia cor, ut solertissimus Naturæ rimator Aristoteles sentit, quicquid Medicis videatur, sanguinis & venarum principium est? quo fit, cum in parte superiori vocatum sit, seminalis excrementi mutatio hic primum innotescere necesse sit. Ex quo fit, ut etiam voces cum marium, tum sceminarum immutentur, dum semen ferre incipiunt.

XXXIX.

Propter quid lebetis pleni aqua fervescere, fundum frigidum est?

An quia calidi vapores sursum tendunt? Quare cum superiores calefiunt, fundum etiã interea frigiditate aquæ contiguæ frigit.

Cur

XL.

Cur grana, quæ æstivo tempore formicæ in horreis reponunt, corrosa unâ ex parte reperiuntur?

Vtrum, quia è natura diriguntur, ut particulam primam, in qua virtus seminaria constituta est, absument, ne pullulet? aliàs illic germinantibus, propriis laboribus, fraudarentur alimento privato necessario.

XLI.

Quam ob causam matres ardentius amant filios, quàm patres?

Vtrum, quia magis laboraverunt? An propter majorem certitudinem, quam habent de ipsis: ut sentit Aristoteles.

XLII.

Quam ob causam, pater non æquè amatur à filio, quemadmodum filius à patre?

Vtrum, quia, ut Sapientibus videtur, amor non retrocedit, sed assiduè ad ulteriora progreditur? quandoquidem amorem naturæ viventibus inferuit, ut species ipsa perseveret: quo fit, ut naturale desiderium, neglectis prioribus, semper futura respiciat. An quia, ut Philosopho videtur, pater habet aliquid sui in filio, filius nihil sui in patre reposuit.

XLIII.

Cur materia ad filii productionem active non recurrente, secundum sententiam Aristotelis,

telis, filii ex maiore parte potius matris effigiem præ se ferunt quàm patris?

Vtrum, quia omnes similitudines, quæ in humana natura vel specie continentur, potestate & virtute, in semine patris sunt? Quo fit, ut plerunque filius neutri assimiletur, sed avo, vel proavo, quandoque verò nulli ex eorum familia similis est foetus. An quia ex forti imaginatione hoc provenit? Tales enim vehementi admodum amore uxores prosequi consueverunt. Nam ut Avicennæ fert opinio, Contingit plerunque corpus ab affectibus animalium immutari: valdè enim admodum imprimunt res naturales: Quemadmodum evenit, ut puer illum præ se ferat, cuius effigies fuerit præconcepta in ipso concubitu mulieris & viri. Et huic sententiæ vulgares, qui rerum causas & habitudines non capiunt, minimè acquiescunt. Sapientes verò illi assentiunt, tanquam possibile continent. Et proinde evenit, ut sanguis ad exteriora moveatur & profluat in eo, qui rubeas res maximè quâdâ applicatione animi coniectat & conspicit. Eodemq; modo dentium stupor contingit, dum aliquem rem acredine participantem comedere cernimus. Et plerunq; membra eadem in nobis languent, cum aliquem dolore in talibus intuemur. Sæpè etiam nostri corporis constituto immutatur, propter timoris excessum.

Quam:

XLIV.

Quamobrem asini, ut in proverbio est, agiliores in prima ætate esse dicuntur?

Vtrum, quia eorum naturâ & constitutione existente melancholica ab ætate, contrariarum qualitatum compensatione necesse est temperiem provenire? Melancholica siquidem natura frigida est, & sicca, pueri autem calida & humida. Hoc etiam in pueris videmus melancholicis, quippe qui in pueritia ingenio maximè pollent, & ante expectatum, sapientiâ & prudentiâ fulgent, ut indiscriminatim, quicquid lubet, imposterum de eis sperare & tibi polliceri valeas: quorum tamen ingenia in ætatis progressu marcescunt. Quare quàm scitè & eleganter Elogium illud apud Græcos emanavit, Esto malus ut vivas, talium namque natura quàm brevissima est.

Cur in Ponto & in Scythia non sunt asini? An quia maximè frigoris impatiens est eorum natura, ut Philosopho placet;

XLVI.

Propter quid Clericorum & Mulierum avarissimum genus est?

Vtrum, quia virtutis habitus, ex frequentibus actionibus proficiscitur? Cùm igitur clerici filiis uxoreq; careant, suas erogare divitias nulla necessitate coguntur, interea accipere ac congregare assuescunt, sicque avari evadunt.

Nam

Nam, ut Philosophus asserit, quales sunt actus
 uniuscujusque, talis tandem & ipse evadit.
 Mulierum enim natura, ut sæpè diximus, im-
 perfecta est, proinde sibi ad plenum satisfacere,
 impossibile esse autumant. Quare congregant
 & retinent, ut suæ indigentia eo modo,
 quo possunt, occurrant, & quod natura illis
 non tribuit, arte & industriâ assequi enitun-
 tur. Eadem, ut puto, ratione evenit, ut senio
 confecti avaritiæ studeant. Ætatis namque,
 & Naturæ destituti auxiliis, Fortunæ bonis
 inhiare proponunt, ut per ea defectibus ob-
 jiciant.

XLVII.

Propter quid in bello potius quàm extra
 vulnerati minus dolent?

Vtrum quia virtutes animæ ad aliam par-
 tem tendunt: Nam, ut Philosopho videtur,
 Ad alia fortiter intenti delata sub oculis non
 videmus. An propter iram, quæ, ut Sapien-
 tibus videtur, tam interiora, quàm exteriora
 membra calefacit. Calore autem anima, ut
 Aristoteles inquit, omnia operatur. Quare
 contingit iratum, ex illato vulnere tardius re-
 frigescere, indeque evenit, ut minus, & tardius
 dolcat.

XLVIII.

Quam ob causam, si Solis aut Lunæ con-
 tingit deliquium, admiramur, cum autem ex
 semi-

feminibus plantæ aut animalia progignuntur, minimè.

Vtrum, quia à rebus consuetis admiratio cadit, ut Sapientibus videtur, & negligit anima de ipsis inquirere veritatem. Quod autem rarò evenit, excitat admirationem, & reducit intellectum ad inquirendum & perscrutandum causas ejus.

XLIX.

Quam ob causam ex seminis diuturna retentione, capitis gravedo, & memoriæ hebetudo, & cogitivæ mala dispositio contingit?

Vtrum, quia cerebrum ex seminis exuberantia gravet & impediat? An quia semen diu retentum mala & venenosa afficitur qualitate: quo fit, ut vaporatio ejus caput lædat nimis.

L.

Propter quam causam Clerici & Monachi mortem præ aliis ægrè ferunt ac perhorrescunt?

Vtrum, quia natura eorum frigidi cordis extat, & melancholica est? An quia prorsus funditusque se interire animadvertunt, quando quidem nec in propria, nec in posterorum natura consistunt, ubi ex vita migraverint?

LI.

Propter quid, cum plantæ nutriantur, & à qualibet digestionem aliqua superfluitas decidat?

datur, nullum est tamen in eis cernere excrementum ?

Vtrum, quia terra ejus, quæ calore, perinde ac Vere utitur propriis ? Namque radicibus alimentum jam ex terra confectum hauriunt, ideo in stirpibus contrahi minimè solet.

LII.

Propter quid plantæ, quæ frondes amiserint, denuò recipiunt pilos, & animalia pennas, quas amiserint, iterum recipiunt : hominibus autem, quibus calvicium contigerit, nunquam capilli redeunt ?

Vtrum, quia anni tempora, illius corporis mutationem offerunt ita, quod primò temporum mutatione, vicissitudo gignendi amittendi que sequitur ? Vt animalia, pennas, post ut plantæ frondes, sic pilos dimittant, recipiant : hominibus verò calvicium per ætatem evenit. Ætatibus verò reversionē natura non tribuit.

LIII.

Propter quid æstas omnes ægrotudines terminat ?

Vtrum quia, ut Avicennæ videtur, Si virtus & natura constiterit, inveniet aerem resolutioni & digestioni, & expulsionem promptissimum; si verò prostrata fuerit, calor continens magis ipsam prosternes: laxat enim corpora debilia, quapropter ægro pernicies adveniet & interitus.

Quam-

LIV.

Quampbre[m] æstate , si quis manus in aquam adjiciat , magis refrigescat aqua[m] mota quam quiescente?

Vtrum, quia particula aquæ , manum contingentes , à calore manûs calefiunt. Siquidem omne agens , in materia cum patiente communicans, in agendo rursus patitur, mota autem aqua[m], necesse est rare factas particulas segregari, aliasque frigidiores succedere.

XV.

Cur nonnulli malæ habitudinis, constitutionis, plerunque diutius vivunt aliis sanguineam aut meliorem naturam habentibus .

Vtrum propter regiminis perversum ordinem. Aut melius respondebo, dispositionis eas latentes diversas esse. Infinitus quippe est , ut Averroi videtur , elementorum numerus in Naturæ suppositis , quoniam præter Naturæ autorem, intellectus non potest capere .

LVI.

Propter quid, Medicorum sententiã Suffocatio matricis , quæ ex contentione sæminis contingit, sævior est illa , quæ ex retentione menstrui excrementi provenit .

Vtrum, quia quanto aliquod excrementum perfectius est, dum in sua naturali dispositione consistit, tanto cæteris deterius redditur, dum ab ea removetur & ad contrariam qualitatem

per-

permutatur? quod in aceto etiam est cernere, quippe quo melius est vinum, quod acescit, eo acetum est acutius. Eadem ratione evenit, ut qui se invicem nimis amaverint, recurrente discordia, majori odio se prosequantur.

LVII.

Cur navigantibus terra, & res, quæ quiescunt mobiles videntur?

Vtrum quia visionis sensorium, mota navi necesse est per accidens moveri?

Quo sicut sensibilibus similitudines recipiantur cum motu.

LVIII.

Quare sensum visus præ cæteris diligimus?

An quia, ut inquit Aristoteles, rerum differentias nobis ostendit? An quia ejus cognitio magis quàm cæterorum à materia sejuncta est. An quia amoris præcipua vis, ut di vinus inquit Plato, in ea constituta est.

LIX.

Cur cum sensu visus baculus in aqua fractus appareat, non tamen sic judicamus?

Vtrum, quia visum errare comprehendimus sensu tactus? An quia non secundum eandem potentiam judicamus, per quam phantasmata fiunt? Signum autem, quia Sol pedalis videtur. Et per digitorum permutationem, unus duo videntur, attamen non assentimus duo esse.

LX.

Cur

Cur volentes aliquid à remotis intueri, manum supra visionis sensorium admovent ?

An quia motus non interpellantur, sed à longè directi sensorium subeunt integri ?

Eadem ratione, ut Philosophus sentit, Animalia, quæ prominentibus sunt oculis, procul cernere nequeunt. Quæ contrà, intus in cavo oculos habent positos, longè aspicere possunt, quoniam motus in vastis non dissipatur, sed recto tramite meat.

LXI.

Quam ob causam quidam à remotis vident aliqua objecta, quæ si propinqua fuerint, intueri non possunt ?

Vtrum, quia res invisibiles non videntur, nisi mediante aere lucido : Oculi verò imbecilles majori copia luminis indigent, quàm oculi bene dispositi. Objecto autem procul posito, a visionis sensorio in ipso interstitio plus luminis indigent, quàm oculi bene dispositi. Objecto autem procul posito a visionis sensorio in ipso interstitio plus luminis intercipitur. Aut quia motus, qui a sensibili remoto ad sensum debilem proficiscitur, debilis est, quem sensus sustinere non potest ? Qui autem de propinquis visibilibus causatur, fortis est, quem visus debilis pati nequit. Quod in decrepitis est cernere, quippe qui propter visus imbecillitatem à remotis vident, & tenues li-

teras in Solis lumine legere possunt, qui tamen à propinqua distantia, in lumine candelæ aut Lunæ legere, aut videre nequeunt.

LXII.

Propter quid quidam propinqua sensibilia vident, remota autem videre nequeunt?

Vtrum propter visus imbecillitatem? quippe in talibus videndi facultas debilis est, & non unita, quo fit, ut indigeat forti motu, ut contingit illis, quorū oculi sunt valdè eminentes, qui, ut dictum est, procul cernere nequeunt.

LXIII.

Propter quid, volentes directè sagittas emittere, comprimunt oculum.

Vtrum quia virtus visibilis, tunc ex unione speciei magis unita redditur, quo fit, ut ad suas actiones promptior reddatur atque potentior?

LXIV.

Quamobrem qui diu in tenebris versati sunt, si repentè maxima splendori occurrant, obcæcantur.

Vtrum quia, Sapientum consensu, natura subitas eas mutationes non tolerat? An quia visibilis spiritus in talibus paucus est, quia gaudens suo simili, dum lumini obeat, dissolvitur. Aut quia isti propter luminis desiderium, quo longo tempore caruerant, aspectum rerum visibilium & luminis diu prosequuntur. Quo fit

fit ut virtus prostrata amplius debilitetur: quod etiam in illis, qui famem longo tempore perpessi sunt, evenit, quippe qui cibum magnam aviditate capiunt, etiam plus cibi assumunt, quam virtus eorum digerere possit, quod fit, ut multi hac de causa deperant.

LXV.

Quamobrem obtusè videntes, parvas minutasque literas scribere consueverunt? Mirum enim est, ut qui obtusis sunt oculis, rem faciant, quam eorum facere interest, qui acumine valeant oculorum?

Utrum, quia proximè posita, magna esse videntur, illi autem oculis proximè admotis scribere solent? An quia contentis palpebris scribant: Fit enim pro imbecillitate, ut si laxatis diductisque oculis scribant, aspectus distractus, passusque hebetescat, si adductis & conniventibus in universum depromptus acutius videat. Quod tamen angulum informat exiguum, efficit necessariò, ut exiguae literae scribantur.

LXVI.

Quamobrem, si quis nocturno tempore propè transeat, & oculos admovet, longius videt, quam si manserit erectus?

Utrum, quia perspicuum terminatum, & minus luminis capiat non errante, diutius tamen illud retinet, quod per aliquam distantiam

tiam illuminare potest, sicque visui confert ad videndum?

An quia lumen, quod ex stellis in aere est diffusum, flectitur à terra reflectione imbecilli, & sic distantiam aeris terram ambientis illustrat?

An quia obscuri vapores, aerem obtenebrantes, non prope terram, sed in aere remotiori, supernatant, quo fit, ut in aere plus visum impediunt, quam per terram.

LXVII.

Propter quid, qui malum aliquod operantur, oculis & vultu dissimulare nequeunt?

Quod & Poeta sentit:
Hæc quàm difficile est, crimen non prodere vultu?

Vtrum, quia ut Palæmoni & Phisioni videtur, oculus est nuncius cordis, sicut animæ speculum, in quo omnia refulgent & emicant?

An quia corporis particula infirmissima, & laxior refertaque meatibus est? Quo fit ut omnis alteratio, quæ ex corde exordium sumpserit, quod ut Peripateticis videtur, omnis sensationis motus, atque cogitationis principium est, ad oculos illicò proficiscatur.

LXVIII.

Quamobrem oscitantes aut spiritum redolentes, accipientes vè, minus audiunt?

Vtrum

Vtrum, quia extremum sensorii auditus, ac partem spiritalem terminetur? quo fit, ut quatiatur moveaturque una cum spiritali instrumeto, quoties illud spiritum movet: Movetur enim cum movet. An quia multus spiritus inter oscitandum, aures etiam intrinsicus subit, ut motio vel sensus percipi possit, quam trudit ad aures maximeque post somnium? Strepitus autem vel aer, vel aeris affectio est: igitur cum interiore remittitur, exteriori illi occurrenti efficitur, ut motus interioris strepitus, motum exterioris retorqueat atque obfuscet.

LXIX.

Propter quid nihil suæ generationis & corruptionis, ipsum potest esse sui causa?

An quia persistere oportet ei, quod movetur, & generans ei, quod generatur, aliquid autem prius seipso esse impossibile est.

LXX.

Propter quid mulierum corpora laxata sunt & mollia, pilisque carentia, & minora corporibus maritorum?

Vtrum, quia fluxus menstrui excrementi? Namque cum illo superfluitates, ex quibus pili nascuntur, profluunt, ex quibus caro & corporis affectus repleti possent: quare etiam corpora minora obtinent. Inde etiam profiscitur, ut earum venæ latentiores sint, quam in maribus.

Pro-

LXXI.

Propter quid, dum aliquid horrendum cogitamus, terrore concutimur ?

Vtrum, quia cogitatio & intelligentia rerum, virtutem atque valentiam obtinet? Nam (ut inquit Plato) rationes utique cum iis rebus, quas exprimunt, cogitationem quandam habere videntur. Species siquidem calidi aut frigidi aut rei delectabilis, vel constantis, talis existit, qualis natura rerum, sicut Philosophi protulit sententia.

An quia ad comprehensionem alicujus horrendi, revocatio caloris ad interiora consequitur, quo fit, ut partes exteriores frigeant, & tremore quatiantur.

LXXII.

Propter quid mares in sua nativitate primò caput emittunt, foeminae verò pedes ?

Vtrum, quia partes in maribus superiores majores sunt, in mulieribus autem inferiores? Natura siquidem marium calida est: Calidi verò est, ut superiora in maribus majora sint. Mulierum verò natura frigida, & frigidum ad inferiora tendit, quo fit, ut inferiora mulierum majora & graviora sint, & ideò gravantibus magis partibus tendunt ad lucem.

LXXIII.

Propter quid mulierum multitudo sub a-
liquo

liquo duce sine tumultu duci non potest?

An quia natura eorum instabilis est: Eadem siquidem ratione Philosophus asseruit. Pastores capris non constituere ducem. quippe quia eorum natura non stabilis, sed lubrica atque mobilis est. An quia mulier natura garrula est, & maledicentior, & mordacior? querula præterea, anxia, & magis desperans, quàm vir, atque imprudentior & mendacior.

LXXIV.

Quamobrem Raphanus digestionem, aliarumque rerum maximè confert, cum tamen ipse indigestus remaneat?

Vtrum, quia substantia ejus, ex difformibus partibus constat? Sunt namque in eo particulae quaedam tenues, digerendis cibis satis accommodatae; quibus resolutis, remanent particulae densae, quae actionem caloris dirigentis subterfugiunt.

LXXV.

Quam ob causam campanam sonante, si baculo aut clavo quiescente tangatur, saepe frangitur?

Vtrum, quia tunc quidem tremulus motus in ea gignitur? quo fit, ut omnes ejus partes extra naturalem positionem constituentur, quem motum momento deperdere impossibile est. Admoto igitur impedimento particulae

extra proprium situm manenti, duorum laterum necessè est contingat: vel quod motus momento dispereat, vel quod pars illa cedat per sui structuram. Primum autem fieri non potest, quapropter necessariò aliud sequitur.

LXXVI.

Propter quid ciconiæ ante cibum ventrem comprimunt, post cibum verò solvunt?

Vtrum, quia sui stipatione infirmum stomachi orificium claudunt, obdurantque? Quapropter ante cibum assumptum ventris profluvium conjungunt stringuntque: si verò post cibum occurrant partes superiores ventris, eadem stipatione comprimunt, quo fit, ut partium superiorum compressione totus cibus extrudatur & perfluat: idem etiam in consimilibus fructibus evenit.

LXXVII.

Propter quid scindentes ligna, facilius scindunt secundum semitam longitudinis ex transverso?

An quia in ligno aliquæ particulæ oblongæ intenduntur? quemadmodum villi in animalibus, quæ per directum progrediuntur; quo fit, ut in scissione ipsa, una pars aliam sibi propinquam trahat.

LXXVIII.

Propter quid hasta percussa ex uno extre-

mo, facilius pervenit sonus ad aurem alicujus in alio extremo directè constituti, quam ad aurem alterius magis propinquam hoc percusso à latere existentis?

Vtrum quia, ut dictum est, in ligno meatus quidam oblongi sunt, per directum extensi, aere repleti, illi autem ex transverso, aut à latere non progrediuntur? quapropter percussa hasta aut trabe in uno extremo, aer in prædictis meatibus latitans recipit sonum. Cum autem liberius exire nequeat sonus, facile defertur ad aurem, in alio extremo constitutam è directo, à latere autem meatus illi non progrediuntur, quare sonus ille modò percipi nequit ita distinctè.

LXXIX.

Propter quam causam tempestate nostrâ non sunt viri in unaquaque facultate celeberrimi?

An quia, ut Sapientibus videtur, natura hominum diminuta, & imbecillis est? & ut Solino videtur, Corruptâ successione, proles nostri temporis per nascentiam fit deterior? An quia à principibus viri virtute præditi parvipenduntur? Virtutis autem sublato præmio, nullus est, qui virtutem amplectatur? An aliter respondebo, Mundum qualibet ætate perfectum esse, nullumque esse momentum, quo his, quæ ad sui decorem, perfectio-

fectionem atque integritatem attineant, careat? Non enim totius habitabilis terræ perfectio nobis innotescit, An ita natura comparatum est, ut semper posterius de suo tempore conqueratur?

LXXX.

Propter quid apud principes adulatorum plurimum valet autoritas?

Vtrum quia, ut Plutarchus retulit, autoritate Platonis, seipsum diligunt? Nimius enim verò & immoderatus sui ipsius amor adultores admittit, illisque credere cogitur. An quia, ut nostra fert sententia, carent lumine mentis? Nam & in volucrum, & celestium genere animalia sunt, quæ propter suæ naturæ pravitates, fætidis gaudent, quorum etiam intuitum dies excæcat, nox illustrat.

LXXXI.

Propter quid Philosophi nostræ tempestatibus, magnâ ex parte sunt depravatis moribus?

Vtrum, quia vilipendio sunt principibus?

Aut, ut ratio videtur, quapropter Philosophiam ipsam falsis criminationibus prosequuntur, credentes se talia præmia referre, quia Philosophiæ fuerunt obsequuti, quare à virtute ad vitia deficere compelluntur.

An fortè quia errore ducti, credunt totam Philosophiæ vestem sibi vendicasse, arreptis
qui-

quibusdam ab ea panniculis? Quare à nobis rectius Sophistæ, quàm Philosophi nuncupantur. Hercules, Philosophorum interest infracto animo esse in utraque fortuna. Male quippe philosophetur, qui Philosophiæ dediti sunt, ut à principibus honorentur, & eorum desiderium, non à natura dirigitur, sed errore & impetu falsæ credulitatis impellitur.

LXXXII.

Propter quid irati in principio expallescent, postea verò rubent?

An quia ex appetitu vindictæ, propter rem contristantem, calor & sanguis ad præcordia revocantur, quare necesse est, partes exteriores pallefcere. Vbi verò decreverunt executioni mandare, quod appetunt, calor etiam sanguinis ad partes exteriores progreditur, quare ab eis tunc maximè timendum, atque cavendum est.

LXXXIII.

Cur qui habent raros dentes & paucos, sunt brevioris vitæ?

Vtrum, quia argumento sunt generationis primordia fuisse debilia? namque si informativa virtus constitisset, & materia fuisset obediens, talis raritas minimè in dentibus appareret. An iudicium est hoc dentium esse os capitis, quo cerebrum invalidum est,

est, quare minus sit spirationibus opportunum, ita quod celeriter putret; ut quod sua natura humidum sit. Nam & cætera, cum non moventur, atque exhalant, faciliè corrumpuntur. Quo etiam fit, ut homo capite piloso maximè sit, & diutius quàm fœmina vivit, futurarum sui capitis beneficio. An quia cibum malè conterunt? Cibi autem illa minutatim divisio facit, ut calor facilius conficiendo expediat.

LXXXIV.

Cur serpentes pene & testibus carent? Vtrum, quia cruribus carent, idcirco pene carent, testibus verò, ob sui corporis longitudinem?

LXXXV.

Cur serpentes præ cæteris ejusdem generis animantibus, caput vertere adversum, reliquo quiescente corpore valent?

An quia insectorum modò structura volubili constat, & vertebrae cartilaginosae & flexiles habent? Evenit igitur serpentibus necessariò, hac de causa. Melius verò, ut ita vitare possint, quæ ab adverso noceant, cum enim præ longo sint corpore, & pedibus careant, inepti sunt ad convertendum tunc, dum contra ea, quæ à tergo incurrant: nihil enim utilitatis esset, si caput erigere quidem possent, nam agere nequirent.

Cur

LXXXVI.

Cur Chameleo variis coloribus immutatur, & multiformis efficitur?

Vtrum quia, ut Philosopho videtur, Omnium oviparorum pedestrium tenuissimus est, quippe qui omnium maximè inopia sanguinis rigeat? Causa ad mores animæ ejus referenda est: pro nimio namque metu multiformis efficitur. Metus enim est restringere per inopiam sanguinis calorisque.

LXXXVII.

Quamobrem crura, fœmora, suræque hominis carnulenta sunt; cùm cætera animalia non modò viperea, verum etiam quæ cruribus constant, vacua carne hæc habeant? Nervosa enim, osculenta, spinosa, rigida.

Vtrum, quia homo solus animalium erectus incedit? Vt igitur facilè sustinere superiora posset, Natura corpulentiam parti superiori dempsit, inferiori addidit. Ita nates carnosas fecit, & fœmora & suras.

LXXXVIII.

Propter quid animalia multum pingua, citò senescunt citoque intereunt?

Vtrum, quia parum sanguinis habent, cum copia sit assumpta ad pinguedinem? Quæ autem parum sanguinis habent, hæc ad interitum sunt opportuniora. Interitus quædam sanguinis inopia est, quodque parum potest affici,

affici, tum à frigore quolibet, tum à calore facile potest.

LXXXIX.

Propter quid solus animalium homo erectus incedit?

Vtrum, quia naturá calidissimus est? An quia, ut Philosopho videtur, ejus natura atque substantia divina est? Officium divini est intelligere atque sapere, quod non facile esset, si vasta corporis moles accederet. Ponderus enim tardio rem reddidit, & mentem & sensum communem.

XC.

Propter quid caro ossi contigua, suavior est gustui?

Vtrum, quia per compensationem contrarii recipit temperiem? Natura siquidem carnis calida & humida est, ossis verò frigida & sicca est. Quare ex extremis contrariis medium provenire necesse est.

XCI.

Cur inter comedendum loqui vetitum est?

Vtrum, quia ante gulam, per quam cibus & potus devoratur, arteria posita est, ad quam spiritus ad pulmonem proficiscitur, hæc autem à cibo vel potu ingrediente infestatur? Attamen natura ad hoc molita est minorem linguam, sive lingulam, quæ arteriam operiret, hæc autem aperitur, dum loquitur:

Qua-

Quare cibus eam facilè ingredi potest, quo fit, ut strangulationes, & tusses facilè invententur. An quia locutio, cibi debitam impedit contritionem? Quo fit, ut cibus non congruè digeratur.

XCII.

Propter quid vinum aquâ commistum aliquo modo citius inebriat?

Vtrum, quia aqua citius vinum discurrere facit? Eadem siquidem ratione mustum, teste Avicenna, citius inebriat, quàm vinum, quia pars aquæ ei commista ipsum penetrare facit.

XCIII.

Quam ob causam magnates & in maximis dignitatibus constituti, plerumque podagra & articulorum doloribus infestantur?

Vtrum, quia diversis cibariis ad satietatem ventris sese ingurgitant? Atqui Medicorum sententia, Nihil deterius est, quàm diversa cibaria simul assumere, & postea magnam ejus, quo comeditur & bibitur, temporis moram in comedendo apponere. Audit enim, postremo adveniente cibo, primum jam aliquo modo esse confectum, quare citiùs cibationis particulæ conformitates non retinentes, inde crudi & mali humores oriuntur, per articulos decernentes. An propter vini puri exuberationem, & ocium immoderatum, exerciti-

umque incongruis temporibus factum ? An propter Venereum usum intensum, qui virtutem digestivam maximè prostermit ? Hercules, his maximè timendum est, ut divinè Plotinus asseruit, ne extirpescant, & ut nobis videtur, ne etiam bruta fiant, quandoquidem gulæ & ventri, pecudum & stirpium more obnoxii deditique sunt.

XCIV.

Cur subitâ morte occupantur, qui nimîâ & immoderatâ crassitie sunt obstiti, & præsertim in primâ ætate ?

Vtrum, quia venæ eorum sunt angustæ, quare à compressione pinguedinis obturantur, ut spiritus liberè discurrere non possit, quapropter calor innatus extinguit, cum etiam aeris refrigerationem non capiant: unde Medicorum sententia, maximè illis timendum est, ne venæ rumpantur, aut calor naturalis suffocetur.

XCV.

Propter quid in corporibus valdè pinguis phlebotomia difficilis atque suspecta est ?

Vtrum, quia venas exiles latentioresque habent ? An quia pingue quodlibet exangue est, ut Philosopho videtur.

XCVI.

Propter quid ex Aristotelis sententia, Sensibiles virtutes in corde sunt constitutæ, ex

cerebri tamen posterioris læsione memoriæ, ex anterioris verò, imaginativæ, ex mediis autem imposito, cogitativæ accedit depravatio?

Vtrum, quia cerebrum à natura institutum est, ut cordis calorem refrigeret: quo fit, ut diversi sui partibus, diversimode virtutibus, organis in corde existentibus deserviant. Non enim una eademvè mensurá caloris omnis animæ actus profluit.

XCVII.

Cur plerunque contingit, ut filii, qui non legitimo thoro concipiuntur, solertiores parentibusque magis similes progenerentur?

Vtrum, quia virtutes animæ parentum ipso in coitu sunt vehementer intentæ? Tales enim maximo amore se prosequuntur, quare cum eorum affectus non distraherentur, neque fœtus natura variabit, idque maximè veritatem continet, ubi cum tranquillitate animi copulantur: nam coeuntibus cum timore, & ira seu tristitia, plerunque filii dissimiles gignunt.

XCVIII.

Quam ob causam, cum mors natura contingat, hominibus quàm cæteris animalibus terribilior est?

Utrum, quia natura hominis, ut Philosophi fert sententia, non solum vivendi, sed

etiam benè vivendi rationem obtinuit? Solum quippe hominum genus, ex animalibus nobis cognitis, Divinitatis est particeps, cæteris autem animantium sola visus cura est, in quo, ut Plinius inquit, sponte natura benignitas sufficit, uno quidem vel cunctis præferenda bonis, quod de gloria, pecunia, ambitione, superque morte non cogitant. Quare cum hominum genus nobiliori vita privetur, dum occidit, gravis & permolesta sibi præ cæteris mors est. An quia cætera animantia, circa præsentia versantur, solus animalium homo futura perspicit?

XCIX.

Cur si mors naturâ evenit, ultimum terribilium esse censetur?

Utrum, ut Philosopho videtur, quia ultimum est, nec quicquam bonum vel malum præterea mortalibus videtur esse? An quia insequitur naturam, quæ necessitatis est origo, non autem naturam formæ & finis, à qua est boni ratio, quam cuncta appetunt? An fortè illis ultimum terribilium mors est, qui ita vivere instituerunt, ut immortales esse cogitarent? An illos maximè terrore quatit, qui prævis moribus vitam peregerunt? At qui virtute vixerunt, illis quippe mors molesta non est, quod etiam Poeta sentit.

La morte effina una peregrino scura

Agli

*Agli animi gentili, agli alterie noja,
Chianno posto nel fango ogni lor cara.*

An qui violenta & immatura morte occupantur, maximè tristantur? Quippe qui senio confecti interierunt, si ve dolore ferè & terrore moriuntur. Sed quippe natura est, sicut lucerna extinctioni parata. Et, ut divinus inquit Plato: Inter omnia mortis genera, mors, quæ natura provenit, levissime, & cum voluptate potius, quàm cum dolore contingit.

C.

Quam ob causam, cùm homo sit naturæ terminus, aliorum comparatione brevi vita à natura donatus est? de quo etiam Poeta conqueritur.

*Vivere cornices multos dicuntur in annos,
Cur nos angustâ conditione sumus?*

Vtrum, quia nostris illis conditoribus, de nostro genere consultantibus, rerum caducarum perfectio, duratione temporis minimè mensuratur? Accidere enim inanimatorum corpora, multò quàm hominum, ratione præstantiora esse. Et, ut Philosopho datur cernere, Præstat brevi tempore lætari vehementer, quàm longo leviter. An quia natura de possibilibus facit, quod melius est semper? Quod fieri autem non potuit, ut humani corporis constitutio, & diuturnitati, & animæ operationibus conveniret. Nam Sapientū a lioritate, aliud

aliud temperamentum requiritur, primo vitæ, & aliud primo vitæ operibus. Vtrum diuturnioris, sed deterioris, an brevioris quidem vitæ, sed melioris efficerent, visum fuit, ut divinus inquit Plato, Vitam brevem melioremque diuturniori & deteriori esse omninò anteponendam.

C I.

Quamobrem nudum & inermem hominem natura primò genuit?

An quia natura nihil irrationabiliter neque frustra. Cùm autem homo prudentissimus sit rectè plurimis instrumentis uti potest. Manus autem non est unum instrumentum, sed multa. Quare non benè sentiunt, ut Philosophus asserit, qui inquirunt, hominem nobilem, sed deterrimè omnium animalium constare: nudum enim atque inermem creatum referunt. Cætera animalia tamen commune auxilium retinent, idque nullo pacto permutare possunt: at homo pro sui arbitrio, arma permutare potest. Manus enim, & ungula, & cornu, & hasta, & ensis, & quidvis aliud genus armorum est. Cum igitur homo intellectu & manu à natura donatus sit, de sua nuditate & conditione con-
queri non potest. An materiæ nobilitas, ex qua corpus humanum fuit constitutum, cor-
ni-

nibus aut aliis confimilibus instrumentis non erat idonea ?

CII.

Quæsit dominatio vestra, propter quid vinum positum in vase constituto in aqua, salinitro commista maximè refrigerat ?

Dixi cum aliis, hoc fieri per antiperistasin, viam, per quam contrarium à contrario intendi solet. Verum, quia teste Philosopho; veritatis causa Philosophorum interest, nedum aliorum, verum etiam propria dicta emendare, sicut mihi datur cernere, ista solutio non satisfacit. Nam primo de generatione & corruptione actio fit merito contrarietatis. Et tertio Physicorum, & nono Metaphysicæ, Omne quod agit, in quantum est in actu, & non in quantum est in potentia. Et hoc est principium per se natum, & ab omnibus concessum. Manifestum est autem, quod salinitrum non est actu calidum. Nam de sensibilibus qualitatibus rectus iudex est sensus tactus, à potentia autem calida, quomodo antiperistasis provenire possit, non video. Idem aliter dicendum, quod salinitrum est actu frigidum, & aqua ibi commista, est vino frigidior. Magis autem frigidum minus frigidum magis refrigerat. Medici causam asserunt, Salinitrum est potentia calidum. Comparatio est humani corporis non absolute

lutè natura : Rhabarbarum benè hominem calefacit, sed equum frigefacit. Medicina enim est de humano corpore, ut de subjecto, & ad hoc non advertebant.

CIII.

Propter quid plerisque hominum Philosophia visa est res mirabilis & divina?

Vtrum, quia sicut corporis medicina, ita, ut inquit lucidissimus Themistius, animæ Philosophia perfectio est : An quia Philosophiæ studium nostrum, erga Deum observantiam, pietatemque multum adauget, & tanquam concalefacit? Nam cognitis his perfectè, quæ facit Deus, in admirationem, commendationemque sui, omnium animos atque corda convertit : hanc autem admirationem propensa charitas, fides ac spes certissima consequuntur. An quia mirabiles quasdam, ut Philosophus inquit, voluptates sui certitudine & sinceritate parit? An quia nos similes Deo reddit? An quia per eam, ut Senecæ sententia tulit, unus homo contrahitur liber.

CIV.

Cur tyranni literatos viros odio persequuntur.

Vtrum, propter morum disparitatem? Enimverò ita fortuna tulit, ut semper ab improbis moribus laceffita injuriis sapientia fuerit. An quia verentur, ut seditionem in civitate

tatibus suá doctriná aut autoritate moliantur?
An quia literis culti, sæpe eos suggillare, &
mores eorum taxare consueverunt? Nam ut
inquit Plato, Poetæ quippe vim maximam in-
ter utramque partem habent, & ad laudan-
dum & vituperandum. Quare unusquisque,
cui fama curæ est, maximè sibi cavere dicitur,
ne Poeticum hominem infensum habeat.
Quod maximè Minois exilio confirmat,
quippe qui cùm Homeri & Hesiodi autorita-
te laudatissimus fuerit, cujusdam tantùm Po-
etæ odio fama apud homines increbuit, ip-
sum rudem durumque hominem extitisse. Et
an quia tyranni plus se virtute præditos divi-
tiis superare credunt, quàm ipsi ab illis literis
doctriná sæpe superantur? Proinde evenit, ut
anima, quæ mutuam quandam compensatio-
nis, divinarumque literarum paritatem ex-
postulat, conjungi ac conciliari
non possit.

ALE-

ALEXANDRI APHRODISEI SUPER

nonnullis Physicis dubitationibus Solutionum Liber, Angelo Politiano interprete.

Problematum alia suapte natura credibilia sunt, & nota, omnisque ambiguitatis & quaestionis expertia. Quis enim quaeso mentis compos dubitet, cur volatilibus pennas natura sit elargita? Quivis enim prudens dixerit, fomenti gratia quasi vestimentis primò circumdata: tum ob speciem, quemadmodum gressilibus quoque animantibus dati sunt villi, serpentibus cortices, squamæ aquatilibus, aut testæ; velut iis, quæ testacea nuncupantur. Cur præterea aliis quidem cornua, aliis autem aculeos, aliis acutos ungues aut rostra aut ejuscemodi quippiam tribuerit? Hæc enim omnia, velut agnatis quibusdam hastilibus, quo sese ipsa ab injuria tuerentur armavit. Cuique omnes natura fructus, omniaque semina tum ad generandum, tum ad genus excipiendum fabricata forent, corticibus, atque corporibus quibusdam mollibus, aut lignum aut cutem imitantibus communivit, & quasi intra scrinio- lum occulvit, ut rigoris aut caloris, aut ani-
man-

mantium etiam quorundam injuriam devitarent. In plerisque autem seipsum quidem involucrum relinquit inutile, sed idoneum cibatum paravit. Plantas verò ipsas frondibus, cortice, cæterisque similibus, in pennarum, villorumque vicem convestivit: ut quas præviderat immodico frigore aut æstu offendi posse, & labefactari: quin & earum quasdam etiam spinis quasi spiculis armavit, quibus animantium injuriam propulsarent. Florumque varietate partim ad speciem, atque ornatum coronavit: partim uti vice præconum instantem fructuum paritudo præmonstrarent. Igitur qui nota hæc dilucidaque sibi postulant explicari, sunt procul dubio mente capti. Qui autem ambigunt, an sit igni insitus calor, ii tangendi non habent sensum: qui dubitant utrum natura ac provida ratio consulat iis rebus, quæ oriuntur, & occidunt, qui que ordinem, motum, positum, ductum, colores, cæteraque his similia non credunt, supplicio digni sunt. Hæc itaque supapte natura nota sunt. Alia rursus inexplicabilia penitus, soli cognita Deo, scilicet illorum essentiæ autori. Nam artifex, qui sit opus aliquod solertius machinatus, omnes illius actuum tenet causas. Qui verò ejus operis sit imperitus, causas quoque ipsas penitus ignorat. Inexplicabiles autem quæstio-

nes hujuscemodi sunt : cur quibus alæ , aut
 plantæ , aut latera titillantur , rident : cur-
 ve nonnullis , cùm marmora atteruntur , aut
 secantur , cùm stridet ferrum , aut limatur ,
 ipso confestim auditu dentes obtorpescent .
 Cur dentium stuporem , qui è frigidis po-
 mis proveniat , portulaca tamen , quæ &
 ipsa frigida est , sanat . Neque sunt contra-
 riorum contraria medicamenta , sed similia .
 Aut cur magnes lapis ferrum tantùm attra-
 hit , dequæ ejus scobe vivificatur : succinum
 verò tantum folia arida ac festucas aggregat ,
 eisquæ adglutinatur . Et Leo solùm gallina-
 ceum pavet . Villaris autem gallina edito
 ovo , festucis undequaque corpus purificat .
 Coturnices veratro , quod toxicum homini
 est , vescuntur , sturni cicuta . Scammonia
 flavam bilem trahit , colocyntha verò &
 agaricum & album veratrum , euphorbium-
 quæ & coccus Cnidius pituitam : nigrum
 autem veratrum , & epithimum , nigram
 bilem . Quibusdam verò sedatur venter iis ,
 quæ perpurgant : contrà verò iis , quæ se-
 dant , perpurgantur . Tum alio alio cibatu
 magis delectatur , eumque faciliùs concoquit .
 Quis autem ignorat marinam torpedinem ,
 vel per ipsam lineam torporem in corpus a-
 digere ? Mulum autem si manu contineatur ,
 contra torpedinem valere ? Infinita denique hu-

hujuscemodi enumerare possim, quæ solâ experientia cognoscuntur. Quapropter & à medicis proprietates arcanæ appellantur. Quod enim de horum proprietate affertur, arcanam propemodum est ad causam afferendum. Præter enim quidam solutiones horum proponunt quamplurimas, quæ inutiles penitus improbabilesque sunt. Dicunt enim purgatoria, quæ calidissima sunt, humores trahere: quod procul dubio falsum est. Oportet enim quodcumque esset calidum, idem & purgatorium esse. Nunc autem piper cum sit calidum, non trahit, sed concoquit, solidatque: Eodemque modo & mastiche & aloë. Dicimus itaque non recipiari sermonem. Nam si quocumque alvus ducatur, id habitum quidem calidum, vim autem vacuo faciendi habet, non continuo tamen quicquid est calidum, vim quoque habet ducendæ alvi. Dicunt autem & struthiocamelum ferrum concoquere: non proprietate quidem aliquâ, sed caliditate, quod profectò absurdum. Leo namque qui hoc animante calidior est, ferrum tamen non concoquit. Neque verò apud medicos tantum proprietates quædam sunt, sed apud Philosophos item ac Grammaticos: ut ea, quæ *πίθη*, hoc est, affectus appellantur, usibus adnotata. Quocirca de iis duntaxat quærendum, quæ medium quendam locum obtinent: neque ad

cognoscendum ancipitia sunt, & sub explicationem cadere possunt. Quæ enim falsa dicuntur, ea sunt omnibus nota, quæ veritatem præ se ferunt, horum nota sunt alia & conspicua, alia obscura & inexplicabilia: partim verò mediæ cujusdam sunt naturæ, quorum nunc expositionem aggredimur. Omne autem problema aut ex habitu ipso solvendum, aut ex coagmentatione, aut ex actione, aut à consensu erga aliquod simile, aut à calore, aut per sensus deceptionem, aut per nominis participatum, aut quæ ejus rei vires magis minusque agunt, aut quæ durius quidque rariùsve sit: aut majus, aut minus, aut à tempore & ætate & consuetudine, aut essentia ratione, aut ex accidenti, aut similium rerum conditione: qualia quæ in problematis dicuntur. Invenies igitur, si has tibi præponas formulas, quacunque de re ambigatur, vocare in dispositionem possis. Quoniam verò haud iis tantummodò acquiescendum est, quæ ad universum feruntur, sed tanquam manu ducendus, qui eruditur, age jam solutiones ipsas aggrediamur.

1. **C**ur Homerus homines à canicie temporum, Poliocrotaphos appellavit? Quia jam ut plurimum inde cani incipiunt, quia priora capitis humiditatis pituitatisque plus habent, quàm posteriora.

2. Cur tantum priora capitis calvescunt?

Quia mollia laxaque sunt. Cum igitur capillus ob naturalem siccitatem careat alimento, facile iis partibus defluit: haud enim hæret, velut in occipitio, quippe quod & siccus sit, & conspissatius.

3. Calvitium autem à siccitate ortum habet. Hinc fit, ut qui crispo sunt capillo, quod siccus caput habeant, citius calvescant: serius canescant, siccitate consumente excrementa pituitatis. Sunt & vigiles præter cæteros. Somnus enim ex humiditate oritur. Argumento sunt infantes humidi pariter & somniculosi atque excrementosi. Et humidi affectus, & ebriosi, & qui crebrius lavantur, minus quoque excernunt, per meatus, ut per nares, per os, per oculos. Qui verò molliores sunt capillo, ut quibus est humidum caput, eis contra evenit. Rarius enim aut nunquam calvescunt. Sed & vitio generis calvitium accidit: ut & Podagra, & alii quidam affectus cognatione generis excipiuntur. Citiùs autem canescunt, somnolentique sunt atque excrementosi. Cani autem albi: imitantur enim pituitæ calorem, unde ipsum ortum habent. Sunt interdum propemodum aureoli, cum vitellinabilis pituitæ sit immixta.

4. Cur senes excrementosi & vigiles? Ex-

crementosi quidem sunt, quoniam ætate frigidiores imbecillioresq; cum sint, minus concoquunt, multaque per meatus excrementa contrahunt: Cum verò solidis ipsis corporibus sicci sint, vigiles quoque ob id ipsum sunt. Infantes enim & foraminum contextu, & solidis ipsis corporibus humidi sunt.

5. Cur pueri, qui & humidi natura sunt & excrementosi, canos tamen minimè producunt? Quoniam humidi calidiq; sunt. Pituita autem humida est ac frigida. Incipit quoque habent quasi cuteum, & rarum, quo superflua excernantur. Id ætate durefcit, fitq; osseum, & densescit. Vnde & suturas ei natura postmodum tribuit, per quas supervacui vapores efflarentur. Solutio ex habitu & coagmentatione corporis.

6. Cur fœminæ ac spadones ocyus canescunt? Fœminæ quidem, quod & naturæ sunt frigidæ, & minus exercentur, pleraque ob id excrementa contrahunt, ac tum præcipuè, cum earum jam menses quieverint. Spadones verò quod semen jam non edunt, sed excrementum, quo semen gigni debuit, per univèrsum corpus unà cum sanguine diffundunt; id autem pituitatis naturam habet.

7. Sed cur pilis carent? Fœminæ quidem quia frigidæ sunt, densosq; habent corporis meatus; frigus enim condensat. Hinc fit, ut
quæ

quá pili erumpant via nulla sit: Spadones autem quia & humidi sunt, & supra modum excrementosi: hac enim ratione fit, ne locis humidioribus herbæ pullent: neque item siccis & lapidiosis, ut quæ calvitium imitentur.

8. Cur spadonibus ut plurimum pedes distorquentur? quoniam ob eam, de qua diximus, supervacaneam humiditatem, partes corporis uvidas mollesque habent, atque ob id imbecilles, quapropter cum totius corporis onus crura non ferant, torquentur, ut si pondus arundini injicias, flectatur. Nam quod durum siccumque est, idem & validum est, & actioni renititur: quod autem humidum ac molle, id actioni resistere nequit, est enim imbecillum. Argumento sunt & ligna & coria & vimina, atque item homines. Balneis enim & poculis debilitantur, victus norma modicè desiccantur, validioresque ad agendum evadunt. Quo efficitur, ut spadones muliebres quodammodo sint atque imbecilli: similiterque vinolenti, ut quibus pituitatis plurimum insit. Nam cum frigidi sint, contrarium inducere affectant. Vinum autem suapte naturam calidum est. Æthiopes verò, utpote naturæ siccioris, capillo sunt crispo, macilenti, musculosi, validi ad opus.

9. Sed cur voce acuta sunt? Rursus enim humiditatis copia implens asperam arteriam,

eam coarctat : hinc spiritus per angustum me-
ans , vocis acuitatem efficit per latum , ut in
viris granditatem ? Argumento esse possunt
foramina tiliarum . Abundare autem illos
humiditate manifestum est , quod leves sunt,
quodque iis in muliebrem modum mamma
increscunt , palpebrasque habent turgidiores,
suntque tenui capillo & incano.

10. Cur nonnulli spadones rem venerem
am modo aliquo affectant atque interdum a-
mant ? Quia multis circa pubertatem exacti
testes , constrictivè fuerant , suntque velut
imperfecti spadones : quidam verò calidiori
sunt jecore , ac seminalia vasa magna habent.
Imaginantur itaque usum : quod verò cupi-
unt minimè per agunt : verenda enim ipsa
marcent . Nam qui ea inflat spiritus , perpe-
tuò deficit : is à semine ortus per seminales
meatus iis de partibus ferebatur , quæ circa
lumbos sunt : at in pueris concreti seminales
meatus occæcati sunt.

11. Quare cum tres humores simplices u-
niformesque sint , non tamen tres uniformes
ægritudines simplicesque prægenerant , sed
plures ? Duplices enim in unoquoque acci-
dunt , perpetuæ scilicet & intercisæ : quia non
ex ipsis tantum humoribus morborum differe-
ntiæ proveniunt , sed & à locis . Calidus e-
nim & tenuis humor acutam , brevem , atque
ar-

ardentem gignit febrem : frigidus autem & crassus , obtusam & longam. Sic & lignorum , quæ quidem sunt calida & aridissima , veluti lauri , tedæ , & oliuæ ingentem excitant flammam , citiusque exuruntur : Viridia verò & humida humilem & sumidum ignem edunt : seriusque exuruntur . Rursus si locus quidam ipse spaciosus sit atque amplus , citius ac maximè accendit humorem , quoniam cum simul sit coacervatus , unà omnis penitus putrefactus accenditur. Si verò tenuis sit & angustus , cum universum minimè capiat humorem , sed particulatim , qui non simul omnis sit , putrescat : febrim quidem exilem excitabit , sed quæ diutiùs ardeat. Admisce igitur humoris naturam ad locum , omnemque earum febrium differentiam inuenies , quæ ex humorum putrefactione proveniant. Si enim in magnis conceptaculis , ut in venis puta , & in arteriis , flavabilis putrescat , cum calida sit , ardentissimam , acutam & brevem accendet febrim , qualis est , qui ardor appellatur. At si in parvis venis & arteriis , quæ circa cutem sunt , putrescat pituita frigida , languidam & diuturnam efficit febrim , ut quam quotidianam dicunt. Prætereà extrema quoque ipsa permutantur. Quod si in parvis conceptaculis flava putruerit bilis , febrim facit minorem brevemque , sed longiorem ta-

men aliquanto, quàm est ardor, ut tertianam aut simpliciter acutam. At si in magnis conceptaculis pituita putruerit, breviorẽ aliquanto faciet quàm est quotidiana. Similiter & nigra bilis, si in magnis putrescat venis, quoniam uno tempore universa quodammo- do exuritur, brevem faciet febrim per quartos: si autem in parvis, diuturniorẽ quartanam. Concutrunt enim frigidus humor & crassus, & alterationi minimè idoneus, atque angustus locus, qui universam simul bilem exuri consumique non sinit.

12. Cur nonnullis, ubi pudore afficiuntur, sudant alæ? Quia maximè raris sunt meatibus. Natura autem avocans ab eo sese, quod sit honore aut reverentiã dignum, modicè unã cum sanguine maximas in venas arterialesque fugit, eaque repletæ distillant. At gaudentibus evenit, quoniam remittitur, rarefcitque corpus, maximè vero alæ.

13. Cur timentes pallent? Quoniam natura nostra, eaque vis, cui corpus est curæ, nihil ab externis pati vult. Atque ut nos intra domos confugimus, ita & ipsa securitatis satagens, in corporis intima, quoad ejus fieri potest, se conjicit. Atque & sanguinem, quem pro cibo, vehiculoque habet, eum scilicet, qui optimus sit, secum trahit. Is autem est sanguis, qui

qui roseo cutem purpureoque calore inficit.

14. Sed cur iidem tremunt? Quoniam animalis virtus consensu naturæ nervos destituit, quos prius servabat: ii verò corporis partes tremoris expertes fecant, hinc fit, ut & venter iis solvatur, & mingant de improvviso. Nam qui masculi excrementorum meatus obstruunt, nunc imbecilles facti, supervacanea remittunt.

15. Cur, quos pudet, rubent? Quia natura suâ sponte, conscientia quâdam, quod honore sit dignum, reverita quasi nobilis puella, modicè sese in corporis intima contrahit. Movetur autem unà secum sanguis ac funditur: unde etiam cutis sanguinis colore inficitur. Alii sanguinem à natura obtendi, quasi velamen dicunt, quemadmodum & nos à natura, velut admoniti, manum faciei prætendimus.

16. Cur nonnulli metu extincti? Quoniam fugiens supra modum naturalis virtus, seque in corpus intimum unà cum sanguine recipiens, insitum vivificumque calorem cum, qui propter cor gignitur, confestim suffocat, atque extinguit: quare & corruptionem inducit: Hac enim ipsa ratione & oleum, cum plurimum ac subito in lucernæ flammam inditur, eam extinguit; habet autem sanguis, qui est in corde; proportionem

ad lucernæ flammam. Quosdam & immodicus dolor ratione eâdem exanimavit. Resolvitur enim insiti caloris internus motus, ut operculo abjectus ignis extinguitur.

17. Cur multi vinolentiâ? exanimati? Quia rursus vini copia naturalem vivificantemque virtutem caliditate suffocat. Præcipuè verò hoc iis accidit, qui insitum calorem exiguum atque imbecillum possident. Quod enim & plurimum est & validum, reniti magis potest, spacioque temporis copiam coquit: quemadmodum & flammæ copia majorem quoque olei infusionem tolerat.

18. Cur senes tremunt? Quia rursus naturalium virtutum nervi, ac particularum muscoli, cum sufficientem motivam virtutem minimè capiant, haudquaquam pariter ad tolerandum corporis onus adnituntur. Fit autem tremor, quoniam corporis pondus particulam deorsum trahit, animalis autem virtus sursum: hoc cum & fiat successione & continenter, tremorem ciet: hinc etiam cernui ingrediuntur, atque ad humum vergunt, quorsum eos natura detrudat: hinc & bacillorum adminiculo pro tigillis sustentantur: obque hanc ipsam virtutem sterces de improvviso urinamque deiciunt.

19. Cur piper & sinapi integra si devores,
ven-

ventrem minimè excalefaciunt: si trita, excalefaciunt?

Quia quæ virtute tantum, non autem & actu suas habent qualitates, aliquo extrinsecus indigent adjumento, ut virtutem in actum producant. Ipsa igitur triturâ attenuata, atque in intimum corpus per meatus penetrantia, tum à suâ insitâ caliditate commota, agunt hoc pacto. Eademque ratio est & cæterarum qualitatum. Sunt autem ex iis, quæ per qualitatem agunt nonnulla, quæ actu ipso qualitatem habent, ut aqua potabilis, ptisana, lac. Humida enim & frigida sunt, neque ullo extrinsecus indigent ministerio ad refrigerandum atque humectandum: sed statim propereque agunt. Similiter & sal & terra ejusmodi: sicca enim sunt naturæ & virtute & aspectu & actu. Mare enim & salugo & viva aqua, humida sunt & imaginatione & aspectu; sicca autem & virtute & actu. Lini verò semen, & panis sicca imaginatione & aspectu: humida verò sunt virtute & actu.

20. Cur nonnulli noctu nihil vident, die vident? Quoniam videndi spiritum crassiorrem habent, neque qui aera pertransire usque advisibile possit: noctu verò crassescit, quoniam solis absentriâ refrigeratur. Vel (ut alii dicunt) quoniam interdiu à tenui calidoque aere attenuatur, noctu verò densatur. In se

autem & hyena & noctua contrá accidit. Interdiu enim nihil cernunt, noctu exactè cernunt. Habent enim videndi virtutem tenuissimam, maximeque perspicuam: quæ cum noctu modico crassescat, suscipiendo obiectui idonea fit: interdiu autem atque in claro lumine vehementer attenuata resolvitur atque dispergitur, Vnde & leones, qui ejusmodi ferè sunt, per solem ingredi nequeunt, & ignem interdiu cernentes fugiunt. Est & eorum videre pupillam vehementer splendidam, habentque humida oculorum maximè perspicua.

21. Cur repentinum vehemensque gaudium nonnunquam exanimat? Quia vitalis virtus & insitus calor, cum immodicè extrinsecus fertur, egeritur, atque resolvitur: unde & sudant & rubent: quoniam sanguis adest. Insitus enim calor atque ipse ignis, tum caliditate, tum quod loco suo demigrat, sursum versus movetur, rursus verò pabuli appetitu deorsum. Utrolibet autem horum motuum pereunte, ipse corrumpitur.

22. Cur dolentes & amantes & irascentes suspirant admodum & frequenter? Quoniam dolentium anima ad ipsam doloris causam conversa est: cupientium, ad id quod cupiunt. Irascentium, ad id, quod iram iis concitat. Igitur intenta anima ad id, quo movetur,

negligit & quodammodo obliviscitur moti-
vam pectoris musculis virtutem præbere.

Cor itaque ipsum neque pectoris dilatatione
aerem accipiens, ideoque neque perflatum
atque refrigeratum, neque item contractio-
ne excernentes singultifica excrementa, quæ
de sanguinis exustione gignuntur: dum suffo-
cationem metuit, animam cogit, atque ad-
monet, ut quamplurimum musculis motum
præbeat, majoremque inspirationem atque
expirationem efficiat, ut majorem quoque
vim frigidi aeris accipiat, majoremque vim
excrementorum effutiat, ut quod exiguæ cre-
bræque respirationse facturæ fuerant, idem
major una afficiat. Vnde & Græcum nomen
suspirio ex angustia pectoris prisce dederunt,
suspirant autem diutius & frequenter: quoni-
am in id semper, quo movetur, conversa
est. Natura autem cogit eam, ut aliquando
plus motivæ virtutis musculis pectoris per
cor immittat: quod autem in pectore respi-
ratio, idem in corpore perspicua est, quæ per
arterius fit. Similis autem est inspirationis
dilatatio, expirationi autem contractio. Sub
pulsus verò nomine dilatatio contractioque
comprehenditur.

23. Cur isicium difficile concoquitur? Quo-
niam levitate sua humido pabulo intra alvum
innatat, idque per mediam; neque sese ad e-

eius corpus applicat, quâ applicatione concoctio fit. Tum circa gulam redundat, cujus officium appetitus est, non coctio. Extra verò corpus si in aquam indatur, innatat neque demergitur: quia dum carnes interuntur, levem concipit spiritum, qui corpus in altum expuit, humidisque innare cogit: hinc & lentus est, quoniam spiritus est particeps.

24. Cur antequam balneum ingrediamur, calidum mingimus: cum diutius in balneo superfedimus, frigidum? Et hoc nimirum, quasi ad alterius cujuscumque comparisonem: Emissa enim urina tepidæ qualitatis est, ac modicè calida. Extra igitur balneum, quoniam frigidum est corpus nostrum, quæ urina emissæ est, velut ad comparisonem calida est, in calido autem, quoniam multò magis corpus, quàm urina calefit, frigida urina videtur: quamvis aliquo modo calida sit, verumque id esse, vel ex eo apparet: Ei enim, qui balneum ingreditur, ut calefiat, si calidum solum ingreditur, quæ calida est aqua, admodum fervida videtur: si autem jam excalefactus ingredia-
tur, non ei fervida videtur.

25. Cur loca maritima fodientes, dulcem aquam invenimus? Nimirum quoniam in mari, quæ tenuior sit aqua, dulcis est: quæ crassior, falsa. Tenuis igitur aqua per terræ meatus influens, in ipsa occultitur terra, quam deinde

de fodientes invenimus. Dulcis est autem, quoniam per brumam in aere tollitur. Crassa verò aqua exsiccata emundataque fit sal. At in littoribus, quæ meatus laxiores habent, falsa invenitur aqua. Excolatur enim eo etiam crassior maris aqua.

26. Cur putealis aqua per brumam calida, per æstatem frigida est? Quoniam quidque semper contrarium, ut inimicum, fugit: Frigidum verò & contrarium calido esse, & ipsum corrumpere, manifesto apparet. Igitur quoniam calor per æstatem aëra occupavit, fugit frigus in intimam terram, atque ob id aquam frigefacit. Per brumam verò quoniam frigus in aëre plus pollet, rursus calor in intimum defugit, aquamque excalescit. Contraria enim eodem in loco ac tempore simul manere contra naturæ legem est.

27. Cur brevi staturâ homines proceris ut plurimum sunt prudentiores? Quoniam constipata atque compacta illis est anima in universo corpore: proceris verò in longitudinem distenta resolvitur. Quapropter Homerus Ulysses brevem ac prudentem: Ajaxem verò procerum ac stolidiorem describit.

28. Cur minus prudentes cum ingrediuntur, sese veluti suspendunt? Quia ut invalidus gubernator haud in rectum navim agit, ita marcidior anima corpus.

29. Cur stolidiorum quamplurimi, prudentes gignunt liberos ac robustos? Quia stolidiores in coitu voluptati magnoperè succumbentes, animam habent corpori magnoperè immerfam. Quo efficitur, ut eorum semen quamplurimæ virtutis tum rationalis, tum naturalis particeps prudentiores qui nascuntur, efficiat. Prudentioribus autem atque iis præsertim, qui sunt eruditi, secus omninò accidit. Prudentiæ enim vis aliquid eorum semper, vel in re ipsa Venerea reputans, quæ sint extrinsecus necessaria: ideoque suspendior efficit, ut quod semen defluat, quàm plurima careat naturali virtute. Hinc solvendum, cur stolidi atque ineruditi liberos gignant corpore robustos, eruditi contra imbecillos.

30. Cur ferarum stercus haud ita malè olet? Quia sicciore minimeque supervacaneo utuntur nutrimento, maximeque exercentur. Quin & dorcadum & aliorum quorundam animalium stercus, velut aromatum quodammodò imitetur odorem. Hominis igitur stercus pessimè omnium olet, quòd ii & vario & humido vescuntur nutrimento, idque etiam supra satiem & intempestivè, ei cum minimè indigent. Tum minus exercentur, minusque quàm cætera animantia caloris habent. Quare cum neque planè concoquatur,

neque ob copiam perfletur, sed veluti com-
merceat, mali est odoris.

31. Cur sinapi cæteraque id genus acria,
cuti imposita ulcerant: deglutita verò alvum
jam non ulcerant? Quia prius demutantur
ea, & concoquuntur, quàm agant. Præterea
resolvitur à (credo) nimia corporis humidi-
tate. Item cùm supra cutem ponuntur tem-
poris ad agendum plus habent, quoniam eo
conspissatior est, estque præterea imbecilla.
At quod intimum est, & laxiores meatus
habet, & validius est.

32. Cur qui dolent, qui que gaudent ri-
dentes lacrymant? Qui quidem dolent mea-
tuum, qui sunt in oculis, spissitudine, eorum
exprimunt humiditatem: qui autem gau-
dent, raritate meatuum humidum effun-
dunt. Quibusdam verò in oculis, iis, qui an-
gustiores meatus habent, in neutro lachryma
exprimitur.

33. Cur hordeacea farina cùm sit frigida,
resolvit pituitates? siquidem omne frigidum
condensat, ac resolutionem impedit. Equidem
puto non quia refrigeret, ideò resolvero, sed
quia ejiciat: vim enim ejiciendi atque humores
dividendi possidet. Suntque plurimæ ejusmodi
species sibiipsis contraria agentes, non illæ
quidem prima ratione, & ex sese ipsis ac præci-
puè, sed secunda, & ex accidenti: ut apium,
quod

quod quidem est calidum, febrim diminuit. Non quia id quidem calidum est: simile enim similia auget, sed quia ex venis ejicit morbi-feros humores, vimque habet provocandæ urinæ. Itemque iris, & hyssopus, lateris morbo, quæ & pleuritis dicitur, conferunt: quamvis enim calida sint, tamen in eos humores incidunt, qui pituitatem inter eam membranulam gignunt, quæ costæ subcinguntur. Et aqua calida circumfusa rigorem solvit, qui tetanus dicitur, qui que ex lentis frigidisque humoribus generatur. Solvit autem non propriè, sed ex accidenti, per medium aliquod, hoc est, per insidentem caliditatem. Si igitur sua sponte nullius mediï interventu agant, propriè dicitur primâque ratione agere: si mediï agant interventu, non autem seipsis, ex accidenti tum agere, perque secundam rationem dicuntur.

34. Cur mingentibus accidit, ut & statum edant? Quoniam cum vesica urinæ plena est turgēt, premitque & coarctat directum intestinum. Dum itaque exinanitur, incluso intestinis spiritu exeundi occasionem præbet. Quidam verò consensum quendam harum inter se particularum esse ad dejectionem arbitrantur.

35. Cur qui oscitantem videant, & ipsi oscitant? Quia natura animantium, maxime-
que

que ratione carentium similitudinum quendam consensum, itemque affectuum habet. Atque ita fit, ut meiente asello, cæteri idem meiant, cum sint urina repleti.

36. Cur lippus sanum lippitudine afficit, sanus verò lippum haudquaquam sanitate, afficit? Quia oculi humecti sunt & molles, atque affectibus expositi, Tum quia sanitas ex habitu modica, vitium ex immodica accidit. Quod igitur modicum est, facilius ab immodico mutatur ac vertitur, quàm contrà. Ergo & lippitudo, quæ immodica quædam habitudo est, facilè sanitatem, utpote modicam demutat. Fit autem mutatio naturalis corporum inter se consensu.

37. Cur numisma & pomum in aqua, majora, quàm sint, videri solent? Quia effusa iis aqua, concolor fit, aspectumque decipit, quasi majora sint. Tali enim ratione & Sol & Luna, & quæ erraticæ stellæ dicuntur, cum juxta ortus aut occasus limitem spectantur, ampliori corpore videntur. Suâ enim qualitate circumfusam sibi aerem afficiunt.

39. Cur ligno procul vapulante, ictum continuò videmus, sonum serius exaudimus, quamvis unâ cum ictu & sonus fiat? Quoniam visum subtiliorem auditu acutioremque habemus. Ictum igitur visus, utpote acutior, anticipat. Auditus autem, ut qui crassior est,
sonum

sonum tardius consequitur. Hac ipsa ratione solvendum est, quod in nubium inter se conflictu brumæ tempore, ubi ictus oritur ejus, quem tonitrum dicimus, ejusque ignitio, quam fulgetram vocamus, ut in iis, quæ pyrechola, hoc est, ignivoma dicuntur, prius fulgetram cernimus, atque ita postmodum tonitrum exaudivimus: licet conflictu ipso prior tonitrus, posterior fulgetra, aut unâ saltem ambo orientur: & hic igitur visus, utpote subtilior, auditum prævertitur, atque ita fulgetram prius videmus. Tum & auditus tonitrum sentit, ut qui crassior, atque ad consequendum tardior est.

40. Cur fit, ut cum nudâ facie reliquo amictu corpore simus, in maximo tamen frigore reliquum quidem corporis rigeamus, faciem minimè? Consuetudine: assuevit enim facies acre tolerando. Maximè verò nos consuetudo adversus omnes affectus communit.

41. Cur flavabilis, quæ per universum vitæ tempus ea tunicâ, quæ bilis vesica dicitur, continetur, cujusque corpus maximè affectibus expositum est, minimè ipsam corrodit: at si vel exiguum temporis intendem, cujus est corpus ad patiendum minimè aptum, ingruerit, statim eum exesum reddit? Quoniam ita est à natura institutum, ut eo tantum in corpore inhabitet, ideoque minimè ipsum lædit.

Magnum enim remedium contra dolorem naturæ nomen est, milleque alia possim tibi exempla afferre. Decem in matrice menses infans permanet, nullum ponderis sensum prægnanti præbens. Spiritus autem levis in eum incidens, dolorem continuò acutum citat, qui & tensionem & intolerabile efficit pondus. Aspera arteria unius est spiritus receptaculum, in eam si mica aut portiuncula deeret, suffocationem, aut vehementem efficit tussim. Id nisi natura ipsa præfinitisset, haudquaquam fieri vel ad minimum posset.

42. Cur nonnulli cum balneum sitientes intrant, absque siti exeunt: nonnullis verò contrà accidit? Sicciore quidem balneo uentur, statimque cedant: sitis enim à siccitate provenit, præsertim si non penitus à siccitate resolvantur. Aut qui uidiore sunt, minimeque sitibundi, si diutius immorentur sub calido præsertim aere, atque intra aridam contiguationem, resolutâ per sudores humiditate, sitibundi efficiuntur.

43. Cur radícula comesa, alii foetidum eructant, alii minimè? Quorum quidem alvus ac stomachus supervacaneis malisque humoribus, iisque ad pituitatem vergentibus minimè exuberat, eorum purus est ructus: at quibus exuberat, foetidus. Radícula enim calida est, humorumque crassitudinem incidit atque attenu-

renuat. Ex humoribus autem spiritus exci-
tat, eosque per ructum effutit. Sic & coenum
quiescens, nihil olet: motum verò & contur-
batum, gravem halitum efflat. Qui verò ra-
diculam ipsam gravis naturæ, ac foeditate
qualitatis esse autumant, quoniam ea, cum
extra corpus sit, diutiusque fervetur, graviter
oleat, procul dubio falluntur: sic omnes e-
nim, qui eâ vescerentur, gravem ructum e-
dere oportet.

44. Cur in maximis rigoribus digiti, ac
summa corporis nigrescunt & decidunt? Quo-
niam externum frigus abigit, atque retrudit
insitum calorem sub intimum corpus: atque
ita summa corporis livescunt quidem primo,
tunc nigrescunt, & quodammodo cadave-
rantur. Decidunt autem, quoniam natura re-
liquo intenta corpori agglutinatur sibi, quod sa-
num inest: quod verò jam perit, demittit à
se, atque extrudit. Summa autem præci-
pue afficiuntur, quod neque admodum car-
nosa, & minus calida sunt. Nam & stirpium
eæ præcipue foliorum defluvium brumâ pa-
tiuntur, quæ minus calidæ naturæ sunt, atque
ob id imbecilliores atque rariores. Qui verò
dicunt statim à principio insitum calorem, à
frigore quasi ab adversario fugientem, in in-
timum corpus pervadere, tam sese colligen-
tem & quasi instaurantem, ceu resumptis viri-
bus

bus in eas rursus particulas , magna repente copia , auxilio accurrere : atque ita , vel quia repente , vel quia maximá caloris vi eodem remigrarit , summa corporis exurere , quia in his residens magis congregetur , ii procul dubio falsum autumant .

45. Cur qui summa corporis rigentia igni admovent , ut calefaciant , vehementer dolent ? Repentinæ videlicet qualitatis mutatione . Plurimum enim frigus in plurimum calorem demutant . Quicquid enim immodicè repenteque fit malá nempe habitudine , id naturæ cruciatum affert . Quicquid autem boná habitudine & modo , & secundum naturam repente immutatur , id naturam magnopere delectat : consistit autem in habitudinis modo humanum corpus , multoque magis , quàm cæterorum animantium .

46. Cur qui piper aut magnum panem comederunt , singultiunt ? Est verò proportio & cum iis , quæ extrinsecus aut ingravant aut dolorem incutiunt . Piper enim flavaque bilis proportionem cum spinis habent : pituita autem , & panis cum gravissimo lapide . Qui alvum minimè excrementosam , sensibilem , calidamque sunt nacti , ii ocysimè piperis acrimoniá mordicantur , stomachum excitant ad id , quod dolent , excernendum , ac persequendum : atque ita quem singultum dicimus , effuti-

futiunt: qui verò frigidiorē nacti sunt stomachum, majoremque in eo pituitatis vim habent, minusque sentiunt, si tardius singultiunt. Idemque iis accidit, qui magnum repente panem devorarint: panis enim copiā ac magnitudine degravatur. Neque enim suas partes cessare natura patitur, ubi quicquam adsit, quod se lædat. Piper igitur qualitate acri id efficit, secundum proportionem pungentis intrinsecus bilis. Panis autem quantitate ponderis, velut & pituitæ copia, intrinsecus degravans, singultum efficit.

47. Cur qui in unguibus affectus existunt, vehementer cruciant? Quoniam nervi, qui per digitos tenduntur, peculiaribus excrementis ungues gignunt: quemadmodum & dentes in gingivis fiunt. Cum itaque sensibilis nervorum virtus in extrema progreditur, inque eis collecta, veluti in convallem profluens aqua congregatur atque copiosior existit, procul dubio quo magis affectum sentit, magis etiam cruciatur.

48. Cur devorato repente magno pane, retentio spiritus singultum resolvit? Quoniam stomachum premens, atque in angustum adurgens id agit, ut qui in eo cibus constipatus sit, exprimatur inventrem, atque ita exoneratus singultum sistat.

49. Cur devorato pane singultientes, ubi
quid

quid triste audiunt, non singultiunt. Quoniam in id animum intendunt, quod tristitiam afferrat: quo efficitur, ut movendo pectori minus sit intenta. Rursum igitur cum non erumpat spiritus, verum copiosior cogatur, singultum sistit, ut & ante didicimus.

50. Cur imagines propè quidem planos colores: procul autem stantibus partibus concavos, partim devexos ostendunt? Quoniam videndi vis in longo intervallo extenditur, atque resolvitur: quo sit ut intima calorū exactè planeque non cernat: sed candidos quidem calores devexos, nigros autem concavos videat. Candidum enim sese splendido admoveat, extrinsecus splendescit: nigrum verò utpote tenebrosum, intrinsecus. Artium verò aliæ materiam transformant, ut cum statuarius æneum æquum, aut bovem, aut aliud ejusmodi animal fundens, aut cudens hominem fingit; aut aliud quippiam, mutatâ scilicet de specie in speciem materiâ æris. Aliæ additione agunt; ut ceræ aut luti fictor. Aliæ demptione: ut qui sculpendo animal fabricantur. Aliæ coagmentatione, & infectione, & glutinatione, ut in domo, ut navigio ædificando in tela, in fabrili opere. Aliæ habitudines alteratione fiunt, & per profundum quodammodo: quemadmodum natura è semine animantia procreat. Aliæ habitudines
simu

simul alteratione & adjectione corporis, quemadmodum natura particulas enutriendo auget. Aliæ verò mixtione colorum & corporum adjectione, ut pictura.

51. Cur si frigida aqua nervis inimica calida amica non est, imò verò & ipsa inimica? Si enim tale quippiam noxium, contrarium porrò utile est. Contraria enim in id ipsum eodem modo agere nequeunt. Primá igitur ratione, ac per se calidum, quod est calidum, infestum nervis simpliciter non est, sed quia calidum & humidum est. Qui autem nervos habent læsos, eorum nervi, quia plurimum sensus habent, multæ intentionis, multæque astrictionis indigent, sunt enim suapte naturâ sicci. Humiditas autem, utpote contraria e-mollit, remittitque ipsos, ac putrefacit. Calidum verò ipsum suapte natura minimè noxium esse patet. Calidi enim olei utilis haustus, quia astrictionis quoque vim continent.

52. Cur si poma nocent, quoniam frigida sint atque humida, aqua tamen, quæ ejusdem habitudinis, minimè nocet? Quia subtilior est aqua pomis, citiusque excernitur: quo fit ut non adeò lædat imò verò corporis particulas modicè intendit.

53. Cur quæ difficilem habent concoctionem, crassoque sunt humore, multò facilius concoquuntur ut bubulæ carnes, quàm quæ
 & fa-

& faciliori sunt coctione, & minus crasso humore, ut saxatiles pisces? Quidam id consuetudini tribuunt nonnulli habitum quendam naturalem atque arcanum, neque explicabilem in causa esse putant. Quidam verò immodica aliis caliditate, quæ concoctibiliora sint, quàm par est, utpote mutabiliora, summa incendii vi concremari dicunt, atque corrumpi: quæ autem concoctioni minimè idonea sint, utpotè difficilia mutata, cum non admodum mutantur, concoqui tantum. Sic enim & paleæ, ut quæ suscipiendis affectibus aptiores sunt, plurimo igni in cinerem abeunt. At quernis lignis non item accidit, ut quæ rite comburantur.

54. Cur dolentium superficies pallefcit? Quia natura (ut diximus) ad intimum unà cum sanguine penetrat. Sanguis autem is est, qui ipsam calefacere superficiem ac rarefacere sit solitus.

55. Cur in Ægypto, quæ est calidissima regio, frigidum vinum gignitur? Eadem ratione. Rursus enim ad vitium radices defugit frigus, easque frigefacit. Sunt enim vires multò quàm cæteræ stirpes suscipiendis affectibus aptiores.

56. Cur calida aqua puteo indita frigi dissimam reddit aquam? Quoniam quod in puteo frigus est, calidæ repugnat. Cumque eam
fri-

frigoris abundantia superet, calorem ipsum omni copia prosequitur. Atque ita multa cum frigiditate per calefaciendum aquam influit, eamque hoc pacto admodum refrigerat.

57. Cur ubi exiguum animal in oculos involat, statim alio clauso oculo extrudatur?

Quia videndi spiritus jam per oclusum oculum exire non potest, ut jam diximus, sed collectus in sese, magnaque in apertum oculum copia contendens implet ipsum, ut tumefacit, & quasi extrinsecus promit, atque ita pellitur extrudaturque infectum.

58. Cur colaphis icti ignem cernunt? Quia videndi spiritus ictu attenuatus magnoperè ignescit, atque in aera egressus talis cernitur, qualis jam evasit. Idem evenit, cum duos simul lapides, aut cum ferrum ferro atteras. Interceptus enim aer magnoperè attenuatur, atque ignis fit. Idem quoque in nubibus accidit.

59. Cur non omnium attritu lapidum ignis excutitur? Quia plerique cedentes nimium sunt, nimiumque leves, & quasi mentibus pungosis. Neque enim pariter percussus aer attenuatur: quippe qui neque vehementer ob levitatem percutitur, & fugit, receditque intra meatus. Non ergo pariter totus perc-

cutitur, atque ignescit. Idem & lignorum evenit attritu. At verò à Sole atque aqua ignis creatur, quoniam infracti ad vitrum Solis radii, velut etiam in speculis evenit, magis ignescunt, rursumque ad supera reflectuntur.

60. Cur prurientes fervida gaudent, Quoniam pituita, cujus crassitudine ac frigiditate pruritus oritur, cutis sensum obtundit.

61. Cur iidem balneis gaudent? Quia calor pituitam fundit, eamque ungues resolvunt.

62. Cur magis humeri pruriunt? Quoniam anticis partibus frigidiores sunt, ideoque plus habent pituitæ. Quo fit, ut senes qui frigidiores sunt, pruritu magis afficiantur.

63. Cur facilius scalarum descensus, quam ascensus est? Quoniam in descensu corporis pondus deorsum versus suapte vi fertur, & quodammodo descendentem adjuvat. In ascensu verò laborat vis, corporis pondus sursum versus attollens. Sic enim & lapis facilius deorsum, quam sursum fertur. Quod enim grave est, deorsum fertur.

64. Cur infantes ut primum eduntur flent? Quia sensus eorum atque natura velut peregrinatur. Nam è calido mollique ipsius matricis corpore in aerem frigidum exeunt. Fortassè tamen à lumine exterrentur

non (ut quidam ajunt) quod anima cœlestium regionum extortis terrenum corpus inhabitet, atque ideo flere infantes cogantur.

65. Cur apes, & formicæ, & muscæ, omniaque insecta oleo pereunt? Quia respiracula angusta habent, Oleum verò, utpote lentum, eorum respiracula obstruit: atque ob id pereunt. Idem & serpentibus, & iis contingit, quæ mali odoris sunt.

66. Cur flantes calida refrigeramus, frigida calefacimus? Quoniam respiratio calida fit, exiens autem spiritus eorum qualitatem resolvit. Calida verò refrigeramus, quod eorum calidam qualitatem movemus ac resolvimus.

67. Cur quæ carnes noctu sub plenilunio fuerint, putrescunt? Quoniam tunc aer calidus ab eo atque humidus sit, quæ habitudo ad putrefaciendum maximè facit. Vnde efficitur, ut si modicus sit calor atque humor, concoctio fiat: si immodicus, extinctio: si calor prævaluerit, exustio. Luna quoque quatuor nacta habitus videtur. Media enim humida & calida quodammodo est. Plena calida quodammodo & sicca. Quo tempore desinit, sicca & frigida. Cum luminis omninò est expers, frigida est & sicca. Est enim & Solis expers radiorum, qui tunc calidi sunt.

68. Cur dolore affecti pallent? Quia rursum

sum natura ejus, quod sese angit reminiscens. paulatim ad intima defugit unà cum sanguine eo, qui cutem depingat, minus tamen in his quàm in metuentibus, evenit.

69. Cur gaudentes rubent? Quia natura sponte suâ delectanti sese occurrit, qui extrinsecus fit, ut nos amico liberisque solemus. Eam verò & sanguinis affectatur vis, qui (ut supra diximus) cutem suo colore roseam reddit. Pallor autem à contrario accidit.

70. Cur in sopore nocturno, cùm subito oculos aperimus, lucem videmus? Quia videndi spiritus collectus inter dormiendum atque ad auctus, repentinus, plurimusque per tenebras erumpit, cumque ipse sit lucidus, instar luminis cernit.

71. Cur verentes oculos dejiciunt? Quia animi speculum sunt oculi. Nam & animi affectus per oculos cernimus, ut dolorem, iram, pudorem: quoniam verò non sustinet animus contra id, quod sit honore dignum, intueri conscientia quadam, ideo aliquamdiu oculorum musculos demitti cogit, idque velut sese operiens efficit.

72. Cur auris omne humidum tolerat, exceptâ aquâ? Quoniam cùm frigida sit, ad audiendi nervum continuò fertur. Frigidum verò omne nervis insensum. Rursum: Cur antequam vehemens excitetur ventus, quæ-

dam veluti stellæ excurrentes cum præmonstrant, aut quasi fulgetræ maximeque perfidum? Nimirum quia cœperat quidem prius moveri: nobis autem, qui & crassa & duris sensus corpora nacti sumus, nondum manifestus apparet. Supernum igitur aera, utpote magis tenuem, magisque æthereum perflans in ignem convertit, atque ita ejus partes scintillantes videmus: vehementior autem deinceps virtus crassiorem hunc aera, qui fit circa terram, movet, atque ita sentitur.

73. Cur ventus qui angusta loca inflat, vehementior est, quàm qui laxa? Quia colligens sese in unum locum, intenditur in seipso; fitque major, increscitque, & vehementior evadit. In locis autem latioribus explicatur, atque dispergitur, fitque languidior imbecilliorque. Hoc idem in calore accidit, in qualitatibus, & in aquis.

74. Cur aliqui longinqua, quamlibet magna minimè videntes, propinqua tamen quamlibet minutissima cernunt, quos & myopas, hoc est luscinos vocant, quia coniventes videant? Equidem arbitror videndi spiritum tenuem esse ac purum: qui cum procul abeat, resolvatur, neque objecta attingere possit. Vix autem propinqua cernit, propter tenuitatem ac puritatem. Sunt & qui minutissima procul cernunt, ut senes quidam. Hi
igitur

igitur contra, quia videndi spiritum crassum, eundemque multum nacti sunt, necesse habent, ut is per longusculam quodammodo viam moveatur, eoque pacto attenuetur, atque advifibilia suscipienda idoneus fiat. Sic ergo duo inter se opposita solvuntur.

75. Cur præter omnia animantia soli canes post coitum vinciuntur? Quia angustos habet meatus collum matricis, collum autem in re venerea inflatur, neque statim exitum, quia semen glutinosum est, utraque enim aliis nimia siccitate accidunt. Siccum enim cogit, coarctatque particulas, atque humida condensat.

76. Cur soli canes per æstatem rabie laborant? Propter siccae habitudinis perceptionem, naturam enim sicci sunt magisque in æstibus. Excalescæ igitur eorum humiditates, atque exsiccatae inflammatur tum universa eorum habitudo: eoque pacto insaniunt velut phrenetici: unde & eorum saliva veneni est instar, atque siccissima. Inflammari autem constat, vel frequenti anhelitu, vel igneis oculis, vel oris hiatu, quem ad protrahendum aëra apertum semper habent: vel quod eorum cauda ob siccitatem incurvatur, atque macrescit. Rabidi verò fiunt præcipuè, qui siccissimi sunt, & qui Caniculæ sidus influxu quodam suo rabiem iis afferre dicant.

77. Cur qui repenti, atque inviti excæcantur, minus cruciatur, quàm qui per electionem excæcantur? Quoniam qui de improvviso, ii alio conversum habent animum sensusque omnes inæqualiter suscipientem. At qui per electionem, ii cum sciant quid passuri sint, animum semper in ipsum, quod inciditur corpus intentum habent: quare cum sensum æqualiter suscipiant, magis in ipsa selectione cruciantur. Solutio questionis à consensu quo magis.

78. Cur qui onera bajulant, cantantes ambulant, eodemque modo qui trahunt? Quia modulatione rationalis anima oblectatur, quo fit ut in eam conversa, minus ipsum sensum suscipiat: unde efficitur, ut non tantopere onus ipsum sentiat. Hac ratione solve, cur in funeribus tibiæ ac tympana aphibentur, cur ad dolentes aut lugentes, aut ægrotañtes mos obtinuit, ut hominum conveniat multitudo, diversosque inferant sermones: vergens enim ad verba animus calamitates minus sentit. Quapropter & scenica oblectamenta, variaque ejus genera ab antiquis excogitata sunt, ut animi distraherentur.

79. Cur Æthiopes febricitantes & plurimum extinguuntur, & lippientes ulcerantur? Calidissimi sunt atque siccissimi, & quasi elementorum quædam iis resolutio accidit: & quòd

quòd humidi exiguum iis inest, consumptum atque corruptum efficit, ut & cætera elementa resolvantur. Fugit enim calor sibi penuriâ. Exurgit frigus caloris absentia. Regnat & siccitas humiditatis interitu. Atque ob id ipsum cadavera frigida siccaque sunt. Vnde & divinus Homerus haud ignarus duo quidem elementa effugere, utpote tenuia, & levissima, duo verò in extinctis corporibus permanere, ait. Sed vos ô cuncti, tellus fiatis & unda: siccitatem ille nimirum, ac frigiditatem intelligit. Ulcerantur autem in lippitudinibus eorum oculi, quoniam sanguis ex inflammatione fit bilosus, multaque acredine oculos per fluctum corrodit.

80. Cur in conviviiis contra rationem poculis utantur? Incipientes enim exiguis, expleti magnis poculis bibunt. Videtur id procul dubio ridiculum, sed neque præter rationem tamen fit? Ut enim frequentius ad mensam possint perpetuoque bibere, incipiunt quidem à parvis poculis, desinunt autem majoribus. Parva enim pocula non tam queunt exatiare, quàm abundantior potus. Si igitur à majoribus incipiant, frequenter id facere, ut in iis delitiis assolet, non possunt. Natura prætereâ immensis illis, capacissimisque poculis, veluti re quapiam peregrina turbatur, seque ab his avertit. Parvis autem pau-

latim assuesces, copiam quoque ipsam postmodum feret.

81. Cur qui aqua intercute laborant, cum pleni aquæ sint, sitiunt semper? Quoniam & ipsum humidum falsum sit: quippe quod minimè permeet, sed putrescat, atque os alvi exsiccet. Quin & febriculas tenues habent. Præter hæc autem quanto venter tumidior fit, tanto reliquum corpus, quum minimè suâ ratione nutriatur, siccius evadit, unde etiam mascescit. plurimum enim nutrimentum in aquam abit, ipsumque adauget morbum.

82. Cur in conviviis priusquam cibum capiamus, aut repleamur, angustè accumbimus: post repletionem verò, atque ante convivii finem laxamur, atque jam urgemur? Quoniam cum à principio vehementem ciborum appetitum accumbentes habeant in ea, quæ intus, hoc est, quæ in mensa sunt concurrunt simul universi atque repenti. Post cibi verò satietatem alius deorsum vergit, alius in obliquum, alius item modo quovis alio sedet, neque supra modum in ea, quæ intus sunt, vergunt. Atque hoc pacto, ubi expleti cibo sumus, relaxamur. Præter hoc autem & quia omnes à principio, cum comedunt, in pectus, atque in latitudinem corporis cubant, evenit ut angustè accumbamus.

83. Cur quocunque loco pilos habemus cani gignuntur; præterquam in axillis? Quia is locus calidus est, arteriis enim scatet & venis, tum rarus, atque ob id pituitatis excrementa perpetuò excernens: hinc fit, ut perpetuò fudet.

84. Cur si pituita frigida est, & crassa, & lenta, similiterque nigra bilis frigida & crassa, sed multo, quàm pituita minor, quartana tamen diuturnior est, quàm quotidiana? Quia pituita, tamen si frigida copiosior est, humida tamen est, humidum verò facillimè alteratur atque immutatur. Nigra verò bilis, frigida & sicca: quo efficitur, ut difficillimè alteretur aut immutetur. Decipiunt itaque ipsa similitudine frigiditatis, & bilis redundantia: aliquam verò contrariam qualitatem occultant. Prætereà pituita magis naturæ consentanea est, quàm nigra. Vnde & cum quis sanus fame extinguitur, natura pituitam ipsam in nutrimentum vertit. In febrigitur quotidiana, quicquid utilis pituitæ offendit, id omne in nutrimentum consumit. Quod autem inutile est, putrescens febrem accendit.

85. Quare cum quatuor sint humores, quibus interdum putrescunt, tres tantum febres, non autem quatuor existunt? Quia sanguis secundum naturam est nutrimentum corporis:

is exuberans repletionem tantum facit: corruptus autem non jam sanguis remanet: mutatur enim excalesfactus in flavam bilem. Reliqui igitur humores exundantes quidem morbos pariunt, maximeque circa cutem, ut serpentina ulcera, & caneros, duplexque genus vitilliginis, alphas videlicet, & leucas. putrefactæ autem febres.

86. Cur si in duobus adversis parietibus geminæ sint è regione fenestræ, quas vehementior perflet ventus, altera tantum clausa jam per alteram non intrat vehemens ille & plurimus ventus, qui spiret, velut utraque aperta accidebat? Quia aer, qui movetur, hoc est ventus, corpus est: altera igitur clausa, qui per alteram intrarat aer, locum domus replet. Cumque corpus sit non jam reliquum aere, qui corpus quoque sit ingredi sinit. At si fenestra referetur, qui locum occuparat, exitum nactus, locum ingrediendi & alteri dat, idemque cursu per objectam fenestram erumpens alium aera ingredi sinit: idque continenter fit, clausa verò adversa fenestra, non jam amplius accidit.

87. Cur amantium extremæ partes modò frigidæ sunt, modò calidæ? Quoniam ubi dolore affecti sunt erga amicam, eaque se desperant potituros, insitus calor unà cum natura in intima penetrat, quo fit, ut extremæ partes fri-

frigescant, obque idipsum & pallent & tristes evadunt. Contra verò cum aut bona spe ab amico sunt affecti : aut cum vehementer irascuntur, tum innatus calor ad cutem vergit unà cum natura, fiuntque calidiores & rubicundiores. Obque hanc ipsam causam pictores, Amorem nunc tristem pingunt & quiescentem : nunc volantem, & ridentem : puerum verò notabilem, quia cupido vehemens quidem est, non tamen diuturna & perpetua est, ut in legitimis amicis, aut in patre erga filium, aut in uxore erga virum. Amor autem non perpetuus est. Vt plurimum enim circa ignotos accidit. Dispositio quoque modica stabilisque est. Amor autem vehemens, & insanienti similis. Facem verò habere fingunt atque esse pennatum : quia animantium animi suspensi tolluntur, suntque mutabiles ceu volucres. Tum cordi insitus calor semper iis exardescit incessabili videlicet vehementique curâ erga id, quod cupiunt. Tenet autem dextra gladium, sinistra autem pharetram, & quam plurimas sagittas quoniam à principio quidem ex uno oculorum radio amor oritur, unà enim & videt, & cupit : ut verò primum cupit, perpetuos emittit amans radios in id, quod à se cupitur. Is autem radius sagittæ similitudinem habet, quod cum amans in corpus jacuntur. Sunt verò intra pharetram sa-

gittæ, quoniam occultos emittant radios, qui amant. Vt autem eventus ignem, sic consuetudo amorem accendit: non enim propriè ex ipsa amor oritur. Si enim hoc esset, procul dubio oporteret ex consuetudine semper amorem gigni. Amoris autem ortus repentinus est. Est verò nudus, quia absque medio desiderium id manifestèque evenit. Neque enim per alterum quippiam amat quisquam, sed neque clàm, neque palam ignorat. Quapropter & statuarii honoris gratia nudos interdum deos regesque effingunt, ut qui indicare velint, ad apertum illud virtutis eorum ac mentis extra omne clancularium vitium existere. Non est unus amor, sed plures: seu quia diversi rerum sunt amatores: aliter enim atque aliter amant, quemadmodum & divinus Plato ait, Amorem multorum capitum beluam esse, seu quia sub multos, ut idem ait, amores idem cadit: Matrem verò habet Venerem, hoc est, cupiditatem. Veneris enim simulachro cupiditatem effingunt. Fertur autem amor Erinnyn furiam amasse, videlicet, quia multi iniquè amarunt, impiisque sunt cupiditatibus affecti, quemadmodum & à me ipso in secundo Allegoriarum libro ostensum est, quem in confictas de iis historias composui.

88. Cur in pestilentia alii percunt, alii minime?

nimè ? Hoc nimirum ex habitudinis convenientia accidit. Nam si quis malis humoribus plenum corpus sit nactus, ei profectò inspirans is aer, qui sit putredinis effector, & quod exiguum utilis humoris insit, facilè corrumpit. Quo fit ut corrupto iis humore universo, & insanabiles effectus, & quàm plurimi exoriantur, eoque pacto occidant. Quod si neque multa quis habeat excrementa, & bonis abundet humoribus, is aut nihil, aut parum omninò à pestilenti aere offenditur. Attrahi verò ab ea quam diximus, convenientia, id quod agendi sit causa, vel externæ materies ostendunt. Quercus enim haudquaquam affectibus idoneæ neque ejusmodi sunt, quæ facilè ignem comprehendunt. Multò autem magis idoneæ arundines sunt, magisq̃ue igni excipiendo expositæ: sed & stuppa multò magis. At si quis madidam capiat stuppam, viridesq̃ue arundines, quercum aridissimam eligat, vel eam sulphure spargat, quod minimè idoneum erat comprehendendis ignibus, id maximè idoneum reddiderit, si igni admoveat. Hoc item exemplo & quæstionem aliam solvere potes, quâ ratione eveniat, ut lassitudo diurnam potius febrim gignat, quam aut eam, quæ ex putredine fit, aut eam, quæ habitualis dicitur. Dicimus enim evenire id ex dispositionis præceptione.

Ha-

Habebat enim naturales spiritus, humoresque minimè supervacuos. Solida verò omnia siccissima sunt, & causa in ea incurrit. Et cur solis ardor aliis somnum excitat, aliis non item? Quoniam cui multa in capite pituita inerat, ea effusa caput humescit, atque inde sopitur. Quia autem sicco sunt capite, cum magis id magisque exsiccetur, pervigilio afficitur.

89. Cur sol nigrum quidem hominem, linum verò candidum reddit, ceramque emollit, lutum durat? Propter dispositionem rursus patientis materiæ. Humores enim omnes, excepta pituita, cum sunt præter modum excalescenti, circa cutem nigri apparent. Linum verò aut nitro, aut falsugine infectum, cum Sol ejus sordes absumat, albescit. Rursus verò cum ex eadem cera humiditatem eliciat, quæ in ejus intimo fit, evenit, ut emolliat. At verò in luto omnem Sol humiditatem, quæ & plurima fit, & in ipsa superficie redundet, depascitur, atque ita eum desiccatur, durumque efficit. Sic ergo circa id, quod patitur, & agens vertitur, magno nobis usui esse potest. Si enim pietate animum armemus, corpus ciborum modestia exornemus, vitâ autem non possidente, sed iis contenta, quæ sunt victui oportunæ, nosmetipsos stabiliamus; tunc omnes vitæ molestias, quod

quod fieri possit, evitabimus, neque nos argenti malo idoneos præbebimus, ut id, quod patitur, agat quicquam, si quis videlicet est aut dæmon, aut stella, aut alia quæpiam extrinsecus causa.

90. Cur icterici difficilè dejiciunt, & dejectio alba est? Quia flava bilis toto eorum corpore diffusa est, quod & oculi indicant, & cutis color: neque ad intestina jam confluit, ut prima naturæ lex exigit, atque ita stercus non colorat, neque suâ acedine dejectivam intestinorum virtutem irritat ad evacuandum stercus: propterque id ipsum medicina, quæ ut artes cœteræ, naturam imitatur, ubi in ægritudinis periculo corpus versatur, ægrotañti virtuti auxiliatrix adest. Nam quia stercus dejicitur, bile irritante, adque ejus expulsionem intestina provocante, & musculos: ipsum vero stercus molle lubricumque est ob lentos illos humores, qui in intestinis sunt, eique adjacent, merito etiam clyster pro bile & mel habet, quod ejiciendi vim habet: item nitrum, quod & vim habet ejiciendi, & intestina ac musculos ad expulsionem citat: Hydrelæum verò, hoc est oleum aquâ dilutum, ad humectandum emolliendumque stercus, quod sit à febre desiccatum. Scire autem oportet nunc suâ sponte naturam ac sine medici ope agere, ut in ægritudinem judicis, & in

concoctionibus. Est enim tunc medicus velut spectator quidam & arbiter, & iudex duorum adversariorum morbi & naturæ. Nunc verò per solum agit medicum, ut in articulo- rum injectione. Nunc verò per medicum simul agitur, & naturam, ut in sordidis concavisque ulceribus. Medicus enim sordibus ulcus perpurgat, iis, quæ ad ejuscemodi purgationem pertinent: tum cæcis illis meatibus relaxationem præbet: resecat enim quicquid iis est pro operculo, ut sic dixerim, eosque obstruit, ut purum sanguinem acquirant. Natura verò per ulceris meatus purum sanguinem suggerit, qui a nutrimentis sit creatus, eumque ad carnis generationem transfert. Is rursus a desiccantibus venis condensatus idonea caro fit.

91. Cur ii, qui feбри continua laborarunt, post iudicii tempus, quam crism vocant, pigerrimam aliquamdiu cutem habuerunt? Quoniam ex flava bili continuò accidit, quæ in ipso ægritudinis rigore perusta in nigram demutata est. Atque ita in ea, quam diximus crisi, a natura ipsa ad cutem repulsa tinxit ipsam: quemadmodum etiam invitilibus alba quoque est cutis. Ejus autem humoris crassitudine difficilè ejuscemodi color resolvitur.

92. Cur nigra bilis ad mammam aut ad
crus

crus accedens corrosionem operatur: in his
 verò, qui melancholici vocantur, cùm in
 ipsum confluat cerebrum, id tamen non agit.
 Quia in mamma quidem multæ magnæque
 insunt venæ propter lactis generationem, at-
 que ob id bilis copia eò confluit. Similiter
 & in crus multa bilis deducitur: quippe qui
 ad inferna feratur. At verò in cerebrum,
 tum quia supernè est, tum quia minutas ha-
 bet venulas, exigua quædam bilis ascendit,
 quæque pungendi tantùm, non autem cor-
 rodendi vim habeat. Frigidum præterea at-
 que humidum est: quo efficitur, ut aliquo
 modo nigræ bilis habitudini adversetur, ip-
 samque emolliat. Quæ igitur propriè ni-
 gra bilis est, ea corrodentem in mamma
 cancerum gignit: in crure verò chironium ul-
 cus, & quod nomades a depascendo vocant:
 in cerebro autem ferinam melancholiam.
 Quæ verò non propriè nigra bilis sit, sed
 melancholicus humor, & seculentus, fluxio-
 nem tantùm, & tumorem, qui cancerum i-
 mitetur, sed minimè corrodat, placidamque
 melancholiam gignit.

93. Cur in iis, qui intestinorum difficul-
 tatibus laborant, papyrus conglobant,
 eaque in anum injecta pro sunt? Quia
 concurrentibus musculis sedis humectatæ
 papyrus musculos suâ relaxatione excitat.

Idem-

Idemque in hypophoris agit, quæ in pluribus concurrunt. Relaxatis igitur musculis, stercus velut destitutum dejicitur.

94. Cur quæ vasa Græcis baucalia dicuntur, cum aqua replentur, sonum quendam sibi proprium edunt, à quo & nomen vasis est factum, velut alia sunt apud Græcos nomina sonorum fictitia, ut in aqua phloesbos, & in alvo borborigmos & cætera? Quia cum vas ejusmodi inane est aquâ, aere impletur, torpore videlicet tenuissimo. Cum ergo inditur repente in ipsum aqua, suâ gravitate aerem persequitur, utpote tenuem, atque excludit. Simul enim manere in baucalio, quoad usque repleatur, nequeunt. Est enim a Philosophis demonstratum, non posse duo corpora eundem locum tenere eodem tempore: Cum ergo aer repente sursum per angustias extruditur, sonus necessario exoritur: neque is unus, sed plures: quædam enim velut pugna inter ambos incidit. Aqua enim deorsum aerem premit, aer verò sursum aquam: hoc cum successione fiat, accidit, ut frequenter sonus fiat.

95. Cur in vasis, quæ à Græcis harpagia quasi raptoria dicuntur, digitus eorum ori injectus non finit aquam fundo effluere, elevatus autem finit? Quia cum ex ore digitus elevatur, aer ingrediens trudit aquam deorsum,
quo

quo suapte naturâ fertur , atque ita per foramina fundi exit. Propter hoc ipsum omnia mechanica instrumenta per aerem & aquam conficiuntur , ut horologia , clepsydrae , vocumque imagines , quæ statim resultant , atque alia iis similia.

96. Cur & vinum & aqua alieno tempore febricitantibus data phrenitem efficiunt , hoc est , duo inter se contraria : frigida enim est aqua , calidum vero vinum. Dico igitur vinum ipsum cum suapte natura sursum fertur , exurere cerebrum unâ cum feбри perturbatum. Itaque vehementer à principio animæ instrumentum , æthereus quodammodo spiritus est , vimque ipsam prudentiæ idem agere compellit. Inde verò hoc patet , multi quippe etiam sani plurimo perpetuoque meri potu utentes , mentis impotes fiunt. Aqua verò ipsa , velut obstruens corporis meatus , per quos videlicet resolvuntur ii spiritus , qui à putrefactis humoribus oritur , eosque crassiores reddens , id agit , ut plus ob id ipsum putredinis febrisque resultet. Sæpè verò & aqua ab immodica feбри devicta , ejus pabulum fit. Quemadmodum in furnis usu venire videmus , qui enim ignem accendere volunt exigua quadam aquula ignem ignorant.

97. Cur mulieres acutâ sunt voce , itemque & spadones , & pueri ? Quia humiditatis abun-

bundantia, arteria eis in amplum minimè protenditur. Caliditatis enim officium est meatus in amplum relaxare. Vt ergo angusta tibia acutum dedit sonum, sic & aspera arteria: Dicunt autem nonnulli mulieres acuta esse voce, quia conferat in paritudine clamare ad pariendi facilitatem, quod procul dubio falsum est.

98. Cur infantes æstate siderantur? Quod vulgus æstu laborare eos dicit. Febricitant enim tenui quadam profunda que febricula, iisque oculi excavantur, fiuntque vigiles & imbecilles. Nonnulli verò & fluxu ventris laborant, quia infantes passibiles sunt magnamque vim pituitæ in capite habent, ut dictum est. Igitur in æstibus pituita supra modum excalescens ac putrescens febrim accendit; unde & cartilagine cerebri ignescunt, atque ob id vigiles sunt. Ignitio autem per arterias ad cor descendens, & vivificum spiritum reddens ignitum, febrim sine putredine accendit. Cùm verò ex febre multa bilis procreetur, evenit eâ ratione, quam superius explicavimus, ut bile alvum atque intestina mordicante, ventris resultet fluxus.

Essè autem ejus causam radicemque affectus in cerebro patet, quoniam capiti refrigerantia admoventur, eaque utpote ignitionem

extinguentia profunt. Laborant tamen hoc ipso etiam adulti: quibus scilicet in capite pituita aut exiguum flavæ bilis coacervatum sit, & putrescat. Per ipsam igitur inspirationem, perque ignitum quodammodo aerem spiritus ignescunt.

99. Cur rotunda ulcera difficilè curantur? Quia ex bile acri, quæque vim corrodingi habeant, oriuntur. Nam quia guttatim confluat & corrodat, rotundum ulcus facit, propterque id ipsum exurendo desiccandoque idonea reddunt medicamenta. Atque hoc quidem pacto medici, Naturales autem & Philosophi eveniri id dicunt, quia nullum sit principium, unde vomica incipiat. In circulo enim neque principium, neque finem accipere est, atque ob id dicunt, cum ejus figuræ ulcera ferro à medicis incidantur, in figuram aliam demutari.

100. Cur aliquem ad locum vel necessariò proficiscentes, cum tamen eò pervenerimus, ulterius aliquando progrediamur? Quia animum sæpè in rem quampiam habemus intentum, eoque inclinatum & conversum, neque penitus sensibus imminentem, ut quæ iis propria sint, cognoscat. Uelut igitur locum videntes, non vident, Neque enim præsto is est, qui sensibilia judicet.

101. Cur mel omnibus dulce, i&ericis tamen

men gustantibus, amarum videtur ? Quia bilem amarum habent, quæ per totum corpus, perque ipsam linguam redundet. Mel igitur cum comedunt, fit, ut quiescens humor commoveatur. Gustus deinde ipse, cum jam bilis amaritudinem sensit, imaginationem parit, ut mel amarum putetur.

102. Cur vehementer irascentibus oculi ignei fiunt ? Quia ira fervidior est ejus sanguis, qui fit circa cor, calidique spiritus. Hic igitur, utpote subtilior, supernè fertur, perque oculos, qui perspicui sunt, transparet, habentque vapores sanguineos ascendentes. Unde & facies rubra iis apparet. Hujus rei non ignarus Homerus inquit. Instar erent ardentis lumina flammæ.

103. Cur infusa serpentibus aqua eos expellit ? Quia natura frigidi sunt, & sicci, & nervosi, & exigui sanguinis, fugiuntque immodicam frigiditatem. Esse autem illos hujusmodi habitudine, vel hinc colligitur. Latebras enim hyeme quærunt, terræque intima, utpote calidiora, Occidente autem sole, ut plurimum rursus aera, ut frigidum, fugiunt, rursusque æstate, quoniam terræ intima frigida sunt, inde fugiunt, inque locos calidos demigrant.

104. Cur ovum si affetur, rumpitur : si in aqua bulliat, minimè ? Quia cum igni ejus hu-
mi-

miditas appropinquat, immodicè calefit, & exuritur, pluresque ob id spiritus gignit, qui cum ob loci angustiam exitum quærant, rupto putamine diffugiunt. Idem quoque agunt in doliis & in fictilibus novis, cum mustum effervet. Multa præterea flamma ovi putamen assatione dirumpit: Id quod & fictilibus vasis, supra modum adustis, accidit. Vnde naturaliter vulgo ovum, cum assandum est, aqua præmadidant: aqua enim calida sumapte mollitiæ humiditates paulatim offendit, ac per raritudines resolvit.

105. Cur in coitus voluptate homines quodammodo connivent, atque huic aliquid simile & in cæteris sensibus patiuntur? Quia devicti ab effectu voluptatis, magis eam quodammodo conniventibus oculis comprehendunt. Non enim elevantur, ipsumque extrinsecus animum unà cum sensibus ad aera protrahunt, quo efficiatur, ut corporeos illos affectus minus sentiant.

106. Cur nonnulla licet uniformia medicamenta, vim tamen contrariam habent, quemadmodum experientia ipsa indicat? Mastiche enim ejicit, resolvit & intendit, acetum autem & calefacit, & refrigerat. Quia insunt iis individua, minimaque corpuscula per interpositionem, non confusionem. Ut arena humectata conglobatur, unumque corpus

effi-

effici videtur, revera autem multa sunt minutissima in arena corpuscula. Quod si hoc verum est, haud est absurdum aliis, aliisque mastiches particulis contrarias virtutes & qualitates occultari, neque inter se confundi, quia natura eis tantum corporibus legem illam inservit.

107. Cur cum pedis digitum offendimus, inguen tumescit? Quia semper natura, quae ad corpus pertibant providens, solet accurrere velut auxilio his partibus, quae dolore laborant: quoniam verò utilissimum omnium humorum & nutrientem, & cognatum, ipsum videlicet sanguinem pro vehiculo habet, necessarium est, ut cum ea ad pedis digitum unà cum sanguine descendat, impleantur eae venae, quae maximè cum inguinescunt, eaeque partes, quae circum vasa ipsa sint, atque adenes a Graecis appellantur: quippe quae rotunda sunt corpora. Immodica igitur constipatio inflammationem elevationemque efficit, appellaturque id inguen, ex ipso loco denominationem mutuatum.

108. Cur natura avibus vesicam urinae receptaculum, neque renes elargita est?

Quia multa indigebant humiditate, ut oriri pennae atque increcere possent. Eamque ipsa volandi exercitatione consumunt. Neque omninò quidem mingunt. Cum ve-

rò bibunt, stercus immodicè humidum de-
jiciunt .

109. Cur pueris in vesica calculi gignun-
tur, senibus verò intra renes? Quia angustos
in renibus meatus pueri habent. Terrenus ve-
rò humor & crassus violentia angustiarum
ab urina extruditur, tum è renibus ipsis, tum
ex conceptaculis, quæ Lunæ formam habent,
in ipsam urinæ vesicam. Ea cum latos habe-
at meatus, exeundi locum urinæ præbet, hu-
mori verò ipsi unde calculi gignuntur, insi-
dendi suoque more conspissandi. At verò in
senibus contra evenit. Laxos enim renium
meatus habent, quo fit, ut urina exire, & ter-
renus humor insidere congelarique possit.

Color autem calculi humorem quoque o-
stendit, à quo ortum habeat. Solutio ex com-
positione situque membrorum .

110. Cur si caliditate calculus congelas-
cit calidi enim sunt pueri, simili que ratione
fit in senibus: neque enim tanta concedenda
est frigiditas, quanta in glacie niveque fit, ex-
tremo enim frigore renes demorerentur: non
contrariis tamen ad frigiditatis solutionem
verum similibus utimur, hoc est calidis, ut
petrosenilo, foeniculo, & ejusmodi? Dicunt
igitur accidere, ut exustione, torrefactione-
que nimia calculus in arenulas exteratur.
Quemadmodum in testis, in fictilibusque vasis,
L cum

cùm supra modum torrefacti fuerint, arena
proveniunt. Fitque hoc pacto, ut exigui la-
pilli una cum arenulis facilè inter mejendum
effluant. Evenit quoque nonnunquam, ut
frigidâ epotâ, facilè calculus extrudatur, re-
nibus videlicet protentis, ipsum fluxu nimio
per excernendi virtutem dejicientibus. Eve-
nitque præter hoc, ut immodicus renium ar-
dor, cujus causa calculi congelescunt, a frigi-
da extinguantur.

III. Cur in renibus, inque urinæ vesicâ
ulcerum difficilis curatio? Quia urina, cùm
sit acris, exulcerat cicatricemquam, oportu-
na medicamenta obducunt.

Magis autem in vesica intra insanabilia
sunt, quæ intra eam permanet, urina in reni-
bus autem defluit.

II2. Cur in solis calida aqua commota
calidior nobis, nostrumque ferè adurens cor-
pus videtur? Quia descendit nobis ap-
pellens aqua & ipsa patitur, hoc est, cùm nos-
trum ipsa calefaciat corpus; & ipsa a nobis
quodammodo refrigeratur. Didicimus e-
nim, quacunque in generatione corruptio-
neque agant, ea quoque ipsa procul dubio
pati. Quoniam igitur aliquo refrigerata pa-
cto, non jam similiter excalefacit, manifestum
est assuesse jam nos, neque ipsam jam calidi-
tatem sentire, quemadmodum a principio,
quo-

quoniam immodica ejus caliditas a nobis diminuat. Si ergo calidam moventes, eamque quæ cuti adhæserat, transmittamus. aliaque calida aqua syncerior accedat, nondum videlicet, aut agens, aut a cute ipsa patiens, suamque caliditatem immodicam servans, meritò nobis calida, exurensque videtur, quatenus & ipsa agens patiat, suamque remittat caliditatem, quemadmodum illa prior. Atque hoc per successionem fieri potest: quamdiu enim calidam movemus, tamdiu semper ad nos accedens revera ipsa calida videtur: propterque id vulgus naturali motu, cum vult in folio corpus magis excalefieri, movet continenter aquam quod vult.

113. Quâ ratione si quicquid movetur, sese ipso calidius fit: maximeque in calido aere, & loco, aer tamen, cum verberatur atque movetur, frigidior nobis tactu videtur, idque vel maximè per æstatem, quo tempore Solis calor multò ardentior est? Hoc videtur contrarium superiori esse. Calida enim aqua calidior nobis sollicitata videbatur. Hoc autem loco frigidior calidus videtur aer, cum & movetur & sollicitatur. Dico igitur usu hoc venire, ut quod in re quapiam plus est, aut qualitate, ac virtute, vincat quidem id, & veritat quod minus est: modicè verò & ipsum quod fortius est, contra patiat. Calida igitur

tur aqua, cum calida vehementer est, calefcenti adhærens corpori, & ipsa contra refrigeratur, neque jam eandem qualitatem servat. Qui igitur nos circumdat aer, æstate modicâ, cum sit calidus, ad aquæ calidæ similitudinem, ingruens in corpora, à nobis ardentibus ob calidum anni tempus, calefit quodammodo atque ipse nos contra calefacit. Quod & lineæ agunt vestes, quæ cum frigidæ prius essent, mox à nobis calefactæ nos ipsos postmodum calefaciunt.

Cum igitur aerem sollicitamus, transmittitur è corpore, qui à nobis præcalectus aer fuerat: alter autem nondum excalectus accedit, qui nobis frigidus videtur. Idque per successionem fit.

114. Cur quæ in pupula oculi ulcera fiunt, cum exolevere, alba videntur, quæ vero extra pupulam in nigro oculi, non item? Quia per solam pupulam videndi spiritus exit, qui & perspicuus est, & lucidus. In albedinibus igitur iis, quæ leucomata dicunt, cum cicatrix meatus conspisset ejus tunicæ, quæ cornea specie est, jam non videndi spiritus exit: quo fit, ut magna deinceps copia contractus cicatricem illustret, eoque calidam ostendat. Quoniam vero ex visus condensatione spiritus non exit, evenit, ut non videant.

115. Cur paleæ & calidam aquam & frigidam nivem, hoc est, adversas inter se qualitates conservant? Quia palearum natura manifestâ qualitate caret, unde & à nonnullis *ἀπορία*, hoc est, qualitates expertes appellantur. Cùm igitur facilè suapte natura confundi, commisceri que possint, ocysimè quibus adhæserint, conferunt, eorum que ipsæ confusio- nem suscipiunt. Collato enim sibi calido cale- fiunt, id que ipsæ contra recalofaciunt, atque conservant, similiterque frigefactæ à nive, e- am que ipsæ refrigerantes, frigiditatem ejus conservant: quemadmodum & cera & ole- um, quæ facilè confundi possunt, sunt que item qualitates expertia, conferunt eorum qualita- ti, quæ cum ipsis admiscentur, quippe quæ & eorum confusio- nem accipiant.

116. Cur brumâ per sudum clariora viden- tur sydera? Quia & à ventis, & ab imbribus, vel qui nos circumdet aer, vel qui altior fit, motu ipso extenuatur, & quodammodo ex- purgatur, puriorem sydereorum corporum conceptionem, multo que faciliorem, ulterio- rem que progressum visui præbet. Quod & in puris perspicuis que fluviorum aquis manife- sto apparet. Multò enim puriora clariora que videntur, quæ in iis corpora insunt. At in crassis & cœnosis aut nullo modo aut confu- sa transparent.

117. Cur sæpè inter meiendum horremus? Quia acris bilis defluens atque urinæ vesicam mordicans, universum quoque irritat corpus, atque excitat ad ejus particulæ consensum, ut dejiciendi vim modicè offerat. Atque ita, qui horror dicitur, effici solet. Hoc verò pueris maximè accidit: multò enim plura ob nimiam saturitatem excrementa sunt nacti.

118. Cur noctu dolores magis intenduntur? Quia anima secum ipsa otioso non jam aut visui, aut auditui, aut aliud hujuscemodi sensibus intendit, neque quicquam agit, neque ad externas actiones provocatur: quo efficitur, ut multò plus corporearum perturbationum tangendi sensu suscipiat. Pauca etenim per noctem animales operationes existunt, quales sunt respiratio & cogitatio. Animum verò cum ad externa per suas operationes protrahatur, corporeas perturbationes minùs experiri manifestò apparet, quando in luctibus, in adversis valetudinibus, inque cæteris hujuscemodi accidentibus, amicorum congressiones ac narratiunculæ eorum, qui sunt affecti, perturbationes allevant atque solantur: Animadvertere autem naturam quidem in suis operationibus minus interdum agere, ut in ciborum concoctionibus, in humorum permutationibus, in sanguinis evocatione,

tionem, in pullulandi, nutriendi, concrefcendi, fimilitudinis, aliorumque his fimilium operatione. Animam verò magis agere in fuis actionibus, ut in quinque fenfibus, in motibus particularum corporis, in imaginatione, in cogitatione & memoria. Contra verò noctu: magis enim agit natura, minus anima.

119. Cur vitrum per brumam, cum quid vehementius in calidum injicitur, difrumpi folet? Quia plurimam frigiditate ex circumvolutante aere, toto fuo corpore affectum eft. Cum igitur repente calidam, non præcalefacto vitro indimus, tum caliditas contrariam fibi frigiditatem procul dubio perfequitur. Illa autem unam cum fpiritu ipfo repente fugiens contractionem eorum corporum efficit, quæ intra vitrum funt. Dandum enim eft inefle & in vitro exiguos meatus, qui subtiliorem aera contineant, quos tametsi oculis fenfuque non aflequimur, natura tamen ipfa, reque vera inefle non defiteamur. Alii verò dicunt, quod vehementer fit frigidum, id arefacere atque exasperare vitri corpus: unde efficiatur, ut quæ subtilior in eo pars fit, five is humor, five aer fit, extrudetur, & velut evanefcat, unde etiam contractioni corruptionique idoneum evadat, quemadmodum & aridiffima ligna. Sic enim & Hippocrates a-

jebat venas à frigido rumpi. Quod igitur vehementer est calidum, id ejusmodi vitri corpus inveniens, multò id magis arefaciens rptionemque ejus efficit per fractionem. Si ergo præmollitum fuerit, tum modicè præcales factum nequaquam lædetur, quemadmodum & athletæ cum sunt luctaturi, oleo à magistris, quos pædotribas vocant, præmolluntur: & qui vocem coercent, ut respirationis partes molliant, præaniffant. Etenim cum ariditas in patentes illos meatus incidit, facilè unà cum spiritu profugit, & vitri mollitudo caliditati cedens haud facilè per fractionem subit. Esse autem in vitro meatus, vel è vasis testaceis patet, in qua si aquam indas, atque hoc pice linas, exudet tamen humor. Videre est autem & fumum de vitri corpore per brumam erumpentem, cum in ipsum aquam infuderis, & vitrum confractum, extrinsecusque applicatum ei liquori, qui sit intus, qualitatem suam præbere.

120. Cur pueri, maximeque infantes, haud ita facilè luxantur ut viri? Quia ex mollitudine corporis solo terræ cedentes, resolvunt ejus tensionem ac duritiem, ut ulterius agere non possint. Viri igitur cum duo sint corpore, quod aut terræ duritati, aut lapidi resistunt, intensionem percussionis adaugent, lapidemque ipsum cogunt in sese, utpote du-

duriores, agere. Hâc eâdem ratione & spongia cedens non frangitur, vitrum verò aut testata, aut quod aliud ejuscemodi durum corpus casu confringitur. Hinc progrediens è similitudine dicere possis, cur venti motus vehementior quercum quidem dejicit, arundinem non dejicit? Quoniam quercus utpote dura robustaque & ingens vento resistens, ejus vim intendit, arundo verò, ut quæ mollis levisque sit & exigua, cum venti flatibus huc atque illuc cedat, ejus vim resolvit. Eodemque pacto ludatur adversario renitens, vim ejus adauget: cædens verò aliquando, cumque ex eo se una circumagens huc atque illuc, citius ejus tensionem solvit.

121. Cur infantes nutricis canticum audientes vagitum sistunt, mox verò etiam dormiunt.

Quia substantia musicæ, quemadmodum & scientiæ, artesque cæteræ animo sint insita, quemadmodum & igni calor est insitus: quomodo & Plato ait: Reminisci animum nostrum scientias, non discere. Audiens igitur animus hujuscemodi canticum, quo quidem reminiscitur, quiescere infans cogit, quo verò oblectatur, in somnum allicit. Nam cum labe corporis minimè sit infectus, scientias quasi perspicuas habet, coinquinatus

vero in corpore, in illarum modicam oblivionem delabitur.

122. Cur nutrices, cum somnum infantibus alliciunt, eos movent? Ut humores motu fusi cerebrum moveant. Idem tolerare tamen non possunt adulti.

123. Cur nonnulli ebrii gemina vident? Quia oculorum muscoli plus minusve repleti, atque eo ipso languidi, oculos, alterum sursum, alterum deorsum torquent: quo fit, ut oculorum radii eodem pariter non tendant, sed in diversa loca atque corpora, atque ita alteruter oculorum privato cernendi utens officio, duplicem efficiat visum. Id esse verum vel inde apparet: qui enim digito alterum oculum terunt, sensimque sursum trahunt, gemina videre coguntur.

124. Cur qui natura strabones sunt, gemina non cernunt? Quia oculorum perversionem non illi quidem sursum deorsumve, sed dextrorsum sinistrorsumque habent, qui cum eum positum sortiti sint, qui in rectam lineam moveatur, duos radios in idem corpus concurrentes habent, qui & unum colorem, qualitatemque ad oculos referunt, quam & suscipiant.

125. Cur pubescentes pueri hirciunt circa annum quartumdecimum? Quia tunc quæ per humana corpora natura meat, plurimam

mam ac repentinam ætatis mutationem efficit. Cujus rei fidem operatio facit. Videre est enim foeminarum quidem augeri mammas propter lactis collectionem, tum ea loca, quæ circa eoxam sunt, intra quæ permanere foetus possit. Virorum verò pectus atque humeros, quibus imposita gravia corpora sustineantur. Testiculos præterea, intra quos & gigni & permanere semen possit. Membrum quoque genitale, ut exire semen facilius possit. Univerſum prætereâ dilatatur corpus, quod & membrorum mutationes indicant, & quæ solutiones circa annum quartumdecimum fiunt, & vocis asperitas, quæ branchus, hoc est, rauracitas appellatur, sumpta videlicet translatione ex hircorum voce, in eum modum clamantium.

Nam cum aspera arteria, à principio dilatetur: sitque intus ejus corporis superficies velut inæqualis, usque ad ipsum guttur: spiritus itaque per partes illas exiens, ac veluti offendens propter viæ inæqualitatem, vocem quoque inæqualem efficit, & asperam & quoddammodo raucam. Idem & iis accidit, quibus in asperam arteriam destillationes defluunt. Fit enim defluente humiditate, ut levis intrinsecus membrana inæqualitate repletâ, inæqualem spiritus exitum efficiat. Talem verò scito esse & hircorum asperam arteriam

ac guttur, humiditatis videlicet abundantia, itemque eorum, qui plurima olei potu utantur. Atque illi quidem frequentibus intensisque clamoribus, atque arteriæ asperitate vocem quoque inæqualem habere putantur. Gruibus verò, atque iis omnibus volucribus, quibus aspera vox sit, arteriæ à natura tota asperæ datæ sunt. Post verò pubertatis annum hircuire pueri desinunt, quia aspera arteria tota, planeque dilatatur, ac naturalem æqualitatem accipit.

126. Cur epotum oleum citet vomitum, maximeque flava bilis? Quia cum leve sit, quodque ad supera feratur, nutrimenta ad stomachum provocat, eaque elevat, atque suspendit. Atque ita ingravatus stomachus ejectionem virtutem ad vomitum citat, atque imprimis flavam bilem; quippe quæ & levis & subtilium sit partium, atque ita facilius sursum feratur. Ferri verò oleum sursum reipsa patet. Cum enim humido cuiusdam admiscetur, superiorem in locum excurrit.

127. Cur solum oleum minimè humidis admiscetur? Quia cum lentum sit, atque in semetipso constipatum, secari in partibus individas, atque ex pacto reliquis humidis admisceri non potest, quamobrem neque cum in humum funditur, citò eam subit.

128. Cur oleum quidem atque aqua frigore constringitur, vinum verò, acetum & garus minimè? Quia cùm oleum qualitatis sit expers, confusioniq̄ue idoneum, citò friget, atque ita vehementer, ut extremâ quoque frigiditate frigeat. Aqua vero suâ sponte frigida facilè cùm semetipsa frigidior sit, congelascit. Garus autem, utpote subtilium partium & calidus, haud citò friget. Eodemq̄ue modo & vinum. At acetum, utpote subtilissimarum partium, congelationem non tolerat.

129. Cur contraria qualitatibus idem efficiunt? A frigido enim pariter atque à calido humidum constringitur: nix enim & jus frigiditate congelascunt: cataplasmatæ verò & vesicæ calculi caliditate. Fit quidem id, sed diversâ actione. Calidum enim depascitur, consumitq̄ue humiditatis copiam. Frigidum verò densitate nimia obturans sordidam humiditatem exprimit, quemadmodum & spongia manu pressa, quam intra meatus aquam habet, abjicit.

130. Cur sæpè horror cessavit, cùm quid formidolosum incidit, ut fragor, quamvis audierit, qui laborat, ut cum repentina aqua dejicitur? Quoniam sæpe numerò humoribus tempore digestis, atque attenuatis naturalis omnis calor vehementer simul, ac reperi-

tè,

tè, acutè in corporis intima fugiens, morbificum humorem consumens resolvit. Idem & theriaca facit, eorumque quàm plurima, quæ calida siccaque sunt specie, cum post concoctionem sumuntur.

131. Cur qui se circumagunt, neque id agere tamen consueverunt, ut plurimum decidere solent? Quia animale spiritum, qui sit in cerebro, conturbari cogunt, cumque humiditatibus unà convolvi. Is deinde cum minus idoneus ad animalium vim suscipiendam, sensitivam videlicet atque motivam efficiatur, non finit actionem in musculos nervosque permeare. Quo fit, ut corporis pondus, ut quod neque vehatur, neque sustentetur ab anima, feratur ad terram, ad quam vergit, propterque id ipsum & tenebras vident, quoniam videndi spiritus conturbatus sit, neque pariter atque sensus reliqui operetur. Ac his, qui sensim circumagi consueverunt, rarò id accidit. Facit enim consuetudo, neque quasi peregrinæ inter se sint anima atque natura, sed tempore quodammodo conciliantur: quod enim paulatim continenterque fit, sensum latet, atque ubi plurimum evasit, jam non ut peregrinum in ea incidit, quæ eum suscipere consueverunt.

132. Cur vitrea specula valdè splendent? Quoniam albo plumbo intrinsecus linuntur.

enjus natura lucida est , quæ cùm vitro, quod & ipsum splendidum est, admisceatur, multò magis lucet, suosque radios per vitri meatus transmittens duplicat, quod in superficie atque extra vitri corpus est, atque inde magnoperè sit lucidum.

133. Cur in speculis, inque perspicuis aquis nos ipsos videmus? Quoniam qualitas aspectus ad splendida corpora migrans ex reflexione rursus per oculorum radios ad ipsius spectaculum remigrat. Migrare autem qualitates à facie, neque esse id absurdum & ii ostendunt, qui juxta arbores manent, quod viridi aspectu esse consueverunt. Viridis enim qualitas viridum foliorum ad ipsam faciem demigrat. Similiter & in aquam fluentem migrans, eam quoque viridem ostendit.

134. Cur puræ spelunçæ, & altissima loca atque pura vocis imaginem gignunt & remittunt? Quia & hæc quoque loca ex reflexione ictum remittentia soni imaginem edunt. Verberat enim vox aerem, aer verò locum, qui quo magis verberatur, eò magis verberat, eoque vehementiorem vocis efficit sonum. Humida verò loca & veluti molliora, ictui cedentia, eumque resolventia, imaginem minimè edunt, pro qualitate autem & quantitate ictus ac vocis redditur qualitas, quantitasque ejus imaginis, quæ Echo appel-

latur. Hanc prave nonnulli deam quandam esse fabulantur: alii Pana dicunt ejus amore captum, quod procul dubio falsum est. Vit enim quidam sapiens fuit, qui primus & cupiit, & pervestigavit ejus causam vocis intelligere: atque ut qui amant, neque potiuntur, iniquo animo ferunt, eodem & ille pacto, donec ejus solutionem causa invenit, ægrè habebat. Quemadmodum & Endymion, qui primus Lunæ cursum invenit, vigilans noctes, ejusque cursum animadvertens, & motum inquirens interdiu dormiebat. Fabulantur igitur amatum esse à Luna eamque ad ipsum dormientem accessisse, quia sui ipsius causæ solutionem Philosopho quasi tradidit. Quin & pastorem fuisse tradunt, quod in diversis puteis atque altis locis ejus motum suspiciebat, & ei compactam fistulam tribuunt, quod loca edita ut plurimum perflantur, vel quod figurarum consonantiam inquirebat. Similiterque Prometheus cum sapiens esset, sydereæque aquilæ causam pervestigaret, naturamque ejus ac situm, cumque discendi cupiditate veluti exederetur, tum demum quievit, cum ei Hercules dubitationem omnem suâ sapientiâ solvit.

135. Cur aqua stans, quæ in superficie, non autem in profundo terræ sit, lapide per eam jacto, multos circulos efficit? Quia jac-
tus

tus ejus in descensione à quavis sui corporis parte procul aquam lapis persequitur , atque ita circulus fit , quousque videlicet pertinet jactus descensio. Quod si immodica sit intentio, & circulus major fit, descendens autem usque ad terram lapis , ipsumque deinceps aquam corpore trahens, multos meritò circulos efficit. Primo enim superficiem aquæ movens diducit, tum per ipsam perpetuò descendens ad profundum , rursus dividens aquam & alium efficit circulum. Atque hoc per successionem fit, donec lapis constiterit, ac requieverit. Quoniam verò lapidis intentio eo descendente paulatim remittitur, necesse est posteriorem quemque circulum priori contractiorem esse , quoniam & a lapide similiter ictu ipsa aqua dividitur .

136. Cur risum multi è liene oriri putant , asserentes non similiter risu videri affectos , quibus lien vitiatus , ut quibus integer sit , imò verò illos magnoperè tristes esse ? Equidem ex accidenti arbitror non propriè risus causam in liene consistere . Nam si valeat , trahit ex jecore seorsum omnem & melancholicum humorem : quo fit , ut cum purus defecatusque sanguis , cum per universum corpus , tum in cerebrum permeet , naturam simul animamque oblectet , atque instar vini eas exhilaret , & in-

tran-

tranquillitatem ducat , atque ita risus movetur .

137. Cur mulæ non pariunt ? Quia è diversa animantium specie constant , tum differentium qualitate & natura , feminum immixto aliud quiddam gignens , præter id , quod est prius , & eorum quæ genuerit , naturam abolet . Quemadmodum & candidi nigrique admixtio extremorum colorem abolens , colorem alium , qui est fuscus , generat , qui nihil extremorum omninò est . Generatrix igitur qualitas abolita est , & formarum aptitudo .

138. Cur qui naturâ surdi, iidem & muti? Quoniam quæ non audierunt , dicere exprimereque non possunt . Quidam verò medicorum dicunt unam esse nervorum conjugationem , quæ ad linguam , quæquè ad aures pertineat , quo fit , ut affectuum quoque consensus iis accidat . Qui autem ex accidenti sunt muti , surdi omninò non sunt : localis enim oritur nervorum passio .

139. Cur qui jejuni diutius fuere, sumpto mox cibo rigent ? Quia cibi sumendi intervallo, bile redundant, atque ita acidum humorem coacervant . Post cibum igitur particula illæ corporis refotæ , bilem ab se in cutem abigunt atque ita rigor oritur , bile videlicet par-

particulas ipsas mordicante, atque ad se persequendum excitante.

140. Cur sues sursum spectantes silent, cum bajulantur? Quia supra cætera bruta ad humum semper vergunt. Fœtore enim delectantur, eumque requirunt. Ergo in repentina illa aspectus mutatione veluti peregrinæ sunt atque hospites, plurimoque lumine attentæ silentium perferunt. Quidam dicunt asperam arteriam, quæ angusto meatu sit, resupinæ ipsa figura coire.

141. Cur sues fimo delectantur? Medicorum quidem sententia eo naturaliter delectantur: habent enim maximum jecur, in quo & cupiditas inest. Aristoteles autem rostri amplitudinem in causa esse putat: habet enim resolventem sese olfactum & cum fœtore veluti configentem.

142. Cur convalescentibus ulceribus, & pituitate cessante pruritus oriuntur? Quia sanata & consolidata pars reliquias persequitur humoris, qui contra naturam inest, quique ulcus effecerat, atque ita per aurem exiens, seseque resolvens pruritus efficit.

143. Cur qui affectus alterum tantum oculum infestant, graviores diuturnioresque sunt? Duabus causis, quoniam fluxio ad unum oculum tantum coacervatur: quicquid enim in plura diducitur, fit seipso imbecillius

us minusque agit, quoque id magis fit, eò inefficacius evadit. Vel quia cum sese sanus oculus in suis actionibus movet, & ægrotum oculum toties moveri cogit: scimus autem maximum cujusvis ægrotæ partis medicamentum in quiete ipsa consistere.

144. Cur homo magis frequentiusque & vehementius, quam bruta sternutit? Quia copiosiori magisque vario alimento, potiusque, idque ultra satiem utitur, quod cum minimè concoquat, ut par est, multum congregat spirituum, ob multam humiditatem: ut ergo, utpote subtilis, cerebrum ascendens, cogit frequenter ad excretionem excitari, sternutamentumque efficit: Sonus igitur fit, quia per narium angustias vehemens spiritus meat, ut per sedem ventris crepitus, per stomachum ructus, per guttur vox, per aures sonitus, similiterque per intestina immurmuratio illa, quæ borborygmos appellatur.

145. Cur mortuorum capilli unguesque ad tempus aliquod augentur? Quia marcente carne, quæ carnes circa eorum radices occultantur, nunc apparent atque decipiunt, imaginationemque afferunt, quasi creverint. Alii revera dicunt augeri, quia hæc ab incrementis eorum habere soleant. Cadavera autem in
ex.

excrementa quàm plurima à principio propter accedentem putredinem resolvuntur : hæc autem & per meatus & per corporis extrema unà cum corpore ipso exeuntia supra dictorum ortum ad augent.

146. Cur in digitis manuum potiùs, quàm in pedibus vitiliginum species eæ, quas leucas vocant, oriuntur, puerisque magis quàm perfectis? Quia ortum ex pituitæ excremento habent. Pituita autem pueri, utpote edaces ac pigriores, magis abundant. Pedum verò unguis motu de ambulationeque magis exercentur, excrementaque resolvunt.

147. Cur pili in pedibus haud citò canescunt? Eâdem ratione. Pedes enim frequenti intensaque ambulatione, quod in se decurrerit pituitatis excrementum resolvunt: id autem canos gignit. Pubes autem & ipsa serò canescit, quia natura calida est, atque in coitu pituitam resolvit.

184. Cur quàm plurima animantia caudas motant, cum notos agnoscunt, leo vero etiam latus verberat, cum irascitur, eodemque modo taurus? quia tergi medullam ad caudam usque pertinentem habent, quæ in se motivam animalemque vim continet. Anima igitur, quod sibi notum est agnoscens,
velu-

veluti manu aliqua, ut in hominibus evenit, caudam motare cogit, quæ manifesto ostendat ejus intra se vim occultam inesse, quæ quod oportet, agnoscat. In leonem verò ac taurorum excandescencia consentit natura animæ, eamque vehementius moveri cogit, quemadmodum & homines manus ipsi suas, aliamvè corporis partem sæpè irati verberant. Cùm enim nequeat anima, quod se lædat ulcisci, statim alio sibi modo solatium excogitat, suumque affectum ictu percussioneque curat.

149. Cur si exusta & sicca hordea ulceribus equorum imponantur, non jam albus cicatricibus pilus, sed reliquo color innascitur? quia ejiciendi vim habent, absterguntque & resolvunt insidens pituitatis excrementum, atque inutilem omnem operationem, quæ propter ulceris cruditatem, propterque ejus partis imbecillitatem coacto fuerit.

150. Cur in hominum ulceribus pilus haudquaquam innascitur? quia hominum cutis spissa est, argumentum pilorum tenuitas ac mollicies. Cùm verò cicatrix cute ipsa sit conspissatior, meatus occæat. Equis autem, quod ad comparationem pertinet, rarior est argumento crassior pilus, quapropter
mini-

minimè iis meatus totus in cicatricem occluditur. Subsidentia verò & congregata excrementa, cum per tenues illos meatus, qui supersunt, erumpant, concresecunt, & pilum gignunt.

151. Cur quos dipsas momorderit, siti que sint intolerabili affecti, eis epota theriaca, quæ sicca calidaque est, sitim sedat, non autem magis incendit? Dico igitur non qualitatis ratione sitim sedare, sed mutuo quodam consensu ac ratione naturali: Id est hujuscemodi antidotus, quæ plurimus ex herbis componitur, quæ consensum aliquem cum singulis corporis partibus habeant, velut dictamum proprietatem quandam adversus cor habet ipsumque confirmat, & servat: eupatorium verò cum jecore, scolopendrium cum liene, petroselinum cum ventris orificio, hyssopus verò cum septo & cum pulmone, helenium verò cum renibus, ruta cum colle, gentiana cum cerebro, feseli autem cum vesica urinæ. Vnumquodque igitur horum mellis dulcedine allecctum trahit, quod sibi proprium ad tutelam est. Inter quæ omnia sunt & viperarum immixtæ carnes, quæ naturalem quendam mutuum affectum habent, quam antipathiam dicunt adversus quodvis venenosum animal, corruptibilemque virtutem.

In singulas igitur partes distributa, affectum illum, qui corruptionem minetur, agere non sinunt. Repugnant enim ceu legitimi quidam milites, qui pro suâ ipsorum patriâ arma ceperint.

S E Q V V N T V R
 P L V T A R C H I P R O -
 B L E M A T A Q V Æ D A M
 selectiora.

Quid est, quod Luperci canem immolant:
 Luperci autem sunt, qui Lupercalibus per Lasciviam discurrentes pellibus obvios cædunt. An quod genus quoddam lustrandæ civitatis est, & quo mense illa fiunt, Februarius dicitur, & diem, quo pellibus occurrentes verberant, Februarum & Februarium vocant, quo verbo purgatio significatur? Cane autem omninò, ut, ita dicam, Græcè utebantur: & multi etiam nunc in purgationibus canem jugulant. Proserpinæ quoque catulos cum cæteris purgamentis offerunt, & eos, qui expiandi sunt, catulis expurgant, hoc piaculi genus περισκυλακισμόν, id est, circumcatulationem appellant. An quòd lycos, lupo Latinè dicitur, λυκαία verò lupercalia, & lupo canis est hostis, & idcirco Lupercalibus cæditur? An quod Lupercis canes oblatrantes molesti sunt? An quia Pani sacrificium facit, Pani autem propter greges amicus est canis;

Quid est quòd Septimontio vehiculis junc-
tis uti cavebant, & nunc etiam qui vetera
non contemnunt, cavent? Septimontium
verò diem festum agunt Romani, quod cum
septimus collis urbi attributus est, septicollis
Roma facta est. An ut quidam Latini accipi-
unt, quòd urbs nondum suis partibus penitus
conjuncta erat? An hoc quidem ad Dionysi-
um est? Magna verò re affectâ constitutâ ci-
vitate, quod urbem jam augeri, & quasi ulte-
rius progredi desiisse existimarent, cum seip-
sos, tum verò jumenta, quibus fuerant usi,
quiete offecerunt, & communi festi otio frui
voluerunt. An quod cum omnes dies festo
civium præsentia ornari ac celebrari semper
voluerunt: tum illum præcipuè, qui propter
civitatis habitationem ageretur?

Quapropter ne urbem, cujus dies festus a-
geretur, relinquerent, eo die vehiculis uti per-
missum non est. Cur in furto, aut ejusmodi
aliquo flagitio deprehensos, furciferos appel-
lant? An hoc quoque majorum nostrorum di-
ligentiæ certissimum signum est? Nam qui
servam alicujus sceleris aut improbitatis con-
vicisset, duplex lignum, quod currui subjicit,
attollere jubebat, & ut conspiceretur vicini-
am obire, ut fidem in posterum ei non habe-
rent, & ab eo caverent. Hoc lignum Græ-
ci

ci *σαυγόν*, Latini furcam nominant : à qua furcifer denominatus est .

Quid est, quod bovi, qui cornu petat, fœnum in cornu apponunt, ut occurrentes caveant . An quia propter repletionem ac fati-
etatem, insolescunt & boves, & equi, & asini,
& homines, ut ait Sophocles ? Tu verò fer-
ves, quasi pullus cibi copia : venter enim tuus
& malè insolescit. Ex quo Romani M. Cras-
sum fœnum in cornu habere dictaverunt, &
qui cæteros in Republica lacerabant, hunc
tanquam munitum ac providum, & injuria-
rum persequentissimum fugiebant : quan-
quam postea rursus dictum est, Cæsarem
Crasso fœnum detraxisse . Primus enim illi
in Republicæ restitit Cæsar, & cum
contempsit.

FINIS.

PROBLEMATATA

G E L L I A N A
I V L. C Æ S A R.
S C A L I G E R I.

PROBLEMATATA

G E L L I A N A ,
EX IVL. CÆSAR
S C A L I G E R I ,*Familiarium exercitationum lib.*

I.

Quamobrem factum est, ut stadium, quod metatus est Hercules, prolixius esset cæteris: cum constet Herculem æquè procerum cum cæteris fuisse? Annon est is Hercules, qui stadium statuit, Iovis & Alcmenæ filius? Sed ante Iovem natus, & ejus altor unà cum reliquis Corybantibus. Hercules enim Alcmenæ, instauravit Olympicum certamen, potius Augea, quod prius positum erat ab Hercule, uno ex Corybantibus. An id falsum est & neque pedibus metatum stadium esse, sed spiritu uno Herculis, quemadmodum nonnulli voluerunt: Cujus spiritus continendi, & currendi idem finis esset?

II.

Quamobrem Herodes Atticus, adolescentem importunæ loquacitatis reprehendit? An quod teneram ætatem oportet assuescere au-

audiendo, & animum meditando effingere decet, quam vana loquacitate deprehendi? Ob id (ut in aliud tempus Pythagoreos omitteram) ajunt Aristotelem duodécimo demum anno linguam silentio exercitam ab animo præmeditato, exoluisse ad Philosophica meditamenta. Et apud Homerum, vitæ omnis, ut rectè vult Horatius, lumen, semper senes primas partes in loquendo habent. Eis enim id muneris sæpius attribuit: quippe qui & multa, & rectè loqui possent. An quòd Stoicorum sectam, ut erat paulò severior qui ea primùm initiabantur, deducebant, in invidiam, dum re seria uti nescirent? An potiùs Herodem Atticum, Academicum tædium ceperat argutuli Stoici? Sectæ enim illæ duæ maximè adversantur: Proptereaque Pliutarchi multa extant Commentaria adversus Stoicos: & unus in quo illudit jactabundus Stoicis.

III.

Quamobrem Pericles petenti amico quodam solutiùs, dixit, apud se intra deorum rationem animum consistere? Quære *Φιλία*, *Φιλία*, *Περικλήης*, *θεοί*, *περιστέβεια*, *θεῖον δαιμόνιον*.

IV.

Quamobrem Hortensium latrunculum dixit Torquatus? An quòd argutæ, ut inquit

essent manus ? quod notabat Cicero, & propterea histrionis nomine appellavit, quod gestu maximè valeret. Nam eum de principatu cum Cicerone gestu contendisse constat, & pronuntiatione: qui gestus in orationibus editus cum non appareat, vix proximum locum vindicavit. Plurimum valet pronuntiationis, cui ter principatum à Demosthene datum liquet: quem constat etiam multum studii impendisse apud Neoptolemum histrionem. An verò eum mollem dixit Torquatus propter tunicas & cultum, paulò mundiolem quàm virum deceret ? An propter mollem naturam, qua scimus Hortensium præditum fuisse ? Cum etiam constet eum molliter vixisse. Vide Plinium Demosthenes etiam mollis fuit.

V.

Quamobrem Metellum Numidicum Censorem, agnitum apud populum notasse merito conjugii gravitatem atque molestiam ferunt ? Quære γυνή, γαμός Lacedæmoniis multa erat ὀψιγαμία.

VI.

Quamobrem dictum est à Cicerone, *hanc rem sperant presidio futurum* ? An infinitum est more Græcorum qui λέξεν ἔσοθ, id est futurum, dicturum dicunt. Neque solus Græchus usus: Credo meas injurias dicturum. Et Clau-

Claudius : *quadringentas hostium copias ibi occupatas futurum Deos bonis benefacturum*. Et Antias , *omnia ex animi sententia processurum*. Et Plautus , *Cassinam occisurum*, de puella loquens. Et Laberius , *hoc eant facturum*. Et Sylla XXI. *Rerum suarum , Rempub. ad summam perniciem perventurum esse*.

VII.

Quamobrem *in potestatem* dicimus ? An quòd etiam *in rem* , ubique apud Terentium , Plautum ? *in potestatem* apud Salustium etiam Plautus , *in mentem sui* . Cicero , *in potestatem prædonum fuisse* .

VIII.

Quamobrem *explicavi* , non *explicui* , dixit Cicero his verbis : *Testis est Sicilia , quam undique cinctam periculis , non terrore belli , sed consilii celeritate explicavi* ? An ut gravio rem numerum faceret ? Vide apud ipsum de numeris . Vide Priscianum de hoc verbo .

IX.

Quare Laïs poposcit Demostheni pro sui copia facienda decem millia drachmarum : cum ille respondit , *non emo tanti pœnitere* ? Quære quæ de Laide dicuntur .

X.

Vtrum rectè per silentium instituebant Pythagorei ? quære *οὐκ* vide Plutarchum . In sacris non tacebant , sed fauebant linguis :

Ptætereuntes fana heroibus dicata, filebant.

XI.

Quamobrem Lacedæmonij erant cum tibiis in procinctu? An ut moderatiores sese comitterent (nam damnat impetum in Gallis Livius) ita se reservarent hostium lassitudini? An quod magis eruditum est περι ὀργήσεως &c. Quære κίθαρα λύρα αὐλος σαλπινγξ, apud Athenæum. Tibia enim accenduntur animi: quære ἠρόδωρ apud Athenæum, cujus opera animati sunt milites ad impellendam Eleopolim. *Die de Eleopoli.* Vide Nonnium, Festum. Cùm etiam primam navim in mare deducerent Heroës, fortissimis illis viris, ut vult Homerus, non parum virium, ex cantu Orphei additum est. Cum Lacedæmonij diffiderent ex oraculo, Terpandrum è Samo arcessiverunt, cujus cantu animum confirmarent. Vnde proverbium μεγάλα Σάμων αὐλητῶν: quem magni faciebant.

XII.

Quamobrem quæ virgo à Pontifice maximo capitur, ea *Amata* vocatur? An quòd quæ primo capta est, eo nomine vocabatur. Sic etiam Cæsares, sic Ptolemæi, reges.

XIII.

Vtrum mandatum juxta verba mandantis exequendum? An oblata fortuna utendum supra quam mandatum sit? An videtur ille, qui
ma n.

mandat, ex optimis consiliis summum eligere, velleque animum suum, non verba interpretari? Si igitur mutila & manca mandata ex fortunæ oblatione videantur, non deesse oportere? An potius, si exemplis nitamur, contra videtur, propter Manliana & Posthumiana imperia? & propter Crassum, qui in Asia consulem agens, architectum virgis cædi iussit, quod melius quidem, quàm mandatum fuerat fecerat: missa trabe minori, quam sciebat arietem faciendo commodiorem esse: quem arietem paratum habebant ad expugnationem Leucadis oppidi: Cum tamen Crassus expostulasset majorem. Et apud *** milites qui hostis jugulo imminebat, cum receptui caneretur ad signa, fuit relicto hoste laudabilis. Et Salustius: Scio, inquit, multo plures apud majores nostros male habitos, qui revocati ad signa non fuissent, quàm qui ex acie egredi ausi essent.

XIV.

Quamobrem C. Fabricius à Samnitibus oblatam pecuniam repudiavit? An, ut ipse dicebat, dum sua membra sub se haberet, neque ipse haberet nihil, nihilque ei defuturum? An quod erat rudis miles, & nequicquam reip. sciens, aut rerum humanarum? Acceptam enim pecuniã si nefas ducebat, eam vertere in reip. comoda debebat, quod ex hostium erat donis. Saltem ei erant amici, erant cives. Nam Apol-

lonium Tyranaeum scribit Philostratus vitio
 vertisse Anaxaritæ , quòd multa talenta iu-
 mentis Minois insumpsisset: Magis verò dam-
 nasse Cratetem Thebanum , quòd abjectis in
 mare opibus , neque sibi , neque bestiis usui
 fuisset . At verò , inquit Apollonius , ego sal-
 tem habeo amicos , qui hæc mea sibi de me
 parent . Item Alexandrum interrogasse fe-
 runt **** Philosophum dona sua repudian-
 tem , ex Philosophorum dogmate , an ami-
 cum haberet ? Nam , inquit , Darii opes vix
 mihi in amicos fuere quæ suppeditarent .
 Quòd si Fabricius nolebat civium industri-
 am corrumpi pecuniarum acceptione : saltem
 ex rei bellicæ peritia noverit extorquenda es-
 se omnia ab hostibus commoda . An verò
 non accepit , ut essent structiores hostes , qui-
 buscum resp. haberet , quid ageret ? An po-
 tiùs quia hostium dona inutilia : imo vero
 ex proverbio inutilia sunt , ἔγερων ἄδωρα δῶ-
 ρα καὶ ἐκ ὀνήσιμα .

XV.

Quamobrem eloquentia cum insipientia
 minimè conveniat ? An quia M. Tullius in
 ** eloquentiam loquentem sapientiam vult
 esse ? An verò artem ? Id falsum est : quum
 idem Cicero dicit eloquentiam sine sapientia
 nulli unquam usui fuisse : sapientiam sine elo-
 quentia profuisse .

Quam-

XVI.

Quamobrem Xantippam tolerabat So-
crates, & evertentem mensam, quamlibet ve-
nerandam, accumbentibus hospitibus, & a-
quam in caput ingerentem? An vir ille sum-
mus affuescebat animum proterendis inju-
riis, quò periculum de se faceret? Calcibus e-
nim petitus à quodam nebulone, nihilomi-
nus cum à circumstantium injuria prohibuit:
majorem semper aliis, quàm sibi veniam ha-
bens.

XVII.

Quamobrem erravit L. Cælius exponen-
do leporem à *levibus pedibus*? An quòd Græ-
ca vox est, sicuti notabat Varro & innuere
videtur Fabius? Neque obstat quòd à M. Tul-
lio dictum sit; *At levipes lepus*: Non ma-
gis ac si quis diceret: *At fursurnam noctem*
nactus: Cum tamen *fur* Græcum sit φῶρ ne-
que à *furno* dicatur.

XVIII.

Utrum libri novem Sibyllini fuerunt, aut
tres tantum, ut putavit Suidas? An cum tres
partes faceret, tribus libris complexa erat, an
plures fuere? Nam constat ex libris auto-
rum, libros Sibyllinos Romanos consuluis-
se. Quòd si tres omnes omnino fuissent, &
tertia tantum librorum pars ad Torquatum
per-

pervenit , jam unum tantum apud Romanos
fuisse diceretur .

XIX.

Quemadmodum intelligendum est illud:
Planum est quod in duas partes solum lineas ha-
bet, quâ latum est, & quâ longum est, ut trique-
tra Nam primo videtur minus explicatum, in
duas partes dici ductas lineas : cum duabus li-
neis non concludatur figura, de rectis loquitur.
Deinde quomodo in triangulo lineæ ductæ e-
runt in duas partes? Tantundem autem efficit
in cubo ternarius numerus, quot diebus Luna
suum orbem metitur: quia ter terna cubum fa-
ciunt novem; tum ter novem, &c. Intelligen-
dum autem est de orbe nostro excentrico, quia
eam orbem dimidio horum dierum metitur.
Quod verò à Varrone dictum est, *Linea est*
longitudo sine latitudine et altitudine, abundans
est & otiosa definitio. Nam remota latitudine
si altitudinem dederis, ea fuerit longitudo. Li-
nea igitur, longitudo pura, vel simplex, id est,
seorsim à cæteris, quas isti *dimensiones* vocant.

XX.

Quare lapidem Iovem jurare, sanctissimum
fuit iusiurandum? An ut averterentur ex con-
suetudine animi hominum à veris juramen-
tis? Vnde Socratem ajunt per canem jurasse.
Vide in iis, quæ ex Suida excerpta sunt: An
ipse lusit Favorinus?

Quam-

XXI.

Quamobrem improprie dixit Virgilius *modo vita supersit*? An sibi arrogavit licentiam deprecatus poetica autoritate? An hoc infandum, de illo homine dicere, his verbis paulò minùs signatè, & ex usu locutum? Cum ipse nihil dixerit paulò ad usum minùs accidentia: quæ non coactus, sed studio imitatus antiquitatem cujus prudentissimus studiosus extitit, extulisse videatur. Et hoc loco idem ait, *farra supra laborem esse, & vitam supra spem, quam concipit de reportanda palma, id quod ultra pollicitationem præstitit.* Animadvertimus præterea in Catilinæ Oratione, *istis divitias superasse.* Et apud Lucret & M. Tullium, *quod superes.*

XXII.

Quamobrem Papyrius prætextatus? Vide Plutarch. 351. I.

XXIII.

Induciæ est pax castrorum, paucorum dierum Rectè, pax: nam tunc bellum sublatum est: sed cum, inquit, bellum manet, pugna cessat, cum fiunt utrinque excubiæ nocturnæ, & nihil committitur, tunc pugna cessat, certamen non sunt induciæ: Et quia pax intelligitur sublato bello, ideo sustulit bellum per paucos dies. Intelligit paucos, ad proportionem totius belli temporis. Cum autè *castrorum*, dicitur, intelligo pacem, non in castris tantum, sed in quam

duo castra convenere. Vbi verò induciæ sex horarum postulabantur, adjectum erat, sex horarum : quia induciæ per se importabant dies. Quare non rectè accurate habita sit induciarum explanatio per belli ferias, cum idem verbum Græcum allegatum ἐκ χειρὸς id significet : quod feriæ importent manum seu abstinendam, seu continendam, seu magis cohibendam : quàm quod infertur ab eodem qui hæc vituperat. Pactum induciarum hujusmodi est ; ut in diem certum non pugnetur, nihilque incommodi detur : sed ex eo die postea uti jam omnia belli jure agantur.

XXIV.

Vtrum viro gravi irascendum ? An ira furor brevis est ? & propterea omnia semina furoris à sapiente fugienda ? An præstat animum excitari quodammodo ? Vide ὀργὴ, τοφός.

XXV.

Quamobrem dictum est ἔπαντος ἀνδρὸς ἐς κόρινθον ἔσθ' ὁ ὠπλῆς. An propterea quòd Laïs formosa muliercula immuni pretio amatorum desideria frustrabatur ? Et idcirco ajunt Demosthenem perterritum pretio dixisse, *non emo tanti penitere*. Quia mirabatur tumultum populi sibi parere ; precio autem potius quàm autoritate mulierem moyeti. Nihil
ta-

tamen mirandum, cum & Peneles dicebat fi-
 lium suum toti Græciæ imperare, Græciam
 Atheniensibus, his Periclem, sibi mulieri, ma-
 leri filium. Eam Laïdem ajunt amore cap-
 tam Hippolochi Thessali, ex Corintho con-
 fugisse in Thessaliam: sed liyore aliarum mu-
 lierum interemptam, ubi visebatur sanum
 Homicidæ Veneris. Tametsi hoc videtur
 non posse simul esse, cum iis quæ ab Epicrate
 Comico dicuntur, Laïdem non absimilem a-
 quilis, quæ dum per ætatem primam exercent
 tyrannidem in lepores: ubi verò consenuer-
 rint, fame arguuntur. Neque enim potest es-
 se ut Laïs consenuerit: neque enim in vetula
 poterant esse causæ, quæ cæteras in invidiam
 scelusque inflammarent. Præter, inquam,
 hæc omnia, insignis etiam fuit, tum matre Ti-
 mandra, tum etiam filia Damasandra, quam
 secum habuit, tñà cum Theodora. Verùm de
 patria, incerta fama est, ut de Homero. Nam
 alii Corinthiam ajunt, in quibus Aratus est:
 alii ex Hiccaro castello Siculo: quibus atte-
 stantur Nymphodorus, Timæus & Polemo.
 Alii item non Hippolochum ajunt, sed Pausa-
 niam quendam Thessalum: pulsatam tamen
 ab invidis mulieribus, eadem scilicet causâ in
 Veneris templo ligneis testudinibus usque ad
 necem: cognomentumque inde Veneri Ne-
 fan-

fundæ. Est hujus monumentum ad Penæum cum Epigrammate.

Græcia cui victa est spoliis invicta superbis,

Hic species levi conditur in tumulo

Laidis : arguta genuit quam fronte Cupido,

Illam alius Cenchris, Thessalis urna prem.

XXVI.

Quamobrem Latini cum Æolas plerisque in rebus imitati sunt, cum Atticis in quibusdam repudiarunt aspirationem? An quod Atticos penitus in aspirationibus imitati sunt? Constat enim Atticis aspirationis eam notam fuisse, quæ antiquitus Latinis fuit, neque apicem fuisse dictionem ut reliquis Græcis, sed initium. Ita ubi erat opus aspiratione, ibi inulta nota fuit: postea divisa altera pars aspiravit, altera aspirationem interceptit. Præterea constat, quemadmodum ipse de *aliæna* ait, omnium Græcorum solos Atticos τὰ ὄν in medio aspirasse communi notula: Et ut nonnulli voluerunt etiam, eam vocem quæ est λαπίον, æquè in medio.

XXVII.

Quamobrem de Lysia oratione si verbum demas, de sententia detraxeris? An filus Lysiacæ orationis est adeo tenuis, ut agat semper sententiis nullo verbo otioso? unde Atticum illud dicendi deductum volebant, quod tamen Cicero improbat. Porro Plato ei imita-

tozem,quàm Isocratem,putat neminem. Et quidem sic placet Græcis Criticis, Lyfiæ orationem eam esse,quæ vera regula sit, purè, rectè,& incorruptè dicendi.

XXVIII.

Quamobrem *Illaudati Busiridis aras* dixit summus Poëta? An quòd posita privatione cuiuspiam rei statim alterum extremũ resultat? Ita illaudatus, qui omni probro dignus esse videbatur. An hoc videtur duriusculum? Propterea dicendum, illaudatum, innotinatum, quasi illaudabilem, memoria indignum. An hoc extortum videtur? Multi enim nominis fuit, & satis prudens. Se enim è Lybia in Ægyptum transtulit, & Nilo circumducto fertilem & commodam reddidit regionem. Præterea referebat genus ad Iovem per Lybiam matrem, filiam Epaphi, quem ex Iside sustulit Iupiter. Dicendumne igitur, illaudati, id est valde laudati, ut infractum. An hoc lenius est paulò, & propterea dicendum illaudati, id est nequaquam laudati? A Polycrate dicendi magistro dissentit Isocrates, qui cum non laudasse Busiridem, sed vituperasse dicit. Neque obstat summum Poëtam rationem habuisse laudationis Polycratis: quoniam sunt & qui eum valde laudatum dicant, & qui non laudandum volunt. Ita igitur interpretandum illaudati, id est, qui adèò turpis fuit, ut nullus
in

in ejus vita locus esset , unde laudatio quæpiam duceretur.

XXIX.

Quamobrem de uno tantum filio *liberos* in numero multitudinis rectè dictum est ? An quòd ista vox cum pro filiis ponitur , alium præterea numerum non recipit ? Non magis quam si quis scalas dixerit & quadrigas & scopas eum habere , cui tamen non plures unis essent .

XXX.

Quamobrem desitus est honos haberi senioribus , aut iis qui patres essent ? An quia necessarii magis reip. visi sunt , qui patres essent propter inventutem ? An hoc falsum est , quia uno eodémque tempore editæ leges sunt , quibus senes maximo honori essent , & qui non mariti , multandi .

XXXI.

Quamobrem dictum est , & quem tibi longævo , &c. cum humatus pater non sit longævus ? An quia longævum intelligit indigentem , non autem immortalem futurum , sed longævum : nam Dæmonas tandem interire. Vide de Dæmonibus Apollinarem. An hoc argutum est , dicendumque subdidisse secum longævum , ad Æneæ solatium , post cujus fata nasceretur Silvius ? Modus loquendi : servatum , id est pariet filium conceptum

ex te longævo, editumque educet: Et quia dixerat, *Silvius*, addidit, *regem*, ad ejus solatium.

XXXII.

Quamobrem Septentriones dicti? An à septem stellis tantum, otiosa desinentia? An à bobus etiam rustica lingua *Teriones* dictis? An à figura triquetra? An à terendo, eo quòd terant partem illam poli? Assistunt enim, videnturque assidue.

XXXIII.

Quomodo sol potest esse Solstitialis, aut brumalis? An solstitium tantum æstivum intelligit, contra omnium autorum traditionem? Quasi verò æquè brumali & æstivo non sint solstitia, quas *ῥόπας* Græci vocant. Nam Manilius de Cancro dixit,

Lucesque reflectit

Nos item de Capricorno --: *noctesque reflectit* dicemus. Solstitia verò dicta sunt, quia sol stare videtur: ea ratione quam afferunt Astronomi. Sol enim in suo excentrico per Signorum ordinem procedens, paulò minùs una parte, licet non eodem resultante, in Zodiaco, rapitur vi cœli ultimi. Per motum diurnum signat centro sui corporis circulum: quemadmodum polus Zodiaci circulum signat. Sed is circulus, quem sol quotidie signat, non est circulus, sed magis quædam spira. Ne-

Neque enim revolutionis finis eodem committitur, unde initium habuerat: Major enim distantia est à puncto, unde digressus est, ad punctum, ad quem horæ 24 eum perduxere: Vbi prior fit iis signis, quæ signa propiùs ad Æquinoctium accedunt propter obliquitatem. Ita cum tendit ad Solstitia, propter lineæ propè rectitudinem, vix variat: ideo Solstitia dicta.

XXXIV.

Quamobrem Eurus dictus est? An *ἡ ἀπὸ τοῦ ῥόμου ἀπὸ τῆς ἐῶς*? An verò quia profusus sit: nullum enim ventum pertinaciorum videmus, aut profusorem. Nam cæteri fermè venti non vexant nobis mare simul & aërem. Dicitur igitur quasi *ὄρεν ῥέων*. Is verò non idem cum *ἀσηλιώτη* est: sed alius, & opponitur Coro. Subsolanus autem aduersus Favonium spirat ab Æquinoctio oriente Eurus autem *vulturum* nostri appellant, propter flatus vehementiam. Nam cum Aquilonem ab aquila dixissent, hunc à vulture nominârunt. Neque Boreas à Solstitio æstivo ab oriente flat: sed ibi est ** aduersus Africum spirans, quem *Libam* dicunt. Aquilo autem, qui & Boreas dicitur, est inter hunc & Septentrionem, quem *ἀπαρκτίαν*, quasi aduersum dicunt. Euronotus autem particeps Euri, id est vulturum & Noti, id est Austri, qui

qui contra Septentrionem flat . Argetem & Caurum eundem, contra vulturum : favonium eundem & Zephyrum, contra Subsolanum . Deinde cum dicit Iapigem adversus Eurum flare, & propterea suspicari eundem cum Cauro esse, quis ignorat Etesias esse Aquilones, æstum anni temperantes ac rabiem, mutare navem una cum tempestate. De his Plinius, & Lucretius. Nam Demosthenes Etesias prohibitorum inquit navigationem Atheniensibus in Thraciam. Aratus etiam meminit. Vide Vitruvium.

XXXV.

Quamobrem non est dicendum ex usu *rarenter* ? An quia à *falsus*, *tutus*, *falsò* & *tutò* dicimus : ita ab eo quod est *rarus*, *raro*, dicimus ? Fundamentum ejus quod est *rarenter*, non est ut in *frequenter*, *constanter* & *fortiter*. Dure igitur diceremus : *naviter* tamen voluerunt.

XXXVI.

Quare Æsopus per Apologas sapientiam tradidit instituendam ? An quia erat veterum institutum, ut quibusdam velamentis ederent sapientiam ? quod è Pythagoræ symbolis & Ægyptiorum constat : quod tamen ab Aristotele non probatur . An quia sic exemplis cautius sibi visus est hominum animos informare potuisse, quàm præceptis irri-
ta-

tare? An quia servus fuerat, prudentissima via & ratione usus est ad commonefaciendum?

XXXVII.

Quare Athenienses à sero diei, usque iterum ad idem temporis, integrum diem durcunt? An quòd quia tenebris superinductum lumen est, & nox præcessit diem, ideo à nocte incipiunt? An hoc falsum est, quia noctem non possumus dicere nisi dies præcesserit? Nox enim diei privatio est, & habitus omnino supponi debet. An quia solem colebant, ubi ipse sol abesse cœperat, initium diversi temporis volebant esse? An hoc non est probabile? magis enim videtur contrarium. Ideoque dicendum est noctem propter silentium & meditationem Atheniensibus omnium bonarum artium inventoribus potiore die fuisse: propterea *ὁ φησὶ* toties dictam ab Heraclito & cæteris. An verò hæc observatio serò invec̄ta est? & ideo verum est diem filium noctis esse ex Sophocle: Genitivum enim genitum præcedere. An potius quòd noctis filios homines, deos deasque ex Orpheo esse putent?

XXXVIII.

Quamobrem Babylonii ab exorto sole initium diei habent? An quia Deus appellatur naturalis, non à nocte incipiendum est, sed à diei

diei exordio ? An magis quia eundem Belum & solem sibi Deum esse dixerunt, exortum colunt, indeque dies suos incipiunt computare ?

XXXIX.

Quis fuit primus Græcis qui barbam rasit. An Alexander Macedo, qui id edicentem se miranti Hephestioni ostendit esse hostibus ansam peroportunam. Capta urbe à Gallis, scimus Senatorum cædem orsam, quòd Gallo sibi barbam demulcenti Romanus scipionem in caput incusserat.

XL.

Quamobrem qui equum Sejanum habebat, malo fato afflictabatur ? An quòd ita equi illius natura erat, ut de monili Eriphiles accepimus, apud Pausaniam de auro Tolosano. Simile est in Brenno, qui cum Templum Delphicum populasset, pœnas dedit : Ejus milites comminuti sunt casu montis : Item pars concremati ad Nilum cum Ptolemæo, cui suam operam locaverant : deprehensi enim fuerant insidias struere.

XLI.

Quare sunt dies illi Alcyonii ? An quòd septem filia Alcyonis gigantis, quæ contracto dolore de interitu patris, præcipites se dedere in mare, & Amphitrite eas aves fecit ? Earum nomina, Pellace, Phestenia, Anthe, Methene,

ne, Alcippa, Draimo, Asteria. Philocorus tantum octo tradit : Simonides undecim.

XLII.

Quamobrem dictum est Lunam quater septenis curriculum suum conficere diebus ? An ut omnia quadrarent ejus opinioni ? An hoc nequaquam verum est, &c.

XLIII.

Ab atro atrocem : à velo velocem : à pro-
cando procacem : ab audendo audacem : e-
dendo edacem : bibendo bibacem : loquen-
do loquacem : vino vinosum : viro virosus :
studio studiosum : vitio vitiosum : bibendo
bibosum.

XLIV.

Quamobrem *dimidium librum* non licet
dicere, *dimidiatum* autem licet ? An quòd di-
midiatum, adjectivum est, & rectè habet cum
suo substantivo ? duo autem substantiva malè
haberent. Ita *dimidium nummorum* dicam me
recepisse : & *sextarii dimidium*, & dicam, *ar-
genti dimidium* meum esse. *Dimidium libri*
legi, id est partem, quæ altera æqua est libri, &
quæ cum altera dimidiatum librum facit. Ita
enim posuit purissimus Latinæ linguæ autor,
ut vult Crassus, Lucilius. Neque *dimidiam*
partem dicas : neque *hora dimidia*, sed *hora di-
midio*. Plautus, *auri dimidium*, & *obsonii dimi-
dium* : Et *dimidiatum*, apud Catullum, *digi-*

rum, digiti dimidium intellige, id est defode ad dimidinum digiti. Vt si quis digitum defodiat usque ad dimidium, jam defossione digitus ille dimidiatus est. Ita homines defossi, dimidiati videbantur: quia dimidium tantum extat, sicut in re dimidiata.

XLV.

Quamobrem in amplexantes Diagorara patrem tres filios Olympicorum certaminum victores, populus flores jaciebat? An quòd felicissimus pater trium victorum videbatur? Declarabantur enim victorum nomina, patris & patriæ? An quòd ex consuetudine à veteribus tradita, id omnibus alioqui victoribus fieret: allato à Theseo more de Creta, occiso Minotauro? Vide apud Pausaniam de foemina quæ spectaverat Olympia.

XLVI.

Quamobrem octavo mense partus incolumes, non est receptum? An quòd is mensis redit ad Saturnum: primus enim Lunæ est, ut quidam Astrologorum volunt? An hoc falsum est: ad Lunam enim redit: Ideoque sub Iove editus in decimo mense. Naxios autem constat octavo mense edi, Bacchi beneficio, qui eo mense natus sit? An illa astronomica contra omnes sententias sunt? Nam & nono & decimo exacto volunt. Ita ad duo infortu-

nia devenitur Saturno nono, & Marte undecimo incepto.

XLVII.

Vtrum rectè in redhibendi causa sit, qui dente aliquo carens venundatus sit? An quòd ait Labeo non videri, quod magna pars hominum dente aliquo careat: Et quod absurdum sit infantem videri non sanum qui sine dentibus nascatur? An hæc locutio manca est? Nam infantem non dicimus edentulum: neque tūc aptus natus est dentes habere, & propterea sanus videri. Ex natura enim nondum habet dentes. Eum verò, quem ex ætate cum dentibus esse dicimus, is si dentibus carverit, non continuò eodem censeri ordine, quo infans. Privatio enim ejus rei in eo est, qui aptus natus est, habere illam rem, qua privatus est, & in eo tempore, in quo tempore debet habere. Scimus enim Sicinium Dentatum virum fortissimum, cognomen a nativitate, reportasse unà cum dentibus ex utero.

LXVIII.

Quamobrem maectari sibi vult suam Ceres? An quòd invulgatum est, sus segetem perdidit, cum sit animal natura propensum ad eruendas scrobes? Aut, quia hoc habet cum aliis commune, quodque verius est, quòd quærentem Cererem Proserpinam frustratus sit ipse Deam, perditis & calcatis puellæ
vesti-

vestigiis. An hoc est fabulosum? Verius au-
 tem illud Cererem non deam fuisse, sed vin-
 dicasse sibi id honoris apud homines inven-
 to arandi seminandi que modo. Iccirco sui
 infensa est, qui sulci initium ab ipsa potius
 originem habere videtur, propter pedis scif-
 suram diangulam: unde consimilia animalia
 bisulcis pedibus dicimus. Vomer quoque
^{vovis} à sue deductus videtur. Ægyptiis
 verò incolis terræ mollioris, nullus pror-
 sus usus est aratri: Sed ubi Nilus totus in
 alycum suam se recepit peracta sementi, præ-
 mittunt sues, quorum opera descendat sci-
 licet semen altius. Apud Ægyptios autem
 non defuerunt qui dicerent agricolationis
 inventorem Osridem, alii Manerotem dix-
 erunt: unde cognominis cantilena rusticis Æ-
 gyptiis peculiaris, sicuti Mariandenis Borim-
 us, & Adonimandus: Lytreras Phrygiæ
 populis, quem Midæ filium ajunt. Certatim
 autem cum messis fieret à remissione & re-
 quie operas flagris deterrebant: Et ob eam
 rem morbum contraxisse, mortemque obi-
 isse dicunt. Tametsi aliorum sententia sit e-
 um Herculis manibus cecidisse: Canebatur-
 que iccirco nænia Midæ solatio Borimus au-
 tem Iolæ & Mariandeni frater fuit, Vpii regis
 filius: in venatu diem obiit, vere incunte, ju-
 venis admodum.

LXIX.

Quamobrem unus tantum versus Ennii positus est ad testimonium Annibalis ? An quia Probi autoritas per se satis erat ? Tamen cum dicant in sepulcro hoc esse ; *Devicto Annibale, capta Carthagine, & aucto imperio* : Et plerique alii versus adducantur, in quibus corripiatur penultima, adducendum etiam erat Varronis testimonium ex Hercule. *Noctis Annibalis cum fugavi exercitum Tuclanus, sic Tuclanus Rome in vocor : Sic propter omnes, qui laborant, invocant.*

L.

Utrum, *objicies*, prima producta, an correpta dicendum ? An correpta, sicuti moris fuit Apollinari : An potius producta cum veniat ab *objicio* verbo composito ex præpositione, *ob*, & *jacio* trisyllabo ? Ita *objicio* verso *in i*, quaternis syllabis primam producet.

LI.

Quamobrem si nimio cibo, nimioque somno utantur impuberes, hebetiores fiunt ? An quod animus in corpore confecto esculentis sepultus nequaquam respirare ad sua officia potest ? Corpora verò eorum minus procera fieri nescio an probarit Theocritus, qui Herculem puerum pane Dorico, & magna carni-um copia alitum dicit. Athletas item constat addecissimos simul fuisse, & corpore procero
maxi-

maximè. Nam Polydamas Scotusſeus omnium ſui temporis magnitudinem ſuperavit .

LII.

Quamobrem dictum eſt Protagoram in mercedem ingentem pecuniam à diſcipulis habuiſſe? An hoc eſt conſuetum antiquæ traditioni, quæ invulgavit cum primùm exegiſſe à diſcipulis pecuniam. Ea ſumma erat centum minæ.

LIII.

Quamobrem olim ex lauro erant coronæ triumphantibus deſtinatæ? An quòd ſemper virens eſt? & item virtus triumphantis viget, ac pollet? An hoc non ita eſt? Olea, itemque arbores aliæ perpetuò virent, nec tamen ejuſmodi muneri adhibebantur. Poſtea vero qua ratione ex auro factæ? An quia imperator erat iſ qui triumphabat, itemque aurum princeps in metallis? An quòd Imperatoris virtutem undique avaritia, ſuperbia, ambitione, tentatam, puram in primis eſſe decebat, ideoque aurum ei delegatum? utraque enim res, & laurus & aurum igni contraria eſt: alterum enim ignis vires ſentit, voracitatem tamen non ſentit. Alterum etiam, ut inquit Plinius, ignem manifeſto crepitu deteſtatur, eſtque munita natura adverſus ignes cœleſtes? An quòd aurum in minima portione max-

ximo pretio, maximoque pondere, summam auctoritatem, summamque prudentiam indicat? An ubi pravi mores civitates invaserunt, & habendi cupido, honori aurum duci coeptum est, quod antea nullum erat? Nam & ferreorum annulorum usus erat, & æræ monetæ.

LIV.

Quamobrem obsidionalis corona è gramine obsessi loci nativo facta erat? An ostendit vitam sibi ab eo servatam quem morem notat Plinius? An vero ejus opera conservatam civitatem quæ corruptum ierat? Nam quemadmodum gramen celeri copia adolescit: ita etiam civitas: Et sicuti in gramine quædam concordia est: ita enim tenax gramen Horatianum: Eodem pacto de civibus dicemus. An id moris ab iis usque temporibus ductum est, cum in vicis etiam ætatem rudem adhuc agerent: victorem enim aut principem pastores gramine coronabant, eumve, cujus opera à lupis, latronibusque armenta, pecudes, villæ vindicatæ erant. Id enim tenuit antiqua consuetudo.

LV.

Quare corona civica, ex quercu & ilice facta est? An quod ex ea victus antiquis fuit, & communis omnium cibus? An quod quercus consistat paucis post annis, paucis sibi cadu-

ducis fructibus, socias loci paravit : unde brevi sylvas coalitas miramur. Sic profecto est, cum qui alteri vitam servat, cum videri genuisse. Sed quare obsidionalis potius ex ea non fit ? cum obsidio eadem cum fame sit, neque alteri quispiam prospiciat ? In Mutinæ enim obsidione, quendam, murem una cum vita alteri vendidisse immani pretio constat. Quercus quoque significatio nihil facit ad cives. Porro prima vita secreta fuit : postea vero, comoda persuaserunt communicandos esse dies : ita in civitatem. Prius verò in vicis coaluit multitudo. Quercus autem, quæ alteram à latere parit, optime refertur ad civis servatorem. Cumque omnes eæ arbores id faciant, quibus sylva constare solet, quercus earum omnium habetur præstantissima. Ad hoc, cive servato, nisi hostem interfeceris, nemo coronatur.

LVI.

Quamobrem muralis, navalis, castrensis coronæ auro solitæ fieri ? An quod in maximo periculo dignissimum metallum meruerant ? An quod videbant divitiarum prædam & merito assignare, cujus opera urbe, castris, navibus hostium potiti essent ? An quod alia materia dignior non erat quàm aurum ad capiendam formam muri, navis, castri.

LVII.

Quamobrem myrtho ovantes coronari soliti? Vide de Myrtia Venere apud Plutarchum & Plinium. Quia sine vulnere prælium, impulerem victoriam non vult esse, quod Græci ἀνομή: & Plinius citra jactum pulveris interpretatur.

LVIII.

Quamobrem filius Cræsi ad diem mutus, postea fari cœpit? An quia timor exoluit nodos omnes? sic est profecto. Vide de Batto qui Aristoteles dictus est. Cum oraculum de voce consuleret, ex oraculo i vit in Libiam, ubi conspecto immani leone, sublata voce clamavit. Ita postea loqui cœpit.

LIX.

Quamobrem fortes pro athleticis educebantur; Vide Lucianum.

LX.

Quamobrem quod de Protagora & Enathlo dictum est, idem etiam refertur de Tisia & Corace; An iidem fuere & variis nominibus dicti sunt; Homerus quoque quam Iphianassam vocat Ovid. & Tragœdi Iphigeniam appellant; An quod Poëtæ ita convenerunt eosdem aliis atque aliis nominibus nuncupare; Homerus itaque quem Pandionem ajunt Procenes patrem, ipse dicit Pandareum. Quam Euridice aliis est, Agnopen Hermosianax
Co-

Colophonius dixit. Et qui Remus Latinis est, Plutarcho Romus dicitur prima producta. Præterea quæ alii Carmenta seu Themis Euandri mater, idem Nicostратam dixit. Quæ item Mnesareta, aliis Phryne, propter pallorem fortasse, à colore rubetæ quæ *Φρυγία* est, Alexandri autem matrem Polyenam, aliis Myrtalem, itemque Olympiadem, atque etiam Stratonicam. Herophilam ajunt Erythræam vatem Sybillam. Præterea Lædam, Mnesindam Orestem, Atieum. Multa etiam sunt nomina, in quibus apud autores est varietas, non tamen eorundem sunt, sed diversorum: diversitasque non in nomine solum, sed etiam in persona. Rhea vero Sylvia & Ilia dicta est: & Æginomus & Euryptolemus, qui unum tantum fuit dentium serie præditus solida. Quemadmodum & Pyrrhus Epirotarum rex, & Euryphyæus Cyreneus, & quidam nostra tempestate, ad omnes ob id, ut volebat, avium voces imitandas præstantissimus. Iste igitur Æginomus, cum tanquam monstrum ob id expositus esset (dentibus enim congenitis natura credi par est:) expositus igitur, à capella nutritus est: rex postea Cyprorum fuit. Præterea qui Isocrati & historicis Euagoras est, aliis Timarchus dictus, Nicoelis pater: Et Philoxenus musicus etiam Hypertonides dictus: Et Hecubæ pater Gisseus, alibi Dimas.

Æsopi fabulatoris dominum non Xanthum fuisse, sed Iadmonem, & multa alia.

LXI.

Quamobrem non eadem vox Iupiter & Iovis, sicuti nunc statuerunt, antiquis fuit? An quod Altera composita est, altera verò simplex? Et Iovis rectus casus est etiam in soluta oratione apud Grammatici interpretem. Lucius Apulejus usus est, cum ait

Quem Iovis ipse premit, quo numina terriscantur.

Apud Ennium. *Iuno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars, Mercurius, Iovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo.*

LXII.

Quamobrem *Ve* intendit, quod notat etiam Ovidius in *Fastis*. An quod idem est cum particula illa Græca, quæ prima est syllaba in *βελτισταις, βελίμη, βελπροσις*? Porro eam diphtongū invertere in eam desinentiam quæ Latinis, non esse alienam à patrio casu primæ inflectionis. Id etiam notatum est Grammaticis Græcis placuisse, idem valere primam partem compositionis quæ est in voce *Hippomanes*.

LXIII.

Concesso id quod est Capitoni, *pluria* esse absolutum, nunquid *compluribus*, quod ab eo deductum videtur, quia per se pronuntiat, non erit comparativum? An verò po-

potiùs eandem vim habebit posituræ, quam habere videtur *potius*.

LXIV.

Vtrum si sustuleris dolorem, voluptas extinguetur? An cum se habeant oppositè non relatione, contra id Aristotelem excitabimus? An quod alterum contrarium esse potest, etiam si alterum desideretur? Num quod adducitur ex 4. *Cæli*? id profecto. Quod vero etiam existente contrario, opus etiam altero est, solvitur, cum alterum in alterum agit: veluti aqua in ignem. Quid verò insulsius quàm dicere, nisi injuriæ essent sensus justitiæ esse potest? Omitto quod injuriæ esse possunt sine justitia: quòd cum justitia sit, injuria non sit, neque justitia injustitiæ privatio est? Quis enim unquam habitum privationem dixerit? Quædam verò virtutes quæ non in actu consistunt, sicuti justitia consistit: sed ut temperantia esse potest, etiam si non sit intemperantia.

LXV.

Nunquid colligendum est *putum* ab Alpheno prima producta, pronuntiari solitum, quod à puro deductum dixerit? An eodem modo, quo ipse Gellius, à movendo motum, personando personam.

LXVI.

Nunquid præpetes aves, quæ altè volant, dicere

dicemus propterea quòd inferis discrepent ; An potius inferas dicimus , quæ minùs profperè volant : quia præpetes idoneæ sunt , & felices.

LXVII.

Vtrum magis vanum est, Scipionem in deliciis habuisse puellam captivam de præda Cartaginiensi : An Alexandrum accessisse unà cum Hephestione ad captivarum greges, inter quas erat & uxor Darii & soror ; Porro adjunctam reginam projectam ad pedes Hephestionis, cum tanquam regem salutasse, quòd esset forma venustiore & augustiore.

LXVIII.

Quare fuere nostra tempestate, qui *affatim* media circumflexa pronuntiavere ? An cum sperabant ex Plautinis fabulis non probari correptam, non viderunt se illudere Ciceronis auctoritati, cuius senarius est.

Tum jecore optimo facta & satiata affatim.

LXIX.

Cujus nomine fuit puer ille, qui Delphino gestabatur ; Vide *è pœt.* Nunquid Q. Claudius Quadrigarius tantum usurpavit *defendere, pro arcere & depellere* ; An etiam M. Tullius in *lib. de Senectute*, &c.

LXX.

Quem Romanorum in caussa de flagitiis fuisse, ut cayeretur de ejus prænomine in pos-

teram familiam; An fuit M. Manlius Capito-
linus, ne postea Manlii nomine uterentur; Vn-
de Mathematicus Poëta in vetusto Codice,
non M. vocatur, sed A. Manilius. De Aristot-
ele & Hermod. à Thucydide dicuntur mul-
ta. Ita etiam veteres scriptores mirantur san-
ctissimum nomen Pythicum, contamina-
tum in meretricula Pythionica. Vide Athe-
næum.

LXXI.

Quamobrem Arimaspi unoculi dicti sunt;
An quod ita revera essent; An verò aliquo
commento tractum est illud nomen: quem-
admodum in oraculo dato Thebanis, eis du-
cem viæ futurum quendam, qui tribus oculis
esset præditus. Tum nacti Oxylum equo u-
noculo vehementem duos habentem; An poti-
us dicendum est, eos fuisse summos sagittato-
res, qui collimarent signum, ocluso uno o-
culorum.

LXXII.

Quomodo ex fœminis mares fiunt; An
membranula ad usum naturæ perforata fœ-
minei sexus speciem præbens, cohibet virilita-
tem sopitam; Post ubi ad ætatem ferventem
deventum est, in ipsis nuptiis maxime natu-
ram odore stimulatam erumpere, & menti-
tum virum ostendere.

Quam-

LXXIII.

Quamobrem illa Plinii argutia videtur non constare ? An quia vicissim dici potest ? An potius proba & recepta est ? Neque enim potest is dicere , qui respondet ei, qui fortiter fecit , *si placet lex, non reddo* . Nam tunc qui fortiter fecit, petit sibi dari postulata; qui fortiter tunc fecit , is habuit , qui nunc fortiter fecit, ei habenda est. Deinde ad alteram partem , *si non placet non reddo* . Hic respondet : ei onus uxor dat per verbum invidiæ plenum , quod est *reddere* . Nam si non placet, reddere debet : neque enim si lex non placet, habere potuit. Secus autem est si quis fortiter faciens puellam nubilem sibi petat , eamque uxorem ducat : Postea alius qui fortiter fecit , petit ejus uxorem, aitque, *si placet lex, da , si non placet , da* . Tum ille , *si placet non do , si non placet, non do* . Quid juris ei est in uxore ? Et hoc de altera parte dico : nam adhuc prima anceps videtur. Neque enim si placet , potest non ei dare petenti , qui fortiter fecit.

LXXIV.

Quamobrem avarus, ab eo quod est *avidus*, & *as aris* , non est dictus ? An quòd ab uno solo verbo inclinatum est quod est , *aveo*, & eodem modo dictum est quo *amarus* ? An hoc ridiculum est, cum *amarus* non sit à verbo deduc-

ductum: & præterea à verbis ejusmodi, qualia sunt, *aveo, palleo, paveo, rubeo, avidus, pallidus, pavidus, rubidus*. Nam *rarus* per se est, non à *rareo*; neque à *clareo clarus* est, &c.

LXXV.

Quibus rationibus confutatur Plinius falso Democriti nomine adscripsisse quæ adscripsit? An quod dicitur compositum à Democrito librum *de natura Comeleontis*? An hoc non satis est in confutando eo, qui legerit, sed oportet profiteri ab se quoque lectum? An quòd quæ referuntur, præstigiòsa videntur & vana? An hoc quidem satis? sed oportet ostendere, quo pacto Democritum vana dixisse, fieri nequeat? Quis adeo bardus est, & aut non totam Plinii Historiam percurrit, non dico perlegit, sed carptim excipit quædam discerpta: aut ne ea quidem vidit, sed ab alio audivit, qui non viderit Plinium, ea omnia sexcentis in locis ludibria habere, tanquam vana & magica? Et quamobrem Favorino credendum fuerit de Archita potiùs quàm Plinio de Democrito non credendum? Quis præterea non animadvertit ibidem Plinium non pertæsum Democriticorum veneficiorum ex sententia ommittere, quod partim de iis constaret? Et de sinistro pede, non ex se, sed ex aliis tradit. Et addit modum suæ fidei, cum dicit, *Si credimus*.

Si

Si quis vero, quæ dicuntur, judicare volet,
quærat 8. Capit. lib 12.

LXXVI.

Quomodo Theseus non potest ab interitu
sedere apud inferos, qui viuis ab Hercule ab-
stractus sit? An potest; & dicimus ita factum.
Aut cum ei Proserpina persuasisset, ut prope se
sederet, non potuit postea surgere, sed eum
Hercules cum eum abstraxit, ipse reliquit na-
tium partem in saxo. Hactenus habet fabu-
la. Possumus igitur conjectare Theseum de-
functum, reductum ad idem supplicium, quod
& perferendum vivo fuerat apud inferos
constitutum.

LXXVII.

Quamobrem erravit Virgilius cum dixit,
Erui ille Argos, &c? An quia tempora con-
fudit & personas? An hoc vanum & leve?
Tempora enim servantur ab Historico, etiam
à Poëta, cum aliquid ex ipsa temporis serie e-
lici & concludi potest, non ex ipsis gestis sim-
pliciter. Præterea neque personas confudit:
Cum enim ait, *Erui ille Argos*: non intel-
ligit de Mummius, quemadmodum impru-
denter fingit Hyginus: Corinthum enim
tantum debellavit Mummius, & de ea trium-
phavit.

LXXVIII.

Quamobrem ajunt Democritum seipsum
pri-

privâsse luminibus ? An quòd oculi medita-
turo maximè obstabant , objectu vario re-
rum ; An hoc falsum est, neque Laberio cre-
dendum nugatori ; Quo enim pacto (ea enim
quæ per id tempus meditata erat , scribebat)
rerum naturas & experientias sibi compertas
cum literis mandaret , cera signabat & an-
nulo ? An igitur potius dicendum est , cum à
vetustate oculos non habere , quòd aliorum
more, oculis non uteretur ? Ita etiam de Ho-
mero, qui velint credi non desunt.

LXXIX.

Quamobrem mulieres cognatis osculum
ferebant ; An quòd vinum eis interdictum e-
rat ; vide Athenæum . An quòd ad Plu-
tarchus ; vide in Quæstionibus & vita Ro-
muli .

LXXX.

Quamobrem mulieres in adulterio depre-
hensæ condemnantur à marito , mariti verò
deprehensi à mulieribus non condemnantur ;
An quòd qui leges condidere, ii mares fuere
non foeminae : ita sibi ipsis plaudere facile est ;
An quòd adulteri condemnantur ab iis , à
quibus deprehenduntur .

LXXXI.

Quare Hercules sacrificiis mulieres non in-
tersunt ; An quòd Iunonem maximè adver-
sam habuit ; An hoc non satis est ; Pallas e-
nim

nim semper cum eo fuit, quemadmodum apud Homerum est. Item ajunt in gratiam Herculis defossi fontes calidos emanasse in Phocensium agro; ubi postea Thermopylae fuerunt ad Graeciae ingressum. An igitur dicendum propterea quod causa mortis fuit Dejanira, unde nomen quoque defluxit?

LXXXII.

Vter fuit quem veniam de consulto peccato petentem reprehendit Cato? Aulusne Albinus, an, ut vult Plutarchus, Posthumius Labienus? Vide quae supra de nominum varietate dicta sunt.

LXXXIII.

Quamobrem mentitur qui fallit, qui dicit mendacium, is fallitur? An mentiri diversum est à mente ire: dicere autem mendacia non id est, sed dicere quod non est simpliciter?

LXXXIV.

Quamobrem obscurae quaestiones dicuntur Problemata? An quod aliis proponerentur conjectanda? eratque victori praemium, vel osculum, vel ut alii volunt portio carnis: victo autem poculum falsae potionis? An verò quia quasi rupes caecae insidiabantur aliorum securitati? Ita enim Sophocles in mare rupem prodeuntem appellat: *Ænigmataque* ob id dicta, quod innuerent aliud per aliud,

aliud, id verbo Græco indicante. Gryphi autem à retibus piscatoriis *κυλικνα* à poculis, per quæ res agebatur. Mnemonia autem, non quòd homines memores, id est prudentes faceret: prudentia enim præteritorum, memoria futura conjectat: Sed propterea quod Theodectes clarus in his fuit, Mnemoniusque cognomento dictus est, ab eo Mnemonia. Cleobulina, Cleobuli filia, præstitit in Ænigmatibus: ejus Gryphus est *εἷς ἃ πατήρ, παῖδες ἃ δυώδεκα*. Vide Suidam & Athenæum.

LXXXV.

In Grypho Termini quomodo poterat nescire: semel, an bis minus esse, quod etiam pueri non nesciunt: An quod in nominibus jocatur, de numero literarum? Semel enim plura elementa continet quàm bis. An est lusus Comicus, ex communi locutione, ut cum dicimus quasi minus curantes quod dicamus, nescio Imperator utrum major sit, an miles. Scio hoc unum me milite egere imperatorem. An acutius dicendum sit, nescio utrum minus sit, semel minus, an bis minus. Et profecto est anceps: nam *semel* est minus quàm *bis*: sed tamen *bis minus* est minus quàm *semel minus*: ut in numero senario *semel minus* rediget ad *quinarium*, *bis minus* ad *quaternarium*.

Quam-

LXXXVI.

Quamobrem à Luciano irridetur Peregrinus? Et meritò: Ita Gellius ludibrio erit, qui eum gravem & constantem esse ait; An fictam potius Luciani Historiam dicemus.

LXXXVII.

Vnde dictum est *saltem*; An quasi si aliter. An quasi salutem petentes eo utimur vocabulo, inde deductum videbitur.

LXXXVIII.

Quemadmodum ivoleverat opinio in animo Philosopho Alexandri de Iove patre. An teterrima bellua est adulatio. Porrò constat simulasse linguæ impedimentum studiose Hammonis sacerdotem. Is enim Alexandrum advenientem his verbis excepit *χαῖρε παῖ Διὸς* cum *παυδίου* dictum voluisset.

LXXXIX.

Quamobrem Theophrastum potius, quam Menedemum successorem maluit Aristoteles. An quòd Theophrastus fuerat in delictis Aristoteli. An credimus extrema profectio-
ne Aristotelem noluisse gratiam privatam in-
dicio proferri, & ita dicimus Theophrastum
jure successisse. Ad eum postea non omnis
multitudo, sed major defluxit: unde Mene-
demum dictitare solitum ferunt: *θεοφρᾶς ἐπι-
χορὸς μισίζων ἐπὸς δὲ συμφωνάτερον.*

Quam-

XC.

Quamobrem Hyadas, Suculas Latini anti-
 qui dixerunt? An à succo, ut non inepte qui-
 dam dici volunt, quòd in eorum ortu, occa-
 sive uberes imbres trahant. Itaque vernæ
 tempestatì succum dant autumnoque item?
 An à Suibus, quòd credebant ita dictas Græ-
 cis. Hoc verò, si verè dici potest, eos per ig-
 norantiàm Græcarum literarum fecisse con-
 stat: quemadmodum dicemus fuisse eos arbi-
 tratos Græcis *υαδς* sues esse. An verò dicemus
 per vocis similitudinem, sicuti, *συμνυς*, *συπι-
 νυς*, id quod nemo quidem negat. An hoc
 ridiculum est putare, quo pacto ex voce Hy-
 das, Suculas faciamus. Nam licet consonan-
 tes mediæ in utraque voce affines sint, *οδυωσ-
 & υλισσες*; tamen accedit adhuc immuta-
 tio. Additio est omne incommodum. Nam
υπλιον, & postea *υπιον* dicere supinum, id per-
 facile fit, & *υπν* somnus. Præterea quem-
 admodum verbum quod est pluere, sicuti
 non dixerant hac ratione, ita neque Hyadas:
 Et cum dicemus vertisse supinum & somnum,
 id patriæ linguæ egestate coactos fuisse dice-
 mus. Quare autem si Græcas literas calle-
 bant, & à pluvia dictas esse sciebant, non eas
 pluvias dixerunt. Pro Tyrone item est quòd
 antiqui *βραχέα* brevia dixerunt, nullo adhibito
 discrimine. Rati idem esse cum ea voce, quæ
 est

est βραχέα, παροξυτόνως. In brevia & Syr-
tes vrget, miserabile visū. Contra autem Tyro-
nem sunt commenta Græca, Hyadas dictas,
quòd Bacchum qui ὕης dicitur, aluerunt: Eu-
phorionis enim versus est,

Ἦ τὰυροκέροτι Διονυσίῳ κατέσσατο.

Quousque tandem Tyronem virum prop-
ter patroni sui amorem doctissimum cavilla-
tur Gellius? In fronte autem Tauri sunt Hy-
ades: eas dicit in capite esse, sed ex eis caput
Tauri consignari. Germanicus in Arato,

Fronte micant Hyades, &c.

Vide Aratum.

XCI.

Quamobrem soror dicta est? An quòd
quasi seorsum à domo nascatur? An videtur
soror quasi adscititia sarcina, & non augere
familiam? Nam sororiari antiquis fuit tur-
gere: ita quasi familiæ tuber est.

XCII.

Vtrum frater dictus sit quasi ferè alter? An
more Græcorum est? Phratriis enim Atheni-
ensibus, quas primas Danaus fertur institu-
isse, deduci potest? Nam cùm aquarum pe-
nuria, de longinquis fontibus usus suppete-
ret, primus Danaus instituit puteos seu cis-
ternas, ad singulos puteos ubi convictus, &
conventus destinabantur, & à putei vocabu-
lo φράτρες.

Quam-

XCIII.

Quamobrem bellaria Latinis dicta sunt quæ Græcis *τραυήματα* ? An quod per ea conuiuium absoluitur, & quasi bellè factum sit, in quo bellaria sint ? An quod ut in bellis apta arma, bellaria dicuntur per translationem : hæc etiam in cibus, quod ad convivium maximè faciant.

XCIV.

Quamobrem *studium* humanitatem dixerunt ? An quòd uni animalium homini datum est ? An verò quòd homo cæteris præstet, qui studiorum expertes sint, & quasi magis obtinere humanitatem, id est hominis qualitatem videatur ? Nam si quis doctus est, is humanus est, qui rudis erit, videbitur ab eo apice distare, licet ejus natura æquè possit. An dicemus humanitatem dictam studia, quòd humaniores homines efficiunt : ferini enim mores leniuntur, & reguntur institutione bona, exemplis, rationibus, præceptis.

XCV.

Quamobrem *σοφοὶ τυράννοι* ἢ *σοφῶν ξωσσία* ; An quod Tyranni secum habuere sapientissimos ? Dionysius Major Platonem, Aristippum : Archelaus Euripidem : Minor item Dionysius agebat, apud se non habere animi aut admirationis causa sapientes, sed quo ipse aliis admirationi esset. Item cum Scipione
 O
 fuit

fuit Panætius: Cum Nerone Seneca: cum Antonino, plerique.

XCVI.

Versus illos nunquid minor Poëtarum sibi surripuit? An magis concurrere ingenia, sicuti nolunt in eo,

Cum cecidit fato consul uterque pari.

Est nostra tempestate vir omni numero Latino abhorrens, & plane alienus, cum muneri mitteret amico quædam, inscripsit,

Extra fortunam est, quidquid donatur amicis.

Et cum ei relatum esset, versum hunc esse Martialis, & benè se habere, illudi se homo ratus, parum abfuit ab ira. Idem cum calleret linguam Hetruscam, eodem initio in Epigrammate usus est quo alter quidam. cui rei ego interfui prolatis utrinque illicò codicillis. Æschylus 8 Olymp. 22. annorum erat, obiit anno ætatis 77. Sophocles 67 Olymp. notus, sexto post Euripidem anno obiit: Euripides vero obiit 5. Olympiade vixit annos 66, laceratus à canibus: Sophocles vuæ acino: Æschylus ictu lapidis sub dio.

XCVII.

Gellius disquirat an rectè dicatur *in medium ponere*. At hic motus est, sicut *in rem meam*. Græci tamen purissimè sunt locuti, pro *ἐντός* posuere. Aristoteles fere semper, & tam

tam Xenophon, quam Thucydides ἐκείσε προ
 κεί in Hermocratis concione : cum tamen
 semper ad locum sit illa idea vocum οἴκοντες,
 ὀλύμποντες : sicut οἴκοντες, ἔβανόντες ὁμοῖα ὀ-
 μόντες .

XCVIII.

Quamobrem proverbium illud dicitur,
multa cadunt intra calicem. An quod verè
 possunt multa evenire sicuti in convivio Ho-
 ratiano, itemque in Lapithis Luciani? An
 magis placet commentum illud Græcum, ex
 Festo.

Πολλὰ μεταξύ πέλει κύλικος καὶ
 χείλεσσι ἀκρῶς.

XCIX.

Quamobrem Valerium quis vocans, cum
 olim acueret primam, postea in secunda vo-
 culationem posuit? An quia cum animadver-
 teret olim casum eum fuisse quatuor syllabis,
 & aliàs recto similem, aliàs ea desinentia quæ
 apud Græcos est? Si Græcè ea nomina dicun-
 tur ubi ablata syllaba, & accentum quo que i-
 bidem esse voluerunt. Nam refert cum ca-
 sum inclines ab alio, & aut eundem casum
 amputes. Nam dico *supellex* media cum to-
 no : dicam *supellectilis* tertiâ. Antiqui item
 quia patrium casum *valerii* amputaverunt,
 seu ex geminata vocali unam syllabam fece-
 runt, accentus qui in antepenultima erat re-

mansit: Item caussa fuit cum in vocando primam acuerent, ut esset differentia. Qui vero eas literas excepit usus, patrium casum genitivum syllabis eum protulit, & vocativum amputavit, non habuit quam faceret differentiam. Et ut in vocandi casu servavere accentum ratione quam diximus, quam etiam servamus in dictionibus ejusmodi. quales sunt *nostras, primas, vestras, summas, Arpinas*. Ita enim dicimus latina nomina integra, in quibus nulla advenerit affectio, non recipere accentum in ultima, præter pauca in quibus ab aliis discretum est, &c. *Nostras* vero quia erat *nostratis*, & *Arpinas*, quia erat *Arpinatis*, non sunt integra, & accessit affectio: mutata enim sunt à positione prima. Iccirco potest ignosci usui ex ipsa arte. Adhæc cum dicitur non bene dici in 3. *Æn. fumat* ultima circumflexa: primum dico eadem lege solui qua superiora, si pro præterito ponatur. Deinde mea sententia est, hoc tempus præsens esse, neque pro præterito poni, sed simpliciter stare. Porro enim cum Troiam cecidisse dicit, ut hujus incendii magnitudinem explicaret, jugi tempore usus est, *fumat*, inquit, non *fumavit*: frigidus enim sensus esset. Vbi vero dico eadem tempora connectenda esse, intelligo de eadem significatione: ita cum dico, *incendit urbem, & patriam oppressit, & cives necavit*.

Item

Item dico: *postquam vita functus est, & fletus is, cujus res omnis legata erat, universam domum exinanivit.*

C.

Quamobrem patrium casum, interrogandi casum dicit? An eadem ratione, qua genitivum appellamus & possessivum. Cum enim major pars relationis fiat per hunc casum, dicimus eum patris filium, & filii patrem: & relatio possessionem dicit, optimè possessivum diximus: & à relatione vulgata denominavimus patrium, cujus expositio est genitivum dicere. Eadem ratione, qua omnis relatio absolui potest per interrogationem, interrogando dictus, cum dicimus cujus est pater, filii, & contra. Nam falsum est dictum interrogandi, quia per eum casum interrogamus? *quis venit? quem vides? cui das?* non sunt genitivi.

CI.

Quid intelligit per summum tonum? An *ἄσπιδιον* acutam ut vult Gellius? An *πῆγασπιδιον* quæ in prima syllaba, quæ summa est? Cum enim dixisset superiore tono, quam prima summo postea tono dixit. Ridiculum enim est intelligere summum tonum id est acutum. Nam cum dicit superiore quam prima, etiam acutum intelligit. Præterea cum æquè postrema syllaba summa sit, & ea circumflexum suscipiat, ut aliæ, summa vocalatio erit:

erit: & tamen non erit acuta. Amplius si eadem *συνεπεία* in voce *ergo*, ut est in Epistola antiqua ad Pyrrhum, et in versu Virgiliano, non erit acuta, sed gravis. Ad hæc omnes fere conjunctiones, nisi quæ inclinantur, in *συνεπεία* gravi accentu proferuntur.

CII.

Quare rectus nominativus dictus est? An quòd cum aliquem signamus dicimus *hic est Cato, Caesar*? An hoc falsum est? Possumus enim dicere *hujus est nomen Catoni, hunc aio Catonem esse*. Dicendum igitur appellatum propterea quod in recto verè nomina, sicut vult Aristoteles, ideoque casus appellati sunt quia rectè cadunt, non à mente ut voluere Stoici. Rectus enim hoc modo casus esset, quod Peripatetici norunt.

CIII.

Quamobrem in interrogandi casu pronominis quod est *ego* per unum *ί*, finis est? An quòd Græcis *υ*, Latinis est *ί*: sicuti *Αλεξάνδρου Alexandri*.

CIV.

Quamobrem in dandi casu per *ei* scribimus *mei*? An quia affinitas quædam est *ei* latinis & *οι* Græcis: Sicuti dicimus *ύπιοι somnei*.

CV.

Quamobrem nullo adhibito judicio verbo-

borum Favorini tubicen fuit ? An quòd, ut
suprà ostendimus, hujus errata alia retulit : &
in plerisque cum eo de Chaldæis, ubi refert,
ridiculus est, ut ostendetur.

CVI.

Quamobrem *an*, & *en* ita pronuntiant
nunc eruditiores, ut esset apud Græcos ? An
quod rectè possumus conjectare vel ex Tullij
verbis qui *ausugio*, *abfugio* dictum vult.

CVII.

An omnes immanes filii Neptuni habiti
sunt; justi autem Iovis ? An & immanes fue-
runt non Neptuni, & justi non Iovis; item
non justis, & Neptuni non immanes ? Nam
Theseus Neptuni filius fuit. Quære de meli-
oribus Busiride, Anteo, &c.

CVIII.

Quænam erat ea figura Talyfi ? An erat
Bacchus, ut vult Suidas.

CIX.

Quamobrem Virgilius erravit ? An quod
utrumque simul dixit quod Pindarus. Sursum
dixerat Ætnam fumare, scilicet flammam
emittere. An hoc obicere frigidum est ? Sed
Virgilius id quod est voluit dicere magis,
quàm id quod videbatur. An verò Ætna non
etiam die voluit flammam unà cum fumo.
Virgilius qui neque de die, neque de nocte
dicit, sed rei naturam signat simpliciter, non

immiscuit quæ semel posuit. Neque vero Pindarus erravit, sed obsequutus est usui & apparentiæ, cum diem noctemque posuit *καί-εβ*. Et profecto Virgilius quantum abest ab impudicis illis metaphoris, tanto est minus Pindaro insolentior. Neque argues, ut ille voluit, exire è suo Ætna, neque fontes aut flumina, neq; descendere ad mare, sed quia *prorum- pere* dixit, eduxit usque ad cœlum immistis Candentibus favillis, ipso fumo ardua cœli cingente. An vero cum dixit, eum sydera lambere, impurius dictum videtur, quam ubi dicitur eum devolui in pontum? Et profecto aliud est Grammaticum esse, & ineptum otiosumque interpretem, aliud item hausisse aliquem divinos illos furores. Nam quemadmodum inepte reprehendit, quod dicit, atrum esse candente favilla, quemadmodum *totòque Autumni incanduit aestu*: Iam impudentissime mentitur: non aliter à Pindaro per mythum dictum: quid enim est *συν παταγῶ*? & sane in montis visceribus dictum intelligi debet. Postea vero non etiam sub auras glomerari, quia nescit eum qui reprehendit, expertem promulgatæ etiam eruditionis: cum sciamus nebula Ætnam semper tegi. Postea cum negat scopulos eructare, quæ nos fere vidimus, saxa immania? Sed enim quia ignorabat quemadmodum *liquefactum* acciperetur,

rur, negavit pumices non esse liquefactos :
 quasi vero pumices non sint abhorrentes à
 saxi natura cum fluitant, ut in Grypho est, de
 quo vide Athenæum. Fumum intelligit fer-
 ventem, non ex se, sed ex favillis. An modesta
 ea metaphora? vulgarem habet significatio-
 nem, cum metaphoræ maximè ab omni
 usu recedant? An si verbo usitato usus esset, id
 vitio ei, quam laudi versum malemus? Est
 vero quædam sui expositio, illud *favilla*,
 quemadmodum scilicet fumus ille candens
 esset mare: quemadmodum aliter *αιθωπα* in-
 terpretabitur Eunuchus iste? Et Pindarus fal-
 litur, purissimos ignes evomi dicens: sed
 cum igne cineres simul eructat, educi in al-
 tum & optimè ostendere, quod dixit *prorum-
 pit ad æthera nubem*. Ea sententia astipulatur
 quæ negat potuisse dejici Empedoclem in
 profundum, neque id pari posse impetum,
 sed causam evocare. Detrusit scilicet impu-
 dens viri temeritas pro divino viro dicen-
 tem me à meis institutis adversus Pindarum,
 quem unum omnium Poëtarum, simulatque
 iterum mea manu descripsi, memoriæ com-
 mendavi, dedi operam, perquam familiaris
 mihi foret.

CX.

Quamobrem *famosus, virosus, morosus*, pro-
 rum dicunt? *formosus, officiosus, ingeniosus* non?

An ratio naturalis est quæ dicitur cum hæc deficientia in moralem dicant primigeniæ voces, iis formatio bonam significationem facit: uti *ingenium*, *officium*, *forma*, quæ verò mala ut nimis moribus esse: nimio cerebro *cerebrofus*, Lucilio vitium fuit: *famosus* verò, quia media verba per se inclinant in deterius; nam famæ medium est sicut venenum. *Religiosus* verò laudi ducit Salustius: *cognoscere templa deorum, quæ religiosissimi mortales fecere. Gloriosus* item apud Ciceronem.

CXI.

Quamobrem Priscianus dixit, eam literam quæ extrema est hujus vocis *ιάλμεν* abjici? An quod sequitur aspiratio, cujus loco *Æoles* ponebant digamma? atque ita syllaba quæ excipiebatur, longa erat, quemadmodum est apud eundem Homerum frequentissimè. Hoc verò falsum est: quia Homero, cum pronunciat eundem versum in casu accusandi, sic esset abjiciendum extremum elementum hujus vocis quæ est. *ιάλμενον*.

ALIA PROBLEMATATA

ex Iul. Cæs. Scaligeri libris familiarium
exercitationum.

I.

Quamobrem antiqui eos qui non erant à convivii principe invitati, sed ab aliquo convocatorum perducti, umbras vocabant? An quòd umbra hominum, non homines dicendi sunt qui affectant ignotorum dapes. Vnde data est materia Plauto jocandi in nomen parasiti. Cyrenæi quoque culpandi maxime, qui eo vitio laborarint: Et propterea Homerus solum fratrem invocatum ex officio Agamemnoni adesse facit. An hoc acutiùs quam veriùs dictum est, & propterea dicendum est metaphorice dictos esse, quia sicut umbra sine corpore non est, sed semper corpus comitatur: Ita etiam illi cum convocatis augent numerum convivarum: quòd si illi, quorum opera aluntur desint, nihil sint, & propterea Philippus scurra dicebat magis ridiculos non vocantes esse, quàm qui vocati essent.

II.

Quamobrem calumniatores, delatoresque veteres Athenienses Sycophantas appellarunt? An quòd juvenus Attica in alienos hor-

hortos irrumperere consueverit, atque ita ficus diripere? unde cautum est aduersus eandem licentiam pœna capitis. Eos igitur qui irrumperentium iuuenum nomen detulissent, quod de re futili discriminosum iudicium exortum esset, sycophantas appellarunt. Vel à monstratis furibus: vel quod prava natura ob rem vilissimam patefacerent, quæ eatenus obvoluta fuerant & abdita: Sicuti de vino dictum est, non facere homines malos, sed eos qui mali sunt patefacere. Prior expositio verior fortasse *ἀναλογικῶς τὰ ἀργυφόντη*, sic enim Mercurius vocatus est quòd omnia aperta redderet. An quod cum ab Atheniensibus edictum esset ne aliunde ficus in urbem importarentur, quod apud eos cæterarum omnium ficus præstantissimæ essent: contra edictum qui fecissent, deferebantur, qui deferebant sycophantæ appellabantur? An quòd Athenis cum ficus in pretio essent, qui eiusmodi furti ageretur, convictus condemnaretur. An verò falsum est eos ab edendis ficibus dictos. Sed alia significatio inuenta ex alia appellatione, qua appellabantur *συκοῖοι* qui victum ex eo pararent: propterea & dicti *συκοῖοι* qui verba de ficis facerent, *συκίδεις* ficosi, *συκοπαῖδες* qui puerorum ritu ficis delectantur, *φιλόσυκοι*, quorum studium circa ficus esset. Nam quod *συκωροί* dicti sunt, id alludit ad anti-

tiquorum traditionem, quæ sacras ficus Athenis adhibitis custodiis asservari constituerat, ii custodes qui *συκαροὶ* dicebantur à cura ficuum, ubi furti agere, cum iis qui ficus sustulissent, cœpere, *συκοφάνη*) appellati sunt. An hæc opinio sanior, quæ dicit olim tributa & multas fuisse ex vino oleo & ficis, ob eam rem, quorum opera, quisnam multabatur, *συκοφάντæ* dici cœpti. An potius verum est cautum lege Atheniensium fuisse, ne quis apportaret *caricas* (id genus est ficus suavissimum) quò scilicet major copia fieret civibus: deprehensos contra leges qui accusabant *συκοφάντæ* dicti. Hæc ex antiquissimis auctoribus Istro, Philomnesto, Didymo. Suidas addit causam fuisse famem, quo interdicerent asportari ficus. Est locus Athenis *Hierasyce*, ubi primum ficus inventa.

III.

Quamobrem *queritat* apud Donatum in *Andria* minus est quam *querit*. *Querit*, inquit, qui plane *assequitur*, *queritat* qui *vix quætidie inquirendo victum assequitur*? An est sicut dormire, quæritat enim qui repetita quærit, sic & dormitat. Nam qui reperit non potitur.

IV.

Quamobrem Horatius dixit de inventore *Elegorū* certari? An quod ipse nesciverit? protulisset enim sicuti de *lambis* fecit. *Archilocti*

enim inventum esse trimetri Iambici apud Plutarchum est. An quia, mihi quidem nefas est credere adversus summi viri dignitatem, dicemus fuisse quidem compertum ipsi, sed tunc temporis fuisse, qui alios afferrent elegiaci carminis autores: rejecisse igitur litem iudiciumque in Grammaticos non sine summa eruditione. Propterea quòd Grammatici olim Critici appellati sunt: quorum iudicio restituebantur suis autoribus opera, & falsò ascripta submovebantur: unde etiam Aristarchei dicti ab Aristarcho Critico, qui in notos Homeri versus acerrimam exercuit censuram.

V.

Quamobrem fœmineus sexus maximè obvius est calumniis? An quòd, cum hominem multarum rerum sæpenumero satietas capiat, in amore maximè est mutabilis? Quia coitus ex iis actibus est, qui finem in operationibus habent: Nihil enim restat ex eo quod factum est. Porro natura cum gestiat loca illa, ubi primùm nacta id est quod intendat, languet atque extincta est. An est quòd homo ex se alia metitur, imperfectioremque ob id odit sexum? An & ipse imperfectus est, sed iudex suus est, suamque causam agit? An id nequaquam falsum est, multas calamitates esse inflictas mulierum causa.

Quam-

VI.

Quamobrem dictum est tauro Europam transuctam? An fabulosum est Iovem potuisse aliena induere membra citra sui corruptionem, cum rex fuerit Cretæ mortalis, ut ex eius sepulchro patet? Quod cum ostendant Cretenses, ut ait Lucianus, ignorant sibi illud convenire in Ægyptios de Osiride, *si deum putant, cur lugent? Si hominem, cur divinis honoribus prosequuntur.* Ita Cretenses si deum putant, cur sepulchrum ostendunt? si hominem, cur pro deo habent? Dicemusne igitur sicuti Virgilio Pristis, Centaurus, Scylla, Chimæra: Itaque Iovi in Phrygia aquila: Sunt enim quædam navigia, quæ arietes hircique dicuntur: & Persius

Navi impositum Medusæ caput.

VII.

Quomodo dictus est Lucilius stilum nasi condidisse? An quod Satyram condidit adversus sui temporis vitia? unde dicimus *hominem naris emunctæ, & quempiam naso suspendere, & nasum Rhinocerotis habere, & Rhynchum hominum.* Propterea apud Græcos *μωχμη* *Cen* subsannare significat *μωχμη* autem nasum sonat.

VIII.

Cujus inventum est catapulta? An Macedonum, ut nonnulli voluerunt. An vero Siculo-

culorum, ut aliorum est sententia ? Vnde quidam Lacedæmon viso telo missili cata pultico, o *Iupiter*, exclamavit, *virtus hominum perit.*

IX.

Quamobrem Cratinus Periclem vocavit *ἐχέοκεφαλον* ? An quòd Pericles erat eruditissimus : Echini enim prudentia vel in proverbium venit ? An quòd magis consentaneum est, propterea quod erat præacuto occipitio præditus Pericles . Vnde ejus statuæ videbantur galea tectæ, ne deformitas capitis majestati quippiam derogaret.

X.

Quamobrem nonnulli Thebanos primos hominum esse voluerunt ? An quod Seminiis orti dicti sunt ? Cum tamen vel hac ratione, auctores Seminiis, eos præcessisse fatendum sit. Num igitur fuere Athenienses, qui propterea nobilissimum quemque *αὐτοχθονα*, id est terræ satum ortum appellant. Nam Erichthem gentis autorem, Terræ Vulcanique filium esse voluerunt. An verò fuerunt Ægyptii, qui ut ante omnes literas, quod patet ex Hieroglyphicis, ita etiam ante omnes voces esse voluerunt ? An hoc falsum est. Idcirco quia insidiosæ cum apud alios essent litteræ, excogitarunt involucria, quibus sacra profanis essent incognita ? Ideoque dicendum est Ar-

cadas fuisse, quos *προσεληνας*, quasi præluni-
 os appellatos tradunt, qui ante lunam fuerunt
 & *βαλάνη φάγος* soli reportarunt, id est glan-
 dibus vescentes, ob vetustatem scilicet, ante
 tritici inventum. An hoc etiam cum multis
 commune habent? Dryopes enim nullam æ-
 què arborem venerantur atque quercum,
 quod primo ea victum mortalibus præbuerit.
 Præterea satis constat Dodonæos jactare suas
 glandes, propter sylvam illam percelebrem,
 Athenienses ferebant cicadam auream capi-
 te, indicium Erichthei, terra orti, quod id a-
 nimal terra nascatur. An Britannorum inte-
 rior pars quæ fertur in insula nata? Cæsar
Commentariorum 5. An Ægyptios dicam
 propter Nili feracitatem, Diodorus 1. vel Æ-
 thiopas propter colorem, Diodorus 4. An
 Ichthiophagorum genus, quod in præruptis
 habitat, quia eò nequaquam aditus sit.

XI.

Quamobrem Servius dixit septimum ca-
 sum cum præpositionis nota poni, quando in-
 strumentum significat? Quod Priscianus ali-
 quo modo voluisse videtur, cum dicit. *Desunt*
verò interdum præpositiones his magnum Alci-
dem contra stetit. An quod ex arte locutus est;
 & ex antiquis aliquos habebat quos adductus,
 qui nostro favore sunt intercepti? Non addux-
 it enim in re manifesta & in controversa tes-
 tes

tēs non nēcessarios: & nos adducemus Ovid.
4. *Fast.* adversus calumniatores,

Hec modo verrebatur cum raro pectine pratum.

XII.

Quamobrem sponsus sponsam recens & primò visam donis prosequatur: quæ ier- circo, quia tum primùm eam vidisset, ὀπιθ- εια dicebantur? An hoc erat indicium au- spiciatissimæ amicitiaë & venustissimæ? An Lepti urbe in primis nuptiarum auspiciis, nu- rus ad socrum mittebat servulam, orans ut sibi fieret copia cujuspiam olei: Servula au- tem vacuis manibus reportabat nihil, præter odii auspicia, quod intercessurum erat inter utramque. Οπιθεια Callimachus dona dele- gat etiam eorum beneficio, qui primum viso infanti bona precari solent. Præterea dona illa Ἀγία παρθένια ab Agia Comico dicta sunt: dicta etiam ἀνάκαλυπτήρια dona scilicet quæ sponsæ primùm delectæ dabantur: Vnde Si- ciliam Proserpinæ Jupiter dedit εἰς ἀνάκαλυ- πτήρια, cum fratri nupsisset. Præterea dicta ἀεσοφθρευκτήρια quasi allocutoria: sive quòd nunc primùm facta sit copia colloquen- di: sive quòd esset fortunæ benevolentiaë no- ta, quæ blanditiis maximè comparatur: unde ὁ αἰεῖν proprium conjugum esse volue- runt. Dicebantur etiam ἀετέλεια, quemad- modum sacra quæ ante nuptias fiebant: γά- μος

μὲν enim conjugium dicebatur. Item *ωκυ-
 αυλεια*, sicuti ea quæ pro stadio diei nuptia-
 lis *ἐπαύλεια* : licet alii diem tantum signari
 voluerint. Dona autem illa dabantur spon-
 so, puer præcedebat candidam indutus ves-
 tem, facem tenens : Secundum hunc erat qui
 canistrum ferebat : cætera turba reliqua, su-
 pellex, onus erat & sarcina. Alii non *ἐπαύ-
 λεια* sed *ἐπαύλια* dixerunt, in qua sponsus *εἶς
 τῶ πενήτερος δῶτο τῆ νύμφης ἀπὸ πάλι* (3). Alii
 non sponso, sed sponsæ data munera volunt
 intelligi. Toga autem quæ à sponsa sponso
 mittebatur, *ἐπαυλησηῖα* dicebatur : Fere-
 bantur faculæ, quæ nuptiales dicebantur. Co-
 rona præterea & lavacra quædam : ferens au-
 tem mulier, lavacrifera vocabatur. Sumeba-
 tur autem aqua illa undecunque, præterquam
 Athenis, ubi nefas erat aliunde, quàm à fonte
 Callirrhoë sumere. Erat etiam quoddam le-
 ctuli genus peculiare, quod *ωραγῆς* dice-
 batur, quod possumus interpretari, vel *reces-
 sum*, vel *absconditum* : ut ne scilicet obstaret
 pudor sanctissimis auspiciis.

XIII.

Quamobrem in nuptiis nuces spargeban-
 tur? An, ut invulgatum est, ut fieret strepitus,
 quo sponsæ clamor obrueretur : Vnde etiam
 lanitor ad fores erat, qui prohiberet mulie-

res suppetias clamanti euntes : & *ἰσχυρὸς* dicebatur.

XIV.

Quamobrem antiqui venatores albis vestibus induti prodibant ? An quòd colore infectæ vestes à longè resultant fulgore : feræ igitur salutis suæ consulunt, ubi sectatorem sentiunt. An hoc falsum est : virides enim potius induendæ erant, ut sylvam mentirentur. Dicendum igitur colorem hunc extorquere solitum iram feris : propterea quod rariora semina in eo insint. Nam agrestes tauros accendi purpura vulgo jactatum est. Superinduebant autem alteram vestem : nam interior tunicula erat modicella : Ea si usque ad poplites demittebatur, satis erat. Superiorem autem vestem sinistrae advoluebant in opugnandis feris.

XV.

Quare captivi sub corona venundari dicebantur ? An quia coronabantur : & id erat iudicium fortasse datæ herbæ ? Herbam enim elantes seipsum victos fatebantur, seu regione illa cedentes, seu victores declarando herbæ munere, seu vitam agnoscentes ab ipsis : vitæ enim communis herba fuit olim. Eratne igitur datæ herbæ iudicium ? Et huic sententiæ Cato astipulatur. An verò sub signo coronæ veniebant, sicuti sub hasta ? An sub corona, in corona, & coronæ arbitrato : Coronam enim emen-

ementium intelligo. A. Græcis quoque κύκλοι dicuntur, in quibus res veneunt & mancipia. Nam pro mensa solum accipiendum: nec enim mancipia in mensa venduntur, sed pro choro licitantium: sicut etiam nostra tempestate fit. An hoc falsum est: servi enim ascende-
 debant editiorem locum: & is locus τραπέ-
 ζα dicebatur, quemadmodum apud Aristophanem est.

XVI.

Quamobrem Cicero Latinos melius quàm Græcos dixisse ait *convivia*, quàm *συμπόσια*: cum tantum *συμπόσια* Græcis fit convivium? An fugit eum cum scriberet id? An hoc est profanum & abominabile: & ideo dicendum est ipsum vitio vertere Philosophis, qui *συμπόσια* non autem *συνεσία* *convivia*. Quare damnat eos negligentia, non inopia.

XVII.

Quamobrem Callistus prodidit uterus? Constat enim Emponem famosissimam mulierem sub Vespasiano prægnantem latuisse omnes mulieres, cum inter eas lavaret. Gravidam enim fecerat Sabinus maritus clam omnibus, cum delitesceret in subterraneis thesauris propter Vespasiani metum. Ajunt enim Sabinum & Iulium cum conspirassent in res novas, poenasque daturi essent, cæteri cum ipsi ipsis manus injecissent, Sabinus submovit
 om-

omnes servos causatus mortem ex veneno necessariam, præterquam duos conscios thesauro. Eos autem habuit socios subterraneæ habitationis: interim significat, fidem mulieris probaturus, per servam de sua morte. Vbi igitur hæc audivit mulier, tres dies, totidemque noctes sine ullo Cereris desiderio in luctu lacrymisque perstitit: jam fidem faciens sui amoris suique desiderii. Sollicitus ubi hæc audivit Sabinus de amantissima conjugē, per Martullium libertum, consilium sum declarat mulieri, jubetque bono animo sit, absistatque à luctu pro eo viro vivo, quem antea pro mortuo luxerat. Excitata igitur mulier, visit maritum, septem integros menses cum eo peragens, post quod tempus ipsum diverso mentita ornatu Romam perduxit, reversaque est; reliquumque ætatis cum eo fuit, dum eam sustulit Vespasianus, magna deinde poenitentia, sed jam matrem factam gemellorum quorum alter in Ægypto obiit, alter fratri supervixit Sabinus nomine. Ipsa igitur gravida, quemadmodum cum communibus mulieribus conjunctioribus lavacris ureretur, latuit: An quia ex subterranea illa habitatione injecerant sese quædam humidæ exhalationes, unde tumor consecutus erat; reddens quandam reliquorum membrorum proportionem ad uterum? An quod unguen-

to illo, quo crines muliebres flavi redduntur, cum sit natura pingue & maxime corpus augeat, usa est ad ejusmodi finem quem diximus.

XVIII.

Quamobrem peltas lunatas appellavit Virgilius? An, ut tradidere quidam, quod primæ Lunæ generent formam? An verò id genus scutuli. Xenophon ait Amazonum peculiare scutum fuisse forma folii hederæ, unde possemus nos elicere etymon datum quasi $\pi\epsilon\tau\eta$.

XIX.

Quamobrem impositus est Apollinis manibus Gallus? videbatur enim potius Martis, cujus olim puellus fuit, comesque & custos stupri, quod comittebatur cum Venere, ut solem exortum indicaret, quo rem veneream absolverent; sed sopitum puerum quodam mane sol fefellit, exoriens vidensque Martem cum Venere. Vnde deprehensus indicatusque Mars vertit eum in cognominem belluam. Vel videbatur potius Mercurio convenire, cui dicatus est à Magis. An igitur sicut sol exercet imperia in cæteros errones, ita Gallus in subjectas cohortales. An quòd sol ex nomine solus unumque solem potest tolerare natura: ita unum Gallum, Gallinarum unus grex. An quia nunquam deficit ad coitum & generationem; porro Sol generat. An hæc

hæc omnia non vera sunt , si dicatur per hanc imaginem matutinam tempestatem significari.

XX.

Quamobrem equus Virgilianus graviter sonat ungula cornea? An quia Xenophon laudavit ex parte equos qui cava ungula, & ob id sonanti essent? Cava autem ungula fidelior est, adversus læsionem pedis è pavimento. Non latum intelligas simpliciter, sed eo modo, quo ajunt, benè habitum equum demittere summam spinam, atque utrinque efferre duplicem: Etiam venatores induere solitos cavas soleas traditum est.

XXI.

Quamobrem infaustam vocem antiqui *pistrinum* dixerunt? An quia qui in pistrinum dabantur, in perpetuo opere erant, nunquamque somno indulgebant: Theocritianam enim mulierem solam ex Amphitruonis familia somnus non mulcebat: quæ quies hominum est à laboribus data & vitæ reparatio. Vnde somnum patrem appellare solemus, quòd nos alat, levetque curas, sedetque cupiditates, inducatque laborum oblivionem; Quodque maximum est, doctet non levem esse mortem, quam toties veluti per quandam scænam agamus. Iulius Pol-

Pollux visus est reformidare hanc vocem. An igitur dicendum est ne mortem quidem pistino graviorem esse? Cum vinc̄tos servos olim dederunt heri. Supra igitur servitutis miseriam is erat gradus, cū̄ tamen sciamus nihil omnino inter omnia miserius quicquam esse ipsa servitute: quam morte fugis Cato Romanorum sapientissimus & sanctissimus. Miseri enim servi laborant nocte dieque indefesso labore, majore inedia. Præter autem cætera tormenta adhibebatur quædam machina rotunda collo eorum: ita ut ne possent manibus ori admotis farina vesci.

XXII.

Quid est Virgilio. *Sed cruda deo viridifque senectus*? An quia in senibus abolitum est omne humidum, plusque terræ est relictum, ideoque tenes sunt rigidiores. An hoc falsum est? posuit enim Poëta in Charonte, ut rarum & dignum exegesi. Dicendumne est igitur Virgilium voluisse quod Græcis est *ἀμυγέων*?

XXIII.

Quare comprobatum est cervos cornibus fidere, suamque generositatem inde aucupari? An quod abjectis cornibus latebris medentur pudori? quemadmodum notum est equos

mirum in modum juba superbire : unde equi Virgiliani jubæ ludunt.

XXIV.

Qui dicti sunt aures & oculi regis ? An qui deferebant aliena delicta , subjectorúmque animum indicabant regi ? Vnde dictum est à Sabino.

An nescis longas regibus esse manus?

An sunt ii quorum curæ reditus & vectigalia commendata sunt, quibus tanquam spongiis Vespasianus se uti dictitabat ? unde etiam Longimanum Polyetetus dixit Darium Hydaspis filium. Antileon tamen mavult Xerxem : Alii voluerunt Artaxerxem, sic cognominatum, vel quod longam alterutram , vel etiam utranque manum haberet.

XXV.

Quare Delphi Venerem currum appellarunt ? An simpliciter ea causa quæ apud Latinos fuit conjugium diceretur ? Coniunguntur porro equi : An quod ut domi mulier præest suppellectili à viro comparatæ : ita auriga currum dirigit ad nutum bellatoris. Ita enim rectè œconomica curantur , si & quæ è re sunt domus , princeps ac dominus imperet. Rectè vero imperata præterea sedulitas fervorum exequitur : Natura enim dominum , qui aptus natus sit ad imperandum , constituit Aristoteles : sicuti seruum qui aptus natus

natus sit ad serviendum. Vnde nuptiales tibiæ impares erant, ut scilicet notaretur inæqualis domestici imperii participatio. Quæ verò tibiæ conviviiis adhibebantur, pares erant, ut æqualitas convivii signaretur, unde etiam *δαῖς* dicta, quod eadem portio omnibus esset: ut non immeritò Cæsaris magnanima clementia pistorem malè mulctarit, qui alium, quàm sibi, convivis panem supposuerit.

XXVI.

Quamobrem Heroicum versum etiam Pythicum appellârunt? An quòd constet oraculum non esse usum aliis, licet circumferatur *ἀνδρῶν καὶ πάντων ζωηροῦτης σοφώσατος*: & alia quæpiam? An quod primum inde auditum est hoc

Συμφέρετε πτέρω οἰωνοὶ κηρὸν καὶ μελίαιας.

XXVII.

Quamobrem Gelon devictis Carthaginensibus referendum in pactiones voluit, ut deinceps ab immolandis Saturno liberis absterent? An quia inhumanum id videtur? Cùm Pythagoreos constet ad eòdè à cæde alienos esse, ut etiam infrequentiores ad sacrificia sint? Nam Pythagoram ajunt cum primus vidisset lineam angulo majori trianguli subtensam æquè valere atque duo reliqua latera,

terâ, sacrificasse. Annon hoc verisimile est in tyranno, in non Pythagoreo, in hoste? Nam cui rei magis studendum erat ei, quàm ut ne posterî Carthaginensium acceptam patrum injuriam ulciscerentur? unde Seleucus Babylonis iussit ut arma deponerent, geniôque & ventri indulgerent. Ratus hostium & subditorum desidiam, maximam esse suo regno securitatem, & ideo dicendum: Cum sciret Saturnum numen esse pravissimum & maleficum, colique potius ut ne obesset, iratum voluit hostibus, atque infestum reddere: Idque est in Historia Romana, deos iratos Tarentinis, relictos esse. An dicemus maximè fuisse sollicitum de hostium fortitudine ac robore, ut staret hinc sua virtutis materia & alimentum ac pabulum: Tum etiam ut essent, quibuscum bellum gereret, sicuti jactatum est de Carthagine in laudem Romanorum.

XXVIII.

Quamobrem Vulcanum claudum fingunt & in Lemno habitantem? An quia erant ibi venæ ignis? Claudum verò, quia ignis claudicet dum vibrat sese? An sicut claudi egent scipione, ita etiam ignis ligno.

XXIX.

Quis fuit ille qui naves à portu Carthaginensi è Sicilia prodeuntes prospexit? An fur-

it Strabo nomine directo : an verò inditum ei est ex adverso significato ? Mirmecidæ verò opus est, & Callicratis currus muscæ ala contentus. Strabi autem sunt ex prisca Comœdia, Strabones ex nova.

XXX.

Quare Horatius Cinctulos Cethegos appellavit ? An quia cinctus erat proprius viris cingulum autem mulieribus ? ut igitur eos masculos appellaret, cinctutos dixit : Sicuti contra discinctos affros.

XXXI.

Quamobrem pulcherrimas quasque palmarum *Nicolaos* appellârunt veteres ? An quia earum foliis victores sacrorum certaminum ornabantur ? Vel quia æquè præsentis animos concertantium declarat æqualitas foliorum ? Vel quia Athletarum robur, & faciem totius corporis, cui arbori præterea meritò comparare possent, non habebant ? An quòd nunquam folia amittit, ne illa quidem successione, pertinacem fortitudinem rectè comparatam volunt ? An quia Theseus in Deo cum certamina perageret, victori statuit sacrae palmæ, quæ spadix dicebatur, coronam ? An quia cum Ægyptii jactent apud se tercenties sexagies in alium atque aliū usum venire : Græcia autem non alat ejusmodi arborem nisi sterilem, quemadmodum etiam Italia, sed

præbeat tantum precariam magnitudinis speciem: Rectè ei non videntur absimiles athletæ, qui inutile robur exercent. Vnde Alexander cum Athletæ signa intueretur: *Et ubinam, inquit, hæc immania corpora erant, cum Barbari vos interiment? An verò hæc omnia vana sunt? Cum credimus palmam nunquam pandere sed reniti: ita visi sunt sibi victorem eum declarandum, ornandumque, qui nequaquam adversario cessisset. An quòd Rex Ægypti cum delectaretur Philosopho Peripatetico Nicolao, quòd esset suavissimus, & iucundissimus, volunt ejus memoriam cognomento palmarum propagari? Cum ipse quoque esset gracili proceraque statura, quendam ruborem facie præ se ferens.*

XXXII.

Cujus inventum est illa neutra armatura in bellis, qua qui utebantur *διμαχαί* dicebantur? An fuit Alexander, ut expeditos & equo, & pedibus haberet, ubi usus eorum necessitas exigeret in loco equitatu iniquo, nec eorum operam desideraret. Dicunt enim eos fuisse levioris armaturæ quàm peditem par sit, graviorisque quàm equiti conveniat, Ex quo licet conjicere longè instructiores fuisse pedites equitibus, leviores pedibus *διμαχαί*, graviores equitibus: quod enim est levior levio, est etiam gravior graviore.

XXXIII.

Cujus inventum est sal? An, ut vult Pol-
lux, Neptuni, qui primus ut gratum faceret
Tragaso Epirotæ, strinxit aquas ita, ut sal fie-
ret? An verò dicendum est ex recessu æstua-
riorum casu in oppleta fossa Solem per-
fecisse.

XXXIV.

Quamobrem cùm Epaminundam fortitu-
do vindicavit in famam, piam maximè dicere
solemus? An quòd ea omnis fortitudo pro
patria periclitabatur, veritus ejus imprimis
censuram, cum suspicio turpiter amissi clypei
eum agitaret agentem animum? Turpe e-
nim erat clypeum abjicere, gravéque, cùm ef-
set Lacedæmoniis peccatum usque ad mor-
tem, cogerenturquè Lacones metu multæ
facere fortiter, assumereque patriarum legum
rigorem *eis συμμαχίαν*. Ipse ductus sola a-
nimi præstantia, suum interitum patriæ glo-
riam interpretabatur, cujus usui vita præsto
fuiisset. An quòd eam vocem pietatis, con-
suetudo magis refert ad eam virtutem quæ
optimum filium patri reddit? Vnde Æneas,
& is qui Ætnæ incendiis confectum senectute
liberavit, magno exemplo cedentibus flam-
mis. Vnde omne deinde scelus appellari par-
ricidium cœptum, quòd in hac voce nihil ad
summum impietatis deesset. Merito enim

horrendum genus supplicii excogitarunt antiqui, quod in Rosciana rectè Cicerò declaravit, & sibi plaudens, repetiit in Oratoriis. Et pater Iupiter est, & patrem patriæ multi imperatorum superiorem Cæsaris nomini dixerunt, oblatumque in merita distulerunt. Patriam enim, quam charissimam habere debemus, nostra opera utitur patris beneficio. Pietas igitur non immeritò iis potissimum ornamentum cognominis aut communis consensus affert: qui se suaque omnia patri relata volunt. Pius igitur Epaminondas ex magnanima voce, quæ supra omnem lætitiâ erat, quòd vivis parentibus rem benè gessisset.

XXXV.

Quamobrem Athenienses Cereales mortuos appellabant? An quia terram Cererem esse dixerunt? Venerem Lunæ matrem, cum qua tantisper est, dum fulget: hominem autem constare tribus, intellectu ex sole, anima ex Luna, corpore ex terra, quæ Ceres est. In mortuo autem terra tantum, quæ munus est Cereris, relinquitur. Animas autem volebant reddi Lunæ, quemadmodum ex Heroibus invulgatum erat. Inhabitare autem Lunæ cœlum animas omnes sciunt. Lunæ autem globus quibusdam in recessibus etiam nobis compertus est. Nam maculas illas volu-
erunt

erunt esse Lunæ corpus quod subsederit, in ea parte esse animas, quæ rationem reddant vitæ administrandæ: & hiatus illum appellari, Hecates recessum. Alias item esse ingentes cavernas proditum est: alteram versus Lunæ cœlum, & eam esse, quos Elysios vocant campos: alteram ad nos Proserpinæ telluri adversam. Dæmones igitur inter se conferunt ad actionum humanarum administrationem, quod si quando contigerit eos agi vel amore, vel livore, vel alio quopiam morbo, ita laborare, ut justitia minus perspiciatur? tum luunt pœnas in humanis corporibus: vel, ut Empedocles, ab æthere ad mare protruduntur, & quo in terram impacti, rursus ab ea soliditate resiliunt ad solem. Sol autem eos redigit in ætheris regionem: Ita motu & agitatione reparant amissam puritatem ex calore. De numero bonorum dæmonum, in Cræta, Idæi Dactili: in Phrygia, Corybantes cum Baccho, Sileni, Panes, Sylvani: Tametsi eosdem esse Curetas, Dactylos, & Corybantes apud nonnullos reperiatur. Intellectu autem, aut igni dixerunt animam illustrari, etiam ex rebus judicatis, recteque electis fieri meliorem, ex ipsaque actione, sicuti vult Aristoteles: Ideoque Lunæ alterum esse, alterum autem Solis, quia res sit apertissima, atque lucidissima. Intellectum autem eum esse, qui quia

purissimus sit, maximèque Deo similis, evolet ad suprema : Animam autem præbere de se spectrum quoddam vanum : plecti autem si malè rem gesserit : hinc enim ei delegata sunt inferiora loca : pro autem benefactis sortiri quietem ex Elysiis . Philosopham verò & quietam vitam qui degerunt, quia ex assuetudine perfectam naturam compararunt, ut est in 2. *Νικوماχείων*, ab affectibus liberæ sunt propterea, puraque natura insignes . Ambitiosæ autem, & quæ libidini- bus captæ obtemperarunt, quasi quibusdam insomniis vanis vitæ prioris memoriis, nec quiscere, quibus ascribunt etiam Endymionem . Ex his autem numerum Farcarum constituerunt . Atropos initiatur corpora vitæ sacris, rationemque indit . Clotho circa Lunam est commiscens & componens . Tertia Lachesis sub sorte, unde nomen deductum volunt, quia sortiatur in corpora quod cuique desuper destinatum sit . Primæ autem nomen esse, quia nequeat subverti : Intellectus enim reliquas partes regit, neque inquinatur, sed ad solem remeat, neque plectitur, neque pati potest furus & immissus . Clotho à filando dicta, scilicet continuat seriem compositionis, conjungitque intellectum corpori per animam . Ideo quædam

dam duo mista voluerunt animam ex levioribus minutioribusque feminibus : ideoque obviam cruciatibus esse, non dissolui tamen: Corpus autem ex imperfectiori materia, iccircoque dissolui.

XXXVI.

Quamobrem dixerim potius τὸ μύρτιον, τὸ γλυκίαιον, quàm fœminino articulo? An quod nullum nomen Græcis reperiat in ον, alterius, quàm neutrius generis? An hoc usus destruit, cùm apud Machonem versus sit,

Κρονίσις ἀπίσσαν ἔῃ τὸ γναθαίνιον.

XXXVII.

Quare hederæ sacra Baccho? An quia vas ex hederacea materia vinum non continet? ita separatur vinum ab aqua. Plinius. Cato. &c.

XXXVIII.

Quare recentiorum quidam *Epistulam*, non *Epistolam* dicunt? An quòd afferunt litteram illam, quam in hoc verbo volunt esse, Italorum adventitiam. Non hoc ex Plinio possunt adducere. Igiturne dicendum *amo, olli, nolis*, ultima primæ mediæ vocali eodem modo, quo isti volunt? An hoc est falsum, præsertim cum in nomine Græco, sicut ego
statuo

statuo contra istos, ἐπιστολή, Epistole. Et præterea deridendi sunt isti, quia cum literam, quam affectant è verbis Græcis in eam, quam abjiciunt, veteres vertère, ut constat in *somno*: est enim Græce ὄπνϞ. Amplius autem quia non semper sibi constant, quia iridem non *numisma*, ut est in usu, sed *nomisma* dicunt.

XXXIX.

Quamobrem Lucianus profitetur à se primò Dialogorum ruditatem permolitam? An quòd molliciem allatam intelligit ex illius salibus, cum apud Platonem. disputationes dialogis contineantur? An hoc falsum est, cùm omnia symposia per Dialogum peracta videamus? An verò cum Dialogorum quidam sint διγνήματῆρος qui introducuntur à narrante autore: alij δραγματικοὶ qui & aguntur per personas. Ipse de his intellexit. Nam illorum genere symposia continentur. Acceptos autem Dialogos & in molliciem inclinatos ab Alexamene Tejo quis potius dixerit, quam à Platone, qui postea fuit.

XL.

Cuius inuentum est funda? An Acarnaüm, ubi scilicet ajunt fundas optimas esse, sicut lac, canes, clypeum Argolicum, loriam Atticam, galeam Bæoticam, pilam pugionem que Laconicum, machæram Celticam, ja
culum

culum Etolicum, securim Thriciam, propter Lycurgum fortasse. An id falsum est? Nam cum optimi arcus Cretensium sint, tamen eorum inuentum deferunt Scythiis: unde videbis adjectas appellationes *Scythicas* apud Homerum, Dionysium, Euripidem, Theodectum. Ideòque dicendum est inuentum esse Balearicæ insulæ incolarum, ubi matres panem destinatum cœnæ, pueris præscripto signo jubent funda dejicere, fame dirigente animum ictumque certissimum.

XLI.

Quamobrem Cicero dixit Græcos nescire quid velint cum vultum & faciem, cum tamen nullo discrimine *πρόσωπον* dicant? An quia *πρόσωπον* eam partem appellârunt quæ fronti subiecta est, vnde fit coniectura animorum? Magis autem vultum tantum iudicari voluisse indicio esse, quod in hominibus tantum esse voluerunt: in brutis autem *προτομή*. Tametsi vas Atticis peculiare *πρωπιέτα* appelletur, Echino simile, circa oras Leonum capita gestans *ὡς τὰ πρόσωπα* scilicet *τῶν λέοντων*.

XLII.

Quare dualem numerum non habent Latini? An quòd Æoles, quos, ut vult Athenæus, Latini sunt secuti, respuerunt quasi malè ominatam

natam vocem, quòd *δηϊόω* verbum sit hostile.

XLIII.

An verum est quod dicitur Latinos non habere indefinita præterita? Annon videtur aliud esse, *scriptum est*, & *scriptum fuit*?

* * *

Multa desiderantur.

F I N I S.

IOHANNES WOVERVS

Cent. 2. Epistol. 67.

pag 343.

Ita non frustra sperabo editionem meam luce ingenii tui illustratam inter omnes alias eminere posse. Problemata Gelliana patris tui Herois incomparabilis lubens adjicerem, si scirem illorum editionem ad ipsius honorem pertinere. Non defugies indicare sententiam tuam. Nihil enim temere te invito suscepero.

BE-

BENEVOLO L. S.

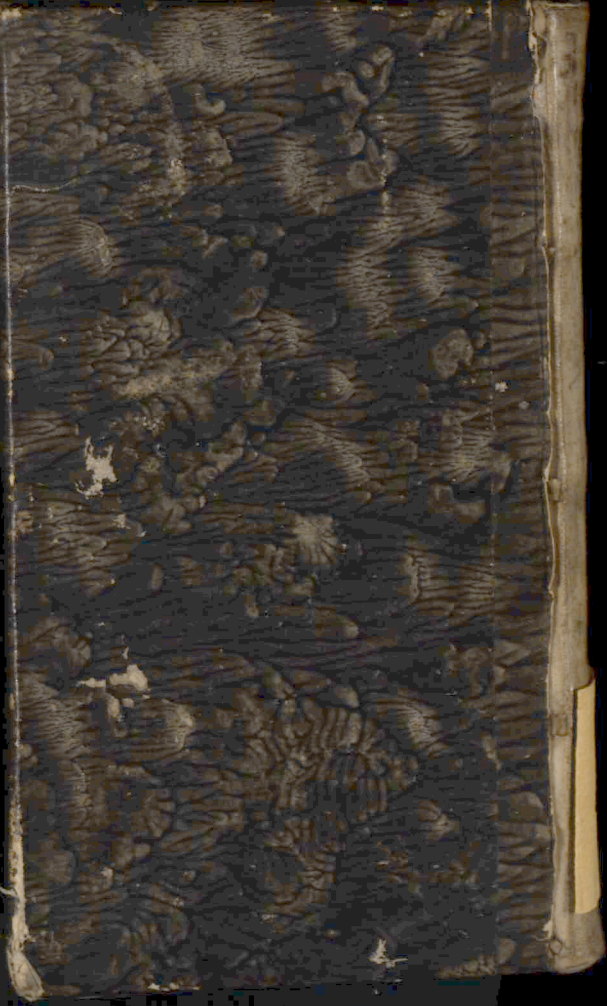

E quid ex tanti viri variis ill-
 que immensis operibus desi-
 deraretur, aut periret, hæc et-
 iam Problemata Gelliana quamvis om-
 nino lacera, hiulca, & inemendata tibi
 dare volumus. Schedas autem non sa-
 tis diligenti manu curatas nude repræ-
 sentârunt operæ, ut non mirum sit si u-
 bique fere mendæ occurrant. Malui-
 mus hæc qualicumque modo superesse
 quàm omnino non esse: & certe meli-
 us semper esse quocumque modo fis,
 quam non esse. Peccata multa hic in-
 venies, fateor, sed tamen legitimum o-
 peris magni ἀποσπασμάτων hæctenus
 ineditum habebis: utinam integrum u-
 tinam purum, utinam perfectum & re-
 purgatum? Tute ipse (lector) adorna-
 bis & emendabis pro viribus ingenii.
 Vale & longe majora ac meliora ex-
 specta.

65.296.926

Schop. 603/423

44 $\frac{1}{n-14}$

B. Schop.
144